Uitnodigen voor 2e sessie meedenken over PvA reflectiefase
Bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden 6mei 2021

Beste geadresseerde,
Naar verwachting stelt de gemeenteraad van Amsterdam binnenkort de Regionale Energie Strategie 1.0 vast. U was bij de totstandkoming van die RES 1.0 betrokken.

Graag nodig ik u uit om met ons te bespreken hoe we, nadat de gemeenteraad de RES 1.0 heeft vastgesteld, de volgende fase in het proces kunnen vormgeven: de reflectiefase. Dit is een fase die vooraf gaat aan de fase waarin een initiatiefnemer voor de realisatie van windmolens in beeld komt.
Om de reflectiefase goed te kunnen inrichten stellen we een plan van aanpak op. We organiseren daarvoor een online brainstorm op donderdag 6 mei 2021 van 17 tot 19 uur.

Reflectiefase
De gemeente wil na vaststelling van de RES 1.0 in een reflectiefase bepalen aan welke criteria de plannen voor de plaatsing van een windmolen in het traject daarna moeten worden getoetst. Daar willen we de perspectieven van verschillende soorten belanghebbenden in meenemen.

Deze uitnodiging is om te praten over de inhoud van een plan van aanpak voor de reflectiefase. Wat vindt u dat het doel moet zijn van die reflectiefase, wat moeten er voor activiteiten worden uitgevoerd en wie moeten er worden betrokken?

Om de brainstorm op 6 mei over het plan van aanpak hanteerbaar te houden en tegelijkertijd de opbrengst zo rijk mogelijk, nodigen we een beperkte, maar diverse groep van bewoners, bedrijven en belangengroepen uit. In de reflectiefase (die later volgt) zal ruimte zijn om veel meer mensen en groepen te betrekken en te horen.
Als u wilt meedoen, laat dit weten door deze uitnodiging te accepteren.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Coördinator Regionale Energiestrategie Amsterdam

Programma Amsterdam Klimaatneutraal | Gemeente Amsterdam
E-mail: klimaatneutraal@amsterdam.nl
Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam
Volg ons via:
www.nieuwamsterdamsklimaat.nl

www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020

	Natuur en milieu	
1	Natuur en Milieufederatie	
2	De Gezonde stad	
	Actiegroepen	
3	Spaar het Gein	
4	Windalarm	
5	Bezorgde artsen	
	Bewonersgroepen	
6	Bewonerscommissie Eigen Haard, 'HoefijzerPlus'	
7	Bewonersvereniging Create IJburg	
	Volkstuinders en woonbootbewoners	
8	..	
9	..	
	Windcorporaties	
10	Amsterdam Wind	
11	De Windvogel	
	Bedrijven	
12	Liander	
13	ORAM	
	Windmolenvoorstanders	
14	02025 of W.E.N.S	
15	Jong RES	
	Collega's	
16	[redacted] (Natuur)	
17	[redacted] (stedenbouw)	
18	[redacted] (energie)	
	RES-team	
19	[redacted]	
20	[redacted]	
21	[redacted] of [redacted]	
	Public Mediation	
22	[redacted]	
23	[redacted]	

CONCEPT Uitnodigen voor 2e sessie meedenken over PvA reflectiefase voor bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden
6 mei 2021

Beste geadresseerde,

Graag nodig ik u uit om op donderdag 6 mei 2021 van 17 tot 19 uur te brainstormen over de aanpak van de fase die volgt na de vaststelling van de RES 1.0: de reflectiefase.

Naar verwachting stelt de gemeenteraad van Amsterdam binnenkort de Regionale Energie Strategie 1.0 vast. Daarna start een nieuwe fase in het proces: de reflectiefase. Dit is een fase die vooraf gaat aan de fase waarin een initiatiefnemer voor de realisatie van windmolens in beeld komt.

Reflectiefase
De gemeente wil na vaststelling van de RES 1.0 in een reflectiefase bepalen aan welke criteria de plannen voor de plaatsing van een windmolen in het traject daarna moeten worden getoetst. Daar willen we de perspectieven van verschillende belanghebbenden in meenemen.

De inrichting van de reflectiefase willen we bij een aantal partijen toetsen. We organiseren daarvoor de online brainstorm op 6 mei. U kunt ons dan laten weten wat vindt u dat het doel moet zijn van de reflectiefase, wat moeten er voor activiteiten worden uitgevoerd en wie moeten er worden betrokken?

Om deze brainstorm hanteerbaar te houden en tegelijkertijd de opbrengst zo rijk mogelijk, nodigen we een beperkte, maar diverse groep van bewoners, bedrijven en belangengroepen uit. In de reflectiefase (die later volgt) zal ruimte zijn om veel meer mensen en groepen te betrekken en te horen.

De bijeenkomst zal online plaatsvinden in MS Teams. Als u zich heeft opgegeven, ontvangt u de MS TEAMS link op de dag van de bijeenkomst.

Aanmelden kan via: [redacted] vult link in)

Graag tot ziens!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Coördinator Regionale Energiestrategie Amsterdam

Programma Amsterdam Klimaatneutraal | Gemeente Amsterdam
E-mail: klimaatneutraal@amsterdam.nl
Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam
Volg ons via:
www.nieuwamsterdamsklimaat.nl

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Straatnaam 25
0000 AA Amsterdam

Postbus 000
0000 AA Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 000, 0000 AA Amsterdam

VERTROUWELIJK/PERSOONLIJK
[redacted] (Landelijk Noord);
[redacted] (Noorderkwartier);
[redacted] (NoorderIJplas buurt)
[redacted] (NoorderIJplas buurt)
[redacted] (Elzenhagen)

Datum	21 april 2021
Ons kenmerk	
Uw kenmerk	
Behandeld door	Naam, , afdeling, 06[redacted], 020[redacted], e-mailadres
Kopie aan	Namen kopiehouders
Bijlage(n)	Dit is de omschrijving van de bijlage(n)
Onderwerp	Uitnodigiging & bevestiging deelname vraagggesprek donderdag 22 april

Geachte deelnemer,

Hartelijk dank voor uw toezegging om deel te nemen aan het vraaggesprek over windmolens, dat de gemeente op donderdag 22 april 2021 over de zoekgebieden in Amsterdam-Noord organiseert. U kunt dan in gesprek met de verantwoordelijk portefeuillehouder van Noord Saskia Groenewoud; experts van de GGD, Natuur en Groen, en de ambtenaren van het proces RES/Wind.

Overige aanwezigen (bewoners/organisaties) uit (de omgeving van) Amsterdam Noord uit:
- [redacted] (Landelijk Noord);
- [redacted] (Noorderkwartier);
- [redacted] / Cornelis Douwe (NoorderIJplas buurt)
- [redacted] (Elzenhagen)

Het gesprek wordt life online gestreamd en zal op die manier voor iedereen te volgen zijn. De uitzending begint om 19:00 uur en zal naar verwachting 2 uur duren. Vanaf 17.30 uur wordt u verwacht. Dan wordt het programma en de opzet van de info avond uitgelegd.

Locatie
Het gesprek houden we in de **Tolhuistuin** in Amsterdam-Noord. Adres: IJpromenade 2 1031 KT Amsterdam. Het gesprek vindt plaats in **de Concertzaal**. Bij de ingang van de Tolhuistuin wordt u ontvangen door de organisatie. Ook staan er bordjes met: Gemeente Amsterdam.

Tijden
17:30 uur - aankomst bij locatie: er staat een **warm buffet** voor u klaar.
18.00 uur - doorloop (u en de andere deelnemers ontvangen nadere informatie en instructies)
19:00 uur - start bijeenkomst "Gesprekken over Windmolens"
21:00 uur - einde bijeenkomst

Corona regels zijn van toepassing dus dat betekent tijdens het lopen mondkapje op. Graag verwijzen we ook naar de bijlage met overige coronaregels.

Alvast hartelijk dank voor uw deelname en inzet.

Met vriendelijke groet,

Voornaam Achternaam
Functiebenaming
Organisatieonderdeel

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Weesperplein 8
1018 XA Amsterdam

Postbus 2758, 1000 CT
Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

VERTROUWELIJK/PERSOONLIJK
[redacted] (Landelijk Noord);
[redacted] (Noorderkwartier);
[redacted] (NoorderIJplas buurt)
[redacted] (Elzenhagen)

Datum	22 april 2021
Ons kenmerk	210422brf_IB_bijeenkomst_SDNoord
Uw kenmerk	
Behandeld door	[redacted], Coördinator Duurzaamheid Stadsdeel Noord, 06[redacted], 020 [redacted]:[redacted]@amsterdam.nl
Kopie aan	Namen kopiehouders
Bijlage(n)	Instructiedeelnemers + eigenverklaring avondklok
Onderwerp	Uitnodigiging & bevestiging deelname vraagggesprek donderdag 22 april

Geachte deelnemer,

Hartelijk dank voor uw toezegging om deel te nemen aan het vraaggesprek over windmolens, dat de gemeente op donderdag 22 april 2021 over de zoekgebieden in Amsterdam-Noord organiseert. U kunt dan in gesprek met de verantwoordelijk portefeuillehouder van Noord Saskia Groenewoud; experts van de GGD, Natuur en Groen, en de ambtenaren van het proces RES/Wind.

Overige aanwezigen (bewoners/organisaties) uit (de omgeving van) Amsterdam Noord uit:
- [redacted] (Landelijk Noord);
- [redacted] (Noorderkwartier);
- [redacted] (NoorderIJplas buurt)
- [redacted] (Elzenhagen)

Het gesprek wordt life online gestreamd en zal op die manier voor iedereen te volgen zijn. De uitzending begint om 19:00 uur en zal naar verwachting 2 uur duren. Vanaf 17.30 uur wordt u verwacht. Dan wordt het programma en de opzet van de info avond uitgelegd.

Locatie
Het gesprek houden we in de **Tolhuistuin** in Amsterdam-Noord. Adres: IJpromenade 2 1031 KT Amsterdam. Het gesprek vindt plaats in **de Concertzaal**. Bij de ingang van de Tolhuistuin wordt u ontvangen door de organisatie. Ook staan er bordjes met: Gemeente Amsterdam.

Tijden
17:30 uur - aankomst bij locatie: er staat een **warm buffet** voor u klaar.
18.00 uur - doorloop (u en de andere deelnemers ontvangen nadere informatie en instructies)
19:00 uur - start bijeenkomst "Gesprekken over Windmolens"
21:00 uur - einde bijeenkomst

Coronamaatregelen
In de bijlage ("instructie voor deelnemers") vindt u meer informatie over de coronaregels, tijden en de route naar de Tolhuistuin. Wij verwachten dat u voor de avondklok ingaat (22:00 uur) weer thuis kunt zijn. Lukt dat niet dan bent u verplicht om te beschikken over twee documenten: (1) deze uitnodigingsbrief en (2) een formulier 'eigen verklaring avondklok' (zie bijlage). U mag deze formulieren uitgeprint of digitaal laten zien.

Alvast hartelijk dank voor uw deelname en inzet.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Coördinator Duurzaamheid
Stadsdeel Noord
Gemeente Amsterdam

[redacted]

Van: RESAmsterdam
Verzonden: donderdag 22 april 2021 17:35
Aan: RESAmsterdam
Onderwerp: uitnodiging deelname online bespreking Plan van aanpak Reflectiefase voor bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden (6 mei 2021)

Beste geadresseerde,

Graag nodig ik u uit om op **donderdag 6 mei 2021 van 17:00 tot 19:00 uur** te brainstormen over de aanpak van de fase die volgt na de vaststelling van de RES 1.0: de reflectiefase.

Naar verwachting stelt de gemeenteraad van Amsterdam binnenkort de Regionale Energie Strategie 1.0 vast. Daarna start een nieuwe fase in het proces: de reflectiefase. Dit is een fase die vooraf gaat aan de fase waarin een initiatiefnemer voor de realisatie van windmolens in beeld komt.

Reflectiefase
De gemeente wil na vaststelling van de RES 1.0 in een reflectiefase bepalen aan welke criteria de plannen voor de plaatsing van een windmolen in het traject daarna moeten worden getoetst. Daar willen we de perspectieven van verschillende belanghebbenden in meenemen.

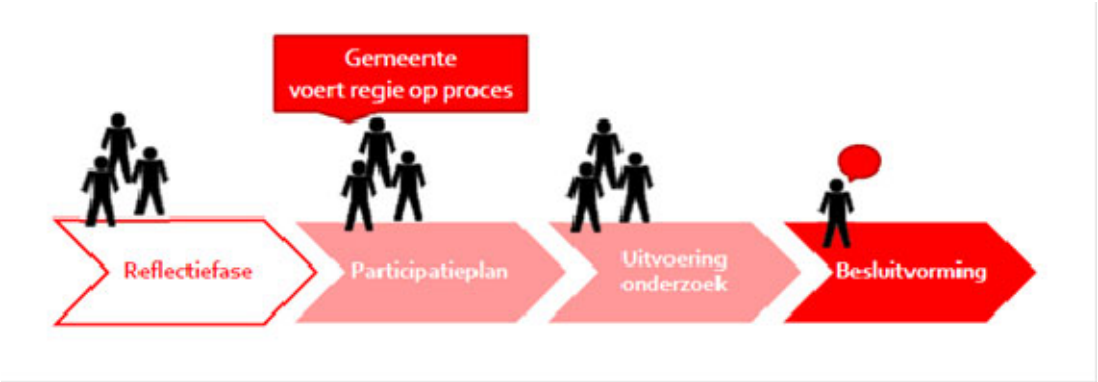

De inrichting van de reflectiefase willen we bij een aantal partijen toetsen. We organiseren daarvoor de online brainstorm op donderdag 6 mei. U kunt ons dan laten weten wat vindt u dat het doel moet zijn van de reflectiefase, wat moeten er voor activiteiten worden uitgevoerd en wie moeten er worden betrokken?

Om deze brainstorm hanteerbaar te houden en tegelijkertijd de opbrengst zo rijk mogelijk, nodigen we een beperkte, maar diverse groep van bewoners, bedrijven en belangengroepen uit. In de reflectiefase (die later volgt) zal ruimte zijn om veel meer mensen en groepen te betrekken en te horen.

De bijeenkomst vindt online plaats in MS Teams. Als u zich heeft opgegeven, ontvangt u de MS Teams link op de dag van de bijeenkomst.

Aanmelden kan via: Ja, deelname aanpak reflectiefase RES 1.0. (voor belanghebbenden) op 6 mei 2021

Graag tot ziens!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)

Gemeente Amsterdam

Contact en vragen via : RESAmsterdam@amsterdam.nl

Volg ons via:

Website Amsterdam Windenergie

Nieuwsbrief Duurzame Energie

www.facebook.com/duurzaam020

www.twitter.com/duurzaam020

[redacted]

Van: RESAmsterdam
Verzonden: donderdag 29 april 2021 13:50
Aan: RESAmsterdam
Onderwerp: reminder- uitnodiging deelname online bespreking Plan van aanpak Reflectiefase voor bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden (6 mei 2021)

Beste genodigde,

Hierbij een reminder voor onderstaande uitnodiging **"deelname online bespreking Plan van aanpak Reflectiefase – donderdag 6 mei 2021 (17:00-19:00)".**
We horen graag of u aanwezig kan zijn.
Aanmelden kan via een reply op deze mail of via deze link: Ja, deelname aanpak reflectiefase RES 1.0. (voor belanghebbenden) op 6 mei 2021
Een Outlookuitnodiging volgt.

Graag tot ziens!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam

Contact en vragen via : RESAmsterdam@amsterdam.nl
Volg ons via:
Website Amsterdam Windenergie
Nieuwsbrief Duurzame Energie

www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020

Van: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 22 april 2021 17:35
Aan: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>
Onderwerp: uitnodiging deelname online bespreking Plan van aanpak Reflectiefase voor bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden (6 mei 2021)

Beste geadresseerde,

Graag nodig ik u uit om op **donderdag 6 mei 2021 van 17:00 tot 19:00 uur** te brainstormen over de aanpak van de fase die volgt na de vaststelling van de RES 1.0: de reflectiefase.

Naar verwachting stelt de gemeenteraad van Amsterdam binnenkort de Regionale Energie Strategie 1.0 vast. Daarna start een nieuwe fase in het proces: de reflectiefase. Dit is een fase die vooraf gaat aan de fase waarin een initiatiefnemer voor de realisatie van windmolens in beeld komt.

Reflectiefase
De gemeente wil na vaststelling van de RES 1.0 in een reflectiefase bepalen aan welke criteria de plannen voor de plaatsing van een windmolen in het traject daarna moeten worden getoetst. Daar willen we de perspectieven van verschillende belanghebbenden in meenemen.

De inrichting van de reflectiefase willen we bij een aantal partijen toetsen. We organiseren daarvoor de online brainstorm op donderdag 6 mei. U kunt ons dan laten weten wat vindt u dat het doel moet zijn van de reflectiefase, wat moeten er voor activiteiten worden uitgevoerd en wie moeten er worden betrokken?

Om deze brainstorm hanteerbaar te houden en tegelijkertijd de opbrengst zo rijk mogelijk, nodigen we een beperkte, maar diverse groep van bewoners, bedrijven en belangengroepen uit. In de reflectiefase (die later volgt) zal ruimte zijn om veel meer mensen en groepen te betrekken en te horen.

De bijeenkomst vindt online plaats in MS Teams. Als u zich heeft opgegeven, ontvangt u de MS Teams link op de dag van de bijeenkomst.

Aanmelden kan via: Ja, deelname aanpak reflectiefase RES 1.0. (voor belanghebbenden) op 6 mei 2021

Graag tot ziens!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Coördinator RES Amsterdam
Afdeling Duurzaamheid
Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Gemeente Amsterdam

Contact en vragen via : RESAmsterdam@amsterdam.nl
Volg ons via:
Website Amsterdam Windenergie
Nieuwsbrief Duurzame Energie

www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020

Bijeenkomst Reflectiefase RES/Wind

public mediation

Reflectievragen

Welke vragen zou je beantwoord willen zien in de reflectiefase?

Welke kansen zie je voor de reflectiefase?

Welke risico's zie je voor de reflectiefase?

Wat heb je nodig?

Welke haakjes zie je voor je eigen traject?

Wat heb je te bieden?

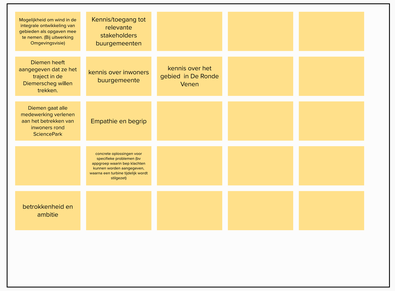

Hoe gaan we om met partners en bewoners in de reflectiefase?

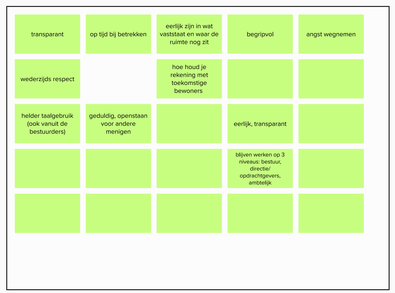

Kaart met zoekgebieden

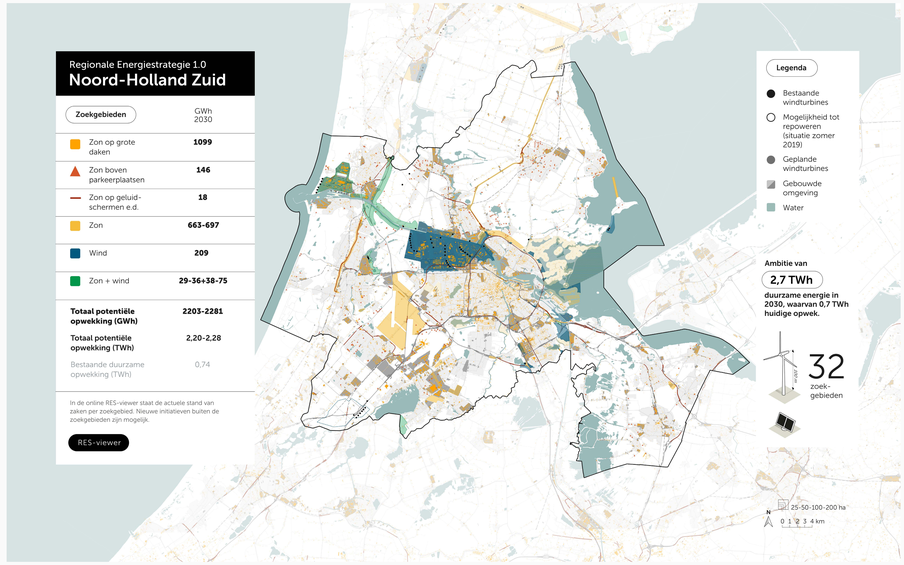

Slides Tussenfase

Doelen van de reflectiefase 1/2

- Rust en vertrouwen terug te brengen door:
  - In verbinding te komen met bewoners/ belanghebbenden, collega's en experts
  - Mensen een stem te geven en te luisteren naar zorgen en wensen
  - Responsief te zijn door nieuwe inzichten mee te nemen
- De ambities van de stad uit te dragen door:
  - De RES dilemma's bespreekbaar te maken met inwoners,
  - Dialogen te voeren over de invulling van de stedelijke ambities.
  - Aansluiten bij de ruimtelijke ontwikkelingen.

Doelen van de reflectiefase 2/2

- Een procesaanpak te ontwikkelen voor de projectvoorbereidingsfase door:
  - Het inventariseren van technische, wettelijke, maatschappelijke en ruimtelijke afwegingscriteria voor participatie en besluitvorming.
- Commitment te krijgen op samenwerking door:
  - Samenspel met omliggende gemeenten vorm te geven
  - Kader voor initiatiefnemers vorm te geven, inclusief duidelijkheid omtrent rol gemeente

Uitgangspunten van de reflectiefase

- Lerende (reflectieve) aanpak en houding,
- Verwerken van de aangenomen moties in de aanpak (waaronder het organiseren van fysieke bijeenkomsten),
- Inzet is de dialoog en niet de discussie of het debat,
- Oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven,
- Het vertrekpunt is de wind-ambitie van de stad (en niet RES NHZ of Klimaatakkoord).

Opbrengsten/ resultaten van de reflectiefase

- Afwegingskader voor het vervolgtraject van windenergie, met o.a.
  - Technische, maatschappelijke, juridische en ruimtelijke criteria voor besluitvorming en participatie
- Input voor een uitvoeringsprogramma windenergie/ RES in afstemming met de omgevingsvisie,
- Overeenstemming met RES partners, o.a. buurgemeentes en stadsdelen over vervolgfase,
- Vergroten gevoel van legitimiteit door procedurele rechtvaardigheid bij bewoners,
- Evaluatie participatie tot RES 1.0 (bijdragen aan uitvoering moties raad).

Mogelijke activiteiten in de reflectiefase

- Dialogen over zorgen en wensen in de wijken (mogelijke vorm burgerfora?), ook met kaarten.
- Stadsbrede ronde tafel gesprekken over afwegingscriteria met diverse stakeholders en stadsdelen, buurgemeentes,
- Waarde-raadplegingen van bewoners (laagdrempelig),
- Opbouwen betrouwbare kennisbasis in overleg met stakeholders (o.a. onderzoek gezondheidseffecten) (joint fact finding),
- Afstemming met buurgemeenten/stadsdelen/bewoners/ belanghebbenden.

Planning/Proces plan van aanpak RF

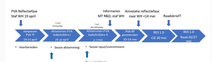

Reflectiefase RES/wind: Brainstorm met belangenvertegenwoordigers

public mediation

Reflectievragen

W d d

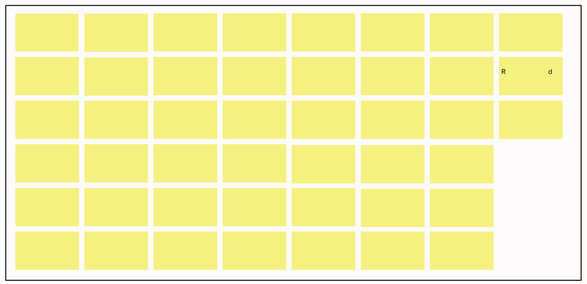

W d d

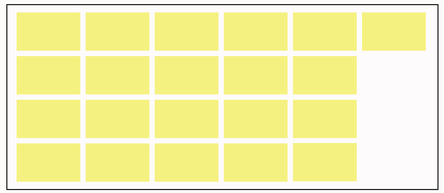

d d d d d
W d

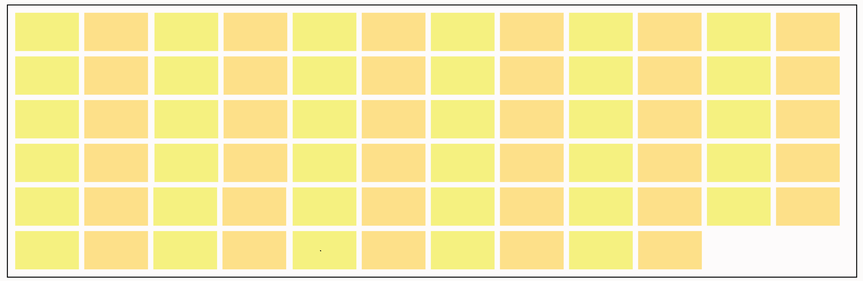

W d

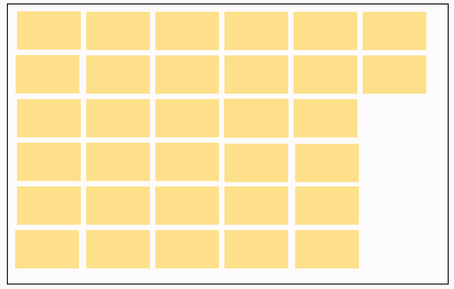

W d d

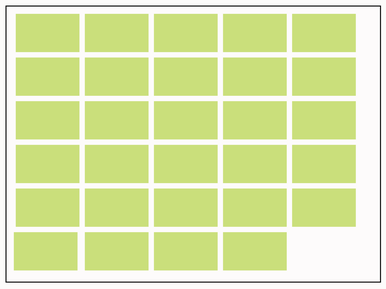

Kaart met zoekgebieden

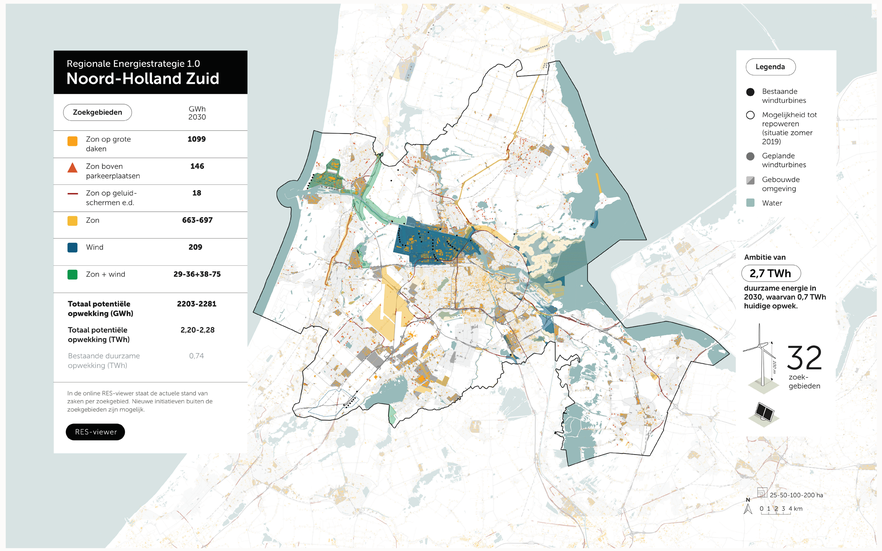

Sides

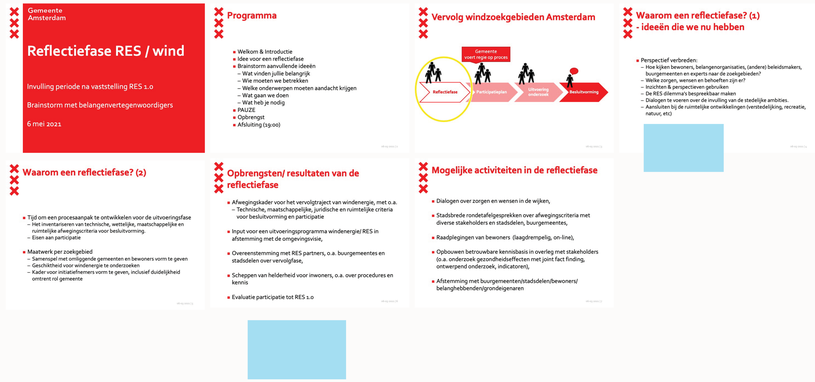

Bijdrage Windalarm Amsterdam voor de reflectie fase windturbines

[redacted] [redacted]@windalarm.org)

9 mei, 2021

1. Nut en noodzaak wind in Amsterdam

A. Het vaststellen van de **noodzaak en meerwaarde** van de winddoelstelling van Amsterdam in nationaal perspectief, waarbij relevante partijen het over de feiten / cijfers eens worden. Gezamenlijke cijferteam (idee van een van de discussie avonden). Kijken naar totale RES doelstelling in relatie tot waar we nu staan en nationaal overheidsbeleid ten aanzien van eventuele extra doelstelling. Reflectie doelstellingen in relatie tot nationale opties en systeem optimalisatie vanuit maatschappelijk perspectief. Concept van energieneutraliteit ontleden. Amsterdam en de datacentra (grootverbruikers) leveren diensten voor heel Nederland en de wereld. Dus stroom mag dan toch ook van elders komen?

B. Berekenen van kosten duurzame stroom voor windturbines in Amsterdam in vergelijking met alternatieve locaties (zee of elders in NH), dit in verband het hoogte beperking en beperkte windkracht (extra subsidie nodig). Meenemen maatschappelijke impact.

C. Onderzoek **alternatieven** om (zelfopgelegde) ambitie duurzame opwek te halen, zoals meer zon op dak, zon op water, kleinschalig wind. Meenemen technologische ontwikkelingen. Ook kijken naar de regio. Noorden Noordzeekanaal, verderop in het IJsselmeer en vooral op zee. Afwegingskader.

2. Geluidsnormen

A. Analyse van **voorbeelden in Nederland** waarbij een soortgelijke windmolen binnen 1500 meter van (veel) bewoners staat. Waar gaat het goed? Waar niet? Welke overlast en gezondheidsklachten zijn bij hen ontstaan en in welke mate? Wanneer en waardoor ontstaan eventuele gezondheidsklachten? Dit moet eerst worden onderzocht, in het kader van verantwoord bestuur kan de gemeente zelf beslissen het voorzorgbeginsel toe te passen; D66 heeft hierover een motie ingediend en deze motie is aangenomen, dus de gemeenteraad moet zich daaraan houden.

B. Analyse recent **RIVM rapport** over windturbines in relatie tot **kritiek van artsen**, overeenstemming over het nieuwe gedegen (veld)onderzoek dat door de artsen is aangevraagd, de opzet hiervan en de uitvoering hier van; **1)** geluidsonderzoek met alleen computermodellen op basis van fabrieksspecificaties is geen goed onderzoek, er moet ook echt gemeten worden: meten is weten (bv op bestaande locaties elders in NL). **2)** geluidsonderzoek met simulatoren is niet voldoende: geluidsonderzoek is geen gezondheidsonderzoek. Het effect van langdurige geluidsoverlast is niet te simuleren met geluidsimulatoren. Voordat onderzoek heeft plaatsgevonden geen verder besluit. Kijk bijvoorbeeld in de Hoeksche waard (windpark Spui) waar 7 van de 12 gezinnen binnen de 1000 meter van turbines zijn verhuist. 2 willen verhuizen maar zijn gebonden vanwege bedrijven die ze hebben. Dit betekent 75 % ondervindt zeer ernstige hinder. Geen besluiten nemen voordat dit tot de bodem is uitgezocht. Er kan anders een sociale en gezondheidsramp ontstaan, met name in de al kwetsbare wijken. Het gaat dan niet 10 gezinnen maar duizenden.

C. Vergelijking **Nederlandse geluidsnorm** (47 dB Lden, zonder maximum) in relatie tot de normen in het buitenland en de door het RIVM voorgestelde norm in 2011 die niet door de politiek geaccepteerd is. Vanaf nu duidelijke communicatie dat bij de huidige bestaande norm al een bepaalde mate van gezondheidsrisico's en ernstige hinder acceptabel wordt geacht volgens: Besluit van 14 oktober 2010 tot wijziging van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer en het Besluit omgevingsrecht (wijziging milieuregels windturbines) , Nota van Toelichting, artikel 5.2 https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2010-749.html#d9869e547 Dus

niet meer zeggen “we voldoen aan de normen, maar transparant zijn en zeggen wat daar verder acceptabel voor wordt geacht, dus dat een (groot) deel van de mensen hinder gaat ondervinden”.

Aandringen bij de Tweede Kamer en demissionair staatssecretaris om het tweede deel van de **Motie Schonis** uit te voeren (beloofd per eind 2020). Citaat: “Een zorgvuldige, kwantitatieve uitwerking van concrete beleidsopties over alle betrokken sectoren is dan ook noodzakelijk om verantwoorde en proportionele beleidsmatige conclusies te kunnen verbinden aan het WHO-advies en de analyse van het RIVM” “Naar verwachting kan ik uw Kamer eind 2020 over de resultaten van deze uitwerking informeren.”
https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2020/06/05/rivm-rapport-motie-schonis-en-de-who-richtlijnen-voor-omgevingsgeluid-2018/rivm-rapport-motie-schonis-en-de-who-richtlijnen-voor-omgevingsgeluid-2018.pdf

D. Afwachten publicatie **onderzoek Jan de Laat** naar impact windturbine geluid voordat definitieve verdere stappen worden gezet.

E. Onderzoek of **volkstuinen** vanuit gemeenten minimaal kunnen worden geclassificeerd als **geluidsgevoelige gebieden**. . Er slapen daar (in de zomer) duizenden mensen die hetzelfde recht op bescherming hebben als mensen in huizen. Het zijn in de praktijk semipermanente bewoners en niet zoals bij normale recreatie toevallige voorbijgangers. Ze hebben vaak geen alternatief. Dus zelfde regels hanteren als voor huizen.

F. Bij **vergunningverlening** nadrukkelijk eerst nulmeting uitvoeren. Clausule dat gehandhaafd wordt op basis van werkelijk gemeten geluid en niet fabrieksspecificaties. Anders ontbreekt er elke optie tot handhaving. Toegestane geluidsbelasting scherp vastleggen.

3. Landschap, recreatie en biodiversiteit

A. Landschappelijke en cultuurhistorische impact analyse voor IJmeer, Waterland en het Geingebied. Inschatting aan verlies aan belevingswaarde (in beschrijvende en monetaire termen).

B. Landschapspijn onderzoeken als onbewuste of bewuste vorm van stress en vermindering welzijn. Ruimtelijke impact analyse toepassen. Een windturbine op een verkeersknooppunt zetten (omdat het daar al druk is) of in lijnopstelling langs kanaal, terwijl je die turbine 5 km afstand nog prominent ziet, is als zodanig geen goede ruimtelijke inpassing. Die indruk wordt wel gewekt.

C. Analyse impact op **vogels en natuur** (met name IJmeer, Waterland/omgeving ringweg Noord) in afstemming met Vogelbescherming, Natuurmonumenten en Natuur- en milieufederatie Noord-Holland.

4. Ruimtelijke ordening

A. Visueel impact onderzoek **Amsterdamse binnenstad**, ook in relatie tot UNESCO Werelderfgoed, door een onafhankelijke partij. Soortelijk onderzoek in het kader van de stelling van Amsterdam.

B. Onderzoek naar de oorspronkelijke reden van de provinciale **600 meter afstandsnorm** en waarom die reden(en) niet van toepassing meer zouden zijn..

C. Onderzoek positie **buurgemeenten** en hoe Amsterdam zich als goede buur kan gedragen en niet de lasten van haar eigen doelstelling op de buren gaat afschuiven. Recht van buren erkennen om wel de 600 meter regel te handhaven.

5. Draagvlak, participatie, en bewustwording

A. Delen van de volledige resultaten en ruwe data van bovenstaande onderzoeken met Amsterdammers via media en publieke debatten.

B. Analyse **huidig draagvlak** onderzoek. Welke conclusies delen partijen welke niet. Derde partij ernaar laten kijken.
C. Gezamenlijke eisen opstellen mbt tot **draagvlak** (minimum). Daarbij moet de mogelijke uitkomst kunnen zijn alleen te kiezen voor turbines in het westelijk-havengebied en verder in te zetten op zonne-energie en overige vormen van energieopwekking (bijvoorbeeld hydrothermie)

B. Draagvlak onderzoek opnieuw (na delen onderzoeken met de Amsterdammer met een eerlijke voorstelling van zaken: dus hoogte turbines/afstanden/decibellen, voor- en nadelen, risico's voor gezondheid en natuur – inclusief welke risico's acceptabel worden gevonden bij de gebruikte normen/criteria) of liever: het voorgaande draagvlak onderzoek onafhankelijk herevalueren; uit dit onderzoek blijkt namelijk gewoon al dat er geen draagvlak is in de zoekgebieden en ook niet in de stad als zodanig en publieke debat, waarbij wij en gemeente het eens worden over vorm en opzet.

D. Niet **participatie** noemen in het geval **financiële participatie** wordt bedoelt. Helder maken dat **financiële participatie** tot doel heeft een **compensatie** te zijn voor de te verwachte **overlast**. Dit dus altijd gezamenlijk benoemen. Ook uitzoeken wat hier de gangbare bedragen voor zijn. Indruk tot nu toe: 1000 - 3500 euro per gezin per jaar binnen de impact zone (1500 meter). Dit bedrag wordt persoonlijk uitgekeerd of gaat in een gebiedsfonds. Dit verder onderzoeken aan de hand van voorbeelden in andere delen van Nederland. Hoe werkt dit als er niet 10 gezinnen maar 1000 gezinnen binnen de zone zitten. Hoe werkt dit voor Volkstuinders? Wie gaat dit dan betalen? Wat als een deel van de mensen dit niet zit zitten omdat ze echt geen overlast willen ervaren. Wordt dit niet een ongelooflijk ingewikkeld proces met veel gedoe en management kosten. Hoe staat dat in verhouding tot het maatschappelijk belang.

E. Vaststellen concept "**lokaal eigenaarschap**". Wil het betekenis hebben dan moeten het de inwoners zijn binnen de 1500 meter van de turbine die door de Raad van State als belanghebbende worden gezien. Geen lokale bedrijven die er toevallig kantoor houden, maar er niet wonen. Definiëren hoe lokaal eigenaarschap samen gaat met sociale cohesie en draagvlak. Wat indien een aanzienlijke minderheid bezwaren houdt? Of zelfs een kleine minderheid ernstige overlast ervaart?

6. Woningwaarde daling

A. Woningwaarde daling lijkt een marginaal punt bij de huidige huizenprijzen. Het is echter een teken van minder welvaart / welzijn dat ook mensen die een huurhuis hebben. Een objectieve inschatting per locatie dient dan ook gemaakt te worden. In het Parool stond recent een artikel dat de windmolen bij Ouderkerk aan de Amstel bij de 10 molens in NL hoort die tot miljoenen schade hebben geleidt. Een windmolen in Den Haag heeft tot 200 miljoen woningwaardedaling geleidt. De overheid moet dit in haar afweging meenemen ook al is het ingewikkeld om haar aansprakelijk te stellen.

7. Proces

A. Creëer een **maakbank achtig proces** rondom duurzame energietransitie / duurzame opwek als (eerste) pilot. Een open proces met inachtneming van alle kennis en inzichten zal een beter en breder gedragen resultaat geven. Kan het vertrouwen herstellen en past binnen de wens tot democratisering en een meer effectievere en snellere besluitvorming.

B. Onderzoeken faseren. Onderzoek eerst het **grotere plaatje** voor de stad als geheel. Hier werkgroepen van inwoners en gemeente voor opzetten om tot een gezamenlijke feiten overzicht te komen: waarover zijn we het eens; waarover zijn we het niet eens; wat willen we nog uitzoeken. Werkgroepen op in eerste instantie de volgende thema's:

- Nut en noodzaak in nationaal perspectief
- Overlast en gezondheid
- Mogelijke alternatieven en (maatschappelijke) kosten
- Algeheel draagvlak voor het idee als zodanig in de zoekgebieden.

Maak dan een go / no go afweging. Pas daarna detail onderzoek in zoekgebieden over het hoe en waar.

///////

[redacted]

Van: RESAmsterdam
Verzonden: donderdag 20 mei 2021 17:11
Aan: RESAmsterdam
Onderwerp: [update] resultaten sessie - do 6 mei 2021 -plan van aanpak reflectiefase RES 1.0. voor bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden
Bijlagen: 20210506_6mei_sessie_Mural_en_MS Teams chat.pdf; 210506 _M_input_MNH_PvA_reflectiefase_RES.pdf; 210508_M_input_A-damWind_PvA_reflectiefase_RES.pdf; 210509_Doc_inputWindalarm_Reflectie fase 06-05-2021.pdf; 210509_M_inputWindalarm_PvA_reflectiefase_RES.pdf

Geachte deelnemers en genodigden,

Op 6 mei jl. heeft u deelgenomen aan een overleg over het plan van aanpak voor de reflectiefase in het proces over de windmolens in Amsterdam. Op 11 mei ontving u een eerste versie van het verslag van deze brainstorm.

Hierbij gaat een update van het verslag. Het verslag is de Mural (*digitale whiteboard*) en daar is nu ook de input vanuit de "chat" van die bijeenkomst aan toegevoegd.
Daarnaast ontvangt u hierbij ook de input die wie separaat per e-mail hebben ontvingen. Beide (chat en mails) als aanvulling op de Mural.

De Mural is misschien niet zo makkelijk leesbaar, maar met flink inzoomen moet het lukken.
We willen de input van een ieder in zijn aangeleverde vorm behouden, daarom op deze manier.

We verwerken alle input in een voorstel en zullen dat bij u terugleggen. Het duurt even voor we dat voorstel hebben, we willen dit graag zorgvuldig doen en dat kost tijd.

Met vriendelijke groet,
ook namens het team van **Public Mediation** ([redacted] en [redacted]) en **team RES Amsterdam,**

[redacted] (RES Amsterdam)
Team Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M +31 06[redacted]
E-mail:[redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam
werkdagen: ma, di, woe, do

Van: RESAmsterdam
Verzonden: dinsdag 11 mei 2021 11:47
Aan: RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: resultaten sessie - do 6 mei 2021 -plan van aanpak reflectiefase RES 1.0. voor bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden

Beste genodigde,

Hierbij ontvangt u de resultaten van de brainstorm d.d. 6 mei 2021 over de reflectiefase als vervolg in het RES traject.

Mocht u iets missen of willen toevoegen omdat u niet kon deelnemen, dan ontvangen we uw reactie graag uiterlijk vrijdag 14 mei per mail aan: [redacted] @amsterdam.nl en [redacted] @amsterdam.nl

De terugkoppeling van de brainstorm vindt u in de bijlage.
Klik hier om bijlage te downloaden.

Met vriendelijke groet,
ook namens het team van **Public Mediation** [redacted] en [redacted]) en **team RES Amsterdam**

[redacted]
(project) secretaresse RES Amsterdam
Team Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M +31 06 [redacted]
E-mail: [redacted] @amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam
werkdagen: ma, di, woe, do

Reflectiefase RES/wind: Brainstorm met belangenvertegenwoordigers

public mediation

Reflectievragen

Wat vind je belangrijk in de reflectiefase?

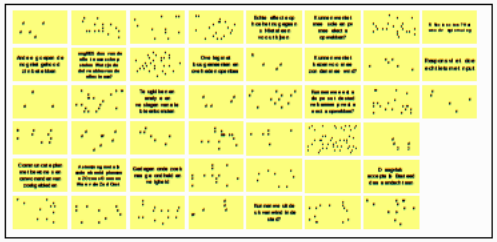

Wie moeten deelnemen aan de reflectiefase?

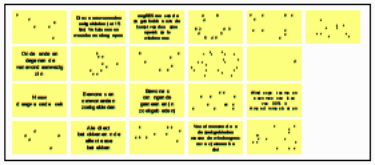

Aan welke onderwerpen moet aandacht besteed worden in de reflectiefase (geel)? Welke vragen moeten we daarvoor stellen (oranje)?

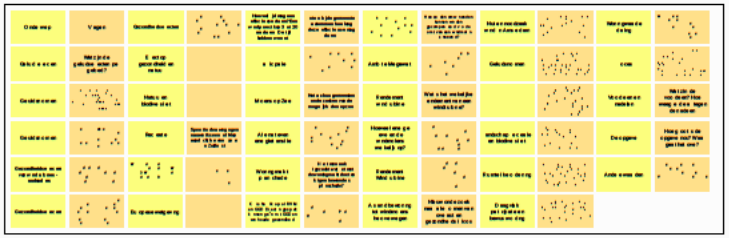

Welke activiteiten horen nog meer in de reflectiefase?

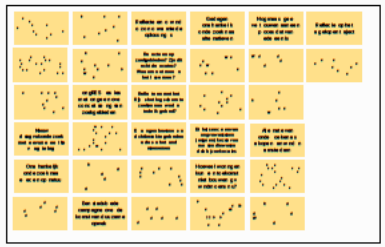

Wat heb je nodig van de gemeente?

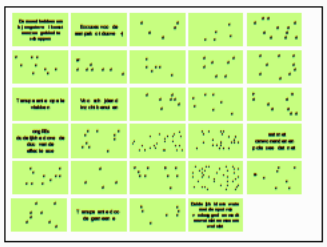

Kaart met zoekgebieden

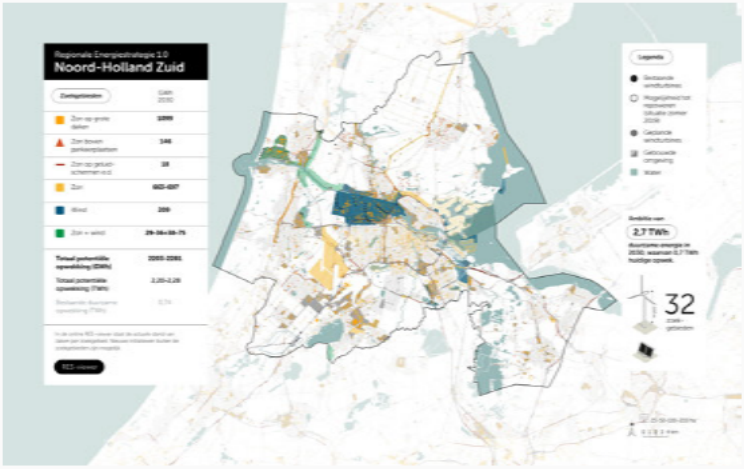

Slides

Bijlage Microsoft Teams Chat
Online bespreking Plan van Aanpak reflectiefase voor bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden
Donderdag 6 mei 2021

[06/05 17:01] [redacted] *(Guest)*
Ik hoor niks

[06/05 17:03] [redacted]
Staat uw geluid aan (van de computer)? Wellicht helpt het om Teams even opnieuw te openen

[06/05 17:05] [redacted] *(Guest)*
Het is inmiddels gelukt (nieuwe headset), bedankt [redacted]
(1 liked)

[06/05 17:13] [redacted] *(Guest)*
ik hoor jwe wel maar jij mij niet

[06/05 17:14] *"\"\\\"\\\\\\\"[redacted] (Gast)\\\\\\\"\\\"\"" (gast) (Guest)*
[redacted] ik heb geen stippeltjes waarmee ik idereen in beeld zou kunnen brengen. Heb je nog een suggestie?

[06/05 17:16] [redacted]
Ze zouden rechtsbovenin moeten zitten. Naast het symbooltje om uw video aan en uit te zetten. Zit u toevallig op een mobiel of tablet?

[06/05 17:19] *"\"\\\"\\\\\\\[redacted] (Gast)\\\\\\\"\\\"\"" (gast) (Guest)*
[redacted] ik stap er ff uit en weer nieuw in, ff kijken of dat helpt

[06/05 17:20] [redacted]
Ik vrees dat het niet bij iedere versie van Teams beschikbaar is.

[06/05 17:25] [redacted] *(Guest)*
Waar gaan we precies op reflecteren? Op het bod vanuit Amsterdam?

[06/05 17:27] [redacted] *(Guest)*
Reflectie: dat houdt toch in dat we kijken wat wel en niet goed is gegaan? en dan kijken of er mogelijkheden zijn om de tekortkomingen alsnog te herstellen?

[06/05 17:29] [redacted] *(Guest)*
Duidelijk, thanks!

[06/05 17:30] *"\"\\\"\\\\\\\"[redacted] (Gast)\\\\\\\"\\\"\"" (gast) (Guest)*
Is het nou de bedoeling dat we met een brainstorm tot een gezamenlijk idee voor die participatie te komen? Of wil je vandaag alleen ideeën 'ophalen', waarna dit verder intern wordt opgetuigd?

[06/05 17:39] *"\"\\\"\\\\\\\[redacted] (Gast)\\\\\\\"\\\"\"" (gast) (Guest)*
Mag de laatset sheet nog ff staan?

[06/05 17:40] [redacted]
[redacted] heeft zijn hand op

[06/05 17:42] [redacted]
https://app.mural.co/t/publicmediation6720/m/publicmediation6720/1620216953094/147fbc47eedc8127b905d9b76f73238b9e054ad3

[06/05 17:46] *"\"\\\"\\\\\\\"[redacted] (Gast)\\\\\\\"\\\"\"" (gast) (Guest)*
Hoe lang?

[06/05 17:46] [redacted] *(Guest)*
waar zit de link precies?

[06/05 17:47] [redacted] *(Guest)*
Met iPad lukt het niet op mijn werk

[06/05 17:47] [redacted]
Dat klopt. U kunt het hier in de chat typen en dan zet ik het er voor u in.

[06/05 17:47] [redacted] *(gast)" (Guest)*
hoe doe je dit?

[06/05 17:48] [redacted]
https://app.mural.co/t/publicmediation6720/m/publicmediation6720/1620216953094/147fbc47eedc8127b905d9b76f73238b9e054ad3

[06/05 17:48] [redacted]
https://app.mural.co/t/publicmediation6720/m/publicmediation6720/1620216953094/147fbc47eedc8127b905d9b76f73238b9e054ad3

[06/05 17:49] [redacted] *(Guest)*
ik kan geen tekst kwijt

[06/05 17:50] [redacted] *(gast)" (Guest)*
Het lukt niet en ik zie 100 mensen bewegen..

[06/05 17:51] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
volkstuinders betrekken

[06/05 17:51] [redacted] *(gast)" (Guest)*
Nut en noodzaak wind in Amsterdam
1. Vaststellen noodzaak en meerwaarde doelstelling Amsterdam in nationaal perspectief, waarbij beide partijen het over de feiten / cijfers eens worden. Gezamenlijke rekenclub.

2. Berekenen van kosten duurzame stroom voor windturbines in Amsterdam in vergelijking met alternatieve locaties (zee of elders in NH), dit in verband het hoogte beperking subsidie en beperkte windkracht. Vooraf moet een verwijderingsbijdrage worden betaald door de initiatiefnemer.

[06/05 17:51] [redacted] *(gast)" (Guest)*
Geluidsnormen
3. Analyse van voorbeelden in Nederland waarbij een soortgelijke windmolen binnen 600 meter van (veel) bewoners staat. Waar gaat het goed? Waar niet? Welke gezondheidsklachten zijn bij hen ontstaan en in welke mate? Dit moet eerst worden onderzocht, in het kader van verantwoord bestuur kan de gemeente zelf beslissen het voorzorgbeginsel toe te passen; D66 heeft hierover een motie ingediend en deze motie is aangenomen, dus de gemeenteraad moet zich daaraan houden.

4. Analyse recent RIVM rapport over windturbines in relatie tot kritiek van artsen, overeenstemming over het nieuwe gedegen onderzoek dat door de artsen is aangevraagd, de opzet hiervan en de uitvoering hier van; A) geluidsonderzoek met alleen computermodellen is geen goed onderzoek, er moet ook echt gemeten worden: meten is weten (bv op bestaande locaties elders in NL). B) geluidsonderzoek met simulatoren is niet voldoende: geluidsonderzoek is geen gezondheidsonderzoek..

5. Vergelijking Nederlandse geluidsnorm (47 dB Lden, zonder maximum) in relatie tot de normen in het buitenland en de door het RIVM voorgestelde norm in 2011 die niet door de politiek geaccepteerd is. Vanaf nu duidelijke communicatie dat bij de huidige bestaande norm al een bepaalde mate van gezondheidsrisico's en ernstige hinder acceptabel wordt geacht volgens: Besluit van 14 oktober 2010 tot wijziging van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer en het Besluit omgevingsrecht (wijziging milieuregels

windturbines) , Nota van Toelichting, artikel 5.2 https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2010-749.html#d9869e547 Dus niet meer zeggen “we voldoen aan de normen, maar transparant zijn en zeggen wat daar verder acceptabel voor wordt geacht.”

6. Afwachten publicatie onderzoek Jan de Laat voordat definitieve verdere stappen worden gezet. Dit is ook van beland voor punt 5 – analyse RIVM rapport en verder onderzoek

7. Volkstuinen classificeren als gevoelige gebieden. Er slapen mensen.

[06/05 17:51] [redacted] *(Guest)*
Zou je de link nog een keer kunnen sturen

[06/05 17:52] [redacted]
https://app.mural.co/t/publicmediation6720/m/publicmediation6720/1620216953094/147fbc47eedc8127b905d9b76f73238b9e054ad3

[06/05 17:52] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
wat zijn de zoekcriteria voor de voorkeursgebieden

[06/05 17:52] [redacted] *(gast)" (Guest)*
Natuur en biodiversiteit
8. Analyse impact op vogels en natuur (met name IJmeer, Waterland/omgeving ringweg Noord) in afstemming met Vogelbescherming en Natuurmonumenten.

9. Landschappelijke en cultuurhistorische impact analyse voor IJmeer, Waterland en het Geingebied. Inschatting aan verlies aan belevingswaarde (in beschrijvende en monetaire termen).

10. Gezamenlijke eisen opstellen mbt tot draagvlak (minimum) en opbrengsten komen volledig ten goede aan de buurt. Daarbij moet de mogelijke uitkomst kunnen zijn alleen te kiezen voor turbines in het westelijk-havengebied en verder in te zetten op zonne-energie en overige vormen van energie-opwekking (hydrothermie)
Ruimtelijke ordening

11. Visueel impact onderzoek Amsterdamse binnenstad, ook in relatie tot UNESCO Werelderfgoed, door een onafhankelijke partij.

12. Onderzoek naar de oorspronkelijke reden van de provinciale 600 meter afstandsnorm en waarom daar nu dan van kan worden afgeweken.

13. Onderzoek positie buurgemeenten en hoe Amsterdam zich als goede buur kan gedragen en niet de lasten van haar eigen doelstelling op de buren gaat afschuiven.
Draagvlak en bewustwording

14. Delen resultaten bovenstaande onderzoeken met Amsterdammers via media en publieke debatten.

15. Draagvlak onderzoek opnieuw (na delen onderzoeken met de Amsterdammer met een eerlijke voorstelling van zaken: dus hoogte turbines/afstanden/decibellen, voor- en nadelen, risico’s voor gezondheid en natuur – inclusief welke risico’s acceptabel worden gevonden bij de gebruikte normen/criteria) of liever: het voorgaande draagvlak onderzoek onafhankelijk herevalueren; uit dit onderzoek blijkt namelijk gewoon al dat er geen draagvlak is in de zoekgebieden en publieke debat,
waarbij wij en gemeente het eens worden over vorm en opzet.

[06/05 17:53] [redacted] *(Guest)*
Ik doe het hier: belangrijk: vertrouwen in bewoners die niets liever willen dan snelle , hernieuwbare duurzame energie, maar hun gezondheid en beschikking over de voor hen enige bereikbare natuur willen behouden. Dus niet alleen empatisch knikken en ' we hear you', maar ook de moed hebben als gemeente om te besluiten, we doen het hier niet.

[06/05 17:53] [redacted] *Gast) (gast) (Guest)*
hoeveel staat vast: is die 50 megawatt ambitie die al vastgesteld is, gelijk aan 17 windturbines. Maw die moeten er sowieso komen

[06/05 17:53] [redacted] *(Guest)*
belangrijke elementen:
|- draagvlak vaststellen op een wijze dat ook de burgers overtuigd zijn dat er werkelijk draagvlak is, dus opnieuw een enquente waarbij de vragen en bijbehorende informatie wordt afgestemd met insprekers

[06/05 17:54] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
gedegen onderzoek naar gezondheid en veiligheid

[06/05 17:55] [redacted]
Ook belangrijk: de moed hebben om, zoals bij Amstel III is gebeurd " hier geen turbines, hier wonen straks mensen " 2 kilometer lager, rond Knooppunt Holendrecht dezelfde moedige beslissing te nemen: hier geen windindustrie, hier wonen al duizenden mensen. Mensen die voor hun recreatie afhankelijk zijn van juist déze omgeving

[06/05 17:56] [redacted] *(Guest)*
indien er alternatieven voor de energietransitie zijn welke goedkoper zijn (minder SDE subsidie) en/of tot minder overlast leiden bij haar bewoners en die van buurgemeenten dienen mee genomen te worden bij de keuze mogelijkheden.

[06/05 17:56] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
zorgplicht overheid voor bewoners, ook voor volkstuinders

[06/05 17:57] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
de moed hebben om bij negatieve uitkomst een zoekgebied te schrappen

[06/05 17:58] [redacted] *(Guest)*
Belangrijk: onafhankelijk draagvlakonderzoek, onafhankelijk onderzoek naar gevolgen voor mens en natuur. Dus per deelgebied: wat doet dit type turbine, in deze omgeving, bij deze ongeïsoleerde revolutiebouw met deze bevolking met deze mentale en fysieke aandoeningen

[06/05 17:58] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
relatie met uitvoeringsstrategie 2020-2050 wb volkstuinen; groene parels aan de stadsranden

[06/05 17:59] [redacted] *(Guest)*
Alle voor en nadelen benoemen en daar onderzoek naar doen. Wettelijke norm kan wel maar is het ook wenselijk en menselijk Had ooit als stadsdeelraadslid een rondje met ambtenaren die over de straat verlichting gingen We voldoen aan de wettelijke norm maar mijn vraag zou zijn zou jij je dochter hier savond laat bij het station willen laten lopen

[06/05 18:00] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
juridische status volkstuinparken wat betreft veiligheid en geluid

[06/05 18:00] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
onafhankelijk onderzoek naar effecten op natuur

[06/05 18:01] [redacted] *(Guest)*
plaatsing van windturbines in de directe omgeving van de stad mag niet onevenredig andere plannen/visie onevenredig geweld aan doen zoals geluidsvisie, herontwikkeling gaasperplas
de gemeente dient zeer zorgvuldig met de gezondheid van haar bewoners om te gaan en zich niet te verschuilen achter het ontbreken van gegevens maar actief onderzoek in vergelijkbare situaties te laten verrichten

[06/05 18:02] [redacted] *(Guest)*
Belangrijk : stop met het tegen elkaar opzetten van bewoners, beloof geen spiegeltjes en kraaltjes aan 1 deel van bewoners die ver buiten de zoekgebieden wonen en geen overlast zullen ervaren. En laat het idee varen dat als bewoners in een coõperatie zitten en geen last van zullen hebben. Dat is niet zo (ervaringsdeskundige)

[06/05 18:02] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
alle direct betrokkenen in de reflectiefase betrekken

[06/05 18:03] [redacted] *(Guest)*
Wie: vooral mensen die in de zoekgebieden wonen, de windjongens (m/v/etc) wonen hier niet

[06/05 18:03] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
gedegen onafhankelijk onderzoek naar alternatieven

[06/05 18:04] [redacted] *(Guest)*
Wat ik nog heb zijn eerlijke antwoorden op alle vragen die in de div rads adressen en bijeenkomsten zijn gesteld

[06/05 18:04] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
voortschrijdend inzicht benutten

[06/05 18:05] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
werkelijk rendement van een windturbine

[06/05 18:05] [redacted] *(Guest)*
Wie: Windcooperaties mogen alleen meedoen als ze voor 100% uit Amsterdammers bestaan. Ik heb nu contact met de Amstelvogel (Ouderkerk) waar we hier nu al veel last van hebben en waarvan de meeste participanten Abcoudenaren zijn die het ding niet naast de dorpspomp blieven

[06/05 18:06] [redacted] *(Guest)*
En kijk ook naar div trajecten uit het verleden zoals de windmolen in waterland wat zijn de lessen waar van we kunnen leren Nieuwe technieken nieuwe kansen

[06/05 18:06] [redacted] *(Guest)*
bij de reflectie fase hoort m.i. primair het evalueren wat er is gebeurd (zoals wat/hoe is wel/niet gecommuniceerd door de gemeente met bewoners (en directe buren (niets), de tekortkomingen, de vraagstelling in de enquente en de massale reactie van bewoners die zich grote zorgen maken om de leefbaarheid van hun woonomgeving en daarmee direct met hun welbevinden (gezondheid in ruime zin).

[06/05 18:07] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
staat het aantal van 17 windturbines vast?

[06/05 18:07] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
ervaringen bewoners in dichtbevolkte gebieden elders in het land meenemen

[06/05 18:08] [redacted] *(Guest)*
Heeft men ook uitgezocht wat het met de woningmarkt doet en krijgen bewonderd planschade

[06/05 18:08] [redacted] *(Guest)*
de gemeente dient aan haar bewoners aan te geven op welke wijze en in welk stadium hun planschade kunnen indienen

[06/05 18:08] [redacted] *(Guest)*
Activiteiten: evidence based methodieken, gedegen onderzoek naar opties wind-op-zee . Openstaan voor d e conclusie: 'het kan niet binnen de gemeentegrenzen, wind op land

[06/05 18:08] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
effect op gezondheid en natuur

[06/05 18:10] [redacted] *(Guest)*
Als het wél doorgaat: ook alle sociale huurders binnen de internationaal erkende overlastcirkel 1500 meter financieel compenseren en een ander sociale huurwoning in vergelijkbare omgeving bieden. Niet afschepen met een participatietrapveldje of jeugdhonk

[06/05 18:11] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
geen reflectie en participatie voor de bühne, om aan de participatieplicht te voldoen, maar daadwerkelijk input verwerken

[06/05 18:13] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
ook bezoekers van volkstuinparken betrekken die uit recreatie-oogpunt gebruik maken van volkstuinparken

[06/05 18:15] [redacted] *(Guest)*
stap voor stap transparant een keuze maken waarbij wordt aangeven welke afwegingen worden gemaakt zonder zich te verschuilen achter dit moeten we van de Res of de wereld vergaat als we nu niet (overhaast) handelen (bijv biocentrale draaien op omgehakte bomen uit n ander werelddeel.) Laat de bewoners niet alleen voor de vorm in spreken maar luister ook naar de inspraak anders is het n holle frase die de burger frustreert en daar is de gemeente/gemeenschap niet mee gediend. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald

[06/05 18:15] [redacted] *(Guest)*
Volkstuinders wonen 8 maanden op de tuin wettelijk vallen we niet onder de norm hetzelfde als de camping maar het zou wel wenselijk en mensenlijk zijn. Hier rekening mee te houden

[06/05 18:15] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
beleid van de gemeente is gericht op het zoveel mogelijk benutten van volkstuinparken voor recreatieve doeleinden van niet-tuinders. Dit staat haaks op het zo dichtbij plaatsen van windturbines

[06/05 18:16] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
transparantie door de gemeente

[06/05 18:18] [redacted] *(Guest)*
de nederlandse overheid (dus ook haar gemeente) dienen zich te houden aan europese wetgeving (en niet te verschuilen als dat landelijk nog niet toereikend is vormgegeven. Ik denk hierbij aan de Europese SMB richtlijn 2001/42/EG waarin bepaald is dat de plaatsing van windturbines geen gezondheidsnadelen met zich mogen meebrengen.

[06/05 18:19] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
Europese wetgeving

[06/05 18:20] [redacted] *(Guest)*
Volkstuinparken worden in de toekomst gezien als de nieuwe Vondelparken daar zet je toch ook geen turbines

[06/05 18:20] [redacted] *(Guest)*
Nog een wie: stop met voortstanders van wind op zee te framen als NIMBY. In Zuidoost en Noord hebben de meesten geen achtertuin, of balkon hun achtertuin, hun vakantieplek is het aanpalende natuurgebied waar die dingen komen te staan. Velen van hen spreken niet de gemeentelijke participatietaal. Betrek hen via ons, bewonerscommissies en ontdekt dat voorstanders van wind op zee niet oud en gezapig zijn, maar overwegend jong en met een heel diverse culturele achtergrond!

[06/05 18:43] *"\"\\\"\\\\\\\'*[redacted]*r (Gast)\\\\\\\"\\\"\""* *(gast) (Guest)*
Dus is het in principe nog steeds mogelijk dat er nergens molens komen ?!

[06/05 18:44] [redacted] *(Guest)*
laatste 'wie' In Reigersbos/Holendrecht gaat het straks niet om 1 turbine, maar mogelijk 8-12 turbines met de 3 van OuderAmstel en 3-6 van De Ronde Venen. (De Ronde venen is nu zo verstandig om serieus na te denken over wind-op-zee

[06/05 18:44] [redacted]
Is het realistisch dat het dan allemaal zonneparken worden?

[06/05 18:45] [redacted] *(Guest)*
Sommige heten al gewoon voorkeursgebied hoor

[06/05 18:46] [redacted] *(Guest)*
Ik denk dat Amsterdam het voorbeeld van De Ronde Venen kan volgen, stop de trein die rijdt volgens een 10 jaar oud spoorboekje. het is 2021! De opgave kan ook op zee volbracht worden!

[06/05 18:47] [redacted] *(Guest)*
Op zee zelfs stukken voordeliger en met oneindig veel minder ernstige gevolgen voor mens en natuur

[06/05 18:48] [redacted] *(Guest)*
De opgave kan niet op zee volbracht worden

[06/05 18:48] [redacted] *(Guest)*
We kunnen niet onvoldoende tempo maken op zee om de ambities van 2030 te halen

[06/05 18:49] [redacted] *(Guest)*
Dit is van de website van NPRES:

[06/05 18:49] [redacted] *(Guest)*
Momenteel wordt redelijkerwijs vrijwel alle mogelijkheid benut om wind op zee tot 2030 te realiseren. Er is nu een uitroltempo van gemiddeld 1 GW wind op zee per jaar. Dat zijn bijvoorbeeld per jaar 100 zeer grote windturbines met een vermogen van 10 MW per stuk.
Bij wind op zee moeten er verder, net als bij wind op land, afwegingen gemaakt worden, denk aan ruimtelijke beperkingen ten opzichte van veel andere sectoren zoals visserij. Bekeken vanuit een energiesysteem-perspectief is wind op zee bovendien helemaal geen eenvoudige opgave, los van de ruimtelijke claims die er liggen. Denk aan problemen bij transport (congestie) en tijdelijke opslag.
Wind op land is veelal goedkoper dan wind op zee, en ook dicht in de buurt van het gebruik.
Daarnaast blijft de bijdrage van wind op land ook nodig. Daarom wordt ook ingezet op wind op land.

[06/05 18:50] [redacted] *(Gast)" (Guest)*
We zijn ook voor wind op zee. Maar we vergeten wel een dat de Noordzee een uiterst gevoelig natuurgebied is. Er is bovendien ruimte nodig voor visserij en zeevaart.
Om klimaatdoelen te halen, en om toekomstige generaties een toekomst te geven, is er meer nodig dan alleen wind op zee.

[06/05 18:51] [redacted] *(Guest)*
Met dezelfde argumenten kan het ook niet binnen of langs de stadsgrenzen.

[06/05 18:56] [redacted] *(Guest)*
Ook al is het een klein percentage

[06/05 18:56] [redacted] *(Guest)*
IEdereen moet wat doen in de energietransitie, toch?

[06/05 18:56] [redacted] *, Ian (Guest)*
Ook een stad als Amsterdam

[06/05 18:57] [redacted]
Voor- en nadelen moeten goed afgewogen worden.

[06/05 18:57] [redacted] *(Guest)*
Helemaal mee eens

[06/05 18:57] [redacted] *(Guest)*
Maar we ontkomen met alle ambities niet aan het feit dat ook windmolens in de Gemeente Amsterdam gerealiseerd moeten gaan worden

[06/05 18:57] [redacted] *(Gast)" (Guest)*
Duurzame energie opwekking dicht bij de stad waar veel energie wordt gebruikt heeft ook voordelen

[06/05 18:58] [redacted] *(Guest)*
Binnenkort moeten we ons commiteren aan de 55 % CO2 reductie van de EU

[06/05 18:58] [redacted] *(Guest)*
[redacted] dat is goed omschreven: als niet kan dan kan het niet. Als het binnen 600 meter niet kan dan moet je niet een stap verder gaan en dan toch proberen waar de weerstand het minst is

[06/05 18:58] [redacted] *(Guest)*
Dat zou betekenen dat ook Amsterdam weer een schepje erbovenop moeten doen

[06/05 18:58] [redacted] *(Guest)*
We kunnen en moeten ontkomen aan de ambities als blijkt dat de nadelen veel groter dan de voordelen zijn.

[06/05 18:59] [redacted] *(Guest)*
Precies [redacted], dat pleit ook tegen alleen maar wind op zee

[06/05 18:59] [redacted] *(Guest)*
Denk aan problemen bij transport (congestie) en tijdelijke opslag.
Wind op land is veelal goedkoper dan wind op zee, en ook dicht in de buurt van het gebruik.
Daarnaast blijft de bijdrage van wind op land ook nodig. Daarom wordt ook ingezet op wind op land.

[06/05 18:59] [redacted] *(Guest)*
En dat zijn ze!

[06/05 19:04] "\"\\\"\\\\\\\' [redacted] *(Gast)\\\\\\\"\\\"\"" (gast) (Guest)*
Ik zou een kerngroep vormen om het te ontwerpen, ipv heen en weer tikken

[06/05 19:05] "\"\\\" [redacted] *r (Gast)\\\\\\\"\\\"\"" (gast) (Guest)*
Dat zijn aannames, dat weet je niet

[06/05 19:06] "\"\\\"\\\\\\\' [redacted] *(Gast)\\\\\\\"\\\"\"" (gast) (Guest)*
Dat gebeurt in Antwerpen met meer dan 100!!

[06/05 19:06] "\"\\\" [redacted] *(Gast)\\\\\\\"\\\"\"" (gast) (Guest)*
Terecht, [redacted]

[06/05 19:06] [redacted] *(Guest)*
ik doe wel mee

[06/05 19:06] [redacted] *Ma.ak020 (gast) (Guest)*
ik doe daar aan mee!
[06/05 19:06] [redacted] *(Guest)*
Ik doe ook graag mee

[06/05 19:09] [redacted] *(gast) (Guest)*
Helaas moet ik nu afhaken. fijne avond verder

[06/05 19:09] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
ik doe ook graag mee

[06/05 19:10] [redacted] *(Gast) (gast) (Guest)*
mijn achternaam ontbrak: [redacted]

[06/05 19:10] [redacted] *(Guest)*
Kan de input ook gedeeld worden

[06/05 19:11] [redacted] *(Guest)*
Precies

[06/05 19:11] [redacted] *(Guest)*
We moeten het samen doen!!

[06/05 19:11] [redacted] *(gast)" (Gust)*
Dank voor het openen van het gesprek!

[06/05 19:12] "\"\\\" [redacted] *r (Gast)\\\\\\\"\\\"\"" (gast) (Guest)*
[redacted] dat waren aannames, over wat er wel en niet mogelijk is

[Einde chat]

[redacted]

Van: [redacted]@mnh.nl>
Verzonden: donderdag 6 mei 2021 13:59
Aan: RESAmsterdam
Onderwerp: input reflectiefase wind Amsterdam

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

Categorieën: [redacted]

Beste RES Amsterdam,

Ik sta voor vanavond namens de natuur en milieufederatie NH aangemeld, maar ik kan helaas toch niet aansluiten. We hebben wel een aantal punten die we graag willen meegeven. Hopelijk kan dat ook via de mail.

Het doel van de reflectiefase moet o.a. zijn om zo veel mogelijk *zorgen* over het plaatsen van windmolens in de omgeving weg te nemen. Dit kan het beste door de effecten beter in beeld te krijgen.
We zien de volgende activiteiten:

- Ga binnen de zoekgebieden van wind concreet op zoek naar locaties en toets deze op omgevingseffecten. Op deze manier komen de effecten beter en realistischer in beeld.
- Ga in gesprek met lokale stakeholders en vraag hen naar de mogelijkheden van inpassing in het gebied.
- Maak landschappelijke inpassingsplaatjes waarop je daadwerkelijk kunt zien hoe hoog de molens komen en hoe het zicht hierop voor omwonenden is. Op basis daarvan kan je betere locatiekeuzes maken.
- ➔ *De ParticipatieCoalitie (samenwerking tussen de milieufederatie en vereniging van energiecoöperaties in NH) kunnen bovengenoemde punten oppakken en uitwerken in een zogeheten 'zoekgebiedenaanpak'. Door gesprekken te voeren met lokale partijen halen we veel gedetailleerde kennis en informatie op en stellen we een advies op richting de gemeente over de (on)mogelijkheden van wind binnen het zoekgebied. We hebben een dergelijk onderzoek al voor meerdere gemeenten in NH uitgevoerd.*

- De milieufederatie wil graag samenwerken met de GGD van Amsterdam om de geluidseffecten in kaart te brengen (per gebied). Zo maak je het per gebied concreet en kan je zorgen van omwonenden wegnemen.
- Het zou goed zijn om per zoekgebied een *geluidseffectkaart* op te stellen.

- Als laatste punt, richt je niet alleen op mensen die tegen zijn, maar ook op de middengroep (die nu niet van zich laat horen). Hoe kunnen we die bereiken? De milieufederatie kan jongeren aanspreken en hen beter betrekken bij de uitwerking van de zoekgebieden.

Ik ontvang graag een bevestiging of onze input wordt meegenomen. Indien er vragen zijn dan kunnen we altijd nog een afspraak plannen.
Succes vanavond.

Vriendelijke groet,

[redacted]
Projectleider Duurzame Energie

Werkdagen: maandag, dinsdag, donderdag, vrijdag

T: 06 [redacted]
I: www.mnh.nl

Samen voor een mooi en duurzaam Noord-Holland. Blijf op de hoogte van ons werk via onze nieuwsbrief. Blij met ons? Word lid of steun ons met een donatie!

[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam-wind.nl>
Verzonden: zaterdag 8 mei 2021 15:38
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Input brainstorm reflectie

Beste [redacted]

Hieronder de input voor de brainstorm over reflectie RES van afgelopen donderdag. Ik heb dit ook naar de mensen van Public Mediation gestuurd dus hopelijk wordt het nog meegenomen.

Groeten, [redacted]

++++++++++++++++

- *Wat vind je belangrijk in de reflectie?*

Dat de gespreksonderwerpen goed gestructureerd worden en de diverse niveau's van abstractie worden duidelijk gemaakt, zodat ook duidelijk is wie waar op welk moment invloed op (had) kunnen uitoefenen;
a. Klimaatakkoord - RES - gemeentelijke ambitie ogv duurzame energie en windenergie op land in het bijzonder (Nut en noodzaak van wind op land, de getallen discussie rondom de RES opgave)
b. Concrete invulling van windenergie projecten op gebiedsniveau (in de zoekgebieden) (geschikte plekken voor windmolens zoeken binnen het zoekgebied en het maken van een zo geaccepteerd mogelijk plan)

Bij a. Gaat het vooral om gesprekken over de ''nut en noodzaak'' van windenergie op land in Nederland en gaat het gesprek vooral over de invulling van het klimaatakkoord en de rol die Amsterdam daar in wil spelen, en hoe dat leidt tot een ambitie van 17 windmolens in de. RES zoekgebieden
(Gesprekken stadsbreed vooral gevoerd tussen overheden (rijk en gemeente en bewoners)

Bij b. Is de 'nut en noodzaak'' een gegeven en gaan de gesprekken niet meer over de onderwerpen over a. maar over de invulling van een zoekgebied, hoe maken we daarvoor een goed plan, welke aantallen passen op welke plekken in dit gebied? Hoe nemen we zorgen en wensen van mensen die in het gebied wonen, werken en recreëren zo goed mogelijk mee? (Gesprekken vooral gevoerd door initiatiefnemers, gemeente en bewoners van een specifiek zoekgebied)

Om de gesprekken onder 'b' te kunnen voeren is het nodig dat het gesprek onder a heeft opgeleverd dat er dus x aantal windmolens komen in een bepaald zoekgebied. Ik zie nu soms dat er openingen worden gegeven in de gesprekken die gaan over onderwerpen onder 'a' dat 0 ook een uitkomst kan zijn, dan krijg je mensen nooit in een meedenk of acceptatie stand komen om een goed plan met elkaar te maken dat op zoveel mogelijk acceptatie kan rekenen van de omgeving, en komen we ook niet verder met gesprekken onder. ''B'.

De reflectie moet geen rem zetten op het realiseren van de energietransitie en het realiseren van duurzame energie projecten zoals windenergie. We moeten en willen aan de slag!

- *Wie moeten deelnemen aan de reflectiefase?*

Jongeren ! , Overheden (ook EZK), leden van energiecooperaties, burgers die nog geen mening hebben of vóór windenergie zijn. (vaak horen we alleen de tegenstanders), en wetenschappelijke instanties zoals. RIVM, GGD Amsterdam ….(ipv individuele wetenschappers of artsen) die staan voor objectieve en feitelijke informatie over geluid en gezondheid,

Het rijk moet ook meer. betrokken zijn, we moeten voorkomen dat gemeente en burgers tegenover elkaar komen te staan, terwijl we bezig zijn een opgave te realiseren die landelijk is (Klimaatakkoord), laat het Rijk ook eens wat lastige kooltjes uit het vuur halen en ons helpen met het duidelijk maken waarom we dit allemaal moeten en willen doen, óók in Amsterdam.

- *Aan welke onderwerpen moet aandacht besteed worden in de reflectiefase? Welke vragen moeten we daarvoor stellen?*

- Duidelijke informatie over wie waar op welk moment invloed op kan (of had kunnen) uitoefenen. Een aantal zaken staan inmiddels vast; zo is de ambitie van de gemeente Amsterdam op het gebied van windenergie een gegeven (dit is door de gemeenteraad vastgesteld beleid) en staat. niet meer ter discussie staat (duidelijk reflecteren op het proces van die ambitie, wie had wanneer wat kunnen doen? Toewerken naar acceptatie van de ambitie op het gebied van windenergie (zie ook eerder onder a.) zodat mensen in de meedenken en acceptatie stand komen voor concrete invulling van zoekgebieden.

- Duidelijk maken waar informatie vandaan komt en wie namens wie praat; er is teveel informatie die circuleert die niet op wetenschappelijke feiten is gebaseerd.

- *Welke activiteiten horen nog meer in de reflectiefase?*

Informatie, zorgen en wensen concreter maken door aan de slag te gaan met onderzoeken in een concreet gebied, over concrete windmolens, afstanden tot woonobjecten, geluidssimulaties etc….)
Een excursie naar een windpark?

- *Wat heb je nodig van de gemeente?*

Van de gemeente heb ik vooral nodig dat deze duidelijk maakt dat de ambitie op het gebied van windenergie vaststaat , en dat dit samen met het Rijk keer op keer goed wordt uitgelegd hoe dat past in samenhang met wind op zee, zon op daken, en andere technieken, zodat mensen in een meedenk en acceptatie stand komen voor concrete windmolen projecten binnen de zoekgebieden zodat er plannen kunnen worden gemaakt die ook echt gaan werken voor de buurt waarin ze komen. Duidelijk maken dat in elke zoekgebied er een of meerdere windmolens zullen kunnen gaan komen. Hoeveel, waar, hoe hoog en op welke manier is invulling, waar volop invloed kan worden uitgeoefend door een ieder die betrokken is bij het gebied. Zoekgebieden kunnen niet onderling tegen elkaar worden uitgeruild.

Van:
Verzonden: maandag 10 mei 2021 13:59
Aan: @public-mediation.nl'; ; ; @public-mediation.nl'
Onderwerp: [Windalarm input per mail] FW: Plan van aanpak Reflectiefase
Bijlagen: Reflectie fase 06-05-2021.docx

Allen als reminder hieronder input van Windalarm per mail.

.

Van: @eceat-projects.org>
Verzonden: zondag 9 mei 2021 22:52
Aan: @public-mediation.nl>; @amsterdam.nl>; ' @public-mediation.nl>
CC: @public-mediation.nl>
Onderwerp: RE: Plan van aanpak Reflectiefase

Beste en ,

Bijgaand onze beloofde input voor de reflectie fase. We kijken uit naar een eventuele samenwerking op inhoud en een gezamenlijk proces. We staan open voor verdere suggesties en zijn benieuwd naar de volgende stappen.

Met vriendelijke groet,

Windalarm Amsterdam
@windalarm.org
www.windalarm.amsterdam

Van: @public-mediation.nl]
Verzonden: vrijdag 7 mei 2021 12:09
Aan: ; ';
CC:
Onderwerp: Re: Plan van aanpak Reflectiefase

Prima zou je dat ook aan willen sturen?

Groeten,

Verzonden per telefoon

Public Mediation
Cabralstraat 1
Amsterdam

06-[redacted]

Van: [redacted]@eceat-projects.org>
Verzonden: Friday, May 7, 2021 11:45:47 AM
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@public-mediation.nl>
Onderwerp: Plan van aanpak Reflectiefase

> Beste [redacted]
>
> Dank voor het organiseren van de bijeenkomst gisteren!
>
> Ik stuur dit weekend nog een meer uitgebreidere input namens Windalarm met ideeën en suggesties voor de reflectie fase. Gisteren had ik al het een en ander in de chat box gezet. Dat wordt dus nog geactualiseerd.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> [redacted]

Bijdrage Windalarm Amsterdam voor de reflectie fase windturbines

[redacted] ([redacted]@windalarm.org)

9 mei, 2021

1. Nut en noodzaak wind in Amsterdam

A. Het vaststellen van de **noodzaak en meerwaarde** van de winddoelstelling van Amsterdam in nationaal perspectief, waarbij relevante partijen het over de feiten / cijfers eens worden. Gezamenlijke cijferteam (idee van een van de discussie avonden). Kijken naar totale RES doelstelling in relatie tot waar we nu staan en nationaal overheidsbeleid ten aanzien van eventuele extra doelstelling. Reflectie doelstellingen in relatie tot nationale opties en systeem optimalisatie vanuit maatschappelijk perspectief. Concept van energieneutraliteit ontleden. Amsterdam en de datacentra (grootverbruikers) leveren diensten voor heel Nederland en de wereld. Dus stroom mag dan toch ook van elders komen?

B. Berekenen van kosten duurzame stroom voor windturbines in Amsterdam in vergelijking met alternatieve locaties (zee of elders in NH), dit in verband het hoogte beperking en beperkte windkracht (extra subsidie nodig). Meenemen maatschappelijke impact.

C. Onderzoek **alternatieven** om (zelfopgelegde) ambitie duurzame opwek te halen, zoals meer zon op dak, zon op water, kleinschalig wind. Meenemen technologische ontwikkelingen. Ook kijken naar de regio. Noorden Noordzeekanaal, verderop in het IJsselmeer en vooral op zee. Afwegingskader.

2. Geluidsnormen

A. Analyse van **voorbeelden in Nederland** waarbij een soortgelijke windmolen binnen 1500 meter van (veel) bewoners staat. Waar gaat het goed? Waar niet? Welke overlast en gezondheidsklachten zijn bij hen ontstaan en in welke mate? Wanneer en waardoor ontstaan eventuele gezondheidsklachten? Dit moet eerst worden onderzocht, in het kader van verantwoord bestuur kan de gemeente zelf beslissen het voorzorgbeginsel toe te passen; D66 heeft hierover een motie ingediend en deze motie is aangenomen, dus de gemeenteraad moet zich daaraan houden.

B. Analyse recent **RIVM rapport** over windturbines in relatie tot **kritiek van artsen**, overeenstemming over het nieuwe gedegen (veld)onderzoek dat door de artsen is aangevraagd, de opzet hiervan en de uitvoering hier van; **1)** geluidsonderzoek met alleen computermodellen op basis van fabrieksspecificaties is geen goed onderzoek, er moet ook echt gemeten worden: meten is weten (bv op bestaande locaties elders in NL). **2)** geluidsonderzoek met simulatoren is niet voldoende: geluidsonderzoek is geen gezondheidsonderzoek. Het effect van langdurige geluidsoverlast is niet te simuleren met geluidsimulatoren. Voordat onderzoek heeft plaatsgevonden geen verder besluit. Kijk bijvoorbeeld in de Hoeksche waard (windpark Spui) waar 7 van de 12 gezinnen binnen de 1000 meter van turbines zijn verhuist. 2 willen verhuizen maar zijn gebonden vanwege bedrijven die ze hebben. Dit betekent 75 % ondervindt zeer ernstige hinder. Geen besluiten nemen voordat dit tot de bodem is uitgezocht. Er kan anders een sociale en gezondheidsramp ontstaan, met name in de al kwetsbare wijken. Het gaat dan niet 10 gezinnen maar duizenden.

C. Vergelijking **Nederlandse geluidsnorm** (47 dB Lden, zonder maximum) in relatie tot de normen in het buitenland en de door het RIVM voorgestelde norm in 2011 die niet door de politiek geaccepteerd is. Vanaf nu duidelijke communicatie dat bij de huidige bestaande norm al een bepaalde mate van gezondheidsrisico's en ernstige hinder acceptabel wordt geacht volgens: Besluit van 14 oktober 2010 tot wijziging van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer en het Besluit omgevingsrecht (wijziging milieuregels windturbines) , Nota van Toelichting, artikel 5.2 https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2010-749.html#d9869e547 Dus

niet meer zeggen “we voldoen aan de normen, maar transparant zijn en zeggen wat daar verder acceptabel voor wordt geacht, dus dat een (groot) deel van de mensen hinder gaat ondervinden”.

Aandringen bij de Tweede Kamer en demissionair staatssecretaris om het tweede deel van de **Motie Schonis** uit te voeren (beloofd per eind 2020). Citaat: “Een zorgvuldige, kwantitatieve uitwerking van concrete beleidsopties over alle betrokken sectoren is dan ook noodzakelijk om verantwoorde en proportionele beleidsmatige conclusies te kunnen verbinden aan het WHO-advies en de analyse van het RIVM” “Naar verwachting kan ik uw Kamer eind 2020 over de resultaten van deze uitwerking informeren.”
https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2020/06/05/rivm-rapport-motie-schonis-en-de-who-richtlijnen-voor-omgevingsgeluid-2018/rivm-rapport-motie-schonis-en-de-who-richtlijnen-voor-omgevingsgeluid-2018.pdf

D. Afwachten publicatie **onderzoek** [redacted] naar impact windturbine geluid voordat definitieve verdere stappen worden gezet.

E. Onderzoek of **volkstuinen** vanuit gemeenten minimaal kunnen worden geclassificeerd als **geluidsgevoelige gebieden**. . Er slapen daar (in de zomer) duizenden mensen die hetzelfde recht op bescherming hebben als mensen in huizen. Het zijn in de praktijk semipermanente bewoners en niet zoals bij normale recreatie toevallige voorbijgangers. Ze hebben vaak geen alternatief. Dus zelfde regels hanteren als voor huizen.

F. Bij **vergunningverlening** nadrukkelijk eerst nulmeting uitvoeren. Clausule dat gehandhaafd wordt op basis van werkelijk gemeten geluid en niet fabrieksspecificaties. Anders ontbreekt er elke optie tot handhaving. Toegestane geluidsbelasting scherp vastleggen.

3. Landschap, recreatie en biodiversiteit

A. Landschappelijke en cultuurhistorische impact analyse voor IJmeer, Waterland en het Geingebied. Inschatting aan verlies aan belevingswaarde (in beschrijvende en monetaire termen).

B. Landschapspijn onderzoeken als onbewuste of bewuste vorm van stress en vermindering welzijn. Ruimtelijke impact analyse toepassen. Een windturbine op een verkeersknooppunt zetten (omdat het daar al druk is) of in lijnopstelling langs kanaal, terwijl je die turbine 5 km afstand nog prominent ziet, is als zodanig geen goede ruimtelijke inpassing. Die indruk wordt wel gewekt.

C. Analyse impact op **vogels en natuur** (met name IJmeer, Waterland/omgeving ringweg Noord) in afstemming met Vogelbescherming, Natuurmonumenten en Natuur- en milieufederatie Noord-Holland.

4. Ruimtelijke ordening

A. Visueel impact onderzoek **Amsterdamse binnenstad**, ook in relatie tot UNESCO Werelderfgoed, door een onafhankelijke partij. Soortelijk onderzoek in het kader van de stelling van Amsterdam.

B. Onderzoek naar de oorspronkelijke reden van de provinciale **600 meter afstandsnorm** en waarom die reden(en) niet van toepassing meer zouden zijn..

C. Onderzoek positie **buurgemeenten** en hoe Amsterdam zich als goede buur kan gedragen en niet de lasten van haar eigen doelstelling op de buren gaat afschuiven. Recht van buren erkennen om wel de 600 meter regel te handhaven.

5. Draagvlak, participatie, en bewustwording

A. Delen van de volledige resultaten en ruwe data van bovenstaande onderzoeken met Amsterdammers via media en publieke debatten.

B. Analyse **huidig draagvlak** onderzoek. Welke conclusies delen partijen welke niet. Derde partij ernaar laten kijken.
C. Gezamenlijke eisen opstellen mbt tot **draagvlak** (minimum). Daarbij moet de mogelijke uitkomst kunnen zijn alleen te kiezen voor turbines in het westelijk-havengebied en verder in te zetten op zonne-energie en overige vormen van energieopwekking (bijvoorbeeld hydrothermie)

B. Draagvlak onderzoek opnieuw (na delen onderzoeken met de Amsterdammer met een eerlijke voorstelling van zaken: dus hoogte turbines/afstanden/decibellen, voor- en nadelen, risico's voor gezondheid en natuur – inclusief welke risico's acceptabel worden gevonden bij de gebruikte normen/criteria) of liever: het voorgaande draagvlak onderzoek onafhankelijk herevalueren; uit dit onderzoek blijkt namelijk gewoon al dat er geen draagvlak is in de zoekgebieden en ook niet in de stad als zodanig en publieke debat, waarbij wij en gemeente het eens worden over vorm en opzet.

D. Niet **participatie** noemen in het geval **financiële participatie** wordt bedoelt. Helder maken dat **financiële participatie** tot doel heeft een **compensatie** te zijn voor de te verwachte **overlast**. Dit dus altijd gezamenlijk benoemen. Ook uitzoeken wat hier de gangbare bedragen voor zijn. Indruk tot nu toe: 1000 - 3500 euro per gezin per jaar binnen de impact zone (1500 meter). Dit bedrag wordt persoonlijk uitgekeerd of gaat in een gebiedsfonds. Dit verder onderzoeken aan de hand van voorbeelden in andere delen van Nederland. Hoe werkt dit als er niet 10 gezinnen maar 1000 gezinnen binnen de zone zitten. Hoe werkt dit voor Volkstuinders? Wie gaat dit dan betalen? Wat als een deel van de mensen dit niet zit zitten omdat ze echt geen overlast willen ervaren. Wordt dit niet een ongelooflijk ingewikkeld proces met veel gedoe en management kosten. Hoe staat dat in verhouding tot het maatschappelijk belang.

E. Vaststellen concept "**lokaal eigenaarschap**". Wil het betekenis hebben dan moeten het de inwoners zijn binnen de 1500 meter van de turbine die door de Raad van State als belanghebbende worden gezien. Geen lokale bedrijven die er toevallig kantoor houden, maar er niet wonen. Definiëren hoe lokaal eigenaarschap samen gaat met sociale cohesie en draagvlak. Wat indien een aanzienlijke minderheid bezwaren houdt? Of zelfs een kleine minderheid ernstige overlast ervaart?

6. Woningwaarde daling

A. Woningwaarde daling lijkt een marginaal punt bij de huidige huizenprijzen. Het is echter een teken van minder welvaart / welzijn dat ook mensen die een huurhuis hebben. Een objectieve inschatting per locatie dient dan ook gemaakt te worden. In het Parool stond recent een artikel dat de windmolen bij Ouderkerk aan de Amstel bij de 10 molens in NL hoort die tot miljoenen schade hebben geleidt. Een windmolen in Den Haag heeft tot 200 miljoen woningwaardedaling geleidt. De overheid moet dit in haar afweging meenemen ook al is het ingewikkeld om haar aansprakelijk te stellen.

7. Proces

A. Creëer een **maakbank achtig proces** rondom duurzame energietransitie / duurzame opwek als (eerste) pilot. Een open proces met inachtneming van alle kennis en inzichten zal een beter en breder gedragen resultaat geven. Kan het vertrouwen herstellen en past binnen de wens tot democratisering en een meer effectievere en snellere besluitvorming.

B. Onderzoeken faseren. Onderzoek eerst het **grotere plaatje** voor de stad als geheel. Hier werkgroepen van inwoners en gemeente voor opzetten om tot een gezamenlijke feiten overzicht te komen: waarover zijn we het eens; waarover zijn we het niet eens; wat willen we nog uitzoeken. Werkgroepen op in eerste instantie de volgende thema's:

- Nut en noodzaak in nationaal perspectief
- Overlast en gezondheid
- Mogelijke alternatieven en (maatschappelijke) kosten
- Algeheel draagvlak voor het idee als zodanig in de zoekgebieden.

Maak dan een go / no go afweging. Pas daarna detail onderzoek in zoekgebieden over het hoe en waar.

///////

[redacted]

Van: [redacted]@gmail.com>
Verzonden: donderdag 6 mei 2021 16:52
Aan: RESAmsterdam
CC: [redacted]@gmail.com; [redacted]@eceat.nl; [redacted]@outlook.com; info@noord-verstoord.nl; tuinpark.de.molen@gmail.com; [redacted]@woonbootverenigingamsterdam.nl; info@golfbaanwaterlandamsterdam.nl; [redacted]@amsterdam-wind.nl; [redacted]@westpoortondernemers.nl; [redacted]@hotmail.com; [redacted]@arcadis.com; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]@public-mediation.nl; [redacted]@public-mediation.nl; [redacted]@berenschot.nl; [redacted]@gmail.com; [redacted]; [redacted]; t; [redacted]; [redacted]@orion.nl; [redacted]@planet.nl; [redacted]
Onderwerp: Re: online bespreking Plan van aanpak Reflectiefase voor bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden - do 6 mei 2021 (17:00-19:00)

Beste allen,
Ik heb mij zojuist aangemeld, maar voorafgaand wil ik graag alvast iets kwijt. Ik twijfel over het nut van mijn deelname. Ik kreeg het bericht 2 uur geleden en was niet eerder op de hoogte van de bijeenkomst. Dat vind ik jammer, ik wil mij graag goed kunnen voorbereiden op iets dat zoveel mensen in onze stad aangaat en waar in ons stadsdeel zoveel kwetsbare bewoners en natuur onder zullen lijden, mochten de zoekgebieden hier in Zuidoost definitief worden. De bewonerscommissies van huurders van Eigen Haard in Holendrecht en Reigersbos hebben mij hun vertrouwen gegeven om onze standpunten zo goed mogelijk te vertegenwoordigen en om voor hun belangen op te komen. Ik kan mij niet voorstellen dat deze datum niet eerder bekend was en ik hoop dat de bijeenkomst niet wordt weggezet als 'bewonersparticipatie'. Want dat is het niet, op deze manier.

Met groet, tot straks,

[redacted]

Op do 6 mei 2021 om 14:06 schreef RESAmsterdam <RESAmsterdam@amsterdam.nl>:

> RD 6/5/21 – update ivm link naar digitale ruimte
>
> **Link naar de digitaal vergaderruimte [Link naar de virtuele MS Teams ruimte]**
>
> **Tips goede interactieve online sessie:**
>
> —De link naar de virtuele ruimte werkt niet als u werkt binnen een afgeschermde omgeving (Citrix / ADW). Open de link daarom in een browser buiten de afgeschermde werkomgeving .
>
> —Tijdens de bespreking maken we ook gebruik van de programma Mural (*interactief online whiteboard*). MS Teams en Mural worden dus naast elkaar gebruikt.
>
> —U kunt het beste deelnemen via een desktop computer of laptop.
>
> —Het is handig, maar niet noodzakelijk, om met twee toestellen (2 schermen) te werken. Op het ene schermt neemt u deel aan het overleg via MS teams en op het andere (*grootste*) scherm neemt u interactief deel via het programma Mural.
>
> —

Wij kijken uit naar uw komst en deelname aan het gesprek.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Coördinator RES Amsterdam

==========

Beste genodigde,

Graag nodig ik u uit om op **donderdag 6 mei 2021 van 17:00 tot 19:00 uur** te brainstormen over de aanpak van de fase die volgt na de vaststelling van de RES 1.0: de reflectiefase.

Naar verwachting stelt de gemeenteraad van Amsterdam binnenkort de Regionale Energie Strategie 1.0 vast. Daarna start een nieuwe fase in het proces: de reflectiefase. Dit is een fase die vooraf gaat aan de fase waarin een initiatiefnemer voor de realisatie van windmolens in beeld komt.

Reflectiefase

De gemeente wil na vaststelling van de RES 1.0 in een reflectiefase bepalen aan welke criteria de plannen voor de plaatsing van een windmolen in het traject daarna moeten worden getoetst. Daar willen we de perspectieven van verschillende belanghebbenden in meenemen.

De inrichting van de reflectiefase willen we bij een aantal partijen toetsen. We organiseren daarvoor de online brainstorm op donderdag 6 mei. U kunt ons dan laten weten wat vindt u dat het doel moet zijn van de reflectiefase, wat moeten er voor activiteiten worden uitgevoerd en wie moeten er worden betrokken?

Om deze brainstorm hanteerbaar te houden en tegelijkertijd de opbrengst zo rijk mogelijk, nodigen we een beperkte, maar diverse groep van bewoners, bedrijven en belangengroepen uit. In de reflectiefase (die later volgt) zal ruimte zijn om veel meer mensen en groepen te betrekken en te horen.

De bijeenkomst vindt online plaats in MS Teams. Als u zich heeft opgegeven, ontvangt u de MS Teams link op de dag van de bijeenkomst.

Aanmelden kan via: Ja, deelname aanpak reflectiefase RES 1.0. (voor belanghebbenden) op 6 mei 2021

Graag tot ziens!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Coördinator RES Amsterdam

Afdeling Duurzaamheid

Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)

Gemeente Amsterdam

Contact en vragen over deze online bijeenkomst via: [redacted]@amsterdam nl

Volg ons via:

Website Amsterdam Windenergie

Nieuwsbrief Duurzame Energie

www.facebook.com/duurzaam020

www.twitter.com/duurzaam020

==========

De gemeente Amsterdam streeft naar optimale dienstverlening en zorgvuldige afhandeling van e-mailverkeer. Als deze e-mail niet voor u is bestemd, laat dit dan weten aan de afzender en verwijder de e-mail. Voor meer informatie: www.amsterdam.nl/proclaimer.

Brainstorm invulling Reflectiefase RES wind - 10 juni 2021

Eindproducten reflectiefase

Zie je nog andere eindproducten voor de reflectiefase?

- Reeks bestuurlijke gesprekken tussen gemeenten over grensgebieden
- Quickscan potentie windenergie
- Aandacht voor benodigde capaciteit vanuit stadsdeel
- Was wordt tabel/overzicht n.a.v. 'reflectiefase' (Welke veranderingen hebben de reflectiefase teweeg gebracht?)
- Planning met activiteiten, wat, wanneer, wie, wel zoekgebied
- Zeker in relatie tot verstedelijking (i.c.m. OV)
- Verschillende opstellingsvarianten die overblijven voor lokale afweging
- Duidelijk beeld wat in een volgende uitwerking "niet" of "minder' hoeft te worden uitgewerkt
- Relatie met andere opgaven in beeld brengen
- Impact op woningbouwplannen
- Participatie buurgemeenten (plus toekomstige bewoners) uitvoerig doen
- Noorder IJplas was al een zoekgebied, maar uit een 9 jaar plan. Nu zijn we veel verder en is er een heel ander plan voor verstedelijking (dus passen 3 windturbines waarschijnlijk niet)
- Koppelkansen in beeld brengen, waarom kan het juist WEL (bijvoorbeeld natuurcreatie uit revenuen duurzame energie). tot nu toe gaat het vooral over waarom het NIET kan
- Een participatieplan (contour/aanzet)?
- Integraal ontwerp/ontwikkelperspectief voor ieder windzoekgebied
- Toekomstige woningen
- Bovenwettelijke mogelijkheden schetsen bijvoorbeeld extra stilstand eisen op bepaalde momenten maar ook extra natuurmaatregelen zoals zwarte bladen (vogels)
- Bestuurlijk overleg met provincie/buurgemeenten: over opgaven
- Meer info en duidelijkheid over gezondheidseffecten
- Voordelen voor bewoner in beeld brengen, financieel en sociaal bijvoorbeeld
- Welke afweging wordt er gemaakt voor ruimtegebruik
- Afwegingskader ook voor toekomstige ontwikkelingen
- Integrale afweging windturbines in Noorder IJplas
- Helder hebben en uitdragen wat gerechterlijke uitspraken over klimaatbeleid voor effect hebben op vrijheden om 'nee' in participatieprocessen te zeggen
- Goed beeld van effect van een plaatsing: geluid, slagschaduw

Wat moeten deze eindproducten opleveren?

- Zo groot mogelijk lokaal draagvlak, al zal niet iedereen voor zijn/worden
- In ieder geval niet meer verwarring of onduidelijkheid over RF v.s. uitwerkingsfase

- Geen dingen dubbel doen ten aanzien van wat ernaar gebeurd
- Helderheid
- Inzicht in de stille lokale kennis
- Eigenlijk is het proces in diemen / Diemerscheg en ook andere gebieden, echt synchroon. Het kan niet dat een gebied sneller / eerder gedaan wordt dan de ander.
- Een goede basis om het ruimtelijke proces verder in te gaan > vergunningverlening
- Koppelkansen hernieuwbare energie en verbetering/vernieuwing in beeld
- Diversiteit en inclusiviteit, alle inwoners betrekken
- Betrekken stille middenmoot

Mogelijke activiteiten

Welke activiteiten kunnen toegevoegd worden?

- Toelichting op relatie omgevingsvisie en de uitkomsten van het RES 'Reflectieproces'
- Actieve informatie voor inwoners grensgebieden gemeenten over betrokkenheid/invulling zoekgebieden Amsterdam
- Opstellingsvarianten incl visuals lokaal bespreken met bewoners/belanghebbenden > lokale voorkeursvariant
- Stand/ bus voor op de markt ter informatie
- 3D ontwerp sessies in Virtual Reality
- Digitale sessie kunnen heel nuttig zijn om grote groepen te bereiken en mee te laten doen
- Bezoek aan windturbine locatie, ergens waar er een recentelijk is geplaatst
- Met virtual reality bril ervaren hoe het is om bij windturbine te staan
- Vergelijking windturbine met andere "obstakels/installaties" die er al zijn in zoekgebied en ook theroretisch ook voor overlast kunnen zorgen en die niet als zodanig ervaren wordt
- Bestuurlijke gesprekken
- Geluid en slagschaduw onderzoek (of is dat van de baan?)
- Om groepen te bereiken die we normaal niet bereiken, sluit aan bij bijeenkomsten/activiteiten die primair ander doel hebben waar deze doelgroep wel komt/is
- Meer duidelijkheid geven over grenzen aan vrijheden en verantwoordelijkheden
- Overleg buurgemeenten: duidelijk aangeven waar Amsterdam staat (dus bijv. vooraf aangeven dat Noorder IJ-plas geen onderdeel uitmaakt van reflectiefase.
- Effectenstudies, bijv. hoeveel mensen mogelijk hinder hebben (zie decisiostudie) en dit ook meenemen bij vervolg
- Reeks sessies tav afwegingkader met ambtenaren buurgemeentes per zoekgebied
- Afstemmen hoe je effecten vaststelt: hoe meet je geluid en slagschaduw
- Een plan van aanpak en vervolgens een uitwerking van dat algemene plan van aanpak per zoekgebied

Wat zouden deze activiteiten moeten opleveren?

- Per zoekgebied kijken

- Een gedeeld beeld van draagvlak (ook over gemeentegrenzen heen): wanneer is er draagvlak?
- Dat meer objectieve kennis lokaal doordringt, nu is de discussie vooral op gevoel/vooroordelen
- Eigenlijk een gedragen beeld, transparant hoe wordt er onderzocht en dat iedereen er achter staat

Betrokkenheid proces

(Hoe) zou jij/jouw organisatie betrokken kunnen zijn?

- Vijf strategische keuzes omgevingsvisie betrekken bij richting geven aan discussies
- Waterschap/Waternet: faciliteren, meedenken (koppelkansen), assets inbrengen
- Wij kunnen contacten met bewoners en betrokkenen leveren en willen inhoudelijke input geven voor opzet reflectiefase
- Proces: overzicht planning (wanneer periode input)
- Wanneer en over wat kunnen buurgemeenten meepraten over Noorder IJplas
- Diemen neemt een duidelijk rol in Diemerscheg. afstemming is belangrijk maar gebeurd mi momenteel helder en transparant
- Betrokkenheid bij belangrijke beslismomenten (Noorder IJ-plas is niet zomaar een gebied, maar een belangrijke schakel voor de verstedelijking).
- Stadsdeel wil vooral lokale input geven over wijken en hoe bewoners te betrekken
- Als coordinator DZH vooral op de hoogte gehouden worden over saz zodat ik dat kan doorgeven aan stadsdeel
- PFH, gebiedsmanagers/makelaars, bestuursadviseur
- Vanuit de provincie blijven we graag actief betrokken, specifiek bij zoekgebieden waar beschermingsregimes spelen (NNN / BPL / etc.)
- Portefeuillehouder kan buurtbijeenkomsten leiden

Wie moet in ieder geval nog aansluiten?/ Wie mist er nu?

- Ecoloog voor de natuurbelangen
- Economische invalshoek?
- Bepalen of aanvullen per windzoekgebied
- MAAK Zuid/Zaanoever programma
- RWS
- Marktpartijen! Of iig de brancheverenigingen
- JongRES?
- Portefeuillehouder stadsdeel
- Jongeren, naast JONG RES, lijken deze ondervertegenwoordigd te zijn

Losse sticky note by slide presentatie over het afwegingskader (informatie over de stad):

- PlanMER is niet per windzoekgebied; Economische criteria ontbreken nog

Bijlage Microsoft Teams Chat
Online bespreking Plan van Aanpak reflectiefase voor bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden
woensdag 9 juni 2021 (17:00-19:00 uur)

Vergadering gestart 9-6 16:45

[9-6 17:01] [redacted] (gast)

[redacted] is wat verlaat

[9-6 17:02] [redacted] (Gast)\\\\\\\\\\\\\\\"\\\\\\\"\\\"\" (gast)
Ik hoor jullie goed. Ik blijf zelf even buiten beeld, excuus

[9-6 17:22] [redacted] (Gast) (gast)
Het EIB heeft rapport uitgebracht voor bouwen van woningen in het groen Voor amsterdam noord is daar groot zoek gebied aangwezen heeft dit invloed op het zoekgenied van de Windmolens gr[redacted]

[9-6 17:24] [redacted]
Ik moet helaas wat eerder afhaken vandaag

[9-6 17:31] [redacted] (Gast) (gast)
sorry viel even weg bij het antwoord van [redacted]

[9-6 17:33] [redacted] (Gast)\\\\\\\\\\\\\\\"\\\\\\\"\\\"\" (gast)
Over dit proces: waar is de term klankbordgroep uit ontstaan? Want: die suggereert een rol, positie en functie. Die wmb nog niet gaat over écht samen een proces vormgeven.

[9-6 17:34] [redacted]

ik vind het bijzonder ongelukkig proces om via Mural eea vorm te geven. Deelnemers zijn onvoorbereid op de stellingen waarop je ad hoc een reactie moet geven. Het gaat om belangrijke zaken. deze wijze ondermijnt een evenwichtige input .

[9-6 17:35] [redacted] (gast)
Ik onderschrijf wat [redacted] hier schrijft.

[9-6 17:40] [redacted] (gast)
Ik onderschrijf dit ook

[9-6 17:42] [redacted] (gast)
En geef excuses door namens [redacted] van vtv Frankendael. Zij kon helaas niet komen maar sluit graag volgende keer aan.

[9-6 17:49] [redacted]

Link voor [redacted] https://energieregionhz.nl/app/uploads/2021/05/nhz-res-1-20210503.pdf

[9-6 17:50] [redacted]

Groot document 160MB, zoekgebieden uitleg inderdaad vanaf pagina 100

[9-6 17:53] [redacted] (gast)

dank [redacted], kunnen daar ook berekeningen voor alternatieven meegenomen worden? Daarmee kunnen de doelen mogelijk ook worden bereikt.

[9-6 17:55] [redacted] (Guest) (gast)
Als doel van de reflectiefase is door de wethouder ook genoemd, op grond van aangenomen motie 43 en 73: evalueren van het participatieproces en draagvlak. De bij de reflectiefase betrokkenen geven input op het kader voor de evaluatie van het participatieproces en draagvlak. Dit kader moet dus worden gemaakt. Deze discussie hoort dus aan het begin van het proces. Dit hele punt ontbreekt op sheet 6. Zoals [redacted] aangaf hoort dat als eerste plaats te vinden.

[9-6 17:57] [redacted] (Gast) (gast)
Juist [redacted]

[9-6 17:59] [redacted] (Gast) (gast)
Vraag opnieuw aan de amsterdammer hoe men denkt over groene energie en als ze voor zijn, of zij dan op 350meter van huis of receratie /sport plek een windturbine zou willen hebben.
(Door 1 leuk gevonden)

[9-6 17:59] [redacted] (gast)
Amsterdamse ambitie kan niet los staan van regionale en landelijke ambities, dus nut en noodzaak moet een belangrijk onderdeel zijn van de reflectiefase. Reflecteren is namelijk ook nadenken en niet alleen doorgaan op een eenmaal ingeslagen weg.

[9-6 18:00] [redacted] (Gast) (gast)
De gemeenste raad krijgt nu een uitslag van een onderzoek dat veel amsterdamers voor wind energie zijn.

[9-6 18:00] [redacted] (Gast) (gast)
Dat ben ik ook

[9-6 18:03] [redacted] (Guest) (gast)
Inzicht in opbrengst energie van de windturbines in relatie tot het energieverbruik van Amsterdam en opbrengst van alternatieve oplossing moet horen bij het eindproduct van de reflectiefase. Als sprake is van relatief low opbrengst en high omgevingsimpact dan is dat belangrijk om te weten voor iedereen.
(Door 1 leuk gevonden)

[9-6 18:04] [redacted] (gast)

Geheel eens met [redacted].

[9-6 18:04] [redacted]

in het afwegingskader hoort ook de uitkomst van draagvlak onderzoek thuis. Zoals reeds door meerdere personen is genoemd dient dit onderzoek opnieuw worden gedaan. Waarbij de wijze van onderzoek (selectie en vraagstelling) niet alleen door de gemeente wordt geformuleerd maar met betrokkenheid van partijen in deze sessie

[9-6 18:04] [redacted] (gast)

in dit 'draagvlak onderzoek' is niets vermeld over loslaten van de 600 m norm, dus draagvlak is echt niet goed gemeten, aangezien de mensen niet wisten dat de afstand beperkt zou worden.

[9-6 18:09] [redacted] (Guest) (gast)
Bij afwegingskader op niveau van de stad mis ik dat windturbines veelal terecht komen in ontwikkelwijken, waar al gezondheidsissues zijn. Sociale effectrapportage hoort een onderdeel te zijn van het afwegingskader. Evenals economische effectrapportage (waardevermindering woning en subsidie benodigd om windturbines te exploiteren).

[9-6 18:10] [redacted] (gast)
We gaan zo een mural doen, maar we hebben al heel veel input geleverd de vorige keer. Ik neem aan dat we dit niet hoeven te herhalen?
(Door 1 leuk gevonden)

[9-6 18:11] [redacted] (gast)
Energietransitie is een nationaal en internationaal probleem, het beperken tot een regionaal en lokaal probleem is een vergissing. Daarom horen nationale aspecten wel degelijk bij het afwegingskader.

[9-6 18:15] [redacted] (Gast) (gast)
Heel goed [redacted] het zou wenselijk en menselijk zijn om die mee tenemen in de afwegings kader tav de volkstuinen

[9-6 18:18] [redacted] (Gast) (gast)
inderdaad [redacted]

[9-6 18:19] [redacted] (Guest) (gast)
In de eerste RES fase hadden de volkstuinen met verblijfsrecreatie INCLUSIEF de wettelijke risicozonering bijv 198 meter bij 3 MW turbines, moeten worden opgenomen. Dit zijn harde criteria, die vooraf ook bijv in het pondera haalbaarheidsrapport thuis hadden gehoord.

[9-6 18:19] Onbekende gebruiker [redacted] (Guest) (gast) heeft geen toegang meer tot de chat.

[9-6 18:19] [redacted]

https://app.mural.co/t/.....

[9-6 18:19] [redacted]

kunnen we de vragen ook per mail krijgen zodat we ook per mail kunnen reageren?

[9-6 18:20] [redacted]

ik maak een foto en stuur die in de mail

[9-6 18:20] [redacted] (Guest) (gast)
sluit mij aan bij de vraag van [redacted], graag per mail

[9-6 18:20] [redacted] (gast)
Goede vraag [redacted]

[9-6 18:21] [redacted] (gast)

Goede methodiek inderdaad van de TU; deze houdt onder andere sterk mening met representativiteit van mensen die in een gebied (bijv. gemeente) wonen en mensen die de 'enquete' invullen, en corrigeert hiervoor.

[9-6 18:28] [redacted]Gast)\\\\\\\\\\\\\\\\"\\\\\\\\"\\\"\" (gast)
Wat ik zie (zal dat ook in de mural zetten): Er is en blijft in dit gesprek, net als vorige keer, echt een heel grote afstand tussen de leef- en de systeemwereld over hoe je dit samen doet. De vorige keer leek het alsof we een goed gesprek gingen voeren daarover. Echte betrokkenheid op dit grote onderwerp willen wij het liefst organiseren door mensen mede-eigenaar te laten worden door ze vanaf het begin mee te laten denken over de oplossingen. Oplossingen waar je mede-eigenaar van bent ga je ook uitvoeren of uitdragen. Met de huidige afstand blijft het vooral naar elkaar kijken. Met argumenten voor en tegen, waarbij inhoud en proces steeds door elkaar lopen. Ik zou daar vooral splitsen wb bijdrage en hulp. Beeldvorming: naar buiten brengen dat dit nu echt samen georganiseerd gaat worden.

[9-6 18:33] [redacted] (gast)

Volgens het rivm is draagvlak heel belangrijk, overigens.

[9-6 18:34] [redacted] (Gast) (gast)
via de ipad lukt het niet zo om in de mural te werken [redacted]

[9-6 18:35] [redacted]

[redacted] (gast) je kunt ook in de chat je opmerkingen zetten

[9-6 18:41] [redacted] (Gast)\\\"\" (gast)
Dankjewel [redacted] Je verwoordde ook mijn gevoel en indruk.
(Door 1 leuk gevonden)

[9-6 18:42] [redacted] (Gast) (gast)
Eens met [redacted]

[9-6 18:42] [redacted] (Guest) (gast)
Ik vind dat er een totale duurzaamheidseffectrapportage moet komen, waarin alle impactanalyses zijn opgenomen (milieu gezondheid, hinder geluid, sociale en economische effectrapportage. en ook Nut en Noodzaak onderdeel van uit maakt. Daarna de reflectiefase, de deelnemers aan de reflectiefase kunnen dan GEINFORMEERD participeren.
(Door 2 leuk gevonden)

[9-6 18:44] [redacted] (gast)
fijn dat je dit toelicht Juliane. De diversiteit van Amsterdam mist nog.

[9-6 18:44] [redacted] (Gast) (gast)
Ga ook met lokale vertegenwoordigers aan het werk die in gesprek gaan met buurt bewoners en breng dat naar deze bijeenkomst en Linda maaktafels helpen daar bij gr[redacted]

[9-6 18:45] [redacted] (gast)
Wordt de input op de mural straks verwerkt in de sheets zoals [redacted] die in het begin heeft laten zien?

[9-6 18:45] [redacted] (gast)
Of zijn dat twee verschillende dingen?

[9-6 18:46] [redacted] (Gast) (gast)
Ik zie de mural niet

[9-6 18:46] [redacted] (Gast) (gast)
[redacted] :Neem ook de stadsdelen mee en gebiedsmanegers mee in dit gebeuren

[9-6 18:46] [redacted]
https://app.mural.co/t.....

[9-6 18:46] [redacted]

Nogmaals de link voor de [redacted]

RES/WIND brainstorm invulling reflectiefase

app.mural.co

[9-6 18:47] [redacted]

Astrid we horen je niet meer

[9-6 18:47] Onbekende gebruiker [redacted] (gast) heeft tijdelijk deelgenomen aan de chat.

[9-6 18:47] dorien (Gast) (gast)
Evaluatie van het tot stand komen van de voorkeursgebieden en nut en noodzaak

[9-6 18:47] [redacted] (gast)
De vogelbescherming is betrokken bij het bepalen van de zoekgebieden. Ze zijn tegen wind in het IJmeer en bij de A9.

[9-6 18:49] [redacted] (Gast) (gast)
ik wil grraag dat de woonbootbewoners aan de buikslotermeerdijk benoemd worden op de mural omdat ik de indruk krijg dat wij een vergeten groep bewoners zijn, die zo ontzettend dicht op het zoekgebied wonen dat wij veel last zullen gaan ondervinden van een eventueel te bouwen mega-wind-turbine op 350 meter.

[9-6 18:52] [redacted] (Gast)\" (gast)
mijn suggestie zou toch zijn een volgende stap in het procesontwerp te presenteren. maar dan wel zo, dat we ons in een volgend gesprek hierop kunnen voorbereiden. dus heel simpel: op tijd een agenda, inclusief content.

[9-6 18:52] [redacted] (gast)
Dit is voor het post it board Welke groep heeft geen inspraak of invloed: Flora en fauna. Alle voorkeurszoekgebieden liggen in NNN'S, de duurzame woningen van onze nietmenselijke medebewoners van deze stad. Onder hen is 0% draagvlak voor windturbines. Als er zoveel mensen als insecten dood zouden gaan van windturbines, zou niemand er over denken ze te bouwen maar eerst heel gedegen onderzoek doen om deze sterfte te voorkomen. Is er ruimte voor andere duurzame energie vormen en wordt hier ook actief naar gezocht. Prioriteit voor andere (voor flora en fauna betere) vormen van duurzame energie hoogst belangrijk.

[9-6 18:53] [redacted] (Gast) (gast)
je vraagt veel te veel aan ons [redacted], ik wil heel graag aan alles meedoen, maar op deze chaotische maniert weet ik niet waar te beginnen

[9-6 18:54] [redacted] (Gast)\\\\\\\\\\\\\\\"\\\\\\\"\\\"\" (gast)
Ik moet helaas gaan. Succes nog en tot later.

[9-6 18:56] [redacted] (Guest) (gast)
[redacted] het lukt mij niet in mural. Haal jij al mijn comment uit de chat en plaats jij die in de mural? Heb ik dat goed begrepen?

[9-6 18:56] [redacted] (gast)
Ik sluit mij bij [redacted] aan Wij hadden meteen aan het werk kunnen gaan, hadden we een agenda ontvangen 1/2 dag van tevoren. Zeer inefficiënt tijd gebruik. Helaas.

[9-6 18:57] [redacted]

Jazeker [redacted], ik haal de comments voor de mural uit de chat

[9-6 18:57] [redacted] (Gast) (gast)
Graag een wat meer gestructureerd overleg

[9-6 18:57] [redacted] (gast)

Ik kom niet in de mural app, helaas. Maar ik zou nogmaals willen aangeven dat het belangrijk is dat de auteurs raadsadres gezondheid worden toe gelaten tot de HIA commissie, waar uiteindelijk de conclusies worden getrokken mbt gezondheidsrisico's. Dat is erg belangrijk voor het vertrouwen in de uiteindelijke besluiten.

[9-6 18:58] [redacted] (gast)
Ook onhandig om een half uur met m'n hand omhoog te zitten en niet gezien te worden. Wat doe ik hier dan?

[9-6 19:00] [redacted] (Gast)\" (gast)
ik moet er nu echt van door

[9-6 19:02] [redacted] (gast)

Ik moet er ook vandoor, bedankt iedereen. [redacted], graag contact over de HIA inderdaad.

[9-6 19:03] [redacted] (gast)
Ik ga ook, andere dingen te doen.

[9-6 19:03] [redacted] (gast)
Doordat mensen inbreken in het gesprek is het moeilijk en blijft het lastig om een goede structuur voor zo een bijeenkomst te vinden. Ik vind het goed dat de gemeente zo breed om input vraagt.

[9-6 19:03] [redacted]

een presentatie welke niet terug te zien is niet erg gelukkig. Te vluchtig en er achteraf er een groot risico is dat interpretatie verschillen. dus svp op papier en sessies opnemen. Transparantie is een vereiste in een democratisch proces

[9-6 19:03] [redacted] (gast)

wordt de link naar de mural dan nog gedeeld via mail?

[9-6 19:04] [redacted]

de link is al per mail verstuurd

[9-6 19:04] [redacted] (gast)

ok bedankt

[9-6 19:07] [redacted] (gast)
bedankt tot ziens

Vergadering beëindigd 2 u 35 m 9-6 19:16

resultaten sessie – woe 9 juni 2021 -plan van aanpak reflectiefase RES 1.0. voor bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden

Geachte deelnemers en genodigden,

Hartelijk dank voor uw aanwezigheid afgelopen woensdag 9 juni 2021 bij een tweede bijeenkomst over het plan van aanpak voor de reflectiefase in het proces over de windmolens in Amsterdam.

Als bijlage ontvangt u een weergave van de "Mural" (*dat is de digitale witheboard met daarin de ontvangen input*) van deze bijeenkomst. Daarnaast ontvangt u hierbij ook input vanuit de "chat" van de bijeenkomst.

Public Mediation had tijdens de bijeenkomst ook aangegeven dat we aan u zouden terugkoppelen wat we hebben gedaan (en gaan doen) met de ontvangen input. Die wordt verwerkt in een plan van aanpak en we komen dan nog bij u terug met de contouren van een plan van aanpak voor de reflectiefase. Er zijn vorige week weer veel ideeën aangedragen in sessies en gesprekken. We hebben daarom meer tijd nodig om dat te verwerken in een plan. ~~We verwachten dat binnen twee weken te doen.~~

Of/of/of
Zodra we meer weten dan stellen we u op de hoogte.
Of/of/of
We zullen u op de hoogte houden van de voortgang [en wat er verder gebeurd met het plan van aanpak].

Nogmaals hartelijk dank voor uw deelname en inzet, we waarderen dat enorm.

Met vriendelijke groet,
ook namens het team van **Public Mediation** [redacted] en [redacted]) en **team RES Amsterdam**

[redacted]
(project) secretaresse RES Amsterdam
Team Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M +31 06 [redacted]
E-mail: [redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam
werkdagen: ma, di, woe, do

Beste leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei heeft een meerderheid van uw raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid. Ik heb toen aangegeven u voor het zomerreces te willen informeren over de route die we zullen volgen met de reflectiefase.

De reflectiefase is ingelast om de dialoog met de stad te zoeken na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin ook veel zorgen geuit zijn. Het vertrekpunt hiervoor is de Amsterdamse ambitie voor windenergie, zoals recent vastgesteld in de RES 1.0. Ook zullen de wensen van uw raad in deze fase mee worden genomen, zoals geuit in motie #X naam naar fysieke bijeenkomsten en motie #x naam over het houden van een evaluatie. Dit traject van de reflectiefase vereist een lerende en reflectieve aanpak. Niet elke stap kan nu al tot in detail worden ingevuld, gezamenlijk zal dit gedurende de looptijd met belanghebbenden worden ingevuld. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat we kennis nemen van verschillende perspectieven. In deze brief geef ik u meer informatie over de aanpak op hoofdlijnen voor de reflectiefase. Ik verwacht na het reces een collegebesluit te kunnen nemen over de plan van aanpak.

Met opmerkingen [redacted] Zin loopt nog niet.

Input opgehaald bij groot aantal belanghebbenden voor aanpak reflectiefase
We constateren dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder alle groepen, echter verschilt de visie en behoefte hoe dat te doen enorm. In mei en juni is input opgehaald bij belanghebbenden voor de reflectiefase, daaruit blijkt dat de visie op reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met in kaart brengen zoekgebieden; Sommigen willen eerst nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen; Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Groot interesse bij RES partners
Ook bij mede overheden constateren we veel belangstelling in gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats vinden. Zij zullen nog sterker dat tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Met opmerkingen [redacted]: Beter vervangen, is onduidelijk. "ik" als zijnde de wethouder? Of gemeente Amsterdam?

Verbinden van drie schaalniveaus
De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities en wensen en lokale wensen en inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op deze drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving een harde randvoorwaarde zijn.
Sheet uitleggen / toevoegen met de drie schaalniveaus.

Drie producten: afwegingskader en richtlijnen voor participatie en governance
In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: een afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance . Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

- Het afwegingskader bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
- Richtlijnen voor participatie gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijn bevat "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie 'an sich' is een tussenproduct in dit proces.
- Ten derde worden richtlijnen voor governance uitgewerkt, waarin met name de regierol van de gemeente nader beschreven is. Deze richtlijn geeft informatie over relatie van de gemeente tot belanghebbenden in de brede omgeving en tot de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Het afwegingskader
Het afwegingskader beschrijft landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.
Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader met erbij horende kenmerken uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad en een kader met lokale kenmerken per zoekgebied. De relevante kenmerken worden tijdens de reflectiefase benoemd, maar nog niet voor locaties concreet ingevuld. Het is denkbaar dat de verzamelde informatie voldoende kader geeft voor het opstellen van een Notitie Rijkwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze.

Met opmerkingen [redacted]: @[redacted] Is deze zin duidelijk?

Activiteiten
Beoogd hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[1] . Door deze raadpleging kunnen ook dilemma's voorgelegd worden en achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Ook de evaluatie kan hieraan gekoppeld worden. [hoort in volgende alinea] Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[2] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, simulaties/ visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken en joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied).

Aparte trajecten voor gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden
Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. Deze worden begeleid door experts. In ieder geval zal gewerkt worden aan de volgende trajecten:

- Een gezondheidseffectscan (GES)[3] waarvoor de aanpak inclusief de samenstelling van een onafhankelijke commissie met onder ander medische experts in de reflectiefase nader uitgewerkt wordt ook in samenwerking met het landelijk expertisepunt van het RIVM geluid bij windturbines en de GGD, @[redacted] ajb akkoord/ nader invullen

Met opmerkingen [redacted] @[redacted] wil jij ook meelezen of dit de lading dekt van wat we eerder hebben toegezegd?

Met opmerkingen [redacted] We zeggen dat we in de volgende fase geluidsimulaties inzetten: waar hoort dat terecht? Is niet deel van RIVM traject, maar moet lokaal gebeuren.

[1] Link naar pwe filmpje
[2] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]
[3] GES is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

- Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties. @[redacted] ajb akkoord.
- Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar specialistische expertise ingezet wordt en o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen. @[redacted] ajb akkoord.

Wie stelt het afwegingskader op?
De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen.

Doelgroep bestuur en raad
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraaf voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachte informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijn geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het opzetten van de participatie. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan voorgelegd, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en normen, de landelijke kaders klimaatakkoord zoals o.a. 50% lokaal eigendom, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen, wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Ook wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen ook een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[4]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met belanghebbenden bedacht. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

[4] Invoegen nummer naam motie.

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee primair gericht op bestuur en raad.

Richtlijnen governance,
Een richtlijn over governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), zij geeft inzicht in de regierol van de gemeente en stelt spelregels op hoe met elkaar omgaan. Zij beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Met o.a. de methodiek van preconstructie wordt in kaart gebracht wat de volgordelijkheid van besluiten is en wat mogelijke inter-afhankelijkheden zijn, mogelijke beleidstegenstellingen worden hieruit duidelijk en ook waar kennis benodigd is. Vervolgens worden afspraken gemaakt hoe om te gaan met deze tegenstellingen.

Met opmerkingen [redacted] Vind ik te uitgebreid voor de raad.

Deze activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn is het bestuur en uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden en raad wordt daarmee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase groeiproces in stappen
Het moge duidelijk zijn: na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES met uiteenlopende belangen moet het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces groeien. Om nu, vijf weken na vaststelling van de RES een plan van aanpak voor te leggen waar op voorhand iedereen geheel achter staat is nog een brug te ver.
De voorliggend beschreven aanpak processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces is eigenaarschap nodig op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio nodig.

Met opmerkingen [redacted] [taal] Opstellen of opstelling? Of uitwerking?

Wat zetten we nu in gang en wat loopt al ?
Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten. De komende weken zullen we verdere stappen zetten en het proces concretiseren. Ik verwacht na het reces een besluit over het proces tot einde van de reflectiefase te kunnen nemen, als onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen
Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op concrete zoekgebieden en in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het gaat om governance vraagstukken. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces groepen, de selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van

perspectieven geborgd is. Conform motie xxx zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang.
Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden
Ik nodig u uit om zelf actief te worden in de procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissie leden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken.[5]

Voorbereiden specialistische onderzoeken, waaronder de HIA/ GES
Daarnaast zullen we de activiteiten verder concretiseren en specialistische onderzoeken voorbereiden. Daarbij hoort ook het vormgeven van traject om met elkaar gezondheidsvragen te adresseren, ook in relatie tot een landelijke expertisepunt windenergie en gezondheid. @[redacted] wil je ajb aanvullen. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Toezegging door het Rijk voor gezamenlijke werkgroep
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en een verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma RES erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond voor de afspraken over de RES. Het Rijk heeft ondertussen toegezegd hiermee xxx te starten. @[redacted] NP RES

Planning
Zoals gezegd verwacht ik een collegebesluit te kunnen nemen als de voorbereidende werkzaamheden na het zomerreces afgerond zijn. Daarna zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten. Na verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer einde van het jaar. Ik hoop erop in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen door u vastgesteld kan worden.

Communicatie

Met opmerkingen [redacted] Moet 'communicatie' op een andere plek?

De reflectiefase is opnieuw een traject waar belangstellenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en waar transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd wordt. Goede communicatie als ondersteuning van de reflectiefase is daarom essentieel. De communicatieactiviteiten zijn in de komende fase tweeledig: enerzijds zoveel mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject en anderzijds de energietransitie voelbaar maken. Deze strategie sluit naadloos aan bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten, zoals de PWE ook een sterke communicatie component, PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

---

[5] In Fryslan zijn goede ervaringen opgedaan met een klankbordgroep van raadsleden tijdens het proces van de RES. @[redacted] ajb checken!

Verder zal bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. @[redacted] ajb check.
Tot slot, in het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers ermee rekening houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een HIA / GES en de gezondheidseffecten zullen in beide trajecten geldig zijn.
@[redacted] ajb check.

Afdoening moties:
Input [redacted]

Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

Voordracht voor de vergadering van 24 juni 2021
MAP WETHOUDER Van Doorninck

Portefeuille

Duurzaamheid

Agendapunt

<*automatisch*>

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Informeren Raad over voortgang Reflectiefase RES.

Gevraagde beslispunten

1. Instemmen met de concept-raadsbrief over de voortgang reflectiefase RES.

Onderbouwing beslispunten

Ad 1. Instemmen met de concept-raadsbrief over de voortgang reflectiefase RES.
Op 27 mei heeft de raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid. U heeft toen aangegeven de raad voor het zomerreces te willen informeren over de aanpak van de reflectiefase.

In bijgaande raadsbrief staat een indruk van de opgehaalde informatie tot nu toe en de aanpak op hoofdlijnen. In deze opzet is er nu voor gekozen om de raad met regelmaat te informeren over opzet en voortgang (en niet alsnog een vastgesteld PVA te delen). Hierbij wordt benadrukt dat de reflectiefase een adaptief proces is, dat in samenspraak met belanghebbenden tot stand komt en per fase verder wordt ontwikkeld. Waarbij wel gestreefd wordt naar een afronding van het afwegingskader in 2021, vast te stellen door de huidige raad.

In de geschetste aanpak wordt aandacht besteed aan de onderwerpen die door raadsleden (via moties) zijn aangedragen, waaronder het houden van fysieke bijeenkomsten, oog voor diversiteit van deelnemers en het houden van een evaluatie over het participatieproces tot nu toe.

De raad wordt nadrukkelijk uitgenodigd om via een procesgroep van raadsleden actief betrokken te zijn bij de reflectiefase.

Volgende processtappen

Na akkoord wethouder: wordt de brief ondertekend en verzonden.

Advies / afstemming
N.v.t.

Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

Documenten

Registratienr.	**Naam**
<*automatisch*>	Bijlage 1: Raadsbrief voortgang Reflectiefase RES 1.0

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Ruimte en Duurzaamheid,
[redacted], 06-[redacted] [redacted]@amsterdam.nl
[redacted], 06 [redacted], [redacted]@amsterdam.nl

Beslissing

Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

Voordracht voor de vergadering van 24 juni 2021
MAP WETHOUDER Van Doorninck

Portefeuille

Duurzaamheid

Agendapunt

<*automatisch*>

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Informeren Raad over voortgang Reflectiefase RES.

Gevraagde beslispunten

1. Instemmen met de concept-raadsbrief over de voortgang reflectiefase RES.

Onderbouwing beslispunten

Ad 1. Instemmen met de concept-raadsbrief over de voortgang reflectiefase RES.
Op 27 mei heeft de raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid. U heeft toen aangegeven de raad voor het zomerreces te willen informeren over de aanpak van de reflectiefase.

In bijgaande raadsbrief staat een indruk van de opgehaalde informatie tot nu toe en de aanpak op hoofdlijnen. In deze opzet is er nu voor gekozen om de raad met regelmaat te informeren over opzet en voortgang (en niet alsnog een vastgesteld PVA te delen). Hierbij wordt benadrukt dat de reflectiefase een adaptief proces is, dat in samenspraak met belanghebbenden tot stand komt en per fase verder wordt ontwikkeld. Waarbij wel gestreefd wordt naar een afronding van het afwegingskader in 2021, vast te stellen door de huidige raad.

In de geschetste aanpak wordt aandacht besteed aan de onderwerpen die door raadsleden (via moties) zijn aangedragen, waaronder het houden van fysieke bijeenkomsten, oog voor diversiteit van deelnemers en het houden van een evaluatie over het participatieproces tot nu toe.

De raad wordt nadrukkelijk uitgenodigd om via een procesgroep van raadsleden actief betrokken te zijn bij de reflectiefase.

Volgende processtappen

Na akkoord wethouder: wordt de brief ondertekend en verzonden.

Advies / afstemming
N.v.t.

Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

Documenten

Registratienr.	**Naam**
<*automatisch*>	Bijlage 1: Raadsbrief voortgang Reflectiefase RES 1.0

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Ruimte en Duurzaamheid,
[redacted], 06-[redacted], [redacted]@amsterdam.nl
[redacted], 06[redacted], [redacted]@amsterdam.nl

Beslissing

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 11:15
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Uitvraag: VJN2021 - Motie 499 Wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ
Bijlagen: 499 SJABLOON - Wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af.docx; 499.21.Motie De Grave VJN21 wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af voor concretisering RES.docx; 445 Concept preadvies - Gezondheids- en veiligheidseffecten windturbines monitoren2.docx; 445.21.Motie Kiliç gezondheids- en veiligheidseffecten windturbines monitoren.docx; 446 Concept preadvies - Minimaal 250 meter afstand tot volkstuinen_210614 (002).docx; 446.21.Motie Kiliç minimaal 250 meter afstand tot volkstuinen.docx; 307 SJABLOON - 307 De gezondheid boven windturbines_210614.docx; 499 SJABLOON - Wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af_210624.docx

Hi [redacted]

Bijgaand het concept preadvies (document met :..._210624) dat ik heb opgesteld n.a.v. de ingediende motie over "wacht resultaten onderzoek afstandsnormen af."

Graag je feedback op mijn concept preadvies.

Deze motie is in Amsterdam ingediend naar aanleiding van deze motie bij het Rijk:
Motie van VVD en SP over onderzoek naar de effecten van afstandsnormen voor windmolens op land

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Team Bedrijven, Energiebronnen en Infrastructuur (BEI)
Ruimte & Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

T + 31 6 [redacted]

Werkdagen: ma, di, wo, do

Volg ons via
www.facebook.com/duurzaam020
www.twitter.com/duurzaam020
Nieuwsbrief duurzaam020

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 24 juni 2021 9:24
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@ggd.amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: Uitvraag: VJN2021 - Motie 499 Wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ

Beste [redacted] beste [redacted]

In de 2e termijn is de motie 499 <Wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ> ingediend.
Klopt het dat deze motie hoort bij de moties 445 en 446 waar jullie een preadvies voor hebben opgesteld?

Indien dit het geval is, kunnen jullie dan voor de motie 499 ook een preadvies opstellen?
Het sjabloon voor de motie 499 en de preadviezen van de moties 445 en 446 heb ik bijgevoegd.

Voor het opstellen van het preadvies is het verzoek om **uiterlijk maandag 28 juni a.s.** na interne afstemming, het preadvies bij mij aan te leveren.
Dit advies wordt vervolgens voorgelegd aan de Concern- en Business Controller, alvorens aan te leveren voor de bestuurlijke afstemming met wethouder.

Ik hoor graag van jullie.
Met vriendelijke groet,
[redacted]

Strategisch adviseur
Programma coördinator P9
Ruimte en Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

[redacted] amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018XA Amsterdam
www.amsterdam.nl

Aanwezig: ma, di, wo-o, do en vr

Gemeente Amsterdam Gemeenteraad **RAAD**

Motie

Datum raadsvergadering 8 juli 2021
Ingekomen onder nummer 499
Status

Onderwerp

Motie van het lid De Grave-Verkerk inzake de Voorjaarsnota 2021 (wacht resultaten af van landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens voor concretisering RES-NHZ)

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende heeft de eer voor te stellen:

De Raad,

Gehoord de discussie over de Voorjaarsnota 2021.

Constaterende dat:
– de Tweede Kamer op 22 juni jl. een motie van de leden Erkens (VVD) en Leijten (SP) heeft aangenomen waarin de regering wordt opgedragen op snel een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van afstandsnormen voor windmolens op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden (motie 32813-731).

Overwegende dat:
– de resultaten van dit onderzoek bepalend zouden moeten zijn voor de concretisering van Regionale Energiestrategieën.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

Het resultaat van het onderzoek naar afstandsnormen voor windmolens af te wachten en voor die tijd geen onomkeerbare en definitieve stappen te zetten bij de concretisering van de Regionale Energiestrategie voor Noord-Holland Zuid.

Indiener

D.G.M. de Grave-Verkerk

Nr. 499: Wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af voor concretisering RES-NHZ

Onderwerp

Motie De Grave VJN 2021 wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af voor concretisering RES-NHZ

Aan de gemeenteraad

Constaterende dat:
- de Tweede Kamer op 22 juni jl. een motie van de leden Erkens (VVD) en Leijten (SP) heeft aangenomen waarin de regering wordt opgedragen op snel een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van afstandsnormen voor windmolens op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden (motie 32813-731).

Overwegende dat:
- de resultaten van dit onderzoek bepalend zouden moeten zijn voor de concretisering van Regionale Energiestrategieën.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

Het resultaat van het onderzoek naar afstandsnormen voor windmolens af te wachten en voor die tijd geen onomkeerbare en definitieve stappen te zetten bij de concretisering van de Regionale Energiestrategie voor Noord-Holland Zuid.

Het lid van de gemeenteraad

D.G.M. de Grave-Verkerk

Preadvies

- De motie van de leden van de Tweede Kamer verzoekt de regering:
  - “Op korte termijn een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van verschillende afstandsnormen op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden;
  - De resultaten van dit onderzoek mee te nemen in het verder concretiseren van de RES’en.”
- De motie verzoekt de regering niet om de resultaten van het onderzoek af te wachten en geen stappen meer te zetten bij de concretisering van de RES. De RES is nodig voor behalen van de klimaatdoelen.
- De Nederlandse geluidsnorm biedt bescherming voor de volksgezondheid en is door de Rijksoverheid bepaald op basis van onderzoek naar de hinderlijkheid van windturbinegeluid, en is aangesloten op de normering die voor andere geluidsbronnen zoals wegverkeer wordt gehanteerd.
- In reactie op Kamervragen is recent (op 9 juni 2021 én november 2020) nog door het Rijk aangegeven dat er geen nieuwe wetenschappelijke inzichten zijn die aanleiding geven tot een aanpassing van de Nederlandse geluidsnorm.
- Voordat er in Amsterdam een windturbine of –park wordt gebouwd wordt er op verzoek van de gemeenteraad een gezondheidseffectanalyse uitgevoerd (eerder health impact assessment genoemd).

- B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

Nr. 499: Wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af voor concretisering RES-NHZ

Onderwerp

Motie De Grave VJN 2021 wacht resultaten landelijk onderzoek afstandsnormen windmolens af voor concretisering RES-NHZ

Aan de gemeenteraad

Constaterende dat:
- de Tweede Kamer op 22 juni jl. een motie van de leden Erkens (VVD) en Leijten (SP) heeft aangenomen waarin de regering wordt opgedragen op snel een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van afstandsnormen voor windmolens op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden (motie 32813-731).

Overwegende dat:
- de resultaten van dit onderzoek bepalend zouden moeten zijn voor de concretisering van Regionale Energiestrategieën.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

Het resultaat van het onderzoek naar afstandsnormen voor windmolens af te wachten en voor die tijd geen onomkeerbare en definitieve stappen te zetten bij de concretisering van de Regionale Energiestrategie voor Noord-Holland Zuid.

Het lid van de gemeenteraad

D.G.M. de Grave-Verkerk

Preadvies

[INVULLEN, maximaal 100 worden in 2 alinea's; geen vetgedrukte of cursiefgedrukte passages. Eindig met één van de volgende zinnen:
- Tegen aanneming van dit voorstel heeft B&W daarom geen bezwaar.
- B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.
- Gelet op bovenstaande geeft B&W de indieners in overweging om een gewijzigd voorstel in te dienen.]

Gemeente Amsterdam

Motie

Datum raadsvergadering	8 juli 2021
Ingekomen onder nummer	446
Status	Status
Onderwerp	Motie van het lid Kılıç inzake minimaal 250 meter tot volkstuinen

Onderwerp

Minimaal 250 meter afstand te hanteren tot volkstuinen

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende heeft de eer voor te stellen:

De Raad,

Gehoord de discussie over vaststellen van de Voorjaarsnota 2021 en de daarin voorgestelde begrotingswijzigingen van de Begroting 2021.

Constaterende dat:
- volkstuinen in een stad zoals Amsterdam één van de weinig plekken zijn waar Amsterdammers kunnen ontsnappen aan de constante prikkels in de stad en kunnen genieten van de rust, de stilte en de natuur;
- er bij de plaatsing van windturbines geen minimale afstand wordt gehanteerd tot volkstuinen, waardoor volkstuinbezoekers het risico lopen op geluidsoverlast.

Overwegende dat:
- volkstuinbezoekers net als andere Amsterdammers bescherming dienen te genieten van geluidsoverlast door windturbines;
- het RIVM na een verkenning van de gezondheids- en veiligheidseffecten een generieke afstand heeft bepaald van bijna 250 meter voor windturbines (met een vermogen van 1-5 MW) bij een nominaal toerental.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders

De zoekgebieden in de RES 1.0 zodanig aan te passen dat de afstand tussen windturbines en volkstuinen minimaal 250 meter is.

Indiener

A. Kılıç

Nr. 446: Minimaal 250 meter afstand tot volkstuinen

Onderwerp

Motie van het lid Kılıç inzake minimaal 250 meter tot volkstuinen

Aan de gemeenteraad

Constaterende dat:
- volkstuinen in een stad zoals Amsterdam één van de weinig plekken zijn waar Amsterdammers kunnen ontsnappen aan de constante prikkels in de stad en kunnen genieten van de rust, de stilte en de natuur;
- er bij de plaatsing van windturbines geen minimale afstand wordt gehanteerd tot volkstuinen, waardoor volkstuinbezoekers het risico lopen op geluidsoverlast.

Overwegende dat:
- volkstuinbezoekers net als andere Amsterdammers bescherming dienen te genieten van geluidsoverlast door windturbines;
- het RIVM na een verkenning van de gezondheids- en veiligheidseffecten een generieke afstand heeft bepaald van bijna 250 meter voor windturbines (met een vermogen van 1-5 MW) bij een nominaal toerental.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

De zoekgebieden in de RES 1.0 zodanig aan te passen dat de afstand tussen windturbines en volkstuinen minimaal 250 meter is.

Het lid van de gemeenteraad

A. Kılıç

Preadvies

- Het RIVM heeft geen generieke afstand bepaald van 250 meter.
- In Nederland zijn er geluidsnormen en veiligheidsnormen. Daar zal Amsterdam zich aan houden. Maatwerk is nodig: geluidsberekeningen en veiligheidsberekeningen per windturbine of –park.
- Met betrekking tot volkstuinen, qua:
    - Geluid: In de gezondheidseffectanalyse (eerder health impact assessment genoemd) wordt ook het effect op de volkstuinparken meegenomen. En zodoende meegewogen in de bestuurlijke besluitvorming over de vergunningen.
    - Veiligheid: de nationale richtlijnen uit de Handreiking Risicozonering Windturbines en bijbehorende Handleiding Risicoberekening Windturbines wordt gevolgd. Hierin staan toetsafstanden voor veiligheidsberekeningen. Dit zijn geen generieke afstanden die verplicht aangehouden moeten worden.

B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

Gemeente Amsterdam

Motie

Datum raadsvergadering	8 juli 2021
Ingekomen onder nummer	445
Status	Status
Onderwerp	Motie van het lid Kılıç inzake monitoren gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines

Onderwerp

Monitoren gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines

Aan de gemeenteraad

Ondergetekende heeft de eer voor te stellen:

De Raad,

Gehoord de discussie over vaststellen van de Voorjaarsnota 2021 en de daarin voorgestelde begrotingswijzigingen van de Begroting 2021.

Constaterende dat:
- Het RIVM in haar verkenning naar de gezondheids- en veiligheidseffecten van energiebronnen zoals windturbines bevestigt dat er inderdaad reële gevaren bestaan;
- Het RIVM daarom voorstelt om de gezondheids- en veiligheidsaspecten juist in de (huidige) ontwikkelfase van de RES integraal mee te nemen en te monitoren tijdens de transitie.

Overwegende dat:
- De gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines leiden tot grote zorgen onder de bevolking;
- Deze zorgen niet genegeerd mogen worden;
- Het RIVM een expertisecentrum heeft opgezet genaamd Expertisepunt Windenergie en Gezondheid dat de gemeente Amsterdam kan ondersteunen bij een goede monitoring van de gezondheids- en veiligheidseffecten.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders

In contact te treden met het recent opgerichte Expertisepunt Windenergie en Gezondheid, zich te laten adviseren over hoe de gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines gemonitored kunnen worden en deze aanbevelingen te integreren in de RES 1.0.

Indiener

A. Kılıç

Nr. 445 : Gezondheids- en veiligheidseffecten windturbines monitoren

Onderwerp

Motie van het lid Kılıç inzake monitoren gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines

Aan de gemeenteraad

Constaterende dat:
- Het RIVM in haar verkenning naar de gezondheids- en veiligheidseffecten van energiebronnen zoals windturbines bevestigt dat er inderdaad reële gevaren bestaan;
- Het RIVM daarom voorstelt om de gezondheids- en veiligheidsaspecten juist in de (huidige) ontwikkelfase van de RES integraal mee te nemen en te monitoren tijdens de transitie.

Overwegende dat:
- De gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines leiden tot grote zorgen onder de bevolking;
- Deze zorgen niet genegeerd mogen worden;
- Het RIVM een expertisecentrum heeft opgezet genaamd Expertisepunt Windenergie en Gezondheid dat de gemeente Amsterdam kan ondersteunen bij een goede monitoring van de gezondheids- en veiligheidseffecten.

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

In contact te treden met het recent opgerichte Expertisepunt Windenergie en Gezondheid, zich te laten adviseren over hoe de gezondheids- en veiligheidseffecten van windturbines gemonitored kunnen worden en deze aanbevelingen te integreren in de RES 1.0.

Het lid van de gemeenteraad

A. Kılıç

Preadvies

- De gemeente voert al uit wat in de motie staat, en acht de motie daarom overbodig:
  - Voordat er in Amsterdam een windturbine of –park wordt gebouwd wordt er op verzoek van de gemeenteraad een gezondheidseffectanalyse uitgevoerd (eerder health impact assessment genoemd).
  - De Amsterdamse GGD is al in contact getreden met het RIVM en andere GGD's om zich hierover te laten adviseren.
- B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

Nr. 307: 307 De gezondheid boven windturbines

Onderwerp

Wordt ingevuld door DMC

Aan de gemeenteraad

Wordt ingevuld door DMC

Verzoekt het college van burgemeester en wethouders:

Wordt ingevuld door DMC

Het lid van de gemeenteraad

Wordt ingevuld door DMC

Preadvies

- De Nederlandse geluidsnorm biedt bescherming voor de volksgezondheid en is door de Rijksoverheid bepaald op basis van onderzoek naar de hinderlijkheid van windturbinegeluid, en is aangesloten op de normering die voor andere geluidsbronnen zoals wegverkeer wordt gehanteerd.
- In reactie op Kamervragen is recent (op 9 juni 2021 én november 2020) nog door het Rijk aangegeven dat er geen nieuwe wetenschappelijke inzichten zijn die aanleiding geven tot een aanpassing van de Nederlandse normering.
- Voordat er in Amsterdam een windturbine of –park wordt gebouwd wordt er op verzoek van de gemeenteraad een gezondheidseffectanalyse uitgevoerd (eerder health impact assessment genoemd). Dit kan alleen als er specifieke locaties in beeld zijn. In de RES 1.0 zijn alleen zoekgebieden vastgesteld.

- B&W ontraadt daarom aanneming van dit voorstel.

Reactie brief reflectiefase:
[redacted]

- Op basis daarvan is ons huidige beeld dat de reflectiefase die we na de zomer ingaan de volgende producten moet opleveren
- Na het reces (waarin aanvullende gesprekken met belanghebbenden plaatsvinden) kom ik bij u terug met het plan van aanpak waarin ik concreet laat zien hoe we samen met de stad de producten gaan maken en op welke wijze we omgaan met de opdrachten en zorgen die u heeft meegegeven bij besluitvorming over de res1.0
- Ambitie is om de reflectiefase af te ronden voor het voorjaar van 2021
- Een tipje van de sluier: windmolentours en visualisatie worden onderdeel van het proces (als dat zo is)

WH:

de brief is nu nog veel te lang en niet scherp genoeg. Destilleer uit alles wat op stapels heel duidelijk:
- wat gaan we doen
- met wie
- wanneer
- wat is de tijdslijn
- hoe wordt afwegingskader opgebouwd en waar moet het aan voldoen

Geen verwijzing naar verkiezingen, gewoon eind van het jaar college, begin volgend jaar naar de raad

Zorg dat rol stadsdelen en DB duidelijk is Rol raad in deze is niet formeel, kunnen toehoorder zijn, niet in procesgroep (het is nu juist aan bewoners en belanghebbenden)

[redacted]:
Veel te lang deze brief, te vaag ook, moet stukken strakker. Wat gaan we doen, wanneer, wat is de tijdslijn, wat als eerste, wanneer commissie, wanneer merken mensen iets in de stad?

De brief zou sowieso een paar nieuwtjes moeten bevatten. Iets als dat we windmolentripje gaan verzorgen voor deze zomer ofzo. Of dat we binnenkort tool hebben om zelf te zien hoe het oogt.

* "Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders (landelijk en stedelijk) voor participatie in beeld te brengen." Wat staat hier in Godsnaam?
* De evaluatie als onderdeel van het bepalen van richtlijnen voor participatie.
* procesgroep raadsleden? Niet doen.
* "de energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken met toegankelijke, al dan niet visuele, persoonlijke communicatie" lijkt me geen handige zin. Voer voor scepsis
* zin over verkiezingen eruit
* wanneer weten we nu wie er in de externe commissie komt? Wat is de reden dat dat zo lang duurt? Zou echt heel fijn zijn hier voortgang te kunnen melden.

[redacted]
De brief moet scherper en preciezer. Wat is de reflectiefase? Wat is het doel? Tot wanneer? Wie nemen er deel? Welke producten gaat het opleveren? De toon mag wat mij betreft ook wat zelfverzekerder: we weten wat we willen, we hebben enorm veel voorbereid, we gaan bijzondere

stappen zetten, we besteden hier heel veel aandacht, tijd en geld aan. De toon is nu soms nog wat weifelend.

Meer specifieke opmerkingen:

- Ik zou beginnen met een korte uitleg wat de reflectiefase moet zijn. Wat willen we ermee bereiken. En voor wie de fase is bedoeld.
- De korte omschrijvingen van het afwegingskader ed zijn onduidelijk
- 'De evaluatie is een tussenproduct in dit proces' is een onduidelijk zin.
- Vóór wie is het afwegingskader een instrument? Wie gaat het gebruiken?
- Wat zijn de 'kenmerken' in het afwegingskader?
- Er staan veel zinnen die erg wollig, procesmatig taalgebruik bevatten. Laat iemand met frisse blik de brief tegenlezen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan zinnen als 'De informatie geeft voldoende kader voor het opstellen van een notitie Reikwijdte en Detialniveau in kader van de MER, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze(s).'
- Wat zijn de 'thematische bouwstenen'?
- Wat gaat het natuurwaarden en natuurbelevingsonderzoek opleveren?
- Rol van de raad? Geen aparte procesgroep voor de raad/deelraadsleden! Dat is niet hun rol.
- Wat betekent het dat alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren?
- Passage over Noorder Ijplas/Cornelis Douwes mag net iets scherper: waar mogelijk worden alle lessen uit de reflectiefase meegenomen in het traject, in ieder geval de health impact, ...etc.

Preconstructie
Reflectiefase RES Wind

[redacted]

RES Amsterdam
1 juli 2021

Programma

14:00	Korte toelichting Reflectiefase en wat die oplevert
14:15	‘Preconstructie’ 1/1/2025: kritieke momenten
14:50	Pauze
15:00	Gesprek over de tijdlijn: raakvlakken en knelpunten
15:45	Conclusies en afspraken
16:00	Einde

Toelichting Reflectiefase

Waar staan we? (Toelichting [redacted]

Concrete eindproducten reflectiefase

A. Afwegingskader voor de besluitvorming over de geschiktheid van de concrete locaties in de zoekgebieden met i.i.g.:

- ✓ Technische, maatschappelijke (gezondheid) en ruimtelijke criteria voor besluitvorming
- ✓ Beschrijving per zoekgebied

B. Richtlijnen/toetsingskader voor de realisatie van windenergie met i.i.g.:

- ✓ Richtlijnen voor lokaal eigenaarschap
- ✓ Richtlijnen voor de besluitvorming
- ✓ Richtlijnen voor participatie voor initiatiefnemers en RES partners

C. Spelregels en governance samenspel in uitvoeringsfase

Preconstructie

Stel je voor..Het is 1 januari 2025: Het besluit is genomen en je bent tevreden!

Per windrichting van de zoekgebieden van Amsterdam

- Nieuw-West/Haven
- Noord
- Oost
- Zuidoost/Diemen

Stap 1:

- Hoe ziet er besluit eruit?
- Waarover ben je tevreden?
- Wat zei je op dat moment tegen je collega's bij het koffie appparaat?

Uitvoeringsbesluit
1/1/2025

"we kregen complimenten over onze aanpak"

Preconstructie

Stap 2:

- Welke kritieke momenten vonden plaats tussen nu en 1/1/2025 ?
- Wat vertelde je thuis of bij het koffie apparaat?

Kritieke momenten zijn momenten waarop het proces een belangrijke wending neemt. Bijvoorbeeld door een (politiek) besluit, een beslissing of een belangrijke gebeurtenis.

Omgevingsvisie vastgesteld in de gemeenteraad

Voorbeeld kritiek moment

“het debat in de gemeenteraad was pittig“

“Door de afstemming met gemeente ..konden we goed anticiperen op de inspraak”

Voorbeeld ’ondertitels’

Preconstructie in mural (tot 14.50)

Stap 1: Beschrijf het besluit in 1/1/2025 en waarom je tevreden bent (‘ondertitels’)

- Hoe ziet er besluit eruit?
- Waarover ben je tevreden?
- Wat zei je op dat moment tegen je collega’s bij het koffie appparaat?

Stap 2: Beschrijf de belangrijkste kritieke momenten tussen nu en 2025?

- Welke kritieke momenten vonden plaats tussen nu en 1/1/2025?
- Wie waren betrokken?
- Wat vertelde je bij het koffie apparaat?

Stap 3: plak je eigen ‘ideale besluit’ en kritieke momenten op de gezamenlijke tijdlijn

Conclusie en afspraken

Afspraken voor vervolg

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Afdoening motie

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Voortgang reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Beste leden van de gemeenteraad,
Op 27 mei heeft een meerderheid van uw raad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid. Ik heb toen aangegeven u voor het zomerreces te willen informeren over de route die ik zal volgen met de reflectiefase. Ook geef ik aan hoe de raad invulling geeft aan een aantal moties die betrekking hebben op deze reflectiefase.

De reflectiefase is ingelast om de dialoog met de stad te zoeken na een periode van intensief maatschappelijk debat waarin ook veel zorgen geuit zijn. Deze reflectiefase vereist een lerende en reflectieve aanpak. Niet elke stap kan nu al tot in detail worden ingevuld, gezamenlijk zal dit gedurende de looptijd met input van belanghebbenden worden ingevuld. Het vertrekpunt voor de reflectiefase is de RES 1.0 en de daarin benoemde Amsterdamse ambitie voor windenergie. De wensen van uw raad zullen in deze fase mee worden genomen, zoals geuit in motie 72 (Bakker, SP) over het houden van fysieke bijeenkomsten en motie 43 Kreuger (JA21)/ Boomsma (CDA) en motie 73 Kiliç (DENK) inzake evaluatie en verbetering participatieproces. Nadrukkelijk heeft de gemeente oog voor de diversiteit van inwoners zodat ik kennis neem van verschillende perspectieven. In deze brief geef ik u meer informatie over de aanpak op hoofdlijnen voor de reflectiefase. Ik verwacht na het reces nadere informatie te kunnen geven over de voortgang van het plan van aanpak.

Input opgehaald bij groot aantal belanghebbenden voor aanpak reflectiefase
Ik constateer dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is onder veel bewoners en belanghebbenden. De visie en behoefte hoe dat te doen verschilt enorm. In mei en juni is input opgehaald bij belanghebbenden voor de reflectiefase, daaruit blijkt dat de visie op de reflectie fase, problematiek, behoeften én belangen zeer uiteen lopen. Sommigen willen eerst de evaluatie van de participatie en dan pas verder, anderen willen direct aan de slag met het in kaart brengen van zoekgebieden; Sommigen willen eerst een nut en noodzaak discussie voeren, anderen willen nu concreet in dialoog met lokale direct-betrokkenen; Sommigen willen vooral aan de slag met joint fact finding op gezondheid (HIA), anderen willen aan de slag met samen oplossingen ontwerpen.

Grote interesse bij RES partners

Ook bij mede overheden constateer ik veel belangstelling in het gezamenlijk doorlopen van de reflectiefase. Er is grote behoefte aan beleidsafstemming in grensgebieden van de RES. Een bijzondere rol komt de stadsdelen toe, waar ook een groot deel van de dialoog zal plaats vinden. Zij zullen nog meer dan tot nu toe onderdeel van de aanpak worden.

Verbinden van drie schaalniveaus

De reflectiefase zal inzichtelijk maken hoe landelijke wet- en regelgeving en aanvullende bepalingen, zoals het landelijk afwegingskader RES met gemeentelijke beleidsambities en wensen en lokale wensen en inzichten verbonden zijn. Parallel zullen randvoorwaarden op deze drie schaalniveaus landelijk, stedelijk en lokaal besproken worden, waarbij wet- en regelgeving harde randvoorwaarde zijn.

Figuur 1 Drie schaalniveaus van de reflectiefase

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

In de reflectiefase wordt toegewerkt naar drie producten: 1. een afwegingskader, 2. richtlijnen voor participatie en 3.richtlijnen voor governance. Deze producten zijn input voor de vervolgstappen.

1. Het *afwegingskader* bevat kenmerken die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden.
2. *Richtlijnen voor participatie* gaan over hoe belanghebbenden betrokken worden. Deze richtlijnen bevatten "spelregels" voor alle betrokkenen, waaronder belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES partners tijdens het opstellen van het participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Inzichten uit de evaluatie worden daarin opgenomen. De evaluatie zelf is een tussenproduct in dit proces.
3. Ten derde beschrijven *richtlijnen voor governance* de regierol van de gemeente. Deze richtlijnen geven informatie over de relatie van de gemeente met belanghebbenden in de brede omgeving en met de initiatiefnemers. Zij geeft ook informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES partners en mede-overheden zoals buurgemeenten en stadsdelen.

Door de afspraken uit de reflectiefase in een helder kader te borgen krijgen de wensen en zorgen van belanghebbende een plek. Door een zorgvuldig vervolgproces in te richten tracht de gemeente duidelijkheid te scheppen over rollen en verantwoordelijkheden in de vervolgstappen.

Ad 1. Het afwegingskader

Het afwegingskader geeft informatie die relevant is om te betrekken bij het beoordelen en besluiten over locaties en helpt bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader

is geen beslisboom. Het kader bevat informatie uit landelijke kaders en wetgeving, stedelijke kaders van gemeente Amsterdam en lokale criteria. Om deze informatie op te halen zijn verschillende type activiteiten beoogd, zowel stedelijk als lokaal.
Tijdens de reflectiefase zal het afwegingskader uitgewerkt worden met kenmerken voor de hele stad én met lokale kenmerken per zoekgebied. Kenmerken die van belang zijn worden opgenomen in het afwegingskader. De weging en (bestuurlijke-) prioritering van deze kenmerken vindt tijdens besluitvorming over concrete locaties plaats. De verzamelde informatie moet voldoende kader geven voor het opstellen van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau, als opmaat naar een initiatief en een locatiekeuze.

Thematische bouwstenen voor onder meer gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en natuurwaarden
Tijdens de verschillende activiteiten komen ook specialistische onderwerpen aan de orde. In werkgroepen samen met experts zal in ieder geval gewerkt worden aan de volgende trajecten:

1. Het uitwerken van een gezondheidseffectscreening (GES)[1]. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.
2. Een ruimtelijk kwaliteitskader dat kenmerken geeft ten aanzien van de beoordeling van de bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van windturbines op mogelijke locaties in de zoekgebieden. Hiervoor wordt lokaal input opgehaald en gebruik gemaakt van o.a. het etnografisch onderzoek, en visualisaties/ simulaties. @[redacted] ajb akkoord.
3. Een natuurwaarden- en natuurbelevingsonderzoek, waar specialistische expertise ingezet wordt en o.a. samenwerking gezocht wordt met het team van stadsecologen. @[redacted] ajb akkoord.

Deze trajecten vinden in samenhang met de andere activiteiten plaats en worden geïntegreerd in de lokale en stedelijke gesprekken.

Activiteiten
Beoogde hoeksteen van het traject is een participatieve waardenevaluatie[2] . Door deze raadpleging kunnen dilemma's voorgelegd worden, achterliggende motivaties transparant worden en zo invloed krijgen bij besluitvorming. Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Ook wordt gedacht aan dialoogsessies, etnografisch[3] onderzoek waarin de lokale leefwereld van bewoners beschreven wordt, beleidsanalyse, geluidssimulaties, visualisaties, natuurwaarden onderzoek, mogelijk ook in vorm van excursies, thematische gesprekken en joint fact finding. Doorlopend wordt dit gefaciliteerd door informatievoorziening, zowel algemeen als specifiek per zoekgebied. De definitieve toepassing van deze instrumenten

[1] GES (Gezondheidseffectscreening) is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.
[2] Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI
[3] Wat is etnografisch onderzoek? Nader duiden @[redacted]

wordt nog nader ingevuld, mede op basis van wensen en behoeften die tijdens het proces naar voren komen.

Hoe komt het afwegingskader tot stand?
De kenmerken voor het afwegingskader worden uitgewerkt met input van een brede groep belanghebbenden waaronder bewoners en bedrijven uit Amsterdam en de buurgemeenten, met de stadsdelen, hun wijkteams en anderen, de RES partners zoals de energieregio NHZ, de provincie, Waterschappen en Liander. Ook de energie coöperaties van Amsterdam Wind, kennisinstellingen zoals bijv. het RIVM, de TU Delft en de GGD worden betrokken. De oproep om mee te doen zal breed worden gedeeld, zie communicatie en aanpak voor nadere details. Ook uw raad wordt uitgenodigd actief deel te nemen. Het Amsterdams gemeentebestuur zal het afwegingskader ter goedkeuring voorleggen aan uw raad.

Doelgroep bestuur, raad en belanghebbenden
Het afwegingskader dient uiteindelijk ertoe om bestuur en raad hulp te bieden bij het besluit. Tevens geeft het een leidraad voor het gewenste product en leidt dit kader tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie. Tot slot zullen alle uitvoerenden zich aan het afwegingskader moeten committeren.

Ad2. Richtlijnen participatie, extra aandacht voor evaluatie
De richtlijn geeft informatie die relevant is voor het opzetten van de participatie in het vervolgproces. Zij helpt bij het uitwerken van het participatieplan door initiatiefnemers, en zij helpt bij het beoordelen van het participatieplan en verdere participatiestappen door de raad. De richtlijn participatie bevat geen kant en klaar plan van aanpak voor een participatieplan, maar doet uitspraken over het resultaat. De richtlijn beschrijft wettelijke kaders en normen, de landelijke kaders klimaatakkoord zoals o.a. 50% lokaal eigendom, en stedelijke beleidskaders en moties van uw raad. Tot slot wordt ook dit aangevuld door input van belanghebbenden stedelijk en op locatie: wat is belangrijk voor participatie?

Activiteiten
Mogelijke activiteiten in de reflectiefase zijn erop gericht om verschillende bestaande kaders (landelijk en stedelijk) voor participatie in beeld te brengen. Ook zijn dialoogsessies geschikt om zowel stedelijk als lokaal op te halen wat belanghebbenden belangrijk vinden bij participatie en wat energie-coöperaties/ initiatiefnemers nodig hebben. Daarnaast wordt afgestemd over de verwachtingen en vragen aan de gemeente. Hiervoor kunnen een deel van de activiteiten zoals beschreven onder "afwegingskader" ingezet worden.

Uw raad heeft gevraagd het participatie- en communicatieproces te evalueren en te kijken naar verbetermogelijkheden in het vervolg[4]. Deze evaluatie wordt onderdeel van de activiteiten om te komen tot richtlijnen voor participatie. De vraagstellingen worden o.a. samen met

[4] Motie 043.21 Kreuger (JA21)/ Boomsma (CDA) "Evaluatie informatievoorziening RES proces" en motie 073.21 Kiliç (DENK) "Evaluatie en verbetering participatieproces"

belanghebbenden geformuleerd. De evaluatie zal als apart tussenproduct opgeleverd worden aan uw raad.

Bij de activiteiten ten behoeve van richtlijnen over participatie zullen dezelfde groepen betrokken worden als bij het opstellen van het afwegingskader. Ook de richtlijnen voor participatie zijn gericht op beoordeling tijdens de besluitvorming en daarmee primair gericht op bestuur en raad, maar dienen ook tot transparantie en zekerheid bij belanghebbenden over de te verwachten informatie.

Ad. 3. Richtlijnen governance
Een richtlijn voor governance geeft de samenwerking met de andere overheden vorm (provincie, buurgemeenten, RES regio), het geeft inzicht in de regierol van de gemeente en het stelt spelregels op hoe met elkaar om te gaan. Het geeft zekerheden aan zowel raad als belanghebbenden over verantwoordelijkheden en besluitvorming over definitieve locaties. De richtlijn beschrijft de spelregels voor samenspel, de gezamenlijke benodigde kennisopbouw, deelt (participatie) ervaringen en geeft aan of en zo ja, waar gezamenlijke governance richting andere overheden nodig is.

Activiteiten
Mogelijke activiteiten zijn erop gericht om besluitvorming af te stemmen en beleid te coördineren, indien mogelijk. Vervolgens worden afspraken gemaakt hoe om te gaan met deze tegenstellingen. De activiteiten worden uitgevoerd met o.a. de mede-overheden, o.a. RES partners en buurgemeenten, de stadsdelen en verschillende directies/ afdelingen van de gemeente.

Doelgroep van de governance richtlijn is het bestuur en uitvoerenden, maar ook initiatiefnemers, belanghebbenden en raad wordt hiermee duidelijkheid geboden.

Aanpak reflectiefase is een groeiproces in stappen
Het moge duidelijk zijn: na het intensieve proces van opstellen en besluitvorming rond de RES met uiteenlopende belangen moet het eigenaarschap en het vertrouwen in het vervolgproces groeien. In deze brief informeer ik u daarom alvast over de bevindingen tot nu toe, en de opgehaalde informatie en ideeën waar dit toe leidt.
Deze processchets is een verzameling van activiteiten waar zoveel mogelijk tegemoet gekomen wordt aan verschillende behoeften die nu leven. Voor dit proces moet eigenaarschap groeien van belanghebbenden op lokaal, stedelijk en niveau van de buurgemeenten/ de regio.

Wat zet ik nu in gang en wat loopt al ?
Om recht te doen aan het groeiproces in de reflectiefase zal ook de aanpak in stappen verder worden uitgewerkt en ingevuld. U ontvangt nu door middel van deze brief een schets van de hoofdlijnen en de beoogde resultaten. De komende weken zal ik verdere stappen zetten en het proces concretiseren, inclusief bijvoorbeeld offertetrajecten van benodigde onderzoeken, dialoogsessies of de evaluatie. Ik verwacht na het reces een update over het verdere proces tot einde van de reflectiefase te kunnen geven, nadat onderstaande stappen uit de startfase doorlopen zijn.

Oprichten procesgroepen
Belangrijke bouwsteen in de aanpak van de reflectiefase zijn procesgroepen waarin belangstellenden meedenken en meedoen. Voor elk van de relevante schaalniveaus zal gewerkt worden met deze procesgroepen: lokale groepen gericht op concrete zoekgebieden en in nauwe samenwerking met stadsdelen en indien relevant de buurgemeenten, een stedelijke groep voor overkoepelende vraagstukken (denk aan uitwerken van evaluatievragen) en regionaal waar het gaat om governance vraagstukken. Er zal breed en openbaar worden uitgenodigd om deel te nemen aan proces groepen. De selectie zal erop gericht zijn dat een grote diversiteit van perspectieven geborgd is. Conform motie 072.21 Bakker (SP) zal ook een deel van de bijeenkomsten fysiek plaats vinden. We zetten de uitnodiging voor deze procesgroepen zo snel mogelijk in gang.
Daarnaast zullen we starten met de eerste activiteiten vanuit de procesgroep governance, waarvoor we de andere overheden uitnodigen. Een eerste bijeenkomst vindt mogelijk nog voor het zomerreces plaats.

Uitnodiging voor een procesgroep raadsleden
Ik nodig u uit om zelf actief te worden in de procesgroep van raadsleden. Om ook uw raad doorlopend te betrekken nodigen we raadsleden en stadsdeelcommissie leden uit om via een procesgroep gedurende het traject mee te werken.[5]

Voorbereiden specialistische onderzoeken
De voorbereidingen voor de uitwerking van de GES, het ruimtelijk kwaliteitskader en het natuurwaardenonderzoek zijn gestart. Ik ga op zoek naar inhoudelijk experts voor deze onderzoeken, gezamenlijk met de werkgroep zullen we afspraken maken over de behoeftes en vormgeving van de onderzoeken en de status. Ook zullen we voorbereidingen treffen om de raadpleging (participatieve waardenevaluatie (PWE)) in gang te zetten.

Blijven aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over een aantal onderwerpen, zoals de mogelijkheid van wind op land en de algemene kaders van de energietransitie bestaat veel onrust en verschil van mening over de feiten. Amsterdam heeft bij het Nationaal Programma RES erop aangedrongen dat een gezamenlijk traject gestart wordt, waarin met elkaar naar de feiten gekeken wordt, die de achtergrond vormen voor de afspraken over de RES. Het is nog onduidelijk of het Rijk een dusdanig traject zal starten, Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat een gesprek erover plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase. @[redacted] NP RES

Planning
Zoals gezegd verwacht ik dat stapsgewijs de contouren van de reflectiefase scherper worden. Ik zal u periodiek over de voortgang informeren. Na de zomerreces zullen we starten met de lokale en stedelijke bijeenkomsten van betrokkenen.
Naar verwachting zal de vervolgfase duren tot ongeveer het einde van het jaar. Ik hoop in december een afwegingskader te kunnen voorleggen aan het college dat nog voor de verkiezingen

[5] In Fryslan zijn goede ervaringen opgedaan met een klankbordgroep van raadsleden tijdens het proces van de RES. @[redacted] ajb checken!

door u vastgesteld kan worden. Ik hecht eraan om uw raad nog de kaders te kunnen presenteren, waarmee we transparantie en een zorgvuldige afweging van de onderwerpen waarover veel zorgen bestaan, borgen. We moeten ook in de reflectiefase een balans vinden tussen een zorgvuldig proces, met veel betrokkenen en toch snelheid blijven houden om de doelen tijdig te kunnen realiseren. De reflectiefase markeert hierin een tussenstap. Na de vaststelling van het afwegingskaders en de richtlijnen voor samenwerking blijft de gemeente een zorgvuldig proces voeren, waar we opnieuw belanghebbenden uitgebreid betrekken.

Communicatie
Goede communicatie is een essentieel onderdeel van de reflectiefase. Deze fase is opnieuw een traject waarin belanghebbenden uitgebreid gevraagd worden om mee te denken en intensief en transparant over het traject en de uitkomsten gecommuniceerd zal worden. . De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen: 1) zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, 2) de energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken met toegankelijke, al dan niet visuele, persoonlijke communicatie, en 3) het blijven informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. De communicatiestrategie zal naadloos aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. Ook hebben boogde activiteiten zoals de PWE een sterke communicatiecomponent. Met name PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. De contouren ervan zullen de komende weken uitgewerkt moeten worden. Hierin moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. @[redacted] ajb check.

Tot slot, voor het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein is een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Mocht de reflectiefase relevante inzichten opleveren voor dat zoekgebied zullen de initiatiefnemers daar rekening mee houden, net zoals in de reflectiefase leringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJplas/ Cornelis Douwesterrein mee worden genomen. De afspraken over het opzetten van een HIA / GES en de gezondheidseffecten zullen in beide trajecten geldig zijn.
@[redacted] ajb check.

Ik kijk uit naar een vruchtbare samenwerking met u op dit dossier en wens u voor nu alvast een fijn zomerreces !

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	6 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie kennisgenomen van het instellen van een reflectiefase, waarmee de gemeente luistert naar de wens voor een breed gesprek over verschillende opvattingen, ideeën en zorgen over de plaatsing van windturbines. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces nader te informeren over deze reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase
Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor een ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt. Nederland moet in vergelijking met de buurlanden het meeste werk verzetten om de klimaatafspraken te halen, constateert het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) recentelijk in zijn rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren?".

Elke stap die we in deze transitie zetten zullen wij voelen. Het is niet makkelijk. Omdat de straat open moet, omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windturbines in de buurt van onze woonomgeving komen. Als gemeentebestuur gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windturbines van 3 MW te bouwen in 2030 (127 MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windturbines kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit doen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte, onder ander met een milieueffectrapportage en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, zij is onmisbaar! Amsterdam geeft met de reflectiefase invulling aan het gesprek dat wij willen voeren met de stad. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. Tijdens de reflectiefase willen we de behoeftes en zorgen in de stad inventariseren zodat we ervoor kunnen zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windturbines transparant worden meegewogen.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces
De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Pas na de reflectiefase volgt het proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windturbines op specifieke locaties. De besluitvorming moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance (sturing)
Op dit moment ziet de gemeente drie producten als resultaat van de reflectiefase. Zij zullen door de gemeenteraad worden vastgesteld. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het interpreteren en wegen van de aangereikte informatie. Het bestuur zal op basis hiervan de afweging maken.

[1] Vertegenwoordigers van volgende organisaties hebben input geleverd: Windalarm, JongRES, bezorgde (para)medici, volkstuinen, woonbootbewoners, energie-coöperaties Amsterdam Wind, Stadsecoloog, GGD, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Spaar het Gein/ Driemond. Ook hebben volgende partnerorganisaties van de RES en mede-overheden input gegeven: buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel) RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ), Provincie NH, Haven Amsterdam, andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam en de stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West.

2. *Richtlijnen voor participatie:* deze richtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de stappen na de reflectiefase betrokken moeten worden. Zij bevatten de "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners voor het opstellen van een participatieplan in de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase.
   De gemeente laat op verzoek van uw raad een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. Dit rapport wordt apart aangeboden aan de raad en de inzichten uit deze evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen voor participatie.

3. *Richtlijnen voor governance (sturing):* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[2] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen, waaronder de bezorgde (para)medici, lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.
De samenstelling van de commissie gebeurt op basis van de resultaten van de reflectiefase.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met hun lokale kennis intensief betrokken. Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten kunnen, daar waar zij wonen of werken en waar mogelijk windturbines komen, meepraten. Belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar
In het najaar worden Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden uitgenodigd om deel te nemen aan verschillende activiteiten, zowel fysiek[3] als digitaal. Het hele programma wordt stapsgewijs ingevuld.
Belangrijk onderdeel van de activiteiten wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot

[2] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..
[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.

gemaakt van bestuurlijke dilemma's. De achterliggende motivaties worden zichtbaar en kunnen onderdeel worden van de besluitvorming. Een soortgelijke raadpleging is onlangs op verzoek van de Tweede Kamer uitgevoerd om de mening van de Nederlandse samenleving over klimaatbeleid in kaart te brengen [4].

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende. Er wordt breed en voor zoveel mogelijk toegankelijk uitgenodigd. Het wordt een intensief traject. Naast lokale belanghebbenden worden de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken. Energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee, net zoals Windalarm, de bezorgde (para)medici en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.
We zullen excursies organiseren, bijeenkomsten houden en gesprekken voeren over de lokale situatie. Tijdens deze activiteiten worden visualisaties en geluidssimulaties ingezet. Ook behoren "fact finding" gesprekken met experts en belangstellenden tot de aanpak. De thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit krijgen hierbij ruim aandacht.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop we communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject. We hanteren hierbij een buurtgerichte aanpak met o.a. bewonersbrieven, lokale media en informatieteams.
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken. Dit willen we doen met o.a. excursies, animaties en simulaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. Dit doen we o.a. door het gebruik van de website van de gemeente, nieuwsbrieven, nieuwsberichten en informatieavonden.

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten.

[4] Voor nadere informatie over een PWE (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI en over de Nederlandse klimaatraadpleging https://www.tudelft.nl/tbm/pwe/case-studies/klimaatraadpleging

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Amsterdam heeft kennisgenomen van de uitspraak van de raad van state over milieueffecten van windturbines. Voor deze rijksregels is niet de juiste procedure gevolgd. De rijksregels zijn wel gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar de milieugevolgen, maar op grond van een EU-richtlijn had een milieueffectrapport moeten worden gemaakt. De minister van EZK gaat nu de uitspraak bestuderen om de precieze gevolgen in kaart te brengen. De voorbereiding van nieuwe windturbines in Amsterdam hoeft niet te worden belemmerd hierdoor.

We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om naar de Amsterdammer en andere belanghebbenden te luisteren. Na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	5 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces te informeren over de vervolgstappen van de reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam geeft met de reflectiefase op een nieuwe manier invulling aan de behoefte naar meer dialoog met de stad. De transitie naar duurzame energie is nog steeds heel hard nodig. Betrokkenheid van burgers is daarbij onmisbaar. Amsterdam zendt met de reflectiefase het juiste signaal uit, vindt ook staatsecretaris xxx[1]. In de aanloop naar de RES 1.0 bleek dat over windenergie en de mogelijke impact nog meer gesprekken gewenst zijn.

Het doel van de reflectiefase is om de behoeftes en zorgen in de stad te inventariseren, en er voor te zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties kunnen worden meegewogen. Het vertrekpunt voor deze fase is de RES 1.0 en de benoemde ambitie voor 127 MW windenergie in 2030.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Na de reflectiefase volgt een proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de en milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken

[1] Verwijzing nog invoegen naar kamerbrief.
[2] Invoegen wie mee heeft gedacht?

Met opmerkingen [redacted] Dit is geen correct Nederlands.

Je zendt een signaal uit. Maar een signaal uitzenden doe je meestal als je het hebt over technische signalen, zoals een wifi signaal.

Je geeft het juiste signaal af. Dit betekent: iets waarmee je waarschuwt of iets duidelijk maakt. Maar dat is naar mijn mening niet wat je wil zeggen.

Je wilt zeggen dat Amsterdam de juiste stappen onderneemt om de bewoners beter te betrekken.

Met opmerkingen [redacted] mevrouw [redacted] -[redacted]

Met opmerkingen [redacted] kunnen worden is een voorzichtige formulering. Is dat express? Anders kunnen weglaten.

Met opmerkingen [redacted] Alleen Amsterdammers? Dat zou ik niet zo zeggen. Dan heb je de buurgemeenten boos.

vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). Dit moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance

Op dit moment ziet de gemeente drie producten die door de gemeenteraad worden vastgesteld als resultaat van de reflectiefase. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moeten spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het wegen van de aangereikte informatie. Het afwegingskader is tegelijkertijd geen beslisboom.

2. *Richtlijnen voor participatie:* de participatierichtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de volgende fase~~n~~ betrokken worden. Zij bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners tijdens de voorbereidende stappen voordat een windturbine/ windmolen gerealiseerd is (zoals het opstellen van een participatieplan, de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase). De gemeente laat ook een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. De inzichten uit de evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen participatie en het rapport wordt apart aangeboden aan de raad.

3. *Richtlijnen voor governance:* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen provincie en RES organisatie.~~.~~ En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen

De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met ~~en~~ hun lokale kennis intensief betrokken. Denk aan lokale en thematische werkgroepen en begeleidings- of procesgroepen die na het reces zullen starten.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar

In het najaar zullen Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden worden uitgenodigd om deel te nemen aan diverse vormen van fysieke[3] en digitale activiteiten. Gedacht wordt aan een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE[4]), etnografisch onderzoek, excursies en~~,~~ dialoogtafels ~~en andere~~

[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.
[4] Met een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door dit type raadpleging kunnen JK

Met opmerkingen [redacted]: Wanneer worden/ zijn deze producten vastgesteld? Niet helder op deze manier.

Met opmerkingen [redacted] Als het wel meerdere fasen zijn, dan mogelijk expliciet fasen benoemen.

Met opmerkingen [redacted] @[redacted] Welk woord hanteren we in raadsbrieven? Molen is communicatie, turbine is ambtelijk?

Met opmerkingen [redacted] ja ambtelijk is het turbine

Met opmerkingen [redacted] Mooi aangepast, [redacted] en [redacted]

Met opmaak: Markeren

~~gespreksrondes~~. Ook behoren "fact finding" tijdens gespreksrondes met experts en belangstellenden tot de mogelijkheden. In ieder geval wordt invulling gegeven aan de thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit. Tijdens de gesprekken kunnen visualisaties en geluidssimulaties ingezet worden.

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[5] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende, er wordt breed openbaar uitgenodigd. Het wordt een intensief traject waarin naast lokale belanghebbenden ook de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken worden. Ook de energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. NP RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen erover landelijk goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

Communicatie versterken
De communicatiestrategie zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase. De beoogde activiteiten zoals de PWE, hebben een sterke communicatiecomponent. De PWE is bijzonder geschikt om grote groepen te informeren en te betrekken.

Met opmerkingen [redacted] Wel of niet deze zin? Ik zou dit erin zetten, mogelijk zelfs nog aandikken door de uitleg uit de voetnoot in de tekst te zetten.

Met opmerkingen [redacted] Deze 'toezeggngen' moeten we afstemmen met [redacted] tegelijkertijd denk ik dat [redacted] dit nog onvoldoende vindt.

Met opmerkingen [redacted] Gespreksrondes... is er geen ander woord dat meer daadkracht uitstraalt? Bijeenkomsten? Ateliers? Werksessies?

Met opmerkingen [redacted] Welke gesprekken? Graag consistent zijn. Dus als je de gespreksrondes bedoeld, dan ook gespreksrondes zeggen. Anders wordt mogelijk gedacht dat dit nog een ander format is.

Met opmerkingen [redacted] Nationaal? Landelijk klinkt erg groen :) Niet onjuist overigens.

Eventueel aanscherpen: Binnen de nationale overheid goed te beleggen?

MIS HIER EEN VOETNOOT CIJFER! achterliggende motivaties transparant worden ten behoeve van de besluitvorming. Voor nadere informatie (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqKcKZFI

[5] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:

1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject, bijvoorbeeld door ~~xxx~~ bewonersbrieven, social media, infographics, nieuwsbrieven en persoonlijke benadering zoals de wijken in gaan met flyers, informatieteam etcetera.~~.~~
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken, bijvoorbeeld door excursies, filmpjes, visuals~~,~~ en simulatie.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn, bijvoorbeeld door nieuwsbrieven, nieuwsberichten, social media, visuals, informatieavonden etcetera.. ~~xxx.~~

We werken hierin nauw samen met de communicatie van de stadsdelen en buurgemeenten om een grote en diverse groep bewoners en andere belanghebbenden te bereiken.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Tot slot: ander traject voor zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein ~~ander traject~~
Voor het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein is al via een intentieovereenkomst en de W~~w~~indvisie uit 2012 bekend dat hier windenergie mogelijk is. Recent heeft het college een participatieplan goedgekeurd en starten de initiatiefnemers met verdere projectvoorbereiding. Daarom wordt voor dit zoekgebied geen reflectiefase uitgevoerd.
Initiatiefnemers zullen rekening houden met nieuwe relevante inzichten uit de reflectiefase. Net zoals in de reflectiefase worden ervaringen uit de verdere uitwerking van het zoekgebied Noorder IJ-plas/ Cornelis Douwesterrein mee ~~worden~~ genomen. De afspraken over het uitvoeren van een gezondheidseffectanalyse zijn voor de hele stad geldig.

Nederland heeft grote inspanningen nodig
Het PBL heeft recent geconstateerd dat Nederland in vergelijking met de buurlanden het meeste werk moet verzetten om de klimaatafspraken te halen. Amsterdam is trots om hier samen met de stad aan bij te dragen. We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én gaan nieuwe wegen verkennen om naar de Amsterdammer te luisteren. Want ook na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met opmerkingen [redacted] Nog voorbeelden toevoegen. @[redacted] een voorbeeld ajb.

Met opmerkingen [redacted] Onze website wordt niet benoemd als communicatiekanaal.

Met opmaak: Lettertype: 11 pt, Niet Vet

Met opmaak: Lettertype: 11 pt, Niet Vet

Met opmaak: Lettertype: 11 pt, Niet Vet

Met opmerkingen [redacted] Deze zin klopt niet. Je weet niet op basis van een intentieovereenkomst dat er windenergie mogelijk is. Je moet een goed geformuleerde zin opvragen bij[redacted]

Iets in de trend: in de windvisie 2012 is gebied al aangewezen als kansrijk en in 2020 is er een intentieovereenkomst gesloten.

Met opmerkingen [redacted] d.d. 15 juni 2021

Met opmerkingen [redacted] en belanghebbenden? Weer alleen de Amsterdammer...

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	6 juli 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie kennisgenomen van het instellen van een reflectiefase, waarmee de gemeente luistert naar de wens voor een breed gesprek over verschillende opvattingen, ideeën en zorgen over de plaatsing van windturbines. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u voor het zomerreces nader te informeren over deze reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase
Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor een ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt. Nederland moet in vergelijking met de buurlanden het meeste werk verzetten om de klimaatafspraken te halen, constateert het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) recentelijk in zijn rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren?".

Elke stap die we in deze transitie zetten zullen wij voelen. Het is niet makkelijk. Omdat de straat open moet, omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windturbines in de buurt van onze woonomgeving komen. Als gemeentebestuur gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windturbines van 3 MW te bouwen in 2030 (127 MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windturbines kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit doen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte, onder ander met een milieueffectrapportage en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, zij is onmisbaar! Amsterdam geeft met de reflectiefase invulling aan het gesprek dat wij willen voeren met de stad. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. Tijdens de reflectiefase willen we de behoeftes en zorgen in de stad inventariseren zodat we ervoor kunnen zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windturbines transparant worden meegewogen.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. Gedurende de reflectiefase zullen de vervolgstappen stapsgewijs met betrokkenen worden ingevuld. Ik zal u hierover periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces
De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Pas na de reflectiefase volgt het proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windturbines op specifieke locaties. De besluitvorming moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance (sturing)
Op dit moment ziet de gemeente drie producten als resultaat van de reflectiefase. Zij zullen door de gemeenteraad worden vastgesteld. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het interpreteren en wegen van de aangereikte informatie. Het bestuur zal op basis hiervan de afweging maken.

[1] Vertegenwoordigers van volgende organisaties hebben input geleverd: Windalarm, JongRES, bezorgde (para)medici, volkstuinen, woonbootbewoners, energie-coöperaties Amsterdam Wind, Stadsecoloog, GGD, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Spaar het Gein/ Driemond. Ook hebben volgende partnerorganisaties van de RES en mede-overheden input gegeven: buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel) RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ), Provincie NH, Haven Amsterdam, andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam en de stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West.

2. *Richtlijnen voor participatie:* deze richtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de stappen na de reflectiefase betrokken moeten worden. Zij bevatten de "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners voor het opstellen van een participatieplan in de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase.
   De gemeente laat op verzoek van uw raad een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. Dit rapport wordt apart aangeboden aan de raad en de inzichten uit deze evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen voor participatie.

3. *Richtlijnen voor governance (sturing):* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[2] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De commissie stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen, waaronder de bezorgde (para)medici, lokaal input opgehaald en werkt de commissie samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.
De samenstelling van de commissie gebeurt op basis van de resultaten van de reflectiefase.

Invulling reflectiefase met elkaar en in stappen
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met hun lokale kennis intensief betrokken. Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten kunnen, daar waar zij wonen of werken en waar mogelijk windturbines komen, meepraten. Belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar
In het najaar worden Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden uitgenodigd om deel te nemen aan verschillende activiteiten, zowel fysiek[3] als digitaal. Het hele programma wordt stapsgewijs ingevuld.
Belangrijk onderdeel van de activiteiten wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot

[2] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..
[3] Indien mogelijk vanuit de Corona maatregelen.

gemaakt van bestuurlijke dilemma's. De achterliggende motivaties worden zichtbaar en kunnen onderdeel worden van de besluitvorming. Een soortgelijke raadpleging is onlangs op verzoek van de Tweede Kamer uitgevoerd om de mening van de Nederlandse samenleving over klimaatbeleid in kaart te brengen [4].

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende. Er wordt breed en voor zoveel mogelijk toegankelijk uitgenodigd. Het wordt een intensief traject. Naast lokale belanghebbenden worden de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, Waterschappen en Liander betrokken. Energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee, net zoals Windalarm, de bezorgde (para)medici en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.
We zullen excursies organiseren, bijeenkomsten houden en gesprekken voeren over de lokale situatie. Tijdens deze activiteiten worden visualisaties en geluidssimulaties ingezet. Ook behoren "fact finding" gesprekken met experts en belangstellenden tot de aanpak. De thema's gezondheid, natuur & biodiversiteit en ruimtelijke kwaliteit krijgen hierbij ruim aandacht.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop we communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject. We hanteren hierbij een buurtgerichte aanpak met o.a. bewonersbrieven, lokale media en informatieteams.
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken. Dit willen we doen met o.a. excursies, animaties en simulaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. Dit doen we o.a. door het gebruik van de website van de gemeente, nieuwsbrieven, nieuwsberichten en informatieavonden.

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten.

[4] Voor nadere informatie over een PWE (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI en over de Nederlandse klimaatraadpleging https://www.tudelft.nl/tbm/pwe/case-studies/klimaatraadpleging

Planning
Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht na het reces de reflectiefase officieel te starten om in december een afwegingskader en de richtlijnen voor participatie en voor governance te kunnen voorleggen aan het college.

En verder
Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Amsterdam heeft kennisgenomen van de uitspraak van de raad van state over milieueffecten van windturbines. Voor deze rijksregels is niet de juiste procedure gevolgd. De rijksregels zijn wel gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek naar de milieugevolgen, maar op grond van een EU-richtlijn had een milieueffectrapport moeten worden gemaakt. De minister van EZK gaat nu de uitspraak bestuderen om de precieze gevolgen in kaart te brengen. De voorbereiding van nieuwe windturbines in Amsterdam hoeft niet te worden belemmerd hierdoor.

We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om naar de Amsterdammer en andere belanghebbenden te luisteren. Na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik wens u alvast een fijn zomerreces en kijk uit naar de samenwerking in het najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 1 september 2021 18:26
Aan: RESAmsterdam; [redacted]; [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: svp hulp bij aanvulling stakeholderlijst voor Nieuw-West
Bijlagen: 310821 Belanghebbenden windmolens Sloterdijken.docx

Hoi [redacted] en [redacted]

Zouden jullie svp kunnen helpen met deze aanvulling van contacten?

1. Staan ze al op onze stakeholderslijst? Dan svp in de kolom "lokaal" noteren dat deze info vanuit SD Nieuw West komt ("SD Nieuw West" invullen) en daarna svp de hele regel paars maken (dan weet ik dat die nieuw is);
2. Niet op de lijst?; dan graag toevoegen in de lijst (en waar mogelijk de kolommen invullen).

De stakeholderslijst staat hier opgeslagen:
G:\RD\Projecten_D\duurzaamheid\Programma A-'dam Klimaatneutraal\2b RES\1_RES Amsterdam\-Omgevingsmanagement en stakeholders

Als jullie dat lastig vinden in de grote lijst, kunnen jullie ook werken in de sheet (bestand) van Hans. Daar heb ik een tabblad toegevoegd met de juiste kolommenindeling die overeenkomt met de kolomlijst van de "stakeholderslijst". Die staat:
G:\RD\Projecten_D\duurzaamheid\Programma A-'dam Klimaatneutraal\2b RES\1_RES Amsterdam_stap 8_Reflectiefase\stakeholders sessies en uitn\lijsten deelnemers

Alvast veel dank.
Als jullie nog vragen hebben dan hoor ik het graag.

Groeten
[redacted]

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: woensdag 1 september 2021 17:24
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: [PP + genodigdenlijst] planning RES reflectiefase (SD coördinatoren NW/Noord/Oost/ZO) - 26/8

Hoi [redacted]

Hierbij de stakeholderlijst voor Nieuw-West. Niet overal staan nog namen bij, laat staan contactgegevens, maar we zijn een eind op weg.

Hartelijke groet,

[redacted]
Communicatieadviseur stadsdeel Nieuw-West
Gemeente Amsterdam

T 06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl
www.amsterdam.nl

Werkdagen: maandag t/m donderdag

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 31 augustus 2021 11:52
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: RE: [PP + genodigdenlijst] planning RES reflectiefase (SD coördinatoren NW/Noord/Oost/ZO) - 26/8

Hoi [redacted]

Dank je. Je krijgt zsm een (flinke) aanvulling op de lijst voor Nieuw-West.

Ik was er vorige week op de achtergrond af en aan bij , en heb nog een vraag:
Wat houdt het stippellijntje rond Nieuw-West in voor het vormen van de klankbordgroep in Nieuw-West? In hoeverre kunnen deze mensen meedenken/meedoen tijdens de reflectiefase?

Kun je in de verdere mailwisseling ook [redacted] meenemen? Zij is als sr communicatieadviseur Nieuw-West betrokken bij dit thema (tot 5 september op vakantie).

Dank!

Hartelijke groet,

[redacted]
Communicatieadviseur stadsdeel Nieuw-West
Gemeente Amsterdam

T 06 [redacted]
[redacted]@amsterdam.nl
www.amsterdam.nl

Werkdagen: maandag t/m donderdag

Van: [redacted]@amsterdam.nl>
Verzonden: donderdag 26 augustus 2021 13:20
Aan: [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted], [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@public-mediation.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
CC: [redacted]@public-mediation.nl; [redacted]@amsterdam.nl>; [redacted]@amsterdam.nl>
Onderwerp: [PP + genodigdenlijst] planning RES reflectiefase (SD coördinatoren NW/Noord/Oost/ZO) - 26/8
Urgentie: Hoog

Beste collega's,

Hartelijk dank voor jullie aanwezigheid en betrokkenheid bij het overleg van zojuist.

Presentatie
Zoals afgesproken gaat hierbij de PP presentatie van het overleg (deze is n.a.v. jullie input hier en daar al aangepast).
Zoals opgemerkt tijdens het overleg: **deze presentatie is onder voorbehoud van bespreking met directie RenD en de wethouder**.

Genodigdenlijsten lokale klankboard groepen
Bijgevoegd vinden jullie ook een lijst met belanghebbenden per stadsdeel en zelfs per zoekgebied.
Graag jullie scherpe blik hierop en svp aanvullen wanneer er partijen ontbreken.
(s.v.p. zoveel als mogelijk namen en mailadressen doorgeven (*ivp alleen organisaties benoemen, want dan moeten wij die zelf nog gaan opzoeken via internet*).
Deze aanvullende informatie graag z.s.m. mailen naar [redacted] en [redacted]

Voorlopig tot zover.
[redacted] en ik zien jullie reacties graag snel tegemoet.

Groeten en nog een fijne middag.

[redacted]
(project) secretaresse team RES/Wind
Team Advies, Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M +31 06[redacted]
E-mail:[redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma, di, woe, do

-----Oorspronkelijke afspraak-----
Van: [redacted] **Namens** [redacted]
Verzonden: donderdag 19 augustus 2021 1:51
Aan: [redacted]
CC: [redacted]@public-mediation.nl; [redacted]
Onderwerp: planning RES reflectiefase (SD coördinatoren NW/Noord/Oost/ZO) - 26/8
Tijd: donderdag 26 augustus 2021 11:00-12:30 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: via MS Teams (zie link in notitie)

[redacted] 23-8: Gezien de agenda heb ik het overleg met een half uur verlengd.

[redacted] 19-8-21 Ik heb [redacted] toegevoegd. Wellicht willen per stadsdeel nog anderen erbij komen? Dat mogen de stadsdelen zelf bepalen.
Groet, [redacted]

RD 19/8/21

[Link naar de virtuele MS Teams ruimte]

Beste [redacted], [redacted] en [redacted]

Zoals jullie weten begint in september de reflectiefase voor de zoekgebieden windenergie.
Graag plannen we dit overleg in om samen met jullie de planning rondom de reflectie RES/Wind nader te spreken.

Graag tot ziens.
Mede namens [redacted] en [redacted]

[redacted]
(project) secretaresse team RES/Wind
Team Advies, Dienstverlening & Ondersteuning
Afdeling Duurzaamheid
Gemeente Amsterdam
M +31 06 [redacted]
E-mail: [redacted]@amsterdam.nl

Weesperplein 8, 1018 XA Amsterdam
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

werkdagen: ma, di, woe, do

Belanghebbenden windmolens Sloterdijken/havengebied Nieuw-West

Sloterdijken:

- Ondernemers in de Sloterdijken (Sloterdijk 2 en Sloterdijk-Centrum via online platform Chainels)
- (Toekomstige) bewoners Sloterdijken
- OV Westpoort, vicevoorzitter [redacted] (voor Sloterdijk 3 richting Westpoort), 06 – [redacted], secretariaat@westpoortondernemers.nl
- Parkmanager bedrijventerrein Sloterdijk III [redacted]
- Parkmanager de Heining/Sloterpark 4 [redacted] .
- OV SPAT (Stichting Parkmanagement Amsterdam Teleport), voor Sloterdijk Centrum), parkmanager, [redacted], T. 020 [redacted], M.06 [redacted] parkmanagement@teleport.nl
- Sportpark Spieringhorn
- Bewonersverenigingen, buurthuizen, woco's, VvE's, makelaars, projectontwikkelaars? *Geen input gekregen van* [redacted] *en gebiedsmakelaars*
- Havenbedrijven?

Geuzenveld, Slotermeer:

- Bewoners & ondernemers Geuzenveld, Slotermeer (via bewonersverenigingen, ondernemersverenigingen, kerken/moskeeen?> *AvR: nog geen input van Dogan Oorthuis en gebiedsmakelaars).* In ieder geval de vertegenwoordigster van de stichting voor het behoud van de molen aan de Haarlemmerweg (de 1200 Roe?) Zij vertegenwoordigt de stem van bewoners/bezoekers Geuzenveld). > *AvR: Is k denk* [redacted] *Oldersom? Wie heeft haar gegevens?*
- Bezoekers van de Bretten (uit Geuzenveld, Slotermeer?). Bijvoorbeeld [redacted] / [redacted] Evenhuis, zat ook bij windgesprek Nieuw-West in april), woont richting Halfweg en bezoekt De Bretten vaak, maakt zich zorgen over gezondheid (van mens en dier).
- Tuinen van West voorzitter Norinda Fennema: tuinenvanwest@outlook.com
- Volkstuinpark TIGENO/ De Eendracht? ***** *EvdK: persoonlijk zie ik de afstand tot de Eendracht (en vooral vanwege de hoogtebeperkingen aan de westkant van de zoekgebieden als duidelijk minder relevant. Tuinparken in de Bretten zijn veel belangrijker).*

De Bretten:

- Volkstuinparken:
  - De Groote Braak: voorzittergrootebraak@gmail.com
  - Volkstuinpark De Bretten: secretaris@tuinparkdebretten.nl
  - Bond van volkstuinders (regelen beleidselementen volkstuinparken en geven alle informatie door aan volkstuinparken): secretaris@bondvanvolkstuinders.nl
- Landschap Noord-Holland, boswachter/beheerder De Bretten [redacted] @landschapnoordholland.nl)
- Vogelwerkclub Amsterdam (heeft bezwaren tegen plaatsing windturbines): *wind@vogelsamsterdam.nl*
- Vogelwerkgroep blije vogels([redacted] info@blijevogelswesterpark.nl
- Natuurwerkgroep IVN: Voorzitter IVN [redacted] @ivn.nl) en [redacted] @hetnet.nl)
- KNVV (vereniging voor veldbiologie): [redacted] @solcon.nl
- Zeer betrokken vogelaar [redacted] @planet.nl (zat ook bij windgesprek N-W in april)
- Recreatieschap Spaarnwoude: [redacted] @recreatienoordholland.nl

- Huidige bewoners Laatste Huis [redacted] @gmail.com
- Stadsecoloog [redacted]
- Wandelclub Nemo: voetpaden@gmail.com

Intern:

- Bestuurder Ronald Mauer
- Team De Bretten/LabGreen: [redacted] en [redacted]
- Omgevingsmanager Sloterdijk-Centrum en Sloterpark [redacted] Ingenieursbureau, Team Nieuw-West
- Gebiedsmakelaars Geuzenveld, Slotermeer
- Gebiedscoordinator [redacted].

En verder :

- Belangenvereniging Windalarm (stedelijk)
- Bewoners Halfweg, vooral de bewoners die aan de Groote Braak wonen.

Twijfel:

- *EvdK: Stadsdeel heeft van Meermolens ([redacted] – Vormation) een brief ontvangen, waarin wordt gepleit voor plaatsing buiten de stad en op grote wateren. Maar ik zie dit persoonlijk vooral als een individueel pleidooi.*
- Op lijst team De Bretten:
  - Secretaris Bewonersvereniging Zijkanaal F: secretaris@zijkanaalf.nl (NB: Zijkanaal ligt in Noord?)
  - dwaal@mac.com?
  - Pantar [redacted] @pantar.nl & [redacted] @pantar.nl
- *EvdK: Stadsdeel heeft van Meermolens [redacted] – Vormation) een brief ontvangen, waarin wordt gepleit voor plaatsing buiten de stad en op grote wateren. Maar ik zie dit persoonlijk vooral als een individueel pleidooi.*

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	6 september 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie kennisgenomen van het instellen van een reflectiefase, waarmee de gemeente luistert naar de wens voor een breed gesprek over verschillende opvattingen, ideeën en zorgen over de plaatsing van windturbines. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u zo snel mogelijk nader te informeren over deze reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase
Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor een ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt.

Elke stap die we in deze transitie zetten, zullen wij voelen. Het is niet makkelijk. Omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windturbines in de buurt van onze woonomgeving komen. Als gemeentebestuur gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windturbines van 3 MW te bouwen in 2030 (127 MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt voor de RES en daarmee ook voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windturbines kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit doen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte, onder ander met een milieueffectrapportage en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, zij is onmisbaar! Amsterdam geeft met de reflectiefase invulling aan het gesprek dat wij willen voeren met de stad. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. Tijdens de reflectiefase willen we de behoeftes en zorgen in de stad inventariseren zodat we ervoor kunnen zorgen

dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windturbines worden meegewogen.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. De nadere invulling gebeurt samen met partijen in de stad. Ik zal u periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces
De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Pas na de reflectiefase volgt het proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windturbines op specifieke locaties. De besluitvorming moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance (sturing)
Op dit moment ziet de gemeente drie producten als resultaat van de reflectiefase. Zij zullen door de gemeenteraad worden vastgesteld. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: Dit kader bevat stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het interpreteren en wegen van de aangereikte informatie. Het bestuur zal mede op basis hiervan in een vervolgstap beter de afweging maken. Het afwegingskader bevat verschillende bouwstenen die gezamenlijk alle opgehaalde informatie bevatten. Om u zo goed mogelijk te blijven informeren zal ik bouwstenen die al gereed zijn tijdens het proces van de reflectiefase met u delen.

2. *Richtlijnen voor participatie: Z*ij geven aan hoe belanghebbenden in de stappen na de reflectiefase betrokken moeten worden. Zij bevatten de "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners voor het opstellen van een participatieplan in de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Deze

[1] Vertegenwoordigers van volgende organisaties hebben input geleverd: Windalarm, JongRES, bezorgde (para)medici, volkstuinen, woonbootbewoners, energie-coöperaties Amsterdam Wind, Stadsecoloog, GGD, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Spaar het Gein/ Driemond. Ook hebben volgende partnerorganisaties van de RES en medeoverheden input gegeven: buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel) RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ), Provincie NH, Haven Amsterdam, andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam en de stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West.

richtlijnen worden na en opbasis van het afwegingskader gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

De gemeente laat op verzoek van uw raad een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. Dit rapport wordt apart aangeboden aan de raad en de inzichten uit deze evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen voor participatie.

3. *Richtlijnen voor governance (sturing): D*eze sturingsrichtlijnen. Zij beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden. Ook deze richtlijnen worden na en opbasis van het afwegingskader gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

Activiteiten in de reflectiefase
In het najaar worden Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden uitgenodigd om deel te nemen aan verschillende activiteiten, zowel fysiek[2] als digitaal. Tijdens de reflectiefase worden volgende verschillende activiteiten georganiseerd:

- Een online raadpleging "participatieve waardenevaluatie",
- Een onderzoek naar de leefomgeving "context mapping" waar de zoekgebieden in kaart en beeld gebracht worden,
- Trajecten op de drie thema's gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit,
- Een evaluatie van het participatieproces tot nu toe,
- Bijeenkomsten van klankbord- en begeleidingsgroepen.

Alle Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten kunnen, indien zij willen meepraten en input geven. Belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE)
Kern van de reflectiefase wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. De achterliggende motivaties worden zichtbaar en kunnen onderdeel worden van de besluitvorming. Een soortgelijke raadpleging is onlangs op verzoek van de Tweede Kamer uitgevoerd om de mening van de Nederlandse samenleving over klimaatbeleid in kaart te brengen [3].

Onderzoek naar de leefomgeving "Context Mapping"

[2] Indien de Corona maatregelen dit toelaten.
[3] Voor nadere informatie over een PWE (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI en over de Nederlandse klimaatraadpleging https://www.tudelft.nl/tbm/pwe/case-studies/klimaatraadpleging

Aanvullend op de online raadpleging voert de gemeente een onderzoek uit naar de leefomgeving in de vorm van "context mapping". Tijdens workshops die worden gehouden in en rond de zoekgebieden, kunnen bewoners aangeven geven hoe zij hun leefomgeving ervaren. In de onderzoeksmethodiek ligt de nadruk op beelden. Het onderzoek is daardoor toegankelijk voor alle bevolkingsgroepen. Met deze methode worden lokale inzichten en beelden verkregen van de zoekgebieden voor windenergie. Dit levert belangrijke lokale informatie op voor het afwegingskader.

Thematische trajecten gezondheidseffectanalyse, natuur en ruimtelijke kwaliteit
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[4] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De expertgroep stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Deze expertgroep wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen, waaronder de bezorgde (para)medici, lokaal input opgehaald en werkt de expertgroep samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.
Daarnaast zijn effecten op natuur en ruimtelijke kwaliteit belangrijke criteria voor de afweging van locaties. Voor natuur wordt tijdens de reflectiefase aanvullend op de Quickscan natuur en landschap[5] in beeld gebracht waar aandachtspunten naar uit moeten gaan. Dit gebeurd in samenspraak met belanghebbenden en leidt tot een openbaar document. Dit document is aanvullend op criteria uit de milieu effectrapportage. Om ruimtelijke kwaliteit goed in het afwegingskader mee te laten wegen, stelt de gemeente een ruimtelijk kwaliteitskader opgesteld. Mogelijke ruimtelijke effecten van de inpassing worden in 3D beelden gevisualiseerd. De medewerking van ruimtelijke experts wordt hierbij nadrukkelijk gezocht. Ook in dit traject wordt samen gewerkt met belanghebbenden zodat hun zorgen en behoeftes in de uiteindelijke afweging mee kunnen worden genomen.

Evaluatie van het participatietraject tot nu toe
Amsterdam laat een evaluatie uitvoeren door Universiteit Leiden.. Belanghebbenden geven feedback op de onderzoeksopzet.

Reflectiefase als gezamenlijk proces met klankbord- en begeleidingsgroepen
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de

[4] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..
[5] De Quickscan Natuur en landschap heeft u op xxx ontvangen.

reflectiefase groepen uit de samenleving met hun lokale kennis intensief betrokken. De reflectiefase wordt van input voorzien door een aantal klankbord- en begeleidingsgroepen:

- Een stedelijke klankbordgroep, waarin belanghebbenden die op stedelijk niveau georganiseerd zijn zitting kunnen krijgen,
- Vier lokale klankbordgroepen, waar belanghebbenden die vooral een lokaal (per zoekgebied verschillend) belang hebben zitting kunnen krijgen, en waar ook ruimte is voor de inbreng van inwoners uit buurgemeenten.
- Thematische begeleidingsgroepen op de onderwerpen gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit.

Deze groepen staan niet in hiërarchische verhouding tot elkaar, maar worden zo vormgegeven dat zoveel mogelijk betrokken organisaties op de juiste plek hun input kunnen geven. Belanghebbende en vertegenwoordigers kunnen zich opgeven om mee te denken in groepen die feedback geven en mee denken op proces en inhoud. Voor het maken van de selectie van deelnemers voor deze groepen vragen we het Nederlands Platform Burgerparticipatie Overheidsbeleid.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
De reflectiefase is open voor iedere belangstellende. Er wordt breed en toegankelijk uitgenodigd voor de activiteiten en klankbordgroepen. Het wordt een intensief traject. Naast lokale belanghebbenden worden de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, waterschappen en Liander betrokken. Energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee in de klankbordgroepen, net zoals Windalarm, (para)medici en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden bijvoorbeeld vanuit volkstuinverenigingen of huurdersverenigingen. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. De regie over deze vraag van nut- en noodzaak wordt landelijk opgepakt. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Binnenkort start een verkenning naar een mogelijke dialoogtafel hierover. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop we communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:

1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject. We hanteren hierbij een buurtgerichte aanpak met o.a. bewonersbrieven, lokale media, fysieke en digitale uitnodigingen.
2) Het effect van windturbines op de omgeving inzichtelijk maken door visualisaties.

3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. Dit doen we o.a. door het gebruik van de website van de gemeente, nieuwsbrieven, nieuwsberichten en, indien mogelijk, fysieke bijeenkomsten.

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten.

Planning

De reflectiefase vindt plaats in het najaar van 2021 en kan doorlopen naar het voorjaar 2022. Ik verwacht binnenkort de reflectiefase officieel te starten. Begin volgend jaar zal ik (eerste) resultaten voorleggen aan het college.

Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Consequenties door de uitspraak van de Raad van State over milieubeoordeling voor windturbinenormen[6]

De Raad van State heeft zich op XX uitgesproken over de algemene regels voor windturbines (o.a. over geluid en slagschaduw). Regels die vastgelegd zijn in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling mogen niet meer gebruikt worden bij het vaststellen van bestemmingsplannen en het verlenen van omgevingsvergunningen voor windparken. Het Rijk had voor deze regels een planmilieueffectrapport (plan-mer) moeten maken. Het Rijk heeft na de uitspraak van de RvS aangegeven alsnog een plan-mer te gaan maken en verwacht hier 1,5 á 2 jaar over te doen.[7]
Voor de 'nieuwe' zoekgebieden voor windenergie die in de RES 1.0 vastgelegd zijn, is vergunningverlening pas na deze termijn aan de orde. De gemeente verwacht dat de uitspraak van de Raad van State voor die gebieden geen consequenties heeft. De gemeente gaat daarom door met het RES traject en de reflectiefase.

Voor de 'oude' windenergiegebieden die voorop lopen in het proces heeft de uitspraak van de Raad van State wel consequenties. De Raad van State en het Rijk hebben aangegeven dat er tot die tijd wel nieuwe windturbineparken kunnen worden gerealiseerd. Overheden moeten voor die nieuwe windturbineparken dan zelf afwegen en onderbouwen welk milieubeschermingsniveau zij aanvaardbaar vinden. Naar verwachting zijn er in Amsterdam eigen gemotiveerde normen nodig

[6] https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@125920/milieubeoordeling-voor-windturbinenormen/

[7] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen

voor de vier nieuwe windturbines op de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Westpoort en voor de nieuwe windturbine(s) in het gebied Noorder IJ-plas / Cornelis Douwesterrein.

De gemeente Amsterdam gaat evenals andere overheden (waaronder Delfzijl) aan de slag met eigen normen voor windparken, totdat er nieuwe algemene regels voor windparken in Nederland zijn. Bewoners en belanghebbenden worden ook dan nog steeds beschermd tegen hinder. De onderbouwing moet, conform de uitspraak van de rechter, actueel, deugdelijk, op zichzelf staand en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden zijn.

Het beleid in Amsterdam om voor iedere windturbine of windpark een milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse uit te voeren helpt bij een dergelijke onderbouwing. De inzichten uit de reflectiefase zijn hiervoor een aanvullende stap maar niet voorwaardelijk. Het Rijk en het nationaal programma RES hebben aangegeven de bevoegde gezagen, gemeenten en provincies, hierbij te ondersteunen.[8][9]

Met opmerkingen [redacted] Nog checken bij [redacted]

We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om naar de Amsterdammer en andere belanghebbenden te luisteren Het college wil toekomstige generaties een duurzame en leefbare toekomst bieden. Het college wil de gestelde ambities in de Regionale Energiestrategie (RES) daarom zo spoedig mogelijk realiseren om klimaatverandering tegen te gaan. Na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik kijk uit naar de samenwerking met uw raad in de reflectiefase gedurende dit najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck

---

[8] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen

https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/uitspraak-raad-state/gevolgen-raad-state-uitspraak-windturbineparken/uitspraak-raad-state/

[9] https://www.regionale-energiestrategie.nl/Nieuws/2007901.aspx?t=Welke-gevolgen-heeft-de-uitspraak-Raad-van-State-over-windmolenparken

Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	7 september 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie kennisgenomen van het instellen van een reflectiefase.

De reflectiefase is opgezet om tegemoet te komen aan de brede behoefte om mee te doen en te denken over de komst van windturbines in Amsterdam. De reflectiefase heeft als doel om te luisteren naar de verschillende zorgen en behoeften van een brede groep belanghebbenden. Deze worden geïnventariseerd, vastgelegd en hanteerbaar gemaakt voor de gemeenteraad. Vervolgens worden op basis hiervan richtlijnen voor participatie in de volgende fase en spelregels voor samenwerking met o.a. buurgemeenten geformuleerd. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u hierover zo snel mogelijk nader te informeren.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor een ingrijpende transitie. Het recente rapport van het Intergovernmental Panel for Climate Change (IPCC) uit augustus 2021 laat geen twijfel erover bestaan: de opwaarming van de aarde is volop in gang is en overal op de wereld voelbaar[1]. De tijd dringt om de uitstoot van schadelijk broeikasgas nog te kunnen beperken. Daarom moeten we de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt.

Dit is een ingrijpende transitie. Stappen die we in deze transitie zetten, zullen wij voelen. Omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windturbines in de buurt van onze woonomgeving komen. Als gemeentebestuur gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windturbines van 3 MW te bouwen in 2030 (127 MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt voor de RES en daarmee ook voor de

[1] https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/

reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windturbines kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit doen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte, onder ander met een milieueffectrapportage en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, maar ook onmisbaar. ~~Amsterdam geeft met de reflectiefase invulling aan het gesprek dat wij willen voeren met de stad.~~ De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. Niet alles hoeft tijdens deze fase, ook na de reflectiefase is volop ruimte om gehoord te worden en mee te praten.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. ~~Ook de uitvoering wordt met partijen in de stad besproken.~~ Ik zal u periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Amsterdam geeft ermee invulling aan de grote behoefte aan meer participatie. Pas na de reflectiefase volgt het proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Na goedkeuring van het participatieplan door het college start de voorbereiding van concrete plannen en projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening) door de gemeenteraad. Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windturbines op specifieke locaties. De besluitvorming moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance (sturing)

Op dit moment ziet het college drie producten als resultaat van de reflectiefase. Deze producten worden voor besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd en bieden een kader voor de verdere besluitvorming over windturbines.

Met opmerkingen [redacted] Juridische check: gewoon "vergunningverlening ?

[2] Vertegenwoordigers van volgende organisaties hebben input geleverd: Windalarm, JongRES, bezorgde (para)medici, volkstuinen, woonbootbewoners, energie-coöperaties Amsterdam Wind, Stadsecoloog, GGD, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Spaar het Gein/ Driemond. Ook hebben volgende partnerorganisaties van de RES en medeoverheden input gegeven: buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel) RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ), Provincie NH, Haven Amsterdam, andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam en de stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat informatie op stedelijk en lokaal niveau (per zoekgebied) die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. De behoeften en zorgen van bewoners maken hier deel van uit. Dit afwegingskader moet het bestuur helpen om een zo goed mogelijke afweging te maken in het vervolgproces.

2. *Richtlijnen voor participatie:* deze richtlijnen geven aan hoe belanghebbenden ná de reflectiefase betrokken moeten worden en bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners voor het opstellen van een participatieplan in de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Deze richtlijnen worden gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

   De gemeente laat op verzoek van uw raad een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. Dit rapport wordt apart aangeboden aan de raad en de inzichten uit deze evaluatie worden meegenomen in de richtlijnen voor participatie.

3. *Richtlijnen voor samenwerking en sturing:* deze richtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van samenwerking sturing bij de ontwikkeling van windenergie. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden. Ook deze richtlijnen worden gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

Activiteiten in de reflectiefase
Om tot de producten als resultaat van de reflectiefase te komen, vinden er verschillende activiteiten plaats. In het najaar worden Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belanghebbenden uitgenodigd om hieraan deel te nemen, zowel fysiek[3] als digitaal. De gemeente organiseert de volgende activiteiten:

- Een online raadpleging volgens de methodiek 'participatieve waardenevaluatie' ;
- Een onderzoek naar de leefomgeving in de verschillende zoekgebieden door middel van 'context mapping' waarmee de zoekgebieden in kaart en beeld gebracht worden;
- Verdiepende verkenningen op de thema's gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit;
- Een evaluatie van het participatieproces tot nu toe.

Alle Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten die dat willen kunnen meepraten en input geven tijdens de activiteiten. Belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen. Ook is er mogelijkheid om mee te denken bij bijeenkomsten van klankbord- en begeleidingsgroepen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE)

[3] Indien de Corona maatregelen dit toelaten.

Kern van de reflectiefase wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door middel van deze methode worden burgers als het ware op de stoel van de bestuurder gezet. Zij ervaren zo de dillema's waar bestuurders voor staan en krijgen een overzicht van voor- en nadelen van de verschillende opties. Vervolgens krijgen ze de vraag wat zij zouden adviseren en waarom. Een soortgelijke raadpleging is onlangs op verzoek van de Tweede Kamer uitgevoerd om de mening van de Nederlandse samenleving over klimaatbeleid in kaart te brengen.[4]

Onderzoek naar de leefomgeving door middel van 'context mapping'
Aanvullend op de online raadpleging voert de gemeente een onderzoek uit naar de leefomgeving in de vorm van 'context mapping'. Tijdens workshops die worden gehouden in en rond de zoekgebieden, kunnen bewoners aangeven geven hoe zij hun leefomgeving ervaren, bijvoorbeeld waar zij tot rust komen of waar belangrijke speelplekken, fiets-of (hard)looproutes zijn. In de onderzoeksmethodiek ligt de nadruk op beelden. Het onderzoek is laagdrempelig en intuitief, en daardoor toegankelijk voor alle bevolkingsgroepen. Met deze methode wordt heel lokale informatie verkregen. Inzichten vanuit de beleving van de bewoners in en rond de zoekgebieden worden in kaart gebracht, zodat daarmee rekening kan worden gehouden bij de ontwikkeling van windenergie.

Thematische verkenningen gezondheidseffectanalyse, natuur en ruimtelijke kwaliteit
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[5] uitvoert. Tijdens de reflectiefase wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld met o.a. een vertegenwoordiger van de GGD/ RIVM[6], van de medici die eerder hun zorgen hebben geuit en van de energiecoöperaties. Deze expertgroep met een beperkt aantal leden wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter. Een begeleidingsgroep kan onderwerpen aandragen en vragen stellen. De expertgroep geeft antwoord op de vragen en stelt een advies vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen.

Daarnaast zijn effecten op natuur en ruimtelijke kwaliteit belangrijke criteria voor de afweging van locaties. Voor natuur wordt tijdens de reflectiefase aanvullend op de 'Quickscan natuur en landschap'[7] in beeld gebracht welke elementen onderdeel moeten zijn van de milieueffectrapportage. De lijst met elementen wordt in samenspraak met belanghebbenden opgesteld. Dit kan vervolgens worden gebruikt als startpunt voor de inhoud van een milieueffectrapportage bij windturbineprojecten in Amsterdam. De milieueffectrapportage is verplicht bij elk windturbineproject conform motie 035.21.van het raadslid Kreuger.

---

[4] Voor nadere informatie over een PWE (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI en over de Nederlandse klimaatraadpleging https://www.tudelft.nl/tbm/pwe/case-studies/klimaatraadpleging
[5] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..
[6] In samenwerking met het landelijk expertisepunt 'Gezondheid en windturbines' van het RIVM.
[7] https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9731690/1#search=%22quickscan%20ecologisch%22

Om ruimtelijke kwaliteit goed in het afwegingskader mee te laten wegen, stelt de gemeente samen met ruimtelijke experts van o.a. de provincie een ruimtelijk kwaliteitskader op. Mogelijke ruimtelijke effecten van de inpassing worden in 3D beelden gevisualiseerd. Daarbij wordt het ruimtelijke effect zowel stedenbouwkundig als landschappelijk benaderd. Ook in dit traject wordt samengewerkt met belanghebbenden zodat hun zorgen en behoeftes in de uiteindelijke afweging mee kunnen worden genomen.

Evaluatie van het participatietraject tot nu toe
Onderdeel van de reflectiefase is een evaluatie van het doorlopen participatieproces in Amsterdam tot aan de RES 1.0. Deze evaluatie wordt uitgevoerd door onderzoekers van Universiteit Leiden. De evaluatie gaat o.a. in op het ontwerp van het participatieproces, de kwaliteit ervan en de interacties tijdens de participatie. Belanghebbenden geven feedback op de onderzoeksopzet. De lessen en aanbevelingen die uit deze evaluatie volgen zijn input voor de richtlijnen voor participatie in de vervolgfasen. Dit is conform motie 073.21 van het raadslid Kiliç en conform motie 043.21 van de raadsleden Kreuger en Boomsma.

Reflectiefase als gezamenlijk proces met klankbord- en begeleidingsgroepen
De gemeente constateert dat de behoefte bij bewoners en belanghebbenden om mee te praten en mee te doen groot is. Daarom worden zij bij de reflectiefase intensief betrokken. De verschillende onderdelen van de reflectiefase worden van input voorzien door een aantal klankbord- en begeleidingsgroepen:

- Een stedelijke klankbordgroep, waarin belanghebbenden die op stedelijk niveau georganiseerd zijn zitting kunnen krijgen;
- Vier lokale klankbordgroepen, waar belanghebbenden die vooral een lokaal (per zoekgebied verschillend) belang hebben zitting kunnen krijgen, en waar ook ruimte is voor de inbreng van inwoners uit buurgemeenten;
- Thematische begeleidingsgroepen op de onderwerpen gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit.

Deze groepen staan niet in hiërarchische verhouding tot elkaar, maar worden zo vormgegeven dat zoveel mogelijk betrokken organisaties op de juiste plek hun input kunnen geven.
~~Belanghebbende en vertegenwoordigers kunnen zich opgeven om mee te denken in groepen die feedback geven en mee denken op proces en inhoud van de reflectiefase. Energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee in de klankbordgroepen, net zoals Windalarm, de (para)medici die zich eerder bezorgd gehuit hebben, en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden bijvoorbeeld vanuit volkstuinverenigingen of huurdersverenigingen worden uitgenodigd.~~ Voor het maken van de selectie van deelnemers voor deze groepen geeft het Nederlands Platform Burgerparticipatie Overheidsbeleid (NBPO) advies. Het NBPO is opgericht met het doel om burgerparticipatie te bevorderen bij plannen en projecten die gevolgen hebben voor de kwaliteit van de woon- en werkomgeving van bewoners.

Met opmerkingen [redacted] Dit zou nog weg kunnen, maar is mogelijk politiek juist wenselijk?

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen

Er wordt breed en toegankelijk uitgenodigd voor de activiteiten en klankbordgroepen. Naast lokale belanghebbenden worden de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, waterschappen en Liander betrokken. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke dialoog duurzame elektriciteit door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. De regie over deze vraag van nut- en noodzaak wordt landelijk opgepakt. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Binnenkort start een verkenning naar een mogelijke dialoogtafel hierover. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop de gemeente communiceert zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject. We hanteren hierbij een buurtgerichte aanpak met o.a. bewonersbrieven, lokale media, fysieke en digitale uitnodigingen.
2) Het effect van windturbines op de omgeving inzichtelijk maken door visualisaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. Dit doen we o.a. door het gebruik van de website van de gemeente, nieuwsbrieven, nieuwsberichten en, indien mogelijk, fysieke bijeenkomsten.

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten.

Planning
De reflectiefase vindt plaats in het najaar van 2021. Ik verwacht binnenkort de reflectiefase officieel te starten. Begin volgend jaar zal ik resultaten aan u voorleggen.

Met opmerkingen [redacted] Wil de wethouder de reflectiefase nog officieel aftrappen?

Parallel zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Consequenties door de uitspraak van de Raad van State over milieubeoordeling voor windturbinenormen[8]

De Raad van State heeft zich op 30 juni jl. uitgesproken over de algemene regels voor windturbines (o.a. over geluid en slagschaduw). Regels die vastgelegd zijn in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling mogen niet meer gebruikt worden bij het vaststellen van bestemmingsplannen en het verlenen van omgevingsvergunningen voor windparken. Het Rijk had voor deze regels een planmilieueffectrapport (plan-mer) moeten maken. Het Rijk heeft na de uitspraak van de RvS aangegeven alsnog een plan-mer te gaan maken en verwacht hier 1,5 á 2 jaar over te doen.[9] Voor de nieuwe zoekgebieden voor windenergie die in de RES 1.0 vastgelegd zijn, is vergunningverlening naar verwachting pas na deze termijn aan de orde. De gemeente gaat daarom door met het RES-traject en de reflectiefase.

Voor de kansrijke en wenselijke zoekgebieden uit de windvisie 2012 die vooroplopen in het proces heeft de uitspraak van de Raad van State consequenties. De Raad van State en het Rijk hebben aangegeven dat totdat er nieuwe algemene regels in Nederland zijn er wel nieuwe windturbineparken kunnen worden gerealiseerd. Overheden moeten voor die nieuwe windturbineparken dan zelf afwegen en onderbouwen welk milieubeschermingsniveau zij aanvaardbaar vinden. Naar verwachting zijn er in Amsterdam eigen gemotiveerde normen nodig voor de vier nieuwe windturbines op de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Westpoort en voor de nieuwe windturbine(s) in het gebied Noorder IJ-plas / Cornelis Douwesterrein.

De gemeente Amsterdam gaat evenals andere overheden (zoals in Delfzijl en Oss) aan de slag met eigen normen voor windparken, totdat er nieuwe algemene regels voor windparken in Nederland zijn. Bewoners en belanghebbenden worden nog steeds beschermd tegen hinder. De onderbouwing van de normen moet, conform de uitspraak van de rechter, actueel, deugdelijk, op zichzelf staand en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden zijn.

Het beleid in Amsterdam om voor iedere windturbine of windpark een milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse uit te voeren helpt bij een dergelijke onderbouwing. De inzichten uit de reflectiefase kunnen een aanvulling zijn, maar zijn hierbij niet voorwaardelijk. Het Rijk en het nationaal programma RES hebben aangegeven de bevoegde gezagen, gemeenten en provincies, te ondersteunen bij het motiveren van de besluiten.[10] [11]

[8] https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@125920/milieubeoordeling-voor-windturbinenormen/
[9] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen
[10] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen
https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/uitspraak-raad-state/gevolgen-raad-state-uitspraak-windturbineparken/uitspraak-raad-state/

[11] https://www.regionale-energiestrategie.nl/Nieuws/2007901.aspx?t=Welke-gevolgen-heeft-de-uitspraak-Raad-van-State-over-windmolenparken

We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om de Amsterdammer en andere belanghebbenden zo goed mogelijk te betrekken bij het RES traject. Het college wil toekomstige generaties een duurzame en leefbare toekomst bieden. Het college wil de gestelde ambities in de Regionale Energiestrategie (RES) daarom zo spoedig mogelijk realiseren om klimaatverandering tegen te gaan. Na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik kijk uit naar de samenwerking met uw raad in de reflectiefase gedurende dit najaar.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	6 september 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie kennisgenomen van het instellen van een reflectiefase.
De reflectiefase is opgezet om tegemoet te komen aan de brede behoefte om mee te doen en te denken over de komst van windturbines in Amsterdam. De reflectiefase heeft als doel om te luisteren naar de verschillende zorgen en behoeften van een brede groep belanghebbenden. Deze worden geïnventariseerd, vastgelegd en hanteerbaar gemaakt voor de gemeenteraad. Vervolgens worden op basis hiervan richtlijnen voor participatie in de volgende fase en spelregels voor samenwerking met buurgemeenten geformuleerd. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u zo snel mogelijk nader te informeren over deze reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase
Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor een ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt.

Elke stap die we in deze transitie zetten, zullen wij voelen. Het is niet makkelijk. Omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windturbines in de buurt van onze woonomgeving komen. Als gemeentebestuur gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windturbines van 3 MW te bouwen in 2030 (127 MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt voor de RES en daarmee ook voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windturbines kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit doen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte, onder ander met een milieueffectrapportage en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, maar ook onmisbaar. Amsterdam geeft met de reflectiefase invulling aan het gesprek dat wij willen voeren met de stad. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. Tijdens de reflectiefase willen we de behoeftes en zorgen in de stad inventariseren zodat we ervoor kunnen zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windturbines worden meegewogen.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. Ook de uitvoering wordt met partijen in de stad besproken. Ik zal u periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Amsterdam wijkt hiermee af van het landelijke RES traject. Pas na de reflectiefase volgt het proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Na goedkeuring van het participatieplan door het college ~~Daarna~~ start de voorbereiding van concrete plannen en projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening) door de gemeenteraad. Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windturbines op specifieke locaties. De besluitvorming moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Met opmerkingen [redacted] Ik vind dit raar om zo aan te geven, want we doen é gelijk al de hele tijd onze eingen interpretatie van het RES traject. Andere gemeenten hebben ook geen eigen ambitie vastgelegd, onze raad wel. Wij geven wel eigen invulling aan de grote vraag naar dialoog en participatie.

Met opmerkingen [redacted] Hier bedoelen we toch: plannen van initiatiefnemers?

Met opmerkingen [redacted] Staat in de zin hierboven.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance (sturing)

Op dit moment ziet het college drie producten als resultaat van de reflectiefase. Deze producten worden voor besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd en bieden een kader voor de verdere besluitvorming over windturbines.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat informatie op stedelijk en lokaal niveau (per zoekgebied) die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. De behoeften en zorgen van bewoners maken hier deel van uit. Dit afwegingskader moet het bestuur helpen om een zo goed mogelijke afweging te maken in het vervolgproces. ~~Het helpt bestuur en raad bij het interpreteren en wegen van de aangereikte informatie. Het bestuur zal mede op basis hiervan in een vervolgstap beter de afweging maken.~~ ~~Het afwegingskader bevat verschillende bouwstenen die gezamenlijk~~

[1] Vertegenwoordigers van volgende organisaties hebben input geleverd: Windalarm, JongRES, bezorgde (para)medici, volkstuinen, woonbootbewoners, energie-coöperaties Amsterdam Wind, Stadsecoloog, GGD, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Spaar het Gein/ Driemond. Ook hebben volgende partnerorganisaties van de RES en medeoverheden input gegeven: buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel) RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ), Provincie NH, Haven Amsterdam, andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam en de stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West.

~~alle opgehaalde informatie bevatten.~~ Bouwstenen voor dit afwegingskader die al gereed zijn, worden tussentijds met u gedeeld. ~~Om u zo goed mogelijk te blijven informeren zal ik bouwstenen die al gereed zijn tijdens het proces van de reflectiefase met u delen.~~

2. *Richtlijnen voor participatie:* deze richtlijnen geven aan hoe belanghebbenden ná de reflectiefase betrokken moeten worden en bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners voor het opstellen van een participatieplan in de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Deze richtlijnen worden na en opbasis van het afwegingskader gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

   De gemeente laat op verzoek van uw raad een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. Dit rapport wordt apart aangeboden aan de raad en de inzichten uit deze evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen voor participatie.

3. *Richtlijnen voor governance (sturing):* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing bij de ontwikkeling van windenergie. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden. Ook deze richtlijnen worden na en opbasis van het afwegingskader gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

Activiteiten in de reflectiefase

Om tot de producten als resultaat van de reflectiefase te komen, vinden er verschillende activiteiten plaats. In het najaar worden Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belanghebbenden~~stellenden~~ uitgenodigd om hieraan deel te nemen, zowel fysiek[2] als digitaal. De gemeente organiseert de volgende activiteiten:

- Een ~~online raadpleging~~ volgens de methodiek 'participatieve waardenevaluatie' (online);
- Een onderzoek naar de leefomgeving in de verschillende zoekgebieden door middel van 'context mapping' waarmee de zoekgebieden in kaart en beeld gebracht worden;
- ~~Trajecten~~ Dialogen op de thema's gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit;
- Een evaluatie van het participatieproces tot nu toe;
- Bijeenkomsten van klankbord- en begeleidingsgroepen.

Alle Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten die dat willen kunnen meepraten en input geven. Belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE)

Kern van de reflectiefase wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door middel van deze methode worden burgers als het ware op de stoel van de

[2] Indien de Corona maatregelen dit toelaten.

Met opmerkingen [redacted] Dit is heel vaag, kan deze zin niet weg? Komt ook al terug in eerste zin.

Met opmerkingen [redacted] Kan, maar we geven nog niet eerder aan dat er modulen zijn die samen een geheel vormen.

Met opmerkingen [redacted]

Met opmerkingen [redacted] Hiermee krijgt de raad dus steeds brokjes informatie?

Met opmerkingen [redacted] Dit is de interpretatie van wat we afgelopen woensdag hebben besproken, namelijk dat een geheel ingevuld afwegingskader niet gaat lukken. We kijken wat we dan wel kunnen opleveren en delen.

Met opmaak: Niet onderstrepen

Met opmerkingen [redacted] Sturing op het hele RES proces?

Met opmerkingen [redacted] Ik zou dit juist laten staan, participatieve waardenevaluatie zegt niets.

Met opmerkingen [redacted] Dit kan dan weg.

Met opmerkingen [redacted] ?

Met opmerkingen [redacted] Is dit duidelijker? Want het ligt tussen onderzoek en in kaart brengen in en gaat met name over gesprek.

bestuurder gezet. Zij ervaren zo de dillema's waar bestuurders voor staan en krijgen een overzicht van voor- en nadelen van de verschillende opties. Vervolgens krijgen ze de vraag wat zij zouden adviseren en waarom.Een soortgelijke raadpleging is onlangs op verzoek van de Tweede Kamer uitgevoerd om de mening van de Nederlandse samenleving over klimaatbeleid in kaart te brengen.[3]

Onderzoek naar de leefomgeving door middel van 'context mapping'
Aanvullend op de online raadpleging voert de gemeente een onderzoek uit naar de leefomgeving in de vorm van 'context mapping'. Tijdens workshops die worden gehouden in en rond de zoekgebieden, kunnen bewoners aangeven geven hoe zij hun leefomgeving ervaren, bijvoorbeeld waar zij tot rust komen of waar belangrijke speelplekken, fiets-of (hard)looproutes zijn. In de onderzoeksmethodiek ligt de nadruk op beelden. Het onderzoek is ~~daardoor~~ laagdrempelig en intuitief, en daardoor toegankelijk voor alle bevolkingsgroepen. Met deze methode wordt ~~en~~ heel lokale informatie ~~inzichten en beelden~~ verkregen. Inzichten vanuit ~~van~~ de beleving van de bewoners in en rond de zoekgebieden wordt in kaart gebracht, zodat daarmee rekening kan worden gehouden bij de ontwikkeling van windenergie. ~~voor windenergie. Dit levert belangrijke lokale informatie op voor het afwegingskader.~~

Met opmerkingen [redacted] Dit moet volgens mij nog concreter. In het overleg gaven jullie aan dat we bijvoorbeeld speelpleintjes en bankjes die voor de buurt belangrijk zijn in kaart brengen, zodat hier rekening mee kan worden gehouden. Een dergelijk voorbeeld zou ik hier ook noemen om begrijpelijk te maken wat we bedoelen met 'lokale inzichten en beelden', want nu is dat erg vaag.

Met opmerkingen [redacted] Dit is dan overbodig, lijkt me.

Thematische trajecten gezondheidseffectanalyse, natuur en ruimtelijke kwaliteit
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[4] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De expertgroep stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Deze expertgroep wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen, waaronder de (para)medici die eerder hun zorgen hebben geuit in een raadsadres, lokaal input opgehaald en werkt de expertgroep samen met het landelijk expertisepunt 'Gezondheid en windturbines' van het RIVM en de GGD'en.

Daarnaast zijn effecten op natuur en ruimtelijke kwaliteit belangrijke criteria voor de afweging van locaties. Voor natuur wordt tijdens de reflectiefase aanvullend op de 'Quickscan natuur en landschap'[5] in beeld gebracht welke elementen onderdeel moeten zijn van de milieueffectrapportage. De lijst met elementen wordt in samenspraak met belanghebbenden opgesteld en opgenomen in een openbaar document. Dit kan vervolgens worden gebruikt als startpunt voor de inhoud van een milieueffectrapportage bij windturbineprojecten in Amsterdam. De milieueffectrapportage is verplicht bij elk windturbineproject conform motie 035.21.van het raadslid Kreuger.

[3] Voor nadere informatie over een PWE (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI en over de Nederlandse klimaatraadpleging https://www.tudelft.nl/tbm/pwe/case-studies/klimaatraadpleging
[4] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..
[5] https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9731690/1#search=%22quickscan%20ecologisch%22

Om ruimtelijke kwaliteit goed in het afwegingskader mee te laten wegen, stelt de gemeente samen met ruimtelijke experts van o.a. de provincie een ruimtelijk kwaliteitskader op. Mogelijke ruimtelijke effecten van de inpassing worden in 3D beelden gevisualiseerd. Daarbij wordt het ruimtelijke effect zowel stedenbouwkundig als landschappelijk benaderd. Ook in dit traject wordt samengewerkt met belanghebbenden zodat hun zorgen en behoeftes in de uiteindelijke afweging mee kunnen worden genomen.

Evaluatie van het participatietraject tot nu toe
Onderdeel van de reflectiefase is een evaluatie van het doorlopen participatieproces in Amsterdam tot aan de RES 1.0. Deze evaluatie wordt uitgevoerd door onderzoekers van Universiteit Leiden. De evaluatie gaat o.a. in op het ontwerp van het participatieproces, de kwaliteit ervan en de interacties tijdens de participatie. Belanghebbenden geven feedback op de onderzoeksopzet. De lessen en aanbevelingen die uit deze evaluatie volgen zijn input voor de richtlijnen voor participatie in de vervolgfasen. Dit is conform motie 073.21 van het raadslid Kiliç en conform motie 043.21 van de raadsleden Kreuger en Boomsma.

Reflectiefase als gezamenlijk proces met klankbord- en begeleidingsgroepen
De gemeente constateert dat de behoefte bij bewoners en belanghebbenden om mee te praten en mee te doen groot is. Over wat de beste manier is om dit vorm te geven, lopen de meningen uiteen. Daarom worden zij bij de reflectiefase intensief betrokken. De verschillende onderdelen van de reflectiefase worden van input voorzien door een aantal klankbord- en begeleidingsgroepen:

- Een stedelijke klankbordgroep, waarin belanghebbenden die op stedelijk niveau georganiseerd zijn zitting kunnen krijgen;
- Vier lokale klankbordgroepen, waar belanghebbenden die vooral een lokaal (per zoekgebied verschillend) belang hebben zitting kunnen krijgen, en waar ook ruimte is voor de inbreng van inwoners uit buurgemeenten;
- Thematische begeleidingsgroepen op de onderwerpen gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit.

Deze groepen staan niet in hiërarchische verhouding tot elkaar, maar worden zo vormgegeven dat zoveel mogelijk betrokken organisaties op de juiste plek hun input kunnen geven. Belanghebbende en vertegenwoordigers kunnen zich opgeven om mee te denken in groepen die feedback geven en mee denken op proces en inhoud van de reflectiefase. Energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee in de klankbordgroepen, net zoals Windalarm, de (para)medici die zich eerder bezorgd gehuit hebben, en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden bijvoorbeeld vanuit volkstuinverenigingen of huurdersverenigingen worden uitgenodigd. Voor het maken van de selectie van deelnemers voor deze groepen vragen we het Nederlands Platform Burgerparticipatie Overheidsbeleid.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
Zoals eerder genoemd is het uitgangspunt bij de reflectiefase dat iedereen in de stad die gehoord wil worden, ook gehoord kán worden. Er wordt breed en toegankelijk uitgenodigd voor de activiteiten en klankbordgroepen. Naast lokale belanghebbenden worden de buurgemeenten,

Met opmerkingen [redacted] Dit is een beetje cryptisch.

Met opmerkingen [redacted] Kan ook weg, en vervangen door "zij".

Met opmerkingen [redacted] Toegevoegd nav opmerking Lisa.

RES-partners, de provincie, waterschappen en Liander betrokken. ~~Energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee in de klankbordgroepen, net zoals Windalarm, (para)medici en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden bijvoorbeeld vanuit volkstuinverenigingen of huurdersverenigingen~~. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Met opmerkingen [redacted] Dit is een beetje gek in het licht van de passage hierboven, waar staat dat de selectie voor de klankbordgroepen nog gemakt moet worden.

Met opmerkingen [redacted] Snap ik, kan hier weg en naar voren.

Aandringen op gezamenlijke dialoog duurzame elektriciteit door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. De regie over deze vraag van nut- en noodzaak wordt landelijk opgepakt. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Binnenkort start een verkenning naar een mogelijke dialoogtafel hierover. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop de gemeente communiceert zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject. We hanteren hierbij een buurtgerichte aanpak met o.a. bewonersbrieven, lokale media, fysieke en digitale uitnodigingen.
2) Het effect van windturbines op de omgeving inzichtelijk maken door visualisaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. Dit doen we o.a. door het gebruik van de website van de gemeente, nieuwsbrieven, nieuwsberichten en, indien mogelijk, fysieke bijeenkomsten.

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten.

Planning
De reflectiefase vindt plaats in het najaar van 2021 en kan doorlopen naar het voorjaar 2022. Ik verwacht binnenkort de reflectiefase officieel te starten. Begin volgend jaar zal ik (eerste) resultaten voorleggen aan het college.

Met opmerkingen [redacted] Wil de wethouder de reflectiefase nog officieel aftrappen?

Met opmerkingen [redacted] Planning is volgens mij nog onderwerp van gesprek met wethouder, toch/

Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Consequenties door de uitspraak van de Raad van State over milieubeoordeling voor windturbinenormen[6]

De Raad van State heeft zich op 30 juni jl. uitgesproken over de algemene regels voor windturbines (o.a. over geluid en slagschaduw). Regels die vastgelegd zijn in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling mogen niet meer gebruikt worden bij het vaststellen van bestemmingsplannen en het verlenen van omgevingsvergunningen voor windparken. Het Rijk had voor deze regels een planmilieueffectrapport (plan-mer) moeten maken. Het Rijk heeft na de uitspraak van de RvS aangegeven alsnog een plan-mer te gaan maken en verwacht hier 1,5 á 2 jaar over te doen.[7] Voor de nieuwe zoekgebieden voor windenergie die in de RES 1.0 vastgelegd zijn, is vergunningverlening naar verwachting pas na deze termijn aan de orde. De gemeente gaat daarom door met het RES-traject en de reflectiefase.

Voor de huidige zoekgebieden die vooroplopen in het proces heeft de uitspraak van de Raad van State consequenties. De Raad van State en het Rijk hebben aangegeven dat totdat er nieuwe algemene regels in Nederland zijn er wel nieuwe windturbineparken kunnen worden gerealiseerd. Overheden moeten voor die nieuwe windturbineparken dan zelf afwegen en onderbouwen welk milieubeschermingsniveau zij aanvaardbaar vinden. Naar verwachting zijn er in Amsterdam eigen gemotiveerde normen nodig voor de vier nieuwe windturbines op de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Westpoort en voor de nieuwe windturbine(s) in het gebied Noorder IJ-plas / Cornelis Douwesterrein.

De gemeente Amsterdam gaat evenals andere overheden (zoals in Delfzijl en Oss) aan de slag met eigen normen voor windparken, totdat er nieuwe algemene regels voor windparken in Nederland zijn. Bewoners en belanghebbenden worden nog steeds beschermd tegen hinder. De onderbouwing van de normen moet, conform de uitspraak van de rechter, actueel, deugdelijk, op zichzelf staand en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden zijn.

Het beleid in Amsterdam om voor iedere windturbine of windpark een milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse uit te voeren helpt bij een dergelijke onderbouwing. De inzichten uit de reflectiefase kunnen een aanvulling zijn, maar zijn hierbij niet voorwaardelijk. Het Rijk en het nationaal programma RES hebben aangegeven de bevoegde gezagen, gemeenten en provincies, te ondersteunen bij het motiveren van de besluiten.[8] [9]

[6] https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@125920/milieubeoordeling-voor-windturbinenormen/
[7] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen
[8] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen
https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/uitspraak-raad-state/gevolgen-raad-state-uitspraak-windturbineparken/uitspraak-raad-state/

[9] https://www.regionale-energiestrategie.nl/Nieuws/2007901.aspx?t=Welke-gevolgen-heeft-de-uitspraak-Raad-van-State-over-windmolenparken

We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om de Amsterdammer en andere belanghebbenden zo goed mogelijk te betrekken bij het RES traject. Het college wil toekomstige generaties een duurzame en leefbare toekomst bieden. Het college wil de gestelde ambities in de Regionale Energiestrategie (RES) daarom zo spoedig mogelijk realiseren om klimaatverandering tegen te gaan. Na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik kijk uit naar de samenwerking met uw raad in de reflectiefase gedurende dit najaar.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	6 september 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie kennisgenomen van het instellen van een reflectiefase.
De reflectiefase is opgezet om tegemoet te komen aan de brede behoefte om mee te doen en te denken over de komst van windturbines in Amsterdam. De reflectiefase heeft als doel om te luisteren naar de verschillende zorgen en behoeften van een brede groep belanghebbenden. Deze worden geïnventariseerd, vastgelegd en hanteerbaar gemaakt voor de gemeenteraad. Vervolgens worden op basis hiervan richtlijnen voor participatie in de volgende fase en spelregels voor samenwerking met buurgemeenten geformuleerd. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u zo snel mogelijk nader te informeren over deze reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase
Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor een ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt.

Elke stap die we in deze transitie zetten, zullen wij voelen. Het is niet eenvoudig. Omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windturbines in de buurt van onze woonomgeving komen. Als gemeentebestuur gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windturbines van 3 MW te bouwen in 2030 (127 MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt voor de RES en daarmee ook voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windturbines kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit doen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte, onder ander met een milieueffectrapportage en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, maar ook onmisbaar. Amsterdam geeft met de reflectiefase invulling aan het gesprek dat wij willen voeren met de stad. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. Tijdens de reflectiefase willen we de behoeftes en zorgen in de stad inventariseren zodat we ervoor kunnen zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windturbines worden meegewogen.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. Ook de uitvoering wordt met partijen in de stad besproken. Ik zal u periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Amsterdam geeft met de reflectiefase op unieke manier invulling aan de grote behoefte aan meer participatie. Pas na de reflectiefase volgt het proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Na goedkeuring van het participatieplan door het college start de voorbereiding van concrete plannen en projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening) door de gemeenteraad. Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windturbines op specifieke locaties. De besluitvorming moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance (sturing)

Op dit moment ziet het college drie producten als resultaat van de reflectiefase. Deze producten worden voor besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd en bieden een kader voor de verdere besluitvorming over windturbines.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat informatie op stedelijk en lokaal niveau (per zoekgebied) die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. De behoeften en zorgen van bewoners maken hier deel van uit. Dit afwegingskader moet het bestuur helpen om een zo goed mogelijke afweging te maken in het vervolgproces. Bouwstenen voor dit afwegingskader die al gereed zijn, worden tussentijds met u gedeeld.

[1] Vertegenwoordigers van volgende organisaties hebben input geleverd: Windalarm, JongRES, bezorgde (para)medici, volkstuinen, woonbootbewoners, energie-coöperaties Amsterdam Wind, Stadsecoloog, GGD, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Spaar het Gein/ Driemond. Ook hebben volgende partnerorganisaties van de RES en medeoverheden input gegeven: buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel) RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ), Provincie NH, Haven Amsterdam, andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam en de stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West.

2. *Richtlijnen voor participatie:* deze richtlijnen geven aan hoe belanghebbenden ná de reflectiefase betrokken moeten worden en bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners voor het opstellen van een participatieplan in de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Deze richtlijnen worden na en opbasis van het afwegingskader gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

   De gemeente laat op verzoek van uw raad een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. Dit rapport wordt apart aangeboden aan de raad en de inzichten uit deze evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen voor participatie.

3. *Richtlijnen voor samenwerking en sturing:* deze richtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van samenwerking sturing bij de ontwikkeling van windenergie. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden. Ook deze richtlijnen worden na en opbasis van het afwegingskader gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

Activiteiten in de reflectiefase
Om tot de producten als resultaat van de reflectiefase te komen, vinden er verschillende activiteiten plaats. In het najaar worden Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belanghebbenden uitgenodigd om hieraan deel te nemen, zowel fysiek[2] als digitaal. De gemeente organiseert de volgende activiteiten:

- Een online raadpleging volgens de methodiek 'participatieve waardenevaluatie' ;
- Een onderzoek naar de leefomgeving in de verschillende zoekgebieden door middel van 'context mapping' waarmee de zoekgebieden in kaart en beeld gebracht worden;
- Verdiepende verkenningen op de thema's gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit;
- Een evaluatie van het participatieproces tot nu toe;
- Bijeenkomsten van klankbord- en begeleidingsgroepen.

Alle Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten die dat willen kunnen meepraten en input geven. Belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE)
Kern van de reflectiefase wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door middel van deze methode worden burgers als het ware op de stoel van de bestuurder gezet. Zij ervaren zo de dillema's waar bestuurders voor staan en krijgen een overzicht van voor- en nadelen van de verschillende opties. Vervolgens krijgen ze de vraag wat zij zouden

[2] Indien de Corona maatregelen dit toelaten.

adviseren en waarom.Een soortgelijke raadpleging is onlangs op verzoek van de Tweede Kamer uitgevoerd om de mening van de Nederlandse samenleving over klimaatbeleid in kaart te brengen.[3]

Onderzoek naar de leefomgeving door middel van 'context mapping'
Aanvullend op de online raadpleging voert de gemeente een onderzoek uit naar de leefomgeving in de vorm van 'context mapping'. Tijdens workshops die worden gehouden in en rond de zoekgebieden, kunnen bewoners aangeven geven hoe zij hun leefomgeving ervaren, bijvoorbeeld waar zij tot rust komen of waar belangrijke speelplekken, fiets-of (hard)looproutes zijn. In de onderzoeksmethodiek ligt de nadruk op beelden. Het onderzoek is laagdrempelig en intuitief, en daardoor toegankelijk voor alle bevolkingsgroepen. Met deze methode wordt heel lokale informatie verkregen. Inzichten vanuit de beleving van de bewoners in en rond de zoekgebieden worden in kaart gebracht, zodat daarmee rekening kan worden gehouden bij de ontwikkeling van windenergie.

Thematische trajecten gezondheidseffectanalyse, natuur en ruimtelijke kwaliteit
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[4] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De expertgroep stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Deze expertgroep wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen, waaronder de (para)medici die eerder hun zorgen hebben geuit in een raadsadres, lokaal input opgehaald en werkt de expertgroep samen met het landelijk expertisepunt 'Gezondheid en windturbines' van het RIVM en de GGD'en.

Daarnaast zijn effecten op natuur en ruimtelijke kwaliteit belangrijke criteria voor de afweging van locaties. Voor natuur wordt tijdens de reflectiefase aanvullend op de 'Quickscan natuur en landschap'[5] in beeld gebracht welke elementen onderdeel moeten zijn van de milieueffectrapportage. De lijst met elementen wordt in samenspraak met belanghebbenden opgesteld en opgenomen in een openbaar document. Dit kan vervolgens worden gebruikt als startpunt voor de inhoud van een milieueffectrapportage bij windturbineprojecten in Amsterdam. De milieueffectrapportage is verplicht bij elk windturbineproject conform motie 035.21.van het raadslid Kreuger.

Om ruimtelijke kwaliteit goed in het afwegingskader mee te laten wegen, stelt de gemeente samen met ruimtelijke experts van o.a. de provincie een ruimtelijk kwaliteitskader op. Mogelijke ruimtelijke effecten van de inpassing worden in 3D beelden gevisualiseerd. Daarbij wordt het ruimtelijke effect zowel stedenbouwkundig als landschappelijk benaderd. Ook in dit traject wordt

[3] Voor nadere informatie over een PWE (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI en over de Nederlandse klimaatraadpleging https://www.tudelft.nl/tbm/pwe/case-studies/klimaatraadpleging
[4] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..
[5] https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9731690/1#search=%22quickscan%20ecologisch%22

samengewerkt met belanghebbenden zodat hun zorgen en behoeftes in de uiteindelijke afweging mee kunnen worden genomen.

Evaluatie van het participatietraject tot nu toe
Onderdeel van de reflectiefase is een evaluatie van het doorlopen participatieproces in Amsterdam tot aan de RES 1.0. Deze evaluatie wordt uitgevoerd door onderzoekers van Universiteit Leiden. De evaluatie gaat o.a. in op het ontwerp van het participatieproces, de kwaliteit ervan en de interacties tijdens de participatie. Belanghebbenden geven feedback op de onderzoeksopzet. De lessen en aanbevelingen die uit deze evaluatie volgen zijn input voor de richtlijnen voor participatie in de vervolgfasen. Dit is conform motie 073.21 van het raadslid Kiliç en conform motie 043.21 van de raadsleden Kreuger en Boomsma.

Reflectiefase als gezamenlijk proces met klankbord- en begeleidingsgroepen
De gemeente constateert dat de behoefte bij bewoners en belanghebbenden om mee te praten en mee te doen groot is. Over wat de beste manier is om dit vorm te geven, lopen de meningen uiteen. Daarom worden zij bij de reflectiefase intensief betrokken. De verschillende onderdelen van de reflectiefase worden van input voorzien door een aantal klankbord- en begeleidingsgroepen:

- Een stedelijke klankbordgroep, waarin belanghebbenden die op stedelijk niveau georganiseerd zijn zitting kunnen krijgen;
- Vier lokale klankbordgroepen, waar belanghebbenden die vooral een lokaal (per zoekgebied verschillend) belang hebben zitting kunnen krijgen, en waar ook ruimte is voor de inbreng van inwoners uit buurgemeenten;
- Thematische begeleidingsgroepen op de onderwerpen gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit.

Deze groepen staan niet in hiërarchische verhouding tot elkaar, maar worden zo vormgegeven dat zoveel mogelijk betrokken organisaties op de juiste plek hun input kunnen geven. Belanghebbende en vertegenwoordigers kunnen zich opgeven om mee te denken in groepen die feedback geven en mee denken op proces en inhoud van de reflectiefase. Energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee in de klankbordgroepen, net zoals Windalarm, de (para)medici die zich eerder bezorgd gehuit hebben, en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden bijvoorbeeld vanuit volkstuinverenigingen of huurdersverenigingen worden uitgenodigd. Voor het maken van de selectie van deelnemers voor deze groepen vragen we het Nederlands Platform Burgerparticipatie Overheidsbeleid.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
Zoals eerder genoemd is het uitgangspunt bij de reflectiefase dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden, ook gehoord kán worden. Er wordt breed en toegankelijk uitgenodigd voor de activiteiten en klankbordgroepen. Naast lokale belanghebbenden worden de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, waterschappen en Liander betrokken. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke dialoog duurzame elektriciteit door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. De regie over deze vraag van nut- en noodzaak wordt landelijk opgepakt. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Binnenkort start een verkenning naar een mogelijke dialoogtafel hierover. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop de gemeente communiceert zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject. We hanteren hierbij een buurtgerichte aanpak met o.a. bewonersbrieven, lokale media, fysieke en digitale uitnodigingen.
2) Het effect van windturbines op de omgeving inzichtelijk maken door visualisaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. Dit doen we o.a. door het gebruik van de website van de gemeente, nieuwsbrieven, nieuwsberichten en, indien mogelijk, fysieke bijeenkomsten.

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten.

Planning
De reflectiefase vindt plaats in het najaar van 2021 en kan doorlopen naar het voorjaar van 2022. Ik verwacht binnenkort de reflectiefase officieel te starten. Begin volgend jaar zal ik (eerste) resultaten aan u voorleggen.

Met opmerkingen [redacted] Wil de wethouder de reflectiefase nog officieel aftrappen?

Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Consequenties door de uitspraak van de Raad van State over milieubeoordeling voor windturbinenormen[6]

De Raad van State heeft zich op 30 juni jl. uitgesproken over de algemene regels voor windturbines (o.a. over geluid en slagschaduw). Regels die vastgelegd zijn in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling mogen niet meer gebruikt worden bij het vaststellen van bestemmingsplannen en het verlenen van omgevingsvergunningen voor windparken. Het Rijk had voor deze regels een planmilieueffectrapport (plan-mer) moeten maken. Het Rijk heeft na de uitspraak van de RvS aangegeven alsnog een plan-mer te gaan maken en verwacht hier 1,5 á 2 jaar over te doen.[7] Voor de nieuwe zoekgebieden voor windenergie die in de RES 1.0 vastgelegd zijn, is vergunningverlening naar verwachting pas na deze termijn aan de orde. De gemeente gaat daarom door met het RES-traject en de reflectiefase.

Voor de huidige zoekgebieden die vooroplopen in het proces heeft de uitspraak van de Raad van State consequenties. De Raad van State en het Rijk hebben aangegeven dat totdat er nieuwe algemene regels in Nederland zijn er wel nieuwe windturbineparken kunnen worden gerealiseerd. Overheden moeten voor die nieuwe windturbineparken dan zelf afwegen en onderbouwen welk milieubeschermingsniveau zij aanvaardbaar vinden. Naar verwachting zijn er in Amsterdam eigen gemotiveerde normen nodig voor de vier nieuwe windturbines op de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Westpoort en voor de nieuwe windturbine(s) in het gebied Noorder IJ-plas / Cornelis Douwesterrein.

De gemeente Amsterdam gaat evenals andere overheden (zoals in Delfzijl en Oss) aan de slag met eigen normen voor windparken, totdat er nieuwe algemene regels voor windparken in Nederland zijn. Bewoners en belanghebbenden worden nog steeds beschermd tegen hinder. De onderbouwing van de normen moet, conform de uitspraak van de rechter, actueel, deugdelijk, op zichzelf staand en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden zijn.

Het beleid in Amsterdam om voor iedere windturbine of windpark een milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse uit te voeren helpt bij een dergelijke onderbouwing. De inzichten uit de reflectiefase kunnen een aanvulling zijn, maar zijn hierbij niet voorwaardelijk. Het Rijk en het nationaal programma RES hebben aangegeven de bevoegde gezagen, gemeenten en provincies, te ondersteunen bij het motiveren van de besluiten.[8] [9]

[6] https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@125920/milieubeoordeling-voor-windturbinenormen/
[7] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen
[8] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen
https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/uitspraak-raad-state/gevolgen-raad-state-uitspraak-windturbineparken/uitspraak-raad-state/

[9] https://www.regionale-energiestrategie.nl/Nieuws/2007901.aspx?t=Welke-gevolgen-heeft-de-uitspraak-Raad-van-State-over-windmolenparken

We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om de Amsterdammer en andere belanghebbenden zo goed mogelijk te betrekken bij het RES traject. Het college wil toekomstige generaties een duurzame en leefbare toekomst bieden. Het college wil de gestelde ambities in de Regionale Energiestrategie (RES) daarom zo spoedig mogelijk realiseren om klimaatverandering tegen te gaan. Na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik kijk uit naar de samenwerking met uw raad in de reflectiefase gedurende dit najaar.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	2 september 2021? – datum aanpassen!
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie kennisgenomen van het instellen van een reflectiefase, waarmee de gemeente luistert naar de wens voor een breed gesprek over verschillende opvattingen, ideeën en zorgen over de plaatsing van windturbines. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u zo snel mogelijk nader te informeren over deze reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor een ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt. Nederland moet in vergelijking met de buurlanden het meeste werk verzetten om de klimaatafspraken te halen, constateert het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) afgelopen juni in zijn rapport "Ervaringen met energie- en klimaatbeleid in omringende landen: wat kunnen we van hen leren?".

Elke stap die we in deze transitie zetten, zullen wij voelen. Het is niet makkelijk. Omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windturbines in de buurt van onze woonomgeving komen. Als gemeentebestuur gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windturbines van 3 MW te bouwen in 2030 (127 MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windturbines kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit doen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte, onder ander met een milieueffectrapportage en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

Met opmerkingen [redacted] Dit is op deze plek misschien verwarrend, want het meeste hiervan komt pas na de RF. En deel staat ook al onder 'RF als extra stap in het proces'

Met opmerkingen [redacted] Is dubbel, maar op nadrukkelijke wens van de wethouder. Want is super belangrijk.

De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, zij is onmisbaar! Amsterdam geeft met de reflectiefase invulling aan het gesprek dat wij willen voeren met de stad. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. Tijdens de reflectiefase willen we de behoeftes en zorgen in de stad inventariseren zodat we ervoor kunnen zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windturbines transparant worden meegewogen.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. De nadere invulling gebeurt samen met partijen in de stad. Ik zal u periodiek blijven informeren.

Met opmerkingen [redacted] Kunnen we dit waar maken?

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Pas na de reflectiefase volgt het proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Daarna start de voorbereiding van concrete projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening). Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windturbines op specifieke locaties. De besluitvorming moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Met opmerkingen [redacted] Onderstaand plaatje toevoegen?

Met opmerkingen [redacted] Ja, goed idee. Maar het liefst ook de andere infografics en dit plaatje nog aanpassen. Start: vanaf najaar 2021

Met opmerkingen [redacted] @[redacted] wat zou jij zetten in het kadertje onder 'reflectiefase' ?

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance (sturing)

Met opmerkingen [redacted] Zijn dit nog steeds drie producten?

[1] Vertegenwoordigers van volgende organisaties hebben input geleverd: Windalarm, JongRES, bezorgde (para)medici, volkstuinen, woonbootbewoners, energie-coöperaties Amsterdam Wind, Stadsecoloog, GGD, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Spaar het Gein/ Driemond. Ook hebben volgende partnerorganisaties van de RES en medeoverheden input gegeven: buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel) RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ), Provincie NH, Haven Amsterdam, andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam en de stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West.

Op dit moment ziet de gemeente drie producten als resultaat van de reflectiefase. Zij zullen door de gemeenteraad worden vastgesteld. Deze geven een helder kader voor verdere besluitvorming in het vervolgtraject.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat landelijke, stedelijke en lokale informatie, waaronder behoeften en zorgen, die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. Het helpt bestuur en raad bij het interpreteren en wegen van de aangereikte informatie. Het bestuur zal in een vervolgstap op basis hiervan de afweging maken.

2. *Richtlijnen voor participatie:* deze richtlijnen geven aan hoe belanghebbenden in de stappen na de reflectiefase betrokken moeten worden. Zij bevatten de "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners voor het opstellen van een participatieplan in de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase.

   De gemeente laat op verzoek van uw raad een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. Dit rapport wordt apart aangeboden aan de raad en de inzichten uit deze evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen voor participatie.

3. *Richtlijnen voor governance (sturing):* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden.

Gezondheidseffectanalyse
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[2] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De expertgroep stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen, waaronder de bezorgde (para)medici, lokaal input opgehaald en werkt de expertgroep samen met het landelijk expertisepunt Gezondheid en windturbines van het RIVM en de GGD'en.

Activiteiten in de reflectiefase
Tijdens de reflectiefase worden verschillende activiteiten georganiseerd:

- Een raadpleging "participatieve waardenevaluatie",
- Een etnologisch onderzoek "context mapping" waar de zoekgebieden in kaart en beeld gebracht worden,
- Trajecten op de drie thema's gezondheid, natuur en leefomgeving

[2] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..

- Een evaluatie van het participatieproces tot nu toe.

Alle Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten kunnen, indien zij willen, daar waar zij wonen of werken en waar mogelijk windturbines komen, meepraten en input geven. Belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE) en meer activiteiten in het najaar
In het najaar worden Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belangstellenden uitgenodigd om deel te nemen aan verschillende activiteiten, zowel fysiek[3] als digitaal. Kern van de activiteiten wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. De achterliggende motivaties worden zichtbaar en kunnen onderdeel worden van de besluitvorming. Een soortgelijke raadpleging is onlangs op verzoek van de Tweede Kamer uitgevoerd om de mening van de Nederlandse samenleving over klimaatbeleid in kaart te brengen [4].

Reflectiefase als gezamenlijk proces
De gemeente constateert dat de behoefte om mee te praten en mee te doen groot is. De visie en behoefte *hoe* dat te doen verschilt echter enorm. Daarom worden bij de invulling van de reflectiefase groepen uit de samenleving met hun lokale kennis intensief betrokken. De reflectiefase wordt kritisch gevolgd en van input voorzien door een aantal klankbordgroepen.

- Een stedelijke klankbordgroep, waarin belanghebbenden die op stedelijk niveau georganiseerd zijn zitting kunnen krijgen,

- Vier lokale klankbordgroepen, waar belanghebbenden die vooral een lokaal (per zoekgebied verschillend) belang hebben zitting kunnen krijgen, en waar ook ruimte is voor de inbreng van inwoners uit buurgemeenten.

- Thematische begeleidingsgroepen die hun kennis en vragen inbrengen bij de expertgroepen.

Deze klankbordgroepen staan niet in hiërarchische verhouding tot elkaar, maar worden zo vormgegeven dat zoveel mogelijk betrokken organisaties op de juiste plek hun input kunnen geven. Belanghebbende en vertegenwoordigers kunnen zich opgeven om mee te denken in groepen die feedback geven en mee denken op proces en inhoud. Bij de selectie van deelnemers voor deze groepen vragen we het Nederlands Platform Burgerparticipatie Overheidsbeleid om advies. Medewerkers van buurgemeenten worden uitgenodigd voor deelname in lokale procesgroepen.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen

[3] Indien de Corona maatregelen dit toelaten.
[4] Voor nadere informatie over een PWE (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI en over de Nederlandse klimaatraadpleging https://www.tudelft.nl/tbm/pwe/case-studies/klimaatraadpleging

De reflectiefase is open voor iedere belangstellende. Er wordt breed en toegankelijk uitgenodigd voor de activiteiten en klankbordgroepen. Het wordt een intensief traject. Naast lokale belanghebbenden worden de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, waterschappen en Liander betrokken. Energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee, net zoals Windalarm, (para)medici en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke werkgroep door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. Het nut- en noodzaakverhaal is een landelijke aangelegenheid. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop we communiceren zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject. We hanteren hierbij een buurtgerichte aanpak met o.a. bewonersbrieven, lokale media, fysieke en digitale uitnodigingen.
2) De energietransitie met behulp van windturbines zichtbaar en voelbaar maken. Dit willen we doen met o.a. animaties en visualisaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. Dit doen we o.a. door het gebruik van de website van de gemeente, nieuwsbrieven, nieuwsberichten en, indien mogelijk, fysieke bijeenkomsten.

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten.

Met opmerkingen [redacted] @[redacted] Is dit nog steeds de aanpak?

Met opmerkingen [redacted] Wordt ondervangen omdat mapping activiteiten in de wijk plaats vinden. Alsnog iets in die richting toevoegen?

Planning
De reflectiefase vindt plaats in het najaar van 2021 en kan doorlopen naar het voorjaar 2022. Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de reflectiefase in volle gang. Ik verwacht binnenkort de reflectiefase officieel te starten. Begin volgend jaar zal ik (eerste) resultaten voorleggen aan het college.

Met opmerkingen [redacted] Zin weglaten.

Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Consequenties door de uitspraak van de Raad van State over milieubeoordeling voor windturbinenormen[5]

De Raad van State heeft zich op XX uitgesproken over de algemene regels voor windturbines (o.a. over geluid en slagschaduw). Regels die vastgelegd zijn in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling mogen niet meer gebruikt worden bij het vaststellen van bestemmingsplannen en het verlenen van omgevingsvergunningen voor windparken. Het Rijk had voor deze regels een planmilieueffectrapport (plan-mer) moeten maken. Het Rijk heeft na de uitspraak van de RvS aangegeven alsnog een plan-mer te gaan maken en verwacht hier 1,5 á 2 jaar over te doen.[6]
Voor de 'nieuwe' zoekgebieden voor windenergie die in de RES 1.0 vastgelegd zijn, is vergunningverlening pas na deze termijn aan de orde. De gemeente verwacht dat de uitspraak van de Raad van State voor die gebieden geen consequenties heeft. De gemeente gaat daarom door met het RES traject en de reflectiefase.

Voor de 'oude' windenergiegebieden die voorop lopen in het proces heeft de uitspraak van de Raad van State wel consequenties. De Raad van State en het Rijk hebben aangegeven dat er tot die tijd wel nieuwe windturbineparken kunnen worden gerealiseerd. Overheden moeten voor die nieuwe windturbineparken dan zelf afwegen en onderbouwen welk milieubeschermingsniveau zij aanvaardbaar vinden. Naar verwachting zijn er in Amsterdam eigen gemotiveerde normen nodig voor de vier nieuwe windturbines op de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Westpoort en voor de nieuwe windturbine(s) in het gebied Noorder IJ-plas / Cornelis Douwesterrein.

De gemeente Amsterdam gaat evenals andere overheden (waaronder Delfzijl) aan de slag met eigen normen voor windparken, totdat er nieuwe algemene regels voor windparken in Nederland zijn. Bewoners en belanghebbenden worden ook dan nog steeds beschermd tegen hinder. De onderbouwing moet, conform de uitspraak van de rechter, actueel, deugdelijk, op zichzelf staand en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden zijn.

Het beleid in Amsterdam om voor iedere windturbine of windpark een milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse uit te voeren helpt bij een dergelijke onderbouwing. De inzichten uit de reflectiefase zijn hiervoor een aanvullende stap maar niet voorwaardelijk. Het Rijk en het nationaal

Met opmerkingen [redacted] @[redacted] graag check, zou je dat zo zeggen?

[5] https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@125920/milieubeoordeling-voor-windturbinenormen/

[6] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen

programma RES hebben aangegeven de bevoegde gezagen, gemeenten en provincies, hierbij te ondersteunen.[7][8]

We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om naar de Amsterdammer en andere belanghebbenden te luisteren Het college wil toekomstige generaties een duurzame toekomst bieden en de gestelde ambities in de Regionale Energiestrategie (RES) daarom zo spoedig mogelijk realiseren om klimaatverandering tegen te gaan. Na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik kijk uit naar de samenwerking met uw raad in de reflectiefase gedurende dit najaar!

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling

[7] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen

https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/uitspraak-raad-state/gevolgen-raad-state-uitspraak-windturbineparken/uitspraak-raad-state/

[8] https://www.regionale-energiestrategie.nl/Nieuws/2007901.aspx?t=Welke-gevolgen-heeft-de-uitspraak-Raad-van-State-over-windmolenparken

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	6 september 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie kennisgenomen van het instellen van een reflectiefase.
De reflectiefase is opgezet om tegemoet te komen aan de brede behoefte om mee te doen en te denken over de komst van windturbines in Amsterdam. De reflectiefase heeft als doel om te luisteren naar de verschillende zorgen en behoeften van een brede groep belanghebbenden. Deze worden geïnventariseerd, vastgelegd en hanteerbaar gemaakt voor de gemeenteraad. Vervolgens worden op basis hiervan richtlijnen voor participatie in de volgende fase en spelregels voor samenwerking met buurgemeenten geformuleerd. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u zo snel mogelijk nader te informeren over deze reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase
Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor een ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt.

Elke stap die we in deze transitie zetten, zullen wij voelen. Het is niet makkelijk. Omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windturbines in de buurt van onze woonomgeving komen. Als gemeentebestuur gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windturbines van 3 MW te bouwen in 2030 (127 MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt voor de RES en daarmee ook voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windturbines kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit doen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte, onder ander met een milieueffectrapportage en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, maar ook onmisbaar. Amsterdam geeft met de reflectiefase invulling aan het gesprek dat wij willen voeren met de stad. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. Tijdens de reflectiefase willen we de behoeftes en zorgen in de stad inventariseren zodat we ervoor kunnen zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windturbines worden meegewogen.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. Ook de uitvoering wordt met partijen in de stad besproken. Ik zal u periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Amsterdam wijkt hiermee af van het landelijke RES traject. Pas na de reflectiefase volgt het proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Na goedkeuring van het participatieplan door het college ~~Daarna~~ start de voorbereiding van concrete plannen en projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening) door de gemeenteraad. Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windturbines op specifieke locaties. De besluitvorming moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Met opmerkingen [redacted] Ik vind dit raar om zo aan te geven, want we doen é gelijk al de hele tijd onze eingen interpretatie van het RES traject. Andere gemeenten hebben ook geen eigen ambitie vastgelegd, onze raad wel. Wij geven wel eigen invulling aan de grote vraag naar dialoog en participatie.

Met opmerkingen [redacted] Hier bedoelen we toch: plannen van initiatiefnemers?

Met opmerkingen [redacted] Staat in de zin hierboven.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance (sturing)

Op dit moment ziet het college drie producten als resultaat van de reflectiefase. Deze producten worden voor besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd en bieden een kader voor de verdere besluitvorming over windturbines.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat informatie op stedelijk en lokaal niveau (per zoekgebied) die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. De behoeften en zorgen van bewoners maken hier deel van uit. Dit afwegingskader moet het bestuur helpen om een zo goed mogelijke afweging te maken in het vervolgproces. ~~Het helpt bestuur en raad bij het interpreteren en wegen van de aangereikte informatie. Het bestuur zal mede op basis hiervan in een vervolgstap beter de afweging maken.~~ ~~Het afwegingskader bevat verschillende bouwstenen die gezamenlijk~~

[1] Vertegenwoordigers van volgende organisaties hebben input geleverd: Windalarm, JongRES, bezorgde (para)medici, volkstuinen, woonbootbewoners, energie-coöperaties Amsterdam Wind, Stadsecoloog, GGD, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Spaar het Gein/ Driemond. Ook hebben volgende partnerorganisaties van de RES en medeoverheden input gegeven: buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel) RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ), Provincie NH, Haven Amsterdam, andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam en de stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West.

~~alle opgehaalde informatie bevatten.~~ Bouwstenen voor dit afwegingskader die al gereed zijn, worden tussentijds met u gedeeld. ~~Om u zo goed mogelijk te blijven informeren zal ik bouwstenen die al gereed zijn tijdens het proces van de reflectiefase met u delen.~~

2. *Richtlijnen voor participatie:* deze richtlijnen geven aan hoe belanghebbenden ná de reflectiefase betrokken moeten worden en bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners voor het opstellen van een participatieplan in de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Deze richtlijnen worden na en opbasis van het afwegingskader gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

   De gemeente laat op verzoek van uw raad een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. Dit rapport wordt apart aangeboden aan de raad en de inzichten uit deze evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen voor participatie.

3. *Richtlijnen voor governance (sturing):* de sturingsrichtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van sturing bij de ontwikkeling van windenergie. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden. Ook deze richtlijnen worden na en opbasis van het afwegingskader gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

Activiteiten in de reflectiefase

Om tot de producten als resultaat van de reflectiefase te komen, vinden er verschillende activiteiten plaats. In het najaar worden Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belanghebbenden~~stellenden~~ uitgenodigd om hieraan deel te nemen, zowel fysiek[2] als digitaal. De gemeente organiseert de volgende activiteiten:

- Een ~~online raadpleging~~ volgens de methodiek 'participatieve waardenevaluatie' (online);
- Een onderzoek naar de leefomgeving in de verschillende zoekgebieden door middel van 'context mapping' waarmee de zoekgebieden in kaart en beeld gebracht worden;
- ~~Trajecten~~ Dialogen op de thema's gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit;
- Een evaluatie van het participatieproces tot nu toe;
- Bijeenkomsten van klankbord- en begeleidingsgroepen.

Alle Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten die dat willen kunnen meepraten en input geven. Belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE)

Kern van de reflectiefase wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door middel van deze methode worden burgers als het ware op de stoel van de

[2] Indien de Corona maatregelen dit toelaten.

Met opmerkingen [redacted] Dit is heel vaag, kan deze zin niet weg? Komt ook al terug in eerste zin.

Met opmerkingen [redacted] Kan, maar we geven nog niet eerder aan dat er modulen zijn die samen een geheel vormen.

Met opmerkingen [redacted]

Met opmerkingen [redacted] Hiermee krijgt de raad dus steeds brokjes informatie?

Met opmerkingen [redacted] Dit is de interpretatie van wat we afgelopen woensdag hebben besproken, namelijk dat een geheel ingevuld afwegingskader niet gaat lukken. We kijken wat we dan wel kunnen opleveren en delen.

Met opmaak: Niet onderstrepen

Met opmerkingen [redacted] Sturing op het hele RES proces?

Met opmerkingen [redacted] Ik zou dit juist laten staan, participatieve waardenevaluatie zegt niets.

Met opmerkingen [redacted] Dit kan dan weg.

Met opmerkingen [redacted] ?

Met opmerkingen [redacted] Is dit duidelijker? Want het ligt tussen onderzoek en in kaart brengen in en gaat met name over gesprek.

bestuurder gezet. Zij ervaren zo de dillema's waar bestuurders voor staan en krijgen een overzicht van voor- en nadelen van de verschillende opties. Vervolgens krijgen ze de vraag wat zij zouden adviseren en waarom.Een soortgelijke raadpleging is onlangs op verzoek van de Tweede Kamer uitgevoerd om de mening van de Nederlandse samenleving over klimaatbeleid in kaart te brengen.[3]

Onderzoek naar de leefomgeving door middel van 'context mapping'
Aanvullend op de online raadpleging voert de gemeente een onderzoek uit naar de leefomgeving in de vorm van 'context mapping'. Tijdens workshops die worden gehouden in en rond de zoekgebieden, kunnen bewoners aangeven geven hoe zij hun leefomgeving ervaren, bijvoorbeeld waar zij tot rust komen of waar belangrijke speelplekken, fiets-of (hard)looproutes zijn. In de onderzoeksmethodiek ligt de nadruk op beelden. Het onderzoek is ~~daardoor~~ laagdrempelig en intuitief, en daardoor toegankelijk voor alle bevolkingsgroepen. Met deze methode wordt ~~en~~ heel lokale informatie ~~inzichten en beelden~~ verkregen. Inzichten vanuit ~~van~~ de beleving van de bewoners in en rond de zoekgebieden wordt in kaart gebracht, zodat daarmee rekening kan worden gehouden bij de ontwikkeling van windenergie. ~~voor windenergie. Dit levert belangrijke lokale informatie op voor het afwegingskader.~~

Met opmerkingen [redacted] Dit moet volgens mij nog concreter. In het overleg gaven jullie aan dat we bijvoorbeeld speelpleintjes en bankjes die voor de buurt belangrijk zijn in kaart brengen, zodat hier rekening mee kan worden gehouden. Een dergelijk voorbeeld zou ik hier ook noemen om begrijpelijk te maken wat we bedoelen met 'lokale inzichten en beelden', want nu is dat erg vaag.

Met opmerkingen [redacted] Dit is dan overbodig, lijkt me.

Thematische trajecten gezondheidseffectanalyse, natuur en ruimtelijke kwaliteit
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[4] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De expertgroep stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Deze expertgroep wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen, waaronder de (para)medici die eerder hun zorgen hebben geuit in een raadsadres, lokaal input opgehaald en werkt de expertgroep samen met het landelijk expertisepunt 'Gezondheid en windturbines' van het RIVM en de GGD'en.

Daarnaast zijn effecten op natuur en ruimtelijke kwaliteit belangrijke criteria voor de afweging van locaties. Voor natuur wordt tijdens de reflectiefase aanvullend op de 'Quickscan natuur en landschap'[5] in beeld gebracht welke elementen onderdeel moeten zijn van de milieueffectrapportage. De lijst met elementen wordt in samenspraak met belanghebbenden opgesteld en opgenomen in een openbaar document. Dit kan vervolgens worden gebruikt als startpunt voor de inhoud van een milieueffectrapportage bij windturbineprojecten in Amsterdam. De milieueffectrapportage is verplicht bij elk windturbineproject conform motie 035.21.van het raadslid Kreuger.

[3] Voor nadere informatie over een PWE (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI en over de Nederlandse klimaatraadpleging https://www.tudelft.nl/tbm/pwe/case-studies/klimaatraadpleging
[4] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..
[5] https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9731690/1#search=%22quickscan%20ecologisch%22

Om ruimtelijke kwaliteit goed in het afwegingskader mee te laten wegen, stelt de gemeente samen met ruimtelijke experts van o.a. de provincie een ruimtelijk kwaliteitskader op. Mogelijke ruimtelijke effecten van de inpassing worden in 3D beelden gevisualiseerd. Daarbij wordt het ruimtelijke effect zowel stedenbouwkundig als landschappelijk benaderd. Ook in dit traject wordt samengewerkt met belanghebbenden zodat hun zorgen en behoeftes in de uiteindelijke afweging mee kunnen worden genomen.

Evaluatie van het participatietraject tot nu toe
Onderdeel van de reflectiefase is een evaluatie van het doorlopen participatieproces in Amsterdam tot aan de RES 1.0. Deze evaluatie wordt uitgevoerd door onderzoekers van Universiteit Leiden. De evaluatie gaat o.a. in op het ontwerp van het participatieproces, de kwaliteit ervan en de interacties tijdens de participatie. Belanghebbenden geven feedback op de onderzoeksopzet. De lessen en aanbevelingen die uit deze evaluatie volgen zijn input voor de richtlijnen voor participatie in de vervolgfasen. Dit is conform motie 073.21 van het raadslid Kiliç en conform motie 043.21 van de raadsleden Kreuger en Boomsma.

Reflectiefase als gezamenlijk proces met klankbord- en begeleidingsgroepen
De gemeente constateert dat de behoefte bij bewoners en belanghebbenden om mee te praten en mee te doen groot is. Over wat de beste manier is om dit vorm te geven, lopen de meningen uiteen. Daarom worden zij bij de reflectiefase intensief betrokken. De verschillende onderdelen van de reflectiefase worden van input voorzien door een aantal klankbord- en begeleidingsgroepen:

- Een stedelijke klankbordgroep, waarin belanghebbenden die op stedelijk niveau georganiseerd zijn zitting kunnen krijgen;
- Vier lokale klankbordgroepen, waar belanghebbenden die vooral een lokaal (per zoekgebied verschillend) belang hebben zitting kunnen krijgen, en waar ook ruimte is voor de inbreng van inwoners uit buurgemeenten;
- Thematische begeleidingsgroepen op de onderwerpen gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit.

Deze groepen staan niet in hiërarchische verhouding tot elkaar, maar worden zo vormgegeven dat zoveel mogelijk betrokken organisaties op de juiste plek hun input kunnen geven. Belanghebbende en vertegenwoordigers kunnen zich opgeven om mee te denken in groepen die feedback geven en mee denken op proces en inhoud van de reflectiefase. Energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee in de klankbordgroepen, net zoals Windalarm, de (para)medici die zich eerder bezorgd gehuit hebben, en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden bijvoorbeeld vanuit volkstuinverenigingen of huurdersverenigingen worden uitgenodigd. Voor het maken van de selectie van deelnemers voor deze groepen vragen we het Nederlands Platform Burgerparticipatie Overheidsbeleid.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
Zoals eerder genoemd is het uitgangspunt bij de reflectiefase dat iedereen in de stad die gehoord wil worden, ook gehoord kán worden. Er wordt breed en toegankelijk uitgenodigd voor de activiteiten en klankbordgroepen. Naast lokale belanghebbenden worden de buurgemeenten,

Met opmerkingen [redacted] Dit is een beetje cryptisch.

Met opmerkingen [redacted] Kan ook weg, en vervangen door "zij".

Met opmerkingen [redacted] Toegevoegd nav opmerking [redacted]

RES-partners, de provincie, waterschappen en Liander betrokken. ~~Energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee in de klankbordgroepen, net zoals Windalarm, (para)medici en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden bijvoorbeeld vanuit volkstuinverenigingen of huurdersverenigingen~~. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Met opmerkingen [redacted] Dit is een beetje gek in het licht van de passage hierboven, waar staat dat de selectie voor de klankbordgroepen nog gemakt moet worden.

Met opmerkingen [redacted] Snap ik, kan hier weg en naar voren.

Aandringen op gezamenlijke dialoog duurzame elektriciteit door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. De regie over deze vraag van nut- en noodzaak wordt landelijk opgepakt. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Binnenkort start een verkenning naar een mogelijke dialoogtafel hierover. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop de gemeente communiceert zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject. We hanteren hierbij een buurtgerichte aanpak met o.a. bewonersbrieven, lokale media, fysieke en digitale uitnodigingen.
2) Het effect van windturbines op de omgeving inzichtelijk maken door visualisaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. Dit doen we o.a. door het gebruik van de website van de gemeente, nieuwsbrieven, nieuwsberichten en, indien mogelijk, fysieke bijeenkomsten.

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten.

Planning
De reflectiefase vindt plaats in het najaar van 2021 en kan doorlopen naar het voorjaar 2022. Ik verwacht binnenkort de reflectiefase officieel te starten. Begin volgend jaar zal ik (eerste) resultaten voorleggen aan het college.

Met opmerkingen [redacted] Wil de wethouder de reflectiefase nog officieel aftrappen?

Met opmerkingen [redacted] Planning is volgens mij nog onderwerp van gesprek met wethouder, toch/

Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Consequenties door de uitspraak van de Raad van State over milieubeoordeling voor windturbinenormen[6]

De Raad van State heeft zich op 30 juni jl. uitgesproken over de algemene regels voor windturbines (o.a. over geluid en slagschaduw). Regels die vastgelegd zijn in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling mogen niet meer gebruikt worden bij het vaststellen van bestemmingsplannen en het verlenen van omgevingsvergunningen voor windparken. Het Rijk had voor deze regels een planmilieueffectrapport (plan-mer) moeten maken. Het Rijk heeft na de uitspraak van de RvS aangegeven alsnog een plan-mer te gaan maken en verwacht hier 1,5 á 2 jaar over te doen.[7] Voor de nieuwe zoekgebieden voor windenergie die in de RES 1.0 vastgelegd zijn, is vergunningverlening naar verwachting pas na deze termijn aan de orde. De gemeente gaat daarom door met het RES-traject en de reflectiefase.

Voor de huidige zoekgebieden die vooroplopen in het proces heeft de uitspraak van de Raad van State consequenties. De Raad van State en het Rijk hebben aangegeven dat totdat er nieuwe algemene regels in Nederland zijn er wel nieuwe windturbineparken kunnen worden gerealiseerd. Overheden moeten voor die nieuwe windturbineparken dan zelf afwegen en onderbouwen welk milieubeschermingsniveau zij aanvaardbaar vinden. Naar verwachting zijn er in Amsterdam eigen gemotiveerde normen nodig voor de vier nieuwe windturbines op de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Westpoort en voor de nieuwe windturbine(s) in het gebied Noorder IJ-plas / Cornelis Douwesterrein.

De gemeente Amsterdam gaat evenals andere overheden (zoals in Delfzijl en Oss) aan de slag met eigen normen voor windparken, totdat er nieuwe algemene regels voor windparken in Nederland zijn. Bewoners en belanghebbenden worden nog steeds beschermd tegen hinder. De onderbouwing van de normen moet, conform de uitspraak van de rechter, actueel, deugdelijk, op zichzelf staand en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden zijn.

Het beleid in Amsterdam om voor iedere windturbine of windpark een milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse uit te voeren helpt bij een dergelijke onderbouwing. De inzichten uit de reflectiefase kunnen een aanvulling zijn, maar zijn hierbij niet voorwaardelijk. Het Rijk en het nationaal programma RES hebben aangegeven de bevoegde gezagen, gemeenten en provincies, te ondersteunen bij het motiveren van de besluiten.[8] [9]

[6] https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@125920/milieubeoordeling-voor-windturbinenormen/
[7] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen
[8] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen
https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/uitspraak-raad-state/gevolgen-raad-state-uitspraak-windturbineparken/uitspraak-raad-state/

[9] https://www.regionale-energiestrategie.nl/Nieuws/2007901.aspx?t=Welke-gevolgen-heeft-de-uitspraak-Raad-van-State-over-windmolenparken

We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om de Amsterdammer en andere belanghebbenden zo goed mogelijk te betrekken bij het RES traject. Het college wil toekomstige generaties een duurzame en leefbare toekomst bieden. Het college wil de gestelde ambities in de Regionale Energiestrategie (RES) daarom zo spoedig mogelijk realiseren om klimaatverandering tegen te gaan. Na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik kijk uit naar de samenwerking met uw raad in de reflectiefase gedurende dit najaar.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	7 september 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie kennisgenomen van het instellen van een reflectiefase.

De reflectiefase is opgezet om tegemoet te komen aan de brede behoefte om mee te doen en te denken over de komst van windturbines in Amsterdam. De reflectiefase heeft als doel om te luisteren naar de verschillende zorgen en behoeften van een brede groep belanghebbenden. Deze worden geïnventariseerd, vastgelegd en hanteerbaar gemaakt voor de gemeenteraad. Vervolgens worden op basis hiervan richtlijnen voor participatie in de volgende fase en spelregels voor samenwerking met o.a. buurgemeenten geformuleerd. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u hierover zo snel mogelijk nader te informeren.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor een ingrijpende transitie. Het recente rapport van het Intergovernmental Panel for Climate Change (IPCC) uit augustus 2021 laat geen twijfel erover bestaan: de opwaarming van de aarde is volop in gang is en overal op de wereld voelbaar[1]. De tijd dringt om de uitstoot van schadelijk broeikasgas nog te kunnen beperken. Daarom moeten we de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt.

Dit is een ingrijpende transitie. Stappen die we in deze transitie zetten, zullen wij voelen. Omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windturbines in de buurt van onze woonomgeving komen. Als gemeentebestuur gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windturbines van 3 MW te bouwen in 2030 (127 MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt voor de RES en daarmee ook voor de

[1] https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/

reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windturbines kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit doen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte, onder ander met een milieueffectrapportage en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, maar ook onmisbaar. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. Niet alles hoeft tijdens deze fase, ook na de reflectiefase is volop ruimte om gehoord te worden en mee te praten. In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Ik zal u periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Amsterdam geeft ermee invulling aan de grote behoefte aan meer participatie. Pas na de reflectiefase volgt het proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Na goedkeuring van het participatieplan door het college start de voorbereiding van concrete plannen en projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening) door de gemeenteraad. Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windturbines op specifieke locaties. De besluitvorming moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Met opmerkingen [redacted] Juridische check: gewoon "vergunningverlening"?

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance (sturing)

Op dit moment ziet het college drie producten als resultaat van de reflectiefase. Deze producten worden voor besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd en bieden een kader voor de verdere besluitvorming over windturbines.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat informatie op stedelijk en lokaal niveau (per zoekgebied) die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. De behoeften en zorgen van bewoners maken hier deel van uit. Dit

[2] Vertegenwoordigers van volgende organisaties hebben input geleverd: Windalarm, JongRES, bezorgde (para)medici, volkstuinen, woonbootbewoners, energie-coöperaties Amsterdam Wind, Stadsecoloog, GGD, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Spaar het Gein/ Driemond. Ook hebben volgende partnerorganisaties van de RES en medeoverheden input gegeven: buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel) RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ), Provincie NH, Haven Amsterdam, andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam en de stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West.

afwegingskader moet het bestuur helpen om een zo goed mogelijke afweging te maken in het vervolgproces.

2. *Richtlijnen voor participatie:* deze richtlijnen geven aan hoe belanghebbenden ná de reflectiefase betrokken moeten worden en bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners voor het opstellen van een participatieplan in de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Deze richtlijnen worden gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

   De gemeente laat op verzoek van uw raad een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. Dit rapport wordt apart aangeboden aan de raad en de inzichten uit deze evaluatie worden meegenomen in de richtlijnen voor participatie.

3. *Richtlijnen voor samenwerking en sturing:* deze richtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van samenwerking sturing bij de ontwikkeling van windenergie. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden. Ook deze richtlijnen worden gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

Activiteiten in de reflectiefase
Om tot de producten als resultaat van de reflectiefase te komen, vinden er verschillende activiteiten plaats. In het najaar worden Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belanghebbenden uitgenodigd om hieraan deel te nemen, zowel fysiek[3] als digitaal. De gemeente organiseert de volgende activiteiten:

- Een online raadpleging volgens de methodiek 'participatieve waardenevaluatie' ;
- Een onderzoek naar de leefomgeving in de verschillende zoekgebieden door middel van 'context mapping' waarmee de zoekgebieden in kaart en beeld gebracht worden;
- Verdiepende verkenningen op de thema's gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit;
- Een evaluatie van het participatieproces tot nu toe.

Alle Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten die dat willen kunnen meepraten en input geven tijdens de activiteiten. Belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen. Ook is er mogelijkheid om mee te denken bij bijeenkomsten van klankbord- en begeleidingsgroepen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE)
Kern van de reflectiefase wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door middel van deze methode worden burgers als het ware op de stoel van de

[3] Indien de Corona maatregelen dit toelaten.

bestuurder gezet. Zij ervaren zo de dillema's waar bestuurders voor staan en krijgen een overzicht van voor- en nadelen van de verschillende opties. Vervolgens krijgen ze de vraag wat zij zouden adviseren en waarom. Een soortgelijke raadpleging is onlangs op verzoek van de Tweede Kamer uitgevoerd om de mening van de Nederlandse samenleving over klimaatbeleid in kaart te brengen.[4]

Onderzoek naar de leefomgeving door middel van 'context mapping'
Aanvullend op de online raadpleging voert de gemeente een onderzoek uit naar de leefomgeving in de vorm van 'context mapping'. Tijdens workshops die worden gehouden in en rond de zoekgebieden, kunnen bewoners aangeven geven hoe zij hun leefomgeving ervaren, bijvoorbeeld waar zij tot rust komen of waar belangrijke speelplekken, fiets-of (hard)looproutes zijn. In de onderzoeksmethodiek ligt de nadruk op beelden. Het onderzoek is laagdrempelig en intuitief, en daardoor toegankelijk voor alle bevolkingsgroepen. Met deze methode wordt heel lokale informatie verkregen. Inzichten vanuit de beleving van de bewoners in en rond de zoekgebieden worden in kaart gebracht, zodat daarmee rekening kan worden gehouden bij de ontwikkeling van windenergie.

Thematische verkenningen gezondheidseffectanalyse, natuur en ruimtelijke kwaliteit
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[5] uitvoert. Tijdens de reflectiefase wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld met o.a. een vertegenwoordiger van de GGD/ RIVM[6], van de medici die eerder hun zorgen hebben geuit en van de energiecoöperaties. Deze expertgroep met een beperkt aantal leden wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter. Een begeleidingsgroep kan onderwerpen aandragen en vragen stellen. De expertgroep geeft antwoord op de vragen en stelt een advies vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen.

Daarnaast zijn effecten op natuur en ruimtelijke kwaliteit belangrijke criteria voor de afweging van locaties. Voor natuur wordt tijdens de reflectiefase aanvullend op de 'Quickscan natuur en landschap'[7] in beeld gebracht welke elementen onderdeel moeten zijn van de milieueffectrapportage. De lijst met elementen wordt in samenspraak met belanghebbenden opgesteld. Dit kan vervolgens worden gebruikt als startpunt voor de inhoud van een milieueffectrapportage bij windturbineprojecten in Amsterdam. De milieueffectrapportage is verplicht bij elk windturbineproject conform motie 035.21.van het raadslid Kreuger.

Om ruimtelijke kwaliteit goed in het afwegingskader mee te laten wegen, stelt de gemeente samen met ruimtelijke experts van o.a. de provincie een ruimtelijk kwaliteitskader op. Mogelijke ruimtelijke effecten van de inpassing worden in 3D beelden gevisualiseerd. Daarbij wordt het

[4] Voor nadere informatie over een PWE (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI en over de Nederlandse klimaatraadpleging https://www.tudelft.nl/tbm/pwe/case-studies/klimaatraadpleging
[5] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..
[6] In samenwerking met het landelijk expertisepunt 'Gezondheid en windturbines' van het RIVM.
[7] https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9731690/1#search=%22quickscan%20ecologisch%22

ruimtelijke effect zowel stedenbouwkundig als landschappelijk benaderd. Ook in dit traject wordt samengewerkt met belanghebbenden zodat hun zorgen en behoeftes in de uiteindelijke afweging mee kunnen worden genomen.

Evaluatie van het participatietraject tot nu toe
Onderdeel van de reflectiefase is een evaluatie van het doorlopen participatieproces in Amsterdam tot aan de RES 1.0. Deze evaluatie wordt uitgevoerd door onderzoekers van Universiteit Leiden. De evaluatie gaat o.a. in op het ontwerp van het participatieproces, de kwaliteit ervan en de interacties tijdens de participatie. Belanghebbenden geven feedback op de onderzoeksopzet. De lessen en aanbevelingen die uit deze evaluatie volgen zijn input voor de richtlijnen voor participatie in de vervolgfasen. Dit is conform motie 073.21 van het raadslid Kiliç en conform motie 043.21 van de raadsleden Kreuger en Boomsma.

Reflectiefase als gezamenlijk proces met klankbord- en begeleidingsgroepen
De gemeente constateert dat de behoefte bij bewoners en belanghebbenden om mee te praten en mee te doen groot is. Daarom worden zij bij de reflectiefase intensief betrokken. De verschillende onderdelen van de reflectiefase worden van input voorzien door een aantal klankbord- en begeleidingsgroepen:

- Een stedelijke klankbordgroep, waarin belanghebbenden die op stedelijk niveau georganiseerd zijn zitting kunnen krijgen;
- Vier lokale klankbordgroepen, waar belanghebbenden die vooral een lokaal (per zoekgebied verschillend) belang hebben zitting kunnen krijgen, en waar ook ruimte is voor de inbreng van inwoners uit buurgemeenten;
- Thematische begeleidingsgroepen op de onderwerpen gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit.

Deze groepen staan niet in hiërarchische verhouding tot elkaar, maar worden zo vormgegeven dat zoveel mogelijk betrokken organisaties op de juiste plek hun input kunnen geven. Voor het maken van de selectie van deelnemers voor deze groepen geeft het Nederlands Platform Burgerparticipatie Overheidsbeleid (NBPO) advies. Het NBPO is opgericht met het doel om burgerparticipatie te bevorderen bij plannen en projecten die gevolgen hebben voor de kwaliteit van de woon- en werkomgeving van bewoners.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
Er wordt breed en toegankelijk uitgenodigd voor de activiteiten en klankbordgroepen. Naast lokale belanghebbenden worden de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, waterschappen en Liander betrokken. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke dialoog duurzame elektriciteit door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. De regie over deze vraag van nut- en noodzaak wordt landelijk opgepakt. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in

gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Binnenkort start een verkenning naar een mogelijke dialoogtafel hierover. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop de gemeente communiceert zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject. We hanteren hierbij een buurtgerichte aanpak met o.a. bewonersbrieven, lokale media, fysieke en digitale uitnodigingen.
2) Het effect van windturbines op de omgeving inzichtelijk maken door visualisaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. Dit doen we o.a. door het gebruik van de website van de gemeente, nieuwsbrieven, nieuwsberichten en, indien mogelijk, fysieke bijeenkomsten.

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten.

Planning
De reflectiefase vindt plaats in het najaar van 2021. Ik verwacht binnenkort de reflectiefase officieel te starten. Begin volgend jaar zal ik resultaten aan u voorleggen.

Parallel zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Consequenties door de uitspraak van de Raad van State over milieubeoordeling voor windturbinenormen[8]

De Raad van State heeft zich op 30 juni jl. uitgesproken over de algemene regels voor windturbines (o.a. over geluid en slagschaduw). Regels die vastgelegd zijn in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling mogen niet meer gebruikt worden bij het vaststellen van bestemmingsplannen en het verlenen van omgevingsvergunningen voor windparken. Het Rijk had voor deze regels een planmilieueffectrapport (plan-mer) moeten maken. Het Rijk heeft na de uitspraak van de RvS aangegeven alsnog een plan-mer te gaan maken en verwacht hier 1,5 á 2 jaar over te doen.[9] Voor de nieuwe zoekgebieden voor windenergie die in de RES 1.0 vastgelegd zijn, is

[8] https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@125920/milieubeoordeling-voor-windturbinenormen/
[9] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen

vergunningverlening naar verwachting pas na deze termijn aan de orde. De gemeente gaat daarom door met het RES-traject en de reflectiefase.

Voor de kansrijke en wenselijke zoekgebieden uit de windvisie 2012 die vooroplopen in het proces heeft de uitspraak van de Raad van State consequenties. De Raad van State en het Rijk hebben aangegeven dat totdat er nieuwe algemene regels in Nederland zijn er wel nieuwe windturbineparken kunnen worden gerealiseerd. Overheden moeten voor die nieuwe windturbineparken dan zelf afwegen en onderbouwen welk milieubeschermingsniveau zij aanvaardbaar vinden. Naar verwachting zijn er in Amsterdam eigen gemotiveerde normen nodig voor de vier nieuwe windturbines op de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Westpoort en voor de nieuwe windturbine(s) in het gebied Noorder IJ-plas / Cornelis Douwesterrein.

De gemeente Amsterdam gaat evenals andere overheden (zoals in Delfzijl en Oss) aan de slag met eigen normen voor windparken, totdat er nieuwe algemene regels voor windparken in Nederland zijn. Bewoners en belanghebbenden worden nog steeds beschermd tegen hinder. De onderbouwing van de normen moet, conform de uitspraak van de rechter, actueel, deugdelijk, op zichzelf staand en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden zijn.

Het beleid in Amsterdam om voor iedere windturbine of windpark een milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse uit te voeren helpt bij een dergelijke onderbouwing. De inzichten uit de reflectiefase kunnen een aanvulling zijn, maar zijn hierbij niet voorwaardelijk. Het Rijk en het nationaal programma RES hebben aangegeven de bevoegde gezagen, gemeenten en provincies, te ondersteunen bij het motiveren van de besluiten.[10] [11]

Tot slot
We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om de Amsterdammer en andere belanghebbenden zo goed mogelijk te betrekken bij het RES traject. Het college wil toekomstige generaties een duurzame en leefbare toekomst bieden. Het college wil de gestelde ambities in de Regionale Energiestrategie (RES) daarom zo spoedig mogelijk realiseren om klimaatverandering tegen te gaan. Na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik kijk uit naar de samenwerking met uw raad in de reflectiefase gedurende dit najaar.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

[10] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen
https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/uitspraak-raad-state/gevolgen-raad-state-uitspraak-windturbineparken/uitspraak-raad-state/

[11] https://www.regionale-energiestrategie.nl/Nieuws/2007901.aspx?t=Welke-gevolgen-heeft-de-uitspraak-Raad-van-State-over-windmolenparken

Marieke van Doorninck
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	6 september 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie kennisgenomen van het instellen van een reflectiefase.
De reflectiefase is opgezet om tegemoet te komen aan de brede behoefte om mee te doen en te denken over de komst van windturbines in Amsterdam. De reflectiefase heeft als doel om te luisteren naar de verschillende zorgen en behoeften van een brede groep belanghebbenden. Deze worden geïnventariseerd, vastgelegd en hanteerbaar gemaakt voor de gemeenteraad. Vervolgens worden op basis hiervan richtlijnen voor participatie in de volgende fase en spelregels voor samenwerking met buurgemeenten geformuleerd. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u zo snel mogelijk nader te informeren over deze reflectiefase.

Aanleiding en doel reflectiefase
Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor een ingrijpende transitie. We moeten de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt.

Elke stap die we in deze transitie zetten, zullen wij voelen. Het is niet eenvoudig. Omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windturbines in de buurt van onze woonomgeving komen. Als gemeentebestuur gaan we alles eraan te doen om de effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windturbines van 3 MW te bouwen in 2030 (127 MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt voor de RES en daarmee ook voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windturbines kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit doen we door onderzoeken naar geluid en gezondheid, natuur en ruimte, onder ander met een milieueffectrapportage en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, maar ook onmisbaar. Amsterdam geeft met de reflectiefase invulling aan het gesprek dat wij willen voeren met de stad. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. Tijdens de reflectiefase willen we de behoeftes en zorgen in de stad inventariseren zodat we ervoor kunnen zorgen dat deze bij de latere besluitvorming over concrete locaties voor windturbines worden meegewogen.

In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[1]. Ook de uitvoering wordt met partijen in de stad besproken. Ik zal u periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces

De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Amsterdam geeft met de reflectiefase op unieke manier invulling aan de grote behoefte aan meer participatie. Pas na de reflectiefase volgt het proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Na goedkeuring van het participatieplan door het college start de voorbereiding van concrete plannen en projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van de onderzoeken vindt de definitieve ruimtelijke besluitvorming plaats (vergunningverlening) door de gemeenteraad. Dit is het moment waarop op basis van de informatie uit de voorgaande stappen wordt besloten over het al dan niet (laten) bouwen van windturbines op specifieke locaties. De besluitvorming moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance (sturing)

Op dit moment ziet het college drie producten als resultaat van de reflectiefase. Deze producten worden voor besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd en bieden een kader voor de verdere besluitvorming over windturbines.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat informatie op stedelijk en lokaal niveau (per zoekgebied) die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. De behoeften en zorgen van bewoners maken hier deel van uit. Dit afwegingskader moet het bestuur helpen om een zo goed mogelijke afweging te maken in het vervolgproces. Bouwstenen voor dit afwegingskader die al gereed zijn, worden tussentijds met u gedeeld.

[1] Vertegenwoordigers van volgende organisaties hebben input geleverd: Windalarm, JongRES, bezorgde (para)medici, volkstuinen, woonbootbewoners, energie-coöperaties Amsterdam Wind, Stadsecoloog, GGD, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Spaar het Gein/ Driemond. Ook hebben volgende partnerorganisaties van de RES en medeoverheden input gegeven: buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel) RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ), Provincie NH, Haven Amsterdam, andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam en de stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West.

2. *Richtlijnen voor participatie:* deze richtlijnen geven aan hoe belanghebbenden ná de reflectiefase betrokken moeten worden en bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners voor het opstellen van een participatieplan in de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Deze richtlijnen worden na en opbasis van het afwegingskader gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

   De gemeente laat op verzoek van uw raad een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. Dit rapport wordt apart aangeboden aan de raad en de inzichten uit deze evaluatie worden opgenomen in de richtlijnen voor participatie.

3. *Richtlijnen voor samenwerking en sturing:* deze richtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van samenwerking sturing bij de ontwikkeling van windenergie. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden. Ook deze richtlijnen worden na en opbasis van het afwegingskader gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

Activiteiten in de reflectiefase
Om tot de producten als resultaat van de reflectiefase te komen, vinden er verschillende activiteiten plaats. In het najaar worden Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belanghebbenden uitgenodigd om hieraan deel te nemen, zowel fysiek[2] als digitaal. De gemeente organiseert de volgende activiteiten:

- Een online raadpleging volgens de methodiek 'participatieve waardenevaluatie' ;
- Een onderzoek naar de leefomgeving in de verschillende zoekgebieden door middel van 'context mapping' waarmee de zoekgebieden in kaart en beeld gebracht worden;
- Verdiepende verkenningen op de thema's gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit;
- Een evaluatie van het participatieproces tot nu toe;
- Bijeenkomsten van klankbord- en begeleidingsgroepen.

Alle Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten die dat willen kunnen meepraten en input geven. Belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE)
Kern van de reflectiefase wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door middel van deze methode worden burgers als het ware op de stoel van de bestuurder gezet. Zij ervaren zo de dillema's waar bestuurders voor staan en krijgen een overzicht van voor- en nadelen van de verschillende opties. Vervolgens krijgen ze de vraag wat zij zouden

[2] Indien de Corona maatregelen dit toelaten.

adviseren en waarom.Een soortgelijke raadpleging is onlangs op verzoek van de Tweede Kamer uitgevoerd om de mening van de Nederlandse samenleving over klimaatbeleid in kaart te brengen.[3]

Onderzoek naar de leefomgeving door middel van 'context mapping'
Aanvullend op de online raadpleging voert de gemeente een onderzoek uit naar de leefomgeving in de vorm van 'context mapping'. Tijdens workshops die worden gehouden in en rond de zoekgebieden, kunnen bewoners aangeven geven hoe zij hun leefomgeving ervaren, bijvoorbeeld waar zij tot rust komen of waar belangrijke speelplekken, fiets-of (hard)looproutes zijn. In de onderzoeksmethodiek ligt de nadruk op beelden. Het onderzoek is laagdrempelig en intuitief, en daardoor toegankelijk voor alle bevolkingsgroepen. Met deze methode wordt heel lokale informatie verkregen. Inzichten vanuit de beleving van de bewoners in en rond de zoekgebieden worden in kaart gebracht, zodat daarmee rekening kan worden gehouden bij de ontwikkeling van windenergie.

Thematische trajecten gezondheidseffectanalyse, natuur en ruimtelijke kwaliteit
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[4] uitvoert. Daartoe wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld onder leiding van een onafhankelijke voorzitter. De expertgroep stelt vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen. Deze expertgroep wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter. Hiervoor wordt in de reflectiefase in samenspraak met belangengroepen, waaronder de (para)medici die eerder hun zorgen hebben geuit in een raadsadres, lokaal input opgehaald en werkt de expertgroep samen met het landelijk expertisepunt 'Gezondheid en windturbines' van het RIVM en de GGD'en.

Daarnaast zijn effecten op natuur en ruimtelijke kwaliteit belangrijke criteria voor de afweging van locaties. Voor natuur wordt tijdens de reflectiefase aanvullend op de 'Quickscan natuur en landschap'[5] in beeld gebracht welke elementen onderdeel moeten zijn van de milieueffectrapportage. De lijst met elementen wordt in samenspraak met belanghebbenden opgesteld en opgenomen in een openbaar document. Dit kan vervolgens worden gebruikt als startpunt voor de inhoud van een milieueffectrapportage bij windturbineprojecten in Amsterdam. De milieueffectrapportage is verplicht bij elk windturbineproject conform motie 035.21.van het raadslid Kreuger.

Om ruimtelijke kwaliteit goed in het afwegingskader mee te laten wegen, stelt de gemeente samen met ruimtelijke experts van o.a. de provincie een ruimtelijk kwaliteitskader op. Mogelijke ruimtelijke effecten van de inpassing worden in 3D beelden gevisualiseerd. Daarbij wordt het ruimtelijke effect zowel stedenbouwkundig als landschappelijk benaderd. Ook in dit traject wordt

[3] Voor nadere informatie over een PWE (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI en over de Nederlandse klimaatraadpleging https://www.tudelft.nl/tbm/pwe/case-studies/klimaatraadpleging
[4] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..
[5] https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9731690/1#search=%22quickscan%20ecologisch%22

samengewerkt met belanghebbenden zodat hun zorgen en behoeftes in de uiteindelijke afweging mee kunnen worden genomen.

Evaluatie van het participatietraject tot nu toe
Onderdeel van de reflectiefase is een evaluatie van het doorlopen participatieproces in Amsterdam tot aan de RES 1.0. Deze evaluatie wordt uitgevoerd door onderzoekers van Universiteit Leiden. De evaluatie gaat o.a. in op het ontwerp van het participatieproces, de kwaliteit ervan en de interacties tijdens de participatie. Belanghebbenden geven feedback op de onderzoeksopzet. De lessen en aanbevelingen die uit deze evaluatie volgen zijn input voor de richtlijnen voor participatie in de vervolgfasen. Dit is conform motie 073.21 van het raadslid Kiliç en conform motie 043.21 van de raadsleden Kreuger en Boomsma.

Reflectiefase als gezamenlijk proces met klankbord- en begeleidingsgroepen
De gemeente constateert dat de behoefte bij bewoners en belanghebbenden om mee te praten en mee te doen groot is. Over wat de beste manier is om dit vorm te geven, lopen de meningen uiteen. Daarom worden zij bij de reflectiefase intensief betrokken. De verschillende onderdelen van de reflectiefase worden van input voorzien door een aantal klankbord- en begeleidingsgroepen:

- Een stedelijke klankbordgroep, waarin belanghebbenden die op stedelijk niveau georganiseerd zijn zitting kunnen krijgen;
- Vier lokale klankbordgroepen, waar belanghebbenden die vooral een lokaal (per zoekgebied verschillend) belang hebben zitting kunnen krijgen, en waar ook ruimte is voor de inbreng van inwoners uit buurgemeenten;
- Thematische begeleidingsgroepen op de onderwerpen gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit.

Deze groepen staan niet in hiërarchische verhouding tot elkaar, maar worden zo vormgegeven dat zoveel mogelijk betrokken organisaties op de juiste plek hun input kunnen geven. Belanghebbende en vertegenwoordigers kunnen zich opgeven om mee te denken in groepen die feedback geven en mee denken op proces en inhoud van de reflectiefase. Energiecoöperaties van Amsterdam Wind en bewonersvertegenwoordiging doen mee in de klankbordgroepen, net zoals Windalarm, de (para)medici die zich eerder bezorgd gehuit hebben, en een brede vertegenwoordiging van belanghebbenden bijvoorbeeld vanuit volkstuinverenigingen of huurdersverenigingen worden uitgenodigd. Voor het maken van de selectie van deelnemers voor deze groepen vragen we het Nederlands Platform Burgerparticipatie Overheidsbeleid.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
Zoals eerder genoemd is het uitgangspunt bij de reflectiefase dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden, ook gehoord kán worden. Er wordt breed en toegankelijk uitgenodigd voor de activiteiten en klankbordgroepen. Naast lokale belanghebbenden worden de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, waterschappen en Liander betrokken. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke dialoog duurzame elektriciteit door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. De regie over deze vraag van nut- en noodzaak wordt landelijk opgepakt. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Binnenkort start een verkenning naar een mogelijke dialoogtafel hierover. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop de gemeente communiceert zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject. We hanteren hierbij een buurtgerichte aanpak met o.a. bewonersbrieven, lokale media, fysieke en digitale uitnodigingen.
2) Het effect van windturbines op de omgeving inzichtelijk maken door visualisaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. Dit doen we o.a. door het gebruik van de website van de gemeente, nieuwsbrieven, nieuwsberichten en, indien mogelijk, fysieke bijeenkomsten.

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten.

Planning
De reflectiefase vindt plaats in het najaar van 2021 en kan doorlopen naar het voorjaar van 2022. Ik verwacht binnenkort de reflectiefase officieel te starten. Begin volgend jaar zal ik (eerste) resultaten aan u voorleggen.

Met opmerkingen [redacted] Wil de wethouder de reflectiefase nog officieel aftrappen?

Parallel aan de reflectiefase zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Consequenties door de uitspraak van de Raad van State over milieubeoordeling voor windturbinenormen[6]

De Raad van State heeft zich op 30 juni jl. uitgesproken over de algemene regels voor windturbines (o.a. over geluid en slagschaduw). Regels die vastgelegd zijn in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling mogen niet meer gebruikt worden bij het vaststellen van bestemmingsplannen en het verlenen van omgevingsvergunningen voor windparken. Het Rijk had voor deze regels een planmilieueffectrapport (plan-mer) moeten maken. Het Rijk heeft na de uitspraak van de RvS aangegeven alsnog een plan-mer te gaan maken en verwacht hier 1,5 á 2 jaar over te doen.[7] Voor de nieuwe zoekgebieden voor windenergie die in de RES 1.0 vastgelegd zijn, is vergunningverlening naar verwachting pas na deze termijn aan de orde. De gemeente gaat daarom door met het RES-traject en de reflectiefase.

Voor de huidige zoekgebieden die vooroplopen in het proces heeft de uitspraak van de Raad van State consequenties. De Raad van State en het Rijk hebben aangegeven dat totdat er nieuwe algemene regels in Nederland zijn er wel nieuwe windturbineparken kunnen worden gerealiseerd. Overheden moeten voor die nieuwe windturbineparken dan zelf afwegen en onderbouwen welk milieubeschermingsniveau zij aanvaardbaar vinden. Naar verwachting zijn er in Amsterdam eigen gemotiveerde normen nodig voor de vier nieuwe windturbines op de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Westpoort en voor de nieuwe windturbine(s) in het gebied Noorder IJ-plas / Cornelis Douwesterrein.

De gemeente Amsterdam gaat evenals andere overheden (zoals in Delfzijl en Oss) aan de slag met eigen normen voor windparken, totdat er nieuwe algemene regels voor windparken in Nederland zijn. Bewoners en belanghebbenden worden nog steeds beschermd tegen hinder. De onderbouwing van de normen moet, conform de uitspraak van de rechter, actueel, deugdelijk, op zichzelf staand en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden zijn.

Het beleid in Amsterdam om voor iedere windturbine of windpark een milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse uit te voeren helpt bij een dergelijke onderbouwing. De inzichten uit de reflectiefase kunnen een aanvulling zijn, maar zijn hierbij niet voorwaardelijk. Het Rijk en het nationaal programma RES hebben aangegeven de bevoegde gezagen, gemeenten en provincies, te ondersteunen bij het motiveren van de besluiten.[8] [9]

[6] https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@125920/milieubeoordeling-voor-windturbinenormen/
[7] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen
[8] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen
https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/uitspraak-raad-state/gevolgen-raad-state-uitspraak-windturbineparken/uitspraak-raad-state/

[9] https://www.regionale-energiestrategie.nl/Nieuws/2007901.aspx?t=Welke-gevolgen-heeft-de-uitspraak-Raad-van-State-over-windmolenparken

We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om de Amsterdammer en andere belanghebbenden zo goed mogelijk te betrekken bij het RES traject. Het college wil toekomstige generaties een duurzame en leefbare toekomst bieden. Het college wil de gestelde ambities in de Regionale Energiestrategie (RES) daarom zo spoedig mogelijk realiseren om klimaatverandering tegen te gaan. Na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik kijk uit naar de samenwerking met uw raad in de reflectiefase gedurende dit najaar.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid

Gedachtevorming Aanpassing Opdracht Reflectiefase wind/ RES <CONCEPT>
28-9-2021

Aanleiding:
Het uitvoeren van de reflectiefase samen met de stad voor eind van het jaar is in de beoogde vorm niet haalbaar gebleken. De reflectiefase wordt daarom gefaseerd uitgevoerd. De aangepaste (gefaseerde-) aanpak van de reflectiefase vergt een (bestuurlijke-) toelichting t.o.v. de tot nu toe gecommuniceerde aanpak en verwachtingen. (Raadbrief en technische sessie, o.a. deelname klankbordgroepen aan proces en afwegingskader)

Fase I
Amsterdam maakt in fase I een afwegingskader gebaseerd op alle opgehaalde reacties en zorgen, aangevuld met input uit de PWE en het leefomgevingsonderzoek. Deze aanpak doet recht aan de zorgen die in eerdere fase zijn geuit geeft deze een plek. Parallel wordt in fase I het gesprek met de stad opgestart.
In deze eerste fase krijgt een vertegenwoordiging van belangengroepen de gelegenheid om input te geven op een concept afwegingskader en kan iedereen deelnemen aan de participatie-instrumenten PWE en Leefomgevingsonderzoek (Context mapping). Alle eerder ontvangen informatie uit het traject tot aan de RES 1.0 wordt bij het afwegingskader betrokken.
Tegelijkertijd wordt een onafhankelijke evaluatie naar het participatieproces tot en met RES 1.0 uitgevoerd.
Fase I eindigt met het opleveren en vaststellen van het afwegingskader in de raad.

Met opmerkingen [redacted] Deze zin loopt niet. Laatste vier woorden weg?

Fase II
In een tweede fase, na oplevering van het afwegingskader voert de gemeente het gesprek over de richtlijnen voor samenwerking en sturing, op basis van de informatie uit het afwegingskader en de adviezen uit de evaluatie. Zodoende is in het gesprek met de stad ruimte voor een responsieve aanpak.

De opdracht is in overleg met directie en wethouder geherformuleerd:

1. Team RES levert een **afwegingskader** (product) in januari ter besluitvorming in het college en daarna raad,
    - Het afwegingskader bevat informatie uit het traject tot en met de RES 1.0,
    - Het afwegingskader gebruikt informatie uit de PWE en uit de concept mapping,
    - Het traject ten behoeve van de gezondheidseffectanalyse wordt gestart, beschikbare informatie uit dit traject begin december wordt onderdeel van het afwegingskader.

    Het afwegingskader bevat kenmerken over welke informatie een rol moet spelen bij het maken van de afweging over wel of niet windturbines op een bepaalde locatie door de gemeenteraad bij latere besluitvorming. Hierin worden landelijke, stedelijke en lokale kenmerken opgenomen.
    Het afwegingskader bevat nog geen richtlijnen voor participatie of samenwerking. Het is ook geen beslisboom over wel of niet windturbines op een bepaalde locatie. In het afwegingskader laat de gemeente wel zien welke informatie uit de stad is opgehaald en maakt dit toegankelijk en transparant voor latere besluitvorming.

2. Parallel aan dit traject start een **parallel traject "dialoog met de stad"** over windenergie op basis van de uitgangspunten in de RES 1.0. Dit gesprek loopt door na oplevering van het afwegingskader. Hiervoor is een nog te werven omgevingsmanager verantwoordelijk, ondersteund door public mediation. Het idee van de verschillende klankbordgroepen (stedelijk

en lokaal) wordt in een aangepaste aanpak verwerkt en start daarmee later dan tot nu toe beoogd (nov.). Hoe en of er thematische klankbordgroepen wenselijk en mogelijk zijn moet nader worden uitgewerkt.

3. **Uitwerken afwegingskader en participatietraject met klankbordgroepen worden doorgevoerd zonder onderlinge afhankelijkheden**. Er ontstaan inhoudelijke raakvlakken, die worden opgezocht en benut, indien mogelijk. Tijdige oplevering van het afwegingskader heeft prioriteit.
    - Er zal geen klankbordgroep input geven op de vraagstelling van de PWE of van context mapping;
    - Er wordt naar gestreefd dat een concept afwegingskader voorgelegd kan worden aan een stedelijke klankbordgroep, dit is echter niet voorwaardelijk.
    - Er vinden geen aparte thematische klankbordgroepen plaats tijdens de fase van uitwerken van het afwegingskader.

4. **Tegelijk voert de universiteit Leiden een evaluatieonderzoek uit** naar de uitgevoerde participatie tot aan de RES 1.0. Het eindrapport met aanbevelingen komt eind 2021 beschikbaar. Resultaten kunnen na oplevering van het afwegingskader worden verwerkt in richtlijnen voor participatie/ samenwerking en governance / sturing.
5. **Het afwegingskader wordt ter besluitvorming aan college (jan '22) en raad aangeboden**, de andere deelproducten (evaluatie rapport, PWE eindrapport en Context Mapping rapport) worden ter informatie met de raad gedeeld.
6. **Na oplevering van het afwegingskader wordt gewerkt aan o.a. de richtlijnen** voor governance en richtlijnen voor samenwerking / participatie. Het eindproduct hiervan is nog nader te definiëren.

Planning:

- September: voorbereiden van de onderzoekstrajecten PWE en context mapping (afgerond)
- Oktober:
    - Aanscherpen PWE en context mapping,
    - Nader uitwerken en voorbereiden van de communicatie en werving ten behove van de PWE en context mapping,
    - vormgeven gewijzigd participatie traject,
    - uitwerken afwegingskader op basis van reeds beschikbare informatie,
    - start werk gezondheidstraject (start natuur traject en uitwerken traject ruimtelijke kwaliteit),
- November:
    - Werving deelnemers PWE en context mapping
    - Uitvoering PWE en context mapping,
    - Start participatie traject
    - start analyse onderzoeken PWE / context mapping.
    - Uitwerken verdiepingen gezondheid, natuur, ruimtelijke kwaliteit
- December:
    - Afronden analyse onderzoeken,
    - Afronden afwegingskader,
    - voorbereiden bestuurlijke besluitvorming.
    - Reactie klankbordgroepen op afwegingskader.

Randvoorwaarden:
Ambtelijk: Capaciteit en team op orde. Zoveel mogelijk tijd voor de uitvoering, duidelijke prioriteit bij het afwegingskader.

- Voorkomen uitvallen collega's door voldoende capaciteit en prioritering
- Alle vacatures zijn ingevuld, ook een omgevingsmanager en vervanging projectleider gezondheid
- Team communicatie is op orde.
- In het (kerst)reces hoeft niet gewerkt te worden om de deadlines te halen.
- Teamleden moeten tijd kunnen vrij maken voor team en ontwikkel activiteiten, opleiding of dergelijke.
- Taken die bij de afdeling / het team BEI belegd kunnen worden, horen ook daar (bijv. werving, afhandeling facturen en offertes).

Bestuurlijk:

- Verminderen bestuurlijke druk met tegelijk ruimte voor regelmatig bestuurlijke gesprekken over vorm en inhoud van het afwegingskader, op basis van bovengenoemde randvoorwaarden.
- Het bestuurlijke gesprek aan de hand van presentaties in zog. prio-staven heeft voorkeur boven een formele staf met stukken.
- Het inhoudelijke werk aan het afwegingskader heeft prioriteit boven schriftelijke vragen, raadsadressen, wob verzoeken. De wethouder informeert de raad zonodig hierover.
- Het inhoudelijke werk heeft prioriteit boven politieke afstemming met de stadsdelen. De wethouder zorgt voor afstemming met de portefeuillehouders.

Nog nader aanscherpen:

- Verwachtingsmanagement in de stad en bij de raad nader uitwerken:
    - waarom starten kbg zo laat,
    - Waarom geen invloed op vraagstelling PWE en Context mapping?
    - Welke klankbordgroepen met welke rollen
- Wanneer is reflectiefase afgelopen? (bij product x; bij situatie y, --> nog uitwerken)
- Wanneer/op basis waarvan kunnen initiatiefnemers starten met projectvoorbereidingsfase.
- Hoe zorgen dat vraagstelling/achtergrondinfo in PWE niet bij voorbaat ter discussie wordt gesteld maar wel door kan gaan (panel/onafhankelijke toets,….) -> nog uitwerken)
- Na het afwegingskader: hoe en of richtlijnen ter besluitvorming inbrengen? (voorstel nog nader uitwerken).
- Hoe en waar de opbrengst van onderzoeken en gesprekken per zoekgebied in een document bundelen?
- Waar en hoe leveren de natuur en ruimte trajecten input in het afwegingskader? Deze lopen naar verwachting door en zullen op enig moment input kunnen leveren. Voorstel: uitwerken hoe deze in het participatie traject te betrekken.

Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	7 september 2021
Portefeuille(s)	Duurzaamheid en Circulaire economie
Portefeuillehouder(s):	Marieke van Doorninck
Behandeld door	[redacted], Ruimte en duurzaamheid, [redacted]@amsterdam.nl
Onderwerp	Invulling reflectiefase RES

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 27 mei jl. heeft de gemeenteraad ingestemd met de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid (RES 1.0 NHZ). Uw raad heeft tijdens de bespreking van de zoekgebieden voor windenergie kennisgenomen van het instellen van een reflectiefase.

De reflectiefase is opgezet om tegemoet te komen aan de brede behoefte om mee te doen en te denken over de komst van windturbines in Amsterdam. De reflectiefase heeft als doel om te luisteren naar de verschillende zorgen en behoeften van een brede groep belanghebbenden. Deze worden geïnventariseerd, vastgelegd en hanteerbaar gemaakt voor de gemeenteraad. Ook de gezondheidseffectanalyse wordt verder vorm gegeven. Bij het bespreken van de RES 1.0 is toegezegd om u hierover zo snel mogelijk nader te informeren.

Aanleiding en doel reflectiefase

Amsterdam staat voor een grote opgave. In onze toch al volle, groeiende stad moeten we ruimte maken voor een ingrijpende transitie. Het recente rapport van het Intergovernmental Panel for Climate Change (IPCC) uit augustus 2021 laat geen twijfel erover bestaan: de opwaarming van de aarde is volop in gang en overal op de wereld voelbaar[1]. De tijd dringt om de uitstoot van schadelijk broeikasgas nog te kunnen beperken. Daarom moeten we de overstap maken van fossiele brandstoffen naar duurzame groene, energiebronnen. Als grote stad moeten wij de verantwoordelijkheid nemen om zelf alles te doen wat binnen onze mogelijkheden ligt.

Dit is een ingrijpende transitie. Stappen die we in deze transitie zetten, zullen wij voelen. Omdat we anders moeten gaan koken, omdat onze huizen moeten worden aangepast, omdat er windturbines in de buurt van onze woonomgeving komen. Als gemeentebestuur gaan we alles eraan te doen om de negatieve effecten van deze transitie zo beperkt mogelijk te houden.

Amsterdam heeft een ambitie om ongeveer 17 extra windturbines van 3 MW te bouwen in 2030 (127 MW windenergie totaal). Dat is het uitgangspunt voor de RES en daarmee ook voor de reflectiefase. We gaan onderzoeken hoe we de windturbines kunnen realiseren en daarbij zullen we geen onaanvaardbare risico's nemen. Dit doen we door onderzoeken naar geluid en

[1] https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/

gezondheid, natuur en ruimte, onder ander met een milieueffectrapportage en met een gezondheidseffectanalyse. En met een afwegingskader als resultaat uit de reflectiefase. Verderop in deze brief meer daarover.

De betrokkenheid van onze inwoners is niet alleen wenselijk, maar ook onmisbaar. De energietransitie kan pas succesvol zijn als wij die samen vormgeven. Dat betekent dat iedereen in de stad die gehoord wíl worden ook gehoord kán worden. Niet alles hoeft tijdens deze fase, ook na de reflectiefase is volop ruimte om gehoord te worden en mee te praten. In deze brief wordt u geïnformeerd over de aanpak van de reflectiefase op hoofdlijnen. Hiervoor is inbreng opgehaald bij een groot aantal belanghebbenden[2]. Ik zal u periodiek blijven informeren.

Reflectiefase als extra stap in het proces
De reflectiefase is een extra stap in het traject naar de realisatie van nieuwe windenergie in de stad. Amsterdam geeft ermee invulling aan de grote behoefte aan meer participatie. Pas na de reflectiefase volgt het proces waarin initiatiefnemers per gebied samen met Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten de participatiestappen uitwerken in een participatieplan. Na goedkeuring van het participatieplan door het college start de voorbereiding van concrete plannen en projecten inclusief benodigde onderzoeken, waaronder de milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse. Pas na afronding van alle onderzoeken verleent de gemeente al dan niet toestemming voor de realisatie van de windturbines. Die besluitvorming moet voor januari 2025 afgerond zijn.

Drie producten: afwegingskader, richtlijnen voor participatie en richtlijnen voor governance (sturing)
Op dit moment ziet het college drie producten als resultaat van de reflectiefase. Deze producten worden voor besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd en bieden een kader voor de verdere besluitvorming over windturbines.

1. Een *afwegingskader*: dit kader bevat informatie op stedelijk en lokaal niveau (per zoekgebied) die een rol moet spelen bij de besluitvorming over concrete locaties in de zoekgebieden. De behoeften en zorgen van bewoners maken hier deel van uit, evenals de elementen voor een goede gezondheidseffectanalyse. Dit afwegingskader moet het bestuur helpen om een zo goed mogelijke afweging te maken in het vervolgproces.

2. *Richtlijnen voor participatie:* deze richtlijnen geven aan hoe belanghebbenden ná de reflectiefase betrokken moeten worden en bevatten "spelregels" voor o.a. belanghebbenden, initiatiefnemers, gemeente en RES-partners voor het opstellen van

[2] Vertegenwoordigers van volgende organisaties hebben input geleverd: Windalarm, JongRES, bezorgde (para)medici, volkstuinen, woonbootbewoners, energie-coöperaties Amsterdam Wind, Stadsecoloog, GGD, Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland, Spaar het Gein/ Driemond. Ook hebben volgende partnerorganisaties van de RES en medeoverheden input gegeven: buurgemeenten (Zaandam, Oostzaan, Landsmeer, Waterland, Diemen, Gooise Meren, Ronde Venen, Ouder Amstel) RES partners NHZ (Liander, Waternet, RES NHZ), Provincie NH, Haven Amsterdam, andere beleidsafdelingen gemeente Amsterdam en de stadsdelen Amsterdam Noord, Oost, Zuidoost en Nieuw-West.

een participatieplan in de projectvoorbereidingsfase en de realisatiefase. Deze richtlijnen worden gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

De gemeente laat op verzoek van uw raad een evaluatie uitvoeren over de participatie tot nu toe. Dit rapport wordt apart aangeboden aan de raad en de inzichten uit deze evaluatie worden meegenomen in de richtlijnen voor participatie.

3. *Richtlijnen voor samenwerking en sturing:* deze richtlijnen beschrijven de rol van de gemeente en de aard van samenwerking sturing bij de ontwikkeling van windenergie. Deze richtlijnen geven informatie over de verhoudingen en afstemming tussen RES-partners en medeoverheden zoals buurgemeenten, stadsdelen, provincie en RES organisatie. En zij geven informatie over de relatie van de gemeente met de initiatiefnemers en met belanghebbenden. Ook deze richtlijnen worden gemaakt als voorbereiding op de volgende fasen.

Activiteiten in de reflectiefase
Om tot de producten als resultaat van de reflectiefase te komen, vinden er verschillende activiteiten plaats. In het najaar worden Amsterdammers, inwoners van buurgemeenten en andere belanghebbenden uitgenodigd om hieraan deel te nemen, zowel fysiek[3] als digitaal. De gemeente organiseert de volgende activiteiten:

- Een online raadpleging volgens de methodiek 'participatieve waardenevaluatie' ;
- Een onderzoek naar de leefomgeving in de verschillende zoekgebieden door middel van 'context mapping' waarmee de zoekgebieden in kaart en beeld gebracht worden;
- Verdiepende verkenningen op de thema's gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit;
- Een evaluatie van het participatieproces tot nu toe.

Alle Amsterdammers en inwoners van buurgemeenten die dat willen kunnen meepraten en input geven tijdens de activiteiten. Belangengroepen worden uitgenodigd om hun behoeftes en zorgen in te brengen. Ook is er mogelijkheid om mee te denken bij bijeenkomsten van klankbord- en begeleidingsgroepen.

Participatieve waardenevaluatie (PWE)
Kern van de reflectiefase wordt een digitale raadpleging "participatieve waardenevaluatie" (PWE). Met een raadpleging in de vorm van een PWE kan in korte tijd een brede afspiegeling van belanghebbenden worden geïnformeerd, geraadpleegd en deelgenoot gemaakt van bestuurlijke dilemma's. Door middel van deze methode worden burgers als het ware op de stoel van de bestuurder gezet. Zij ervaren zo de dillema's waar bestuurders voor staan en krijgen een overzicht van voor- en nadelen van de verschillende opties. Vervolgens krijgen ze de vraag wat zij zouden adviseren en waarom. Een soortgelijke raadpleging is onlangs op verzoek van de Tweede Kamer uitgevoerd om de mening van de Nederlandse samenleving over klimaatbeleid in kaart te brengen.[4]

[3] Indien de Corona maatregelen dit toelaten.
[4] Voor nadere informatie over een PWE (kijkduur 3 min): https://youtu.be/kdGUqK5KZFI en over de Nederlandse klimaatraadpleging https://www.tudelft.nl/tbm/pwe/case-studies/klimaatraadpleging

Onderzoek naar de leefomgeving door middel van 'context mapping'
Aanvullend op de online raadpleging voert de gemeente een onderzoek uit naar de leefomgeving in de vorm van 'context mapping'. Tijdens workshops die worden gehouden in en rond de zoekgebieden, kunnen bewoners aangeven geven hoe zij hun leefomgeving ervaren, bijvoorbeeld waar zij tot rust komen of waar belangrijke speelplekken, fiets-of (hard)looproutes zijn. In de onderzoeksmethodiek ligt de nadruk op beelden. Het onderzoek is laagdrempelig en intuitief, en daardoor toegankelijk voor alle bevolkingsgroepen. Met deze methode wordt heel lokale informatie verkregen. Inzichten vanuit de beleving van de bewoners in en rond de zoekgebieden worden in kaart gebracht, zodat daarmee rekening kan worden gehouden bij de ontwikkeling van windenergie.

Thematische verkenningen gezondheidseffectanalyse, natuur en ruimtelijke kwaliteit
In de RES 1.0 NHZ is afgesproken dat Amsterdam bij de beoordeling van locaties voor windenergie een gezondheidseffectanalyse[5] uitvoert. Tijdens de reflectiefase wordt een commissie van gezondheidsexperts samengesteld met o.a. een vertegenwoordiger van de GGD/ RIVM[6], van de medici die eerder hun zorgen hebben geuit en van de energiecoöperaties. Deze expertgroep met een beperkt aantal leden wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter. Een begeleidingsgroep kan onderwerpen aandragen en vragen stellen. De expertgroep geeft antwoord op de vragen en stelt een advies vast hoe effecten op gezondheid en welzijn rond een mogelijke locatie in beeld moeten worden gebracht en afgewogen.

Daarnaast zijn effecten op natuur en ruimtelijke kwaliteit belangrijke criteria voor de afweging van locaties. Voor natuur wordt tijdens de reflectiefase aanvullend op de 'Quickscan natuur en landschap'[7] in beeld gebracht welke elementen onderdeel moeten zijn van de milieueffectrapportage. De lijst met elementen wordt in samenspraak met belanghebbenden opgesteld. Dit kan vervolgens worden gebruikt als startpunt voor de inhoud van een milieueffectrapportage bij windturbineprojecten in Amsterdam. De milieueffectrapportage is verplicht bij elk windturbineproject conform motie 035.21.van het raadslid Kreuger.

Om ruimtelijke kwaliteit goed in het afwegingskader mee te laten wegen, stelt de gemeente samen met ruimtelijke experts van o.a. de provincie een ruimtelijk kwaliteitskader op. Mogelijke ruimtelijke effecten van de inpassing worden in 3D beelden gevisualiseerd. Daarbij wordt het ruimtelijke effect zowel stedenbouwkundig als landschappelijk benaderd. Ook in dit traject wordt samengewerkt met belanghebbenden zodat hun zorgen en behoeftes in de uiteindelijke afweging mee kunnen worden genomen.

[5] Gezondheidseffectanalyse is de Nederlandstalige benoeming van een Health Impact Assessment, zoals toegelicht in een brief aan uw raad op 20 april j.l..
[6] In samenwerking met het landelijk expertisepunt 'Gezondheid en windturbines' van het RIVM.
[7] https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/9731690/1#search=%22quickscan%20ecologisch%22

Evaluatie van het participatietraject tot nu toe
Onderdeel van de reflectiefase is een evaluatie van het doorlopen participatieproces in Amsterdam tot aan de RES 1.0. Deze evaluatie wordt uitgevoerd door onderzoekers van Universiteit Leiden. De evaluatie gaat o.a. in op het ontwerp van het participatieproces, de kwaliteit ervan en de interacties tijdens de participatie. Belanghebbenden geven feedback op de onderzoeksopzet. De lessen en aanbevelingen die uit deze evaluatie volgen zijn input voor de richtlijnen voor participatie in de vervolgfasen. Dit is conform motie 073.21 van het raadslid Kiliç en conform motie 043.21 van de raadsleden Kreuger en Boomsma.

Reflectiefase als gezamenlijk proces met klankbord- en begeleidingsgroepen
De gemeente constateert dat de behoefte bij bewoners en belanghebbenden om mee te praten en mee te doen groot is. Daarom worden zij bij de reflectiefase intensief betrokken. De verschillende onderdelen van de reflectiefase worden van input voorzien door een aantal klankbord- en begeleidingsgroepen:

- Een stedelijke klankbordgroep, waarin belanghebbenden die op stedelijk niveau georganiseerd zijn zitting kunnen krijgen;
- Vier lokale klankbordgroepen, waar belanghebbenden die vooral een lokaal (per zoekgebied verschillend) belang hebben zitting kunnen krijgen, en waar ook ruimte is voor de inbreng van inwoners uit buurgemeenten;
- Thematische begeleidingsgroepen op de onderwerpen gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit.

Deze groepen staan niet in hiërarchische verhouding tot elkaar, maar worden zo vormgegeven dat zoveel mogelijk betrokken organisaties op de juiste plek hun input kunnen geven. Voor het maken van de selectie van deelnemers voor deze groepen geeft het Nederlands Platform Burgerparticipatie Overheidsbeleid (NBPO) advies. Het NBPO is opgericht met het doel om burgerparticipatie te bevorderen bij plannen en projecten die gevolgen hebben voor de kwaliteit van de woon- en werkomgeving van bewoners.

Brede uitnodiging en begeleiding door deskundigen
Er wordt breed en toegankelijk uitgenodigd voor de activiteiten en klankbordgroepen. Naast lokale belanghebbenden worden de buurgemeenten, RES-partners, de provincie, waterschappen en Liander betrokken. Deskundigen en kennisinstellingen zoals het RIVM, de TU Delft en de GGD helpen bij de uitvoering van de activiteiten.

Aandringen op gezamenlijke dialoog duurzame elektriciteit door het Rijk
Over nut en noodzaak van wind op land en de kaders van de RES bestaat veel onrust en verschil van mening. De regie over deze vraag van nut- en noodzaak wordt landelijk opgepakt. Nationaal Programma RES en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) zijn momenteel in gesprek om de vragen en zorgen over nut en noodzaak van wind op land nationaal goed te beleggen. Binnenkort start een verkenning naar een mogelijke dialoogtafel hierover. Amsterdam zal samen met de energieregio NHZ blijven aandringen dat dit gesprek plaats vindt parallel aan de Amsterdamse reflectiefase.

Communicatie versterken
De wijze waarop de gemeente communiceert zal aansluiten bij de opzet van de reflectiefase.

De communicatieactiviteiten lopen in de komende fase langs drie lijnen:
1) Zoveel en divers mogelijk mensen uitnodigen en betrekken bij het traject. We hanteren hierbij een buurtgerichte aanpak met o.a. bewonersbrieven, lokale media, fysieke en digitale uitnodigingen.
2) Het effect van windturbines op de omgeving inzichtelijk maken door visualisaties.
3) Het doorlopend informeren over alle stappen, onderzoeken, onderzoeksresultaten en feiten die in deze fase relevant zijn. Dit doen we o.a. door het gebruik van de website van de gemeente, nieuwsbrieven, nieuwsberichten en, indien mogelijk, fysieke bijeenkomsten.

We werken hierin nauw samen met de stadsdelen en buurgemeenten.

Planning
De reflectiefase vindt plaats in het najaar van 2021. Ik verwacht binnenkort de reflectiefase officieel te starten. Begin volgend jaar zal ik resultaten aan u voorleggen.

Parallel zal Amsterdam meewerken bij het opstellen van een regionaal uitvoeringsprogramma door de energieregio NHZ. Verder zal worden bekeken hoe de RES te integreren in de omgevingsinstrumenten die volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In beide trajecten moeten afspraken uit de reflectiefase ook een plek krijgen.

Consequenties door de uitspraak van de Raad van State over milieubeoordeling voor windturbinenormen[8]
De Raad van State heeft zich op 30 juni jl. uitgesproken over de algemene regels voor windturbines (o.a. over geluid en slagschaduw). Regels die vastgelegd zijn in het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling mogen niet meer gebruikt worden bij het vaststellen van bestemmingsplannen en het verlenen van omgevingsvergunningen voor windparken. Het Rijk had voor deze regels een planmilieueffectrapport (plan-mer) moeten maken. Het Rijk heeft na de uitspraak van de RvS aangegeven alsnog een plan-mer te gaan maken en verwacht hier 1,5 á 2 jaar over te doen.[9] Voor de nieuwe zoekgebieden voor windenergie die in de RES 1.0 vastgelegd zijn, is vergunningverlening naar verwachting pas na deze termijn aan de orde. De gemeente gaat daarom door met het RES-traject en de reflectiefase.

Voor de kansrijke en wenselijke zoekgebieden uit de windvisie 2012 die vooroplopen in het proces heeft de uitspraak van de Raad van State consequenties. De Raad van State en het Rijk hebben aangegeven dat totdat er nieuwe algemene regels in Nederland zijn er wel nieuwe windturbineparken kunnen worden gerealiseerd. Overheden moeten voor die nieuwe windturbineparken dan zelf afwegen en onderbouwen welk milieubeschermingsniveau zij aanvaardbaar vinden. Naar verwachting zijn er in Amsterdam eigen gemotiveerde normen nodig

[8] https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@125920/milieubeoordeling-voor-windturbinenormen/
[9] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen

voor de vier nieuwe windturbines op de rioolwaterzuiveringsinstallatie in Westpoort en voor de nieuwe windturbine(s) in het gebied Noorder IJ-plas / Cornelis Douwesterrein.

De gemeente Amsterdam gaat evenals andere overheden (zoals in Delfzijl en Oss) aan de slag met eigen normen voor windparken, totdat er nieuwe algemene regels voor windparken in Nederland zijn. Bewoners en belanghebbenden worden nog steeds beschermd tegen hinder. De onderbouwing van de normen moet, conform de uitspraak van de rechter, actueel, deugdelijk, op zichzelf staand en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden zijn.

Het beleid in Amsterdam om voor iedere windturbine of windpark een milieueffectrapportage en gezondheidseffectanalyse uit te voeren helpt bij een dergelijke onderbouwing. De inzichten uit de reflectiefase worden hierbij zoveel mogelijk meegenomen, maar zijn hierbij niet voorwaardelijk. Het Rijk en het nationaal programma RES hebben aangegeven de bevoegde gezagen, gemeenten en provincies, te ondersteunen bij het motiveren van de besluiten.[10] [11]

Tot slot
We nemen als stad onze verantwoordelijkheid én verkennen nieuwe wegen om de Amsterdammer en andere belanghebbenden zo goed mogelijk te betrekken bij het RES traject. Het college wil toekomstige generaties een duurzame en leefbare toekomst bieden. Het college wil de gestelde ambities in de Regionale Energiestrategie (RES) daarom zo spoedig mogelijk realiseren om klimaatverandering tegen te gaan. Na afronding van de reflectiefase blijven we een zorgvuldig proces voeren om onze ambities waar te maken.

Ik kijk uit naar de samenwerking met uw raad in de reflectiefase gedurende dit najaar.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marieke van Doorninck
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid

[10] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/07/06/kamerbrief-over-de-gevolgen-van-de-uitspraak-van-de-raad-van-state-over-de-milieubeoordeling-voor-windturbinenormen
https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/uitspraak-raad-state/gevolgen-raad-state-uitspraak-windturbineparken/uitspraak-raad-state/

[11] https://www.regionale-energiestrategie.nl/Nieuws/2007901.aspx?t=Welke-gevolgen-heeft-de-uitspraak-Raad-van-State-over-windmolenparken

City of Amsterdam

Kwaliteitskader Windenergie

Voortbouwend op een rijke molentraditie

2021

[redacted], [redacted], [redacted] en [redacted]

30-6-2022

Dit is een foto-dia. Lees de instructie hiernaast voor het invoegen van de afbeelding.

Holland Molenland

30-6-2022

Dit is een foto-dia. Lees de instructie hiernaast voor het invoegen van de afbeelding.

Amsterdam | Krans van molens

Dit is een foto-dia. Lees de instructie hiernaast voor het invoegen van de afbeelding.

Amsterdam | molens als poortwachters

Doel

…

*De medewerking van **ruimtelijke experts** wordt hierbij nadrukkelijk opgezocht om een goede afweging te kunnen maken. Daarbij wordt het ruimtelijke effect zowel **stedenbouwkundig** als **landschappelijk** benaderd. Ook in dit traject wordt samengewerkt met belanghebbenden zodat hun zorgen en behoeftes in de uiteindelijke afweging kunnen worden meegenomen.*

…

Producten

- ‘Stedelijk Kwaliteitskader windenergie Amsterdam’
  - Geschiedenis molens in Amsterdam
  - Aansluiting van regio en stad
  - Uitwerking per windrichting
  - Visualisaties per zoekgebieden

- Principes ruimtelijke kwaliteit
  - Inrichtingsprincipes / opstellingsprincipes
  - Combinatie principes / koppelkansen
  - Inrichting van de omg[redacted]g/ aan de voet

→*Wat als de molen er komt, dan …*

Zoekgebieden windenergie RES 1.0

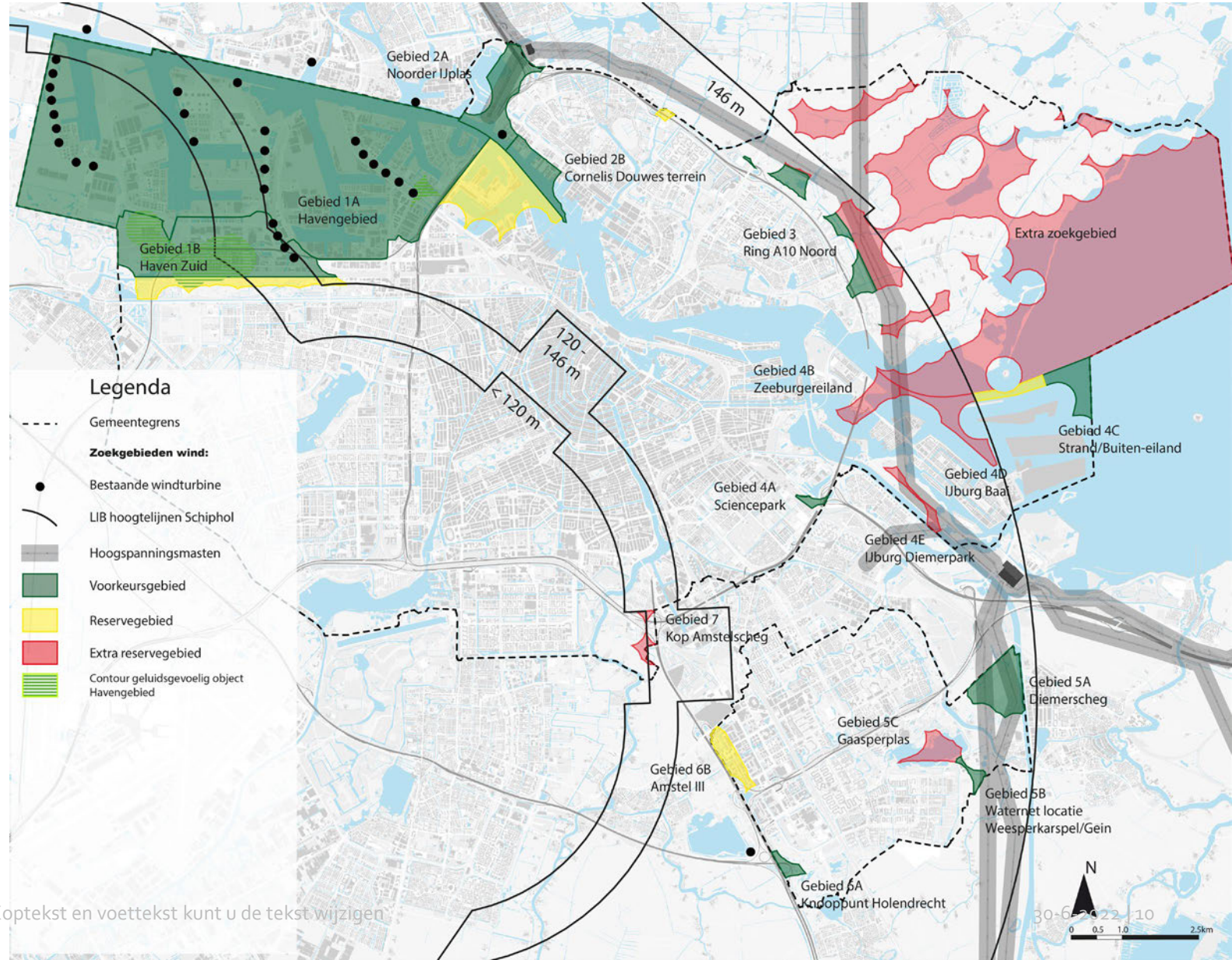

Stand
van zaken

Windenergie
En
Natuur & Cultuur

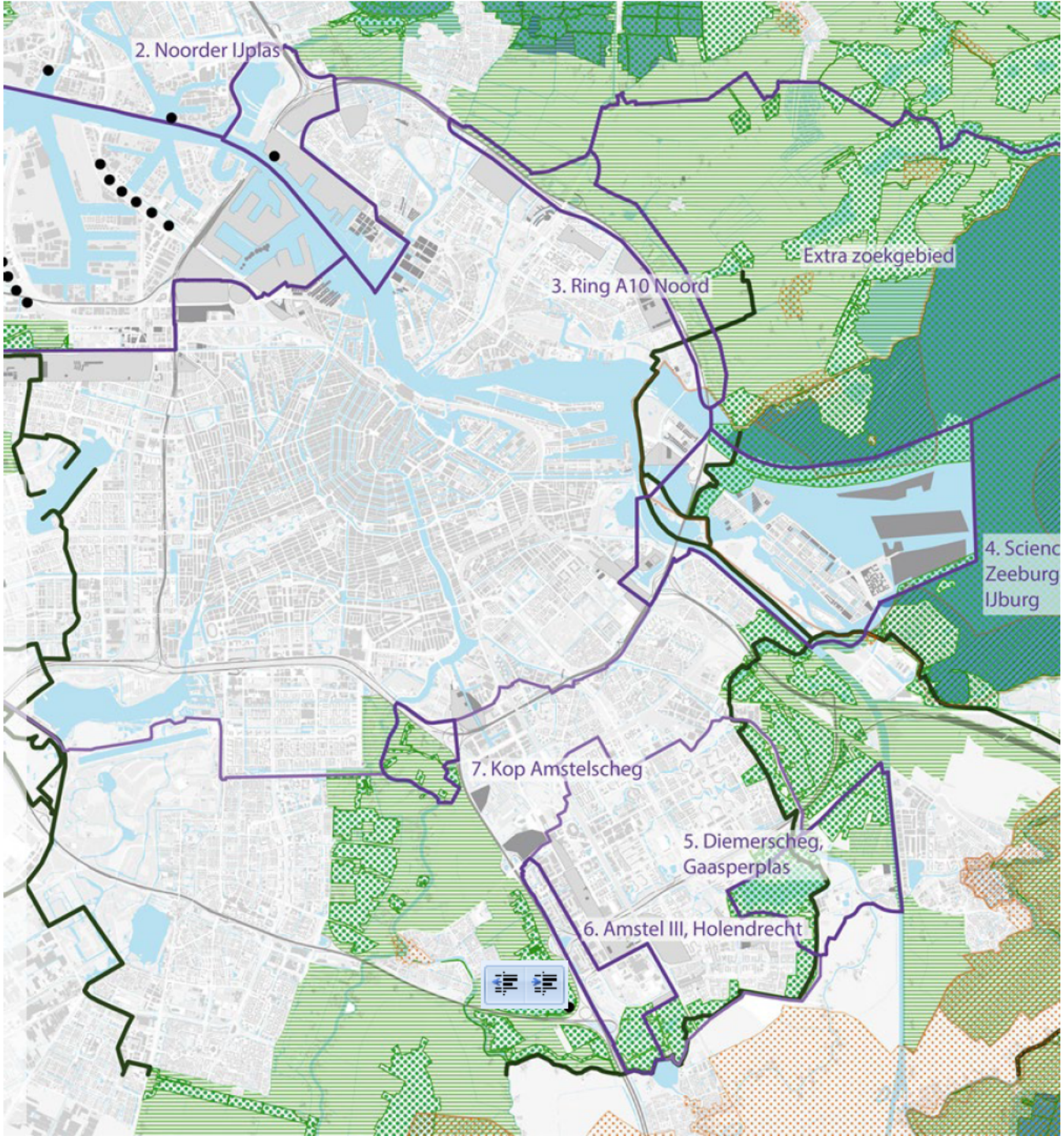

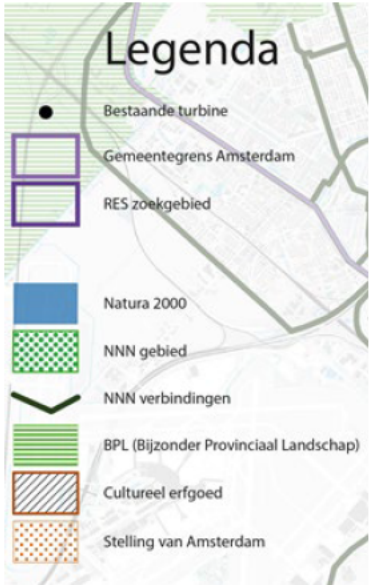

Ruimtelijk afwegingskader

wat als een molen op die plek komt, dan … ?

- Schaal (minder grote of meer kleinere (2,2 – 5,6 MW))
- Betrokkenheid en invloed
- Vormgeving en spelregels plaatsing

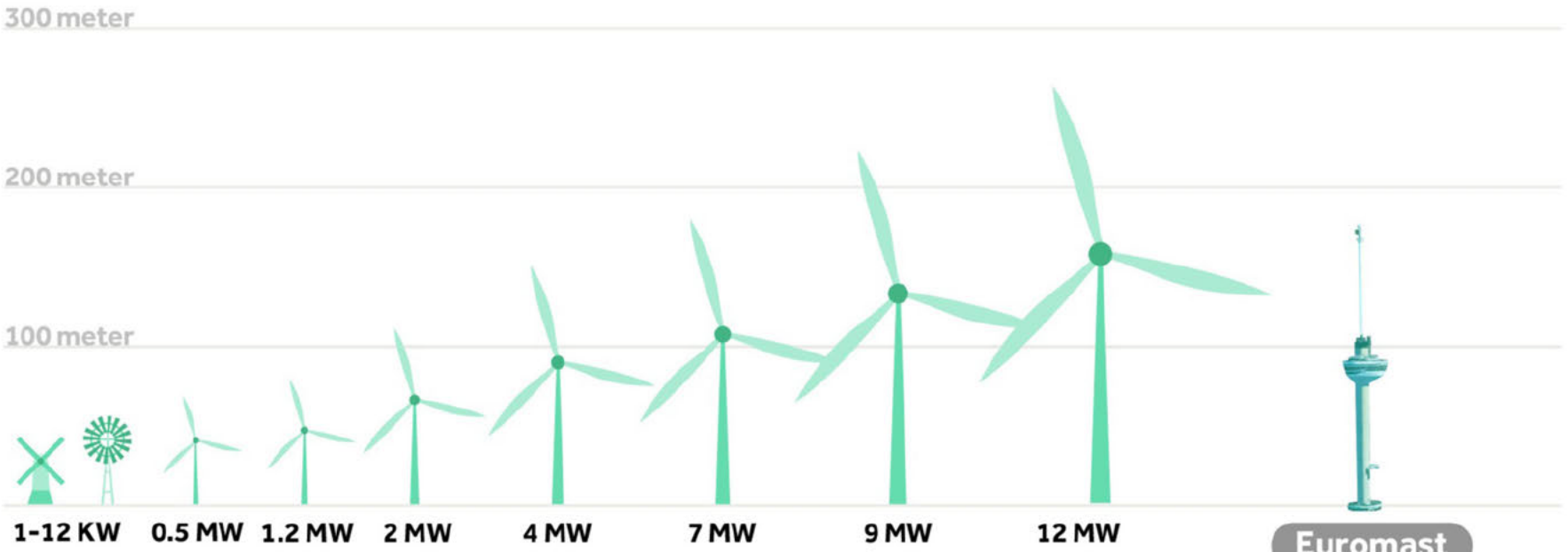

Stadsdelen en buurgemeenten *belang*

- Lokale dynamiek inbrengen vanuit stadsdelen op specifieke thema's.
- Input verzamelen vóór expertsessies
- Terugkoppeling van expertsessies en voorgestelde scenario's (vanuit R&D Gemeente Amsterdam)

- *Lokale expertise overgang stad en ommeland – Context mapping*
- *Koppelkansen zoeken met ruimtelijke wensen*

Stadsdelen en buurgemeenten
planning en proces

- 3 Expertsessies: eind sep, begin okt, medio okt 2021

  – Vóor eind september: aanleveren vanuit stadsdelen
  – Eind sept: kickoff experts
  – Begin okt: experts geven toelichting
  – Eind okt: terugkoppeling van scenario's

Ruimte

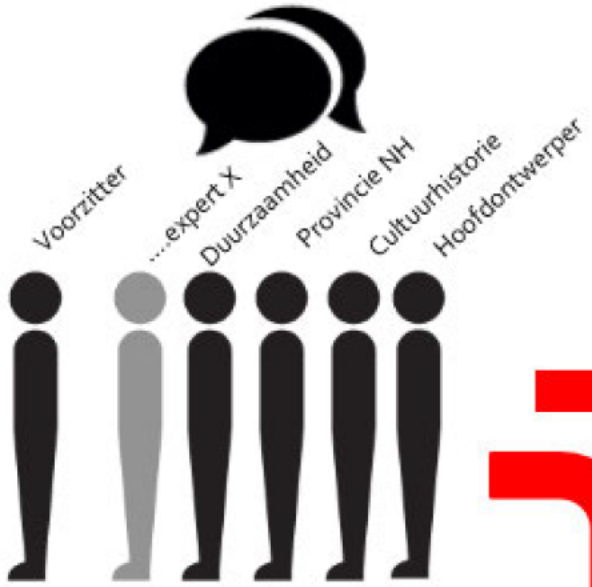

Advies Ruimte

'Stedelijk kwaliteitskader windenergie Amsterdam'

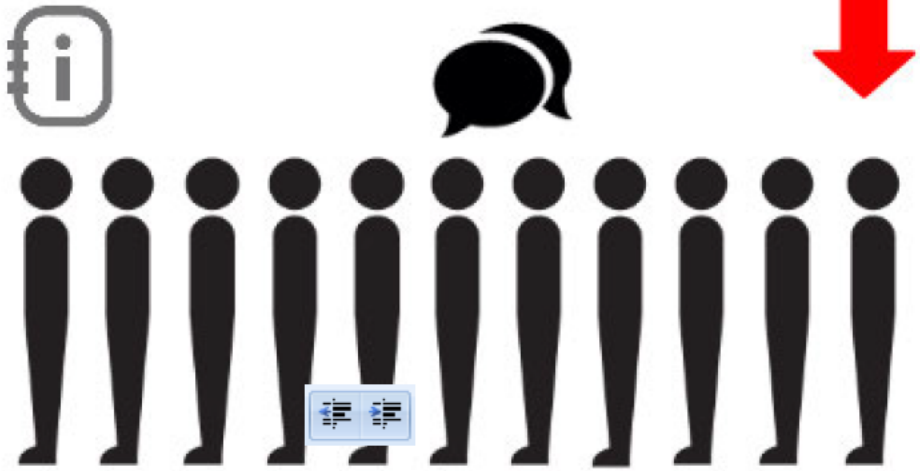

Activiteiten

1. Verzamelen vragen, zorgen en behoeften ruimte
2. Voorleggen vragen aan expertgroep
3. Excursies naar zoekgebieden
4. Reflecteren op antwoorden expertgroep

Selectie van bewoners, organisaties, belanghebbenden door

npbo Nederlands Platform Burgerparticipatie en Overheidsbeleid

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 15 september 2021 15:12
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: bedrijfswoningen Sloterdijk 3

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Voltooid

Categorieën: RES + RES agenda; TO DO reminder

Hoi [redacted],

Er stond nog een vraag uit over bedrijfswoningen in de zoekgebieden. Onderstaand de lijst, onduidelijk is of er op dit moment ook daadwerkelijk bewoning plaatsvindt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Duurzaamheidscoördinator
Amsterdam Nieuw-West
T: 06-[redacted]
Werkdagen: ma,wo, do.

---

a. bedrijfswoningen niet zijn toegestaan, behoudens ter plekke van de volgende adressen:

- Abberdaan 2D;
- Abberdaan 4;
- Jarmuiden 18;
- Jarmuiden 20;
- Poortland 74;
- Poortland 74A;
- Portsmuiden 2;
- Portsmuiden 3;
- Portsmuiden 4;
- Portsmuiden 106A;
- Portsmuiden 106B;
- Tijnmuiden 30A;
- Tijnmuiden 30B;
- Tijnmuiden 32A;
- Tijnmuiden 32B;
- Tijnmuiden 34A;
- Tijnmuiden 34B;
- Tijnmuiden 36A;
- Tijnmuiden 36B;
- Tijnmuiden 38A;
- Tijnmuiden 38B;
- Tijnmuiden 40A;
- Tijnmuiden 40B;

- Tijnmuiden 42A;
- Tijnmuiden 42B;
- Tijnmuiden 44A;
- Tijnmuiden 44B;
- Tijnmuiden 46;
- Tijnmuiden 48;
- Tijnmuiden 50;
- Tijnmuiden 52;
- Tijnmuiden 59;
- Tijnmuiden 63;
- Tijnmuiden 65;
- Tijnmuiden 87;
- Tijnmuiden 89;
- Tijnmuiden 91

Met vriendelijke groet,

Welke groepen zijn er en wie zitten er in?

- De gemeente Amsterdam constateert na aanleiding van het besluit over windenergie in de RES 1.0 dat er een grote behoefte is om mee te praten en mee te doen. -Tijdens het besluitvormingsproces heeft de gemeente veel raadsadressen ontvangen en is er veelvoudig gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in te spreken.
- De reflectiefase is opgezet om nog een keer iedere belanghebbende de gelegenheid te geven om input te leveren, op basis van het bestaande besluit over de RES 1.0.
- De gemeente nodigt partijen die de belangen behartigen en partijen die tot nu toe betrokkenheid getoond hebben, uit om intensiever mee te denken. Want juist betrokken partijen hebben de kennis die nodig is om alle belangen, behoeftes en zorgen in kaart te brengen.
- Hiervoor richt de gemeente een aantal klankbordgroepen in waar deze betrokkenheid getoond kan worden.

Welke activiteiten zijn er?

Online vragenlijst (in de vorm van een raadpleging)
De keuzen voor windmolens in de stad raakt niet alleen bewoners die nabij een locatie wonen, maar gaat ook over de keuzen die het college maakt voor de energietransitie in Amsterdam. Over het opwekken van hernieuwbare energie via windmolens in de stedelijke omgeving horen we van alle Amsterdammers graag welke gedachten zij daarbij hebben. Daarvoor organiseren wij een stadsbrede online vragenlijst.
Aanvullen...

Context mapping/ leefomgevingsonderzoek

- toelichting

Onderzoek naar hoe de inbreng van belangen verlopen is bij de RES 1.0? (evaluatie van de participatie)

- toelichting

Verkenningen over gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit

- 3x toelichting

a) **Beschrijving van de meepraatgroepen / klankbordgroepen.**
b) **Beschrijving van de expertgroepen.**
c) **Waar mogen buurgemeentes mee praten?**
d) **Selectie groepen.**

Met opmerkingen [redacted] ik zou toch meer duiden en openen, zoiets als? : Waarom klankbordgroepen experts ? De gemeente vindt het van belang dat in deze reflectiefase echt alle kennis, belangen en zorgen goed gehoord worden De gemeente nodigt dan ook betrokken partijen uit om dit proces te bewaken Want juist betrokken partijen hebben de kennis die nodig is om iedereen optimaal te betrekken bij deze fase

Met opmaak: Lijstalinea, Met opsommingstekens + Niveau: 1 + Uitgelijnd op: 0,63 cm + Inspringen op: 1,27 cm

Met opmaak: Lettertype: 12 pt, Niet Vet

Met opmerkingen [redacted] Wie heeft deze behoefte? Nu niet duidelijk benoemd

Met opmaak: Lettertype: 12 pt, Niet Vet

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet

Met opmaak: Lettertype: 12 pt, Niet Vet

Met opmerkingen [redacted] Zorgen, aandachtspunten en behoeften te uiten

Met opmaak: Lettertype: 12 pt, Niet Vet

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet

Met opmaak: Lettertype: (Standaard) Calibri, 12 pt, Tekstkleur: Zwart

Met opmaak: Lettertype: (Standaard) Calibri, 12 pt, Tekstkleur: Zwart

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet

Met opmaak: Lijstalinea

Met opmerkingen [redacted] Staat dit nog niet in de QenA?

Met opmerkingen [redacted] Deze zin loopt niet Zie tekst bij stedelijke klankbordgroep Daar is de tekst herschreven

Met opmaak: Markeren

Met opmaak: Markeren

Met opmaak: Markeren

Met opmaak: Markeren

Met opmaak: Lettertype: 12 pt, Niet Vet, Markeren

Met opmaak: Lijstalinea, Met opsommingstekens + Niveau: 1 + Uitgelijnd op: 0,63 cm + Inspringen op: 1,27 cm

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet, Markeren

Met opmerkingen [redacted] Ik vind meepraatgroepen de lading niet dekken Meepraten lijkt op: input geven voor een besluit

Met opmerkingen [redacted] Feed back groepen? Gaat vooral om "hoe vertaal je klankbord' naar makkelijke taal?

- **Stedelijke klankbordgroep**

De keuzen voor windmolens in de stad raaktt niet alleen bewoners die nabij een locatie wonen. , maar gaat ook over de keuzen die het college maakt voor de energietransitie in Amsterdam. Het is onderdeel van alle maatregelen die de gemeente Amsterdam neemt voor een bijdrage aan de energietransitie. Voor Over het opwekken van hernieuwbare energie via windmolens in de stedelijke omgeving horenNamens we ook alle alle Amsterdammers is het relevant om mee te denken over moet worden nagedacht hoe en waar de windmolens passen binnen Amsterdam. Daarom denkt eenEen stedelijke klankbordgroep namensbiedt de ruimte om namens alle Amsterdammers mee te denken. Deze graag welke gedachten daarbij zijn door alle amsterdammers. Daarvoor organiseren wij ook activiteiten, zoals een online vragenlijst Er is een stedelijke klankbordgroep die geeft input geeft op activiteiten in de reflectiefase alle activiteiten zoals de online vragenlijst onder bewoners en belanghebbenden, en op eende evaluatie van het participatieproces tot en met de RES 1.0, die betrekking hebben op de hele stad. (zie hier voor meer informatie over de activiteiten). .

In de stedelijke klankbordgroep zitten vertegenwoordigers van organisaties die op stedelijk niveau betrokken zijn bij het proces. Dat kunnen ook organisaties zijn die geen relatie hebben met de zoekgebieden in Amsterdam zelf. Denk aan een ondernemersvereniging voor heel Amsterdam of aan groepen die zich zorgen maken over het klimaat of die juist zorgen hebben bij de komst van windmolens.
De stedelijke groep komt ca circa vijf keer bij elkaar en start medio oktober.

- **Lokale klankbordgroepen**

Uiteraard is informatie uit de lokale omgeving rond de zoekgebieden is onmisbaar. om een juiste afweging op te stellen waarop je een keuze maakt voor een locatie. Het is belangrijk dat we ervoor zorgen dat een zo breed mogelijke vertegenwoordiging uit de wijken en buurten gelegen in zoekgebieden, deelneemtmee denkt. .
Een lokale klankbordgroep helpt ervoor te zorgen dat de activiteiten op een juiste manier aansluiten bij de beleving van de bewoners en dat er een brede deelname is. De klankbordgroep bewaakt dit doordat ze de wijk en de buurt goed kennen.
Per windrichting stadsdeel waarin een zoekgebied ligt, wordt een lokale klankbordgroep samengesteld (Nieuw-West, Noord, Oost, Zuidoost). Hier worden kwesties besproken die direct te maken hebben met het betreffende zoekgebied en de leefomgeving van de bewoners in en om de zoekgebieden. Denk aan vragen: Wat speelt er in dit zoekgebied, worden de bewoners en groepen gehoord, hoe kunnen we hen het beste bereiken etc. Ook geven de lokale klankbordgroepen input op lokale activiteiten zoals de workshops van het leefomgevingsonderzoek.

In de lokale klankbordgroepen zitten vertegenwoordigers van lokale organisaties zoals bijvoorbeeld bewonersverenigingen, lokale natuurorganisaties of volkstuinverenigingen, maar denk ook aan huurdersverenigingen of VVE's. Ook

Met opmerkingen [redacted] Taal

Met opmaak: Markeren

Met opmerkingen [redacted] Dit moet je denk ik echt even uitleggen

Met opmerkingen [redacted] Iets mee over zeggen Waar moet ik aan de denken? Ondernemersverenigingen, duurzaamheidsclubs etc

Met opmerkingen [redacted] Voorbeelden toegevoegd

Met opmerkingen [redacted] Ik zie de relatie niet tussen bewaken en het goed kennen van de buurt Oftewel deze zin snijdt geen houdt Plus je geeft de opdracht aan de klankbordgroep om iets te bewaken – dat moet je niet vragen als activiteit Het gaat om meedenken en samen leren Bewaken is geen activiteit van de klankbordgroep

Met opmerkingen [redacted] eens

Met opmerkingen [redacted] Zou ik niet gebruiken

Met opmerkingen [redacted] Vervangen door Stadsdeel

organisaties uit buurgemeenten die grenzen aan de Amsterdamse zoekgebieden kunnen aansluiten.

Stadsdeel Oost
In Stadsdeel Oost wordt voor de lokale klankbordgroep samengewerkt met Ma.ak020. In het Maatschappelijk Akkoord Amsterdam (Ma.ak020) hebben actieve Amsterdammers en het gemeentebestuur afspraken gemaakt hoe zij samen werken aan een inclusieve, gezonde, eerlijke en initiatiefrijke stad.
Kijk hier voor meer informatie [link invoegen: https://ma.ak020.nl].

De lokale klankbordgroepen komen circa drie keer bij elkaar en starten eind oktober.

Thematische klankbordgroepen gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit.
Tijdens de reflectiefase is het van belang om ook (wetenschappelijke) deskundigheid en expertise te betrekken. Bewoners hebben veel vragen gesteld en zorgen geuit over de onderwerpen: gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit ~~een inbreng te geven. Dit veel vragen gesteld en zorgen geuit~~. In de reflectiefase geven we daarom meer aandacht aan deze thema's. Experts zullen op deze ~~betreft thema's vragen en zorgen zijn . Experts gaan op~~ verschillende thema~~'~~'s ~~bekijken~~adviseren welke onderzoeken nodig zijn om een objectieve analyse te kunnen maken van de effecten van windturbines op gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit. De onderzoeken worden pas uitgevoerd tijdens de~~de~~ vervolgfase wanneer locaties ~~van~~van windturbines ~~bekend zijn~~bekend zijn.

~~–~~Deze expertgroepen worden elk ~~ook~~ begeleid ~~-~~door een (thematische) klankbordgroep.

~~Naast de groepen die input geven op de activiteiten waaraan alle Amsterdammers deel kunnen nemen, zijn er ook klankbordgroepen op de specialistische verkenningen.~~
Vertegenwoordigers van belangengroepen kunnen ~~daarin~~ deelnemen aan een klankbordgroep en input geven op de thema's gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit. De thematische klankbordgroepen kiezen een voorzitter, die ~~vanuit~~ voor deze groep spreekt.
Deze groepen komen ongeveer drie keer bij elkaar en starten eind oktober.

Wil je zelf input geven aan de thematische klankbordgroepen: stuur een mail aan input_kbg_RESamsterdam@amsterdam.nl

- **Expertgroep Gezondheid**

Een commissie van experts zal aangeven hoe de gezondheidseffecten van windturbines het beste in kaart te brengen. Als onderdeel van een milieu effectrapportage wordt in een volgende fase een gezondheidseffectanalyse (GEA) uitgevoerd.

Het doel van de expertgroep is te adviseren over de onderdelen van een "goede gezondheidseffectanalyse" zodat het bestuur van Amsterdam een goede keuze kan

Met opmerkingen [redacted] Ik zoek hier nog even naar helderheid:

Met opmerkingen [redacted] Snap je vraag niet

Met opmerkingen [redacted] Windturbine of windmolen? Even checken bij [redacted]

Met opmerkingen [redacted] In alle web-uitingen gebruiken we 'molen', in alle beleidsteksten 'turbine' Ook in eigen communicatie als team onderling 'turbine' gebruiken

Met opmerkingen [redacted] Dit hebben we nog niet doordacht – hoe willen we dit organiseren? Het lijkt me niet wenselijk om de namen van de voorzitters via de website te communiceren Maar het lijkt me wel adequaat om toch een mogelijkheid aan te bieden om met de groepen in contact te treden

Met opmerkingen [redacted] Algemeen mailadres per omgeving lijkt mij de oplossing Klankbordgroepen beheren deze zelf

Met opmerkingen [redacted] Wie beheert deze mail inbox?

Willen we deze al opsplitsen in meerdere adressen zodat mensen gericht kunnen sturen naar een klankbordgroep? Dus lokaal en stedelijk en per thema?

Met opmerkingen [redacted] Lijkt me heel ingewikkeld Kunnen we dit met Wilieke bespreken?

Met opmerkingen [redacted] Afweging: expertgroepen hier alleen even in een tijdje noemen met een link erbij voor meer info en dan doorlinken naar deze teksten per onderdeel Meest belangrijk is te weten dat er experts zijn op de thema's

Met opmerkingen [redacted] Goed idee

maken voor een windturbinelocatie. Deze GEA zal ook voor het gebied Noorder-IJplas/ Cornelis Douwesterrein worden uitgevoerd.

De expertgroep zal worden geleid door een onafhankelijke voorzitter en bestaan uit experts van verschillende disciplines die kennis hebben van de effecten van windturbinegeluid op de gezondheid. Voor het functioneren bestaat de expertgroep uit een beperkt aantal leden. De gemeente vindt het belangrijk dat in de expertgroep gezondheid in ieder geval verschillende inhoudelijke expertises vertegenwoordigd zijn en dat kennis van beleid op de verschillende schaalniveaus (gemeente, provincie, landelijk) aanwezig moet zijn. Ook vraagt de gemeente aan partijen die uitvoering moeten geven aan de MER in de volgende fase om een expert aan te dragen en aan partijen die zorgen hebben over gezondheid om een expert op dit thema aan te dragen.

De klankbordgroep gezondheid zal feedback geven op de samenstelling van deze expertgroep. De gemeente beslist uiteindelijk over de samenstelling. Ook wordt de expertgroep van input en vragen voorzien door de voorzitter van de thematische klankbordgroep.

Expertgroep natuur

Een expertgroep natuur zal aangeven hoe de natuureffecten van windturbines het beste ~~in kaart te brengen~~te onderzoeken. Als onderdeel van een milieu effectrapportage wordt in een volgende fase een analyse uitgevoerd op de effecten op natuur en landschap.

De expertgroep zal aangeven naar welke effecten in welk zoekgebied vooral gekeken moet worden. Hiervoor kan een aanvullend onderzoek ter plaatse gebeuren en kan lokale kennis bij de thematische klankbordgroep worden opgehaald. Mogelijk vindt ook een excursie naar de zoekgebieden plaats.

In de expertgroep natuur zitten verschillende disciplines die kennis hebben van het mogelijk effect van windturbines op natuur en landschap. En net als bij de expertgroep gezondheid hecht de gemeente eraan om ook specialisten op gebied van natuurbeleid op verschillende schaalniveaus (gemeente, provincie, rijk) in deze groep te laten deelnemen. De gemeente zal ook hier aan de organisaties die een MER moeten uitvoeren vragen of zij een expert willen aandragen. En de gemeente zal aan de organisaties die zorgen hebben over natuur vragen of zij een expert willen aandragen.

Met opmerkingen [redacted] Weet nog niet zeker of we dit ook echt moeten doen
Maar dat zou logisch zijn, vanuit de gezondheidsgroep

Uiteindelijk geeft de stedelijke klankbordgroep feedback op de samenstelling van de expertgroep. Ook deze groep zal worden voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter en bestaat uit een beperkt aantal leden (max. zes leden). De thematische klankbordgroep natuur zal input geven en de expertgroep van vragen voorzien. De voorzitters ~~Hiervoor~~ communiceren ~~de voorzitters~~ met elkaar om de vragen en antwoorden door te geven.

Met opmerkingen [redacted] Hierover?

Expertgroep ruimtelijke kwaliteit

Een expertgroep ruimtelijke kwaliteit zal aangeven hoe ruimtelijke effecten van windturbines op de omgeving te beoordelen zijn en welke ruimtelijke principes gebruikt kunnen worden. Als onderdeel van een milieu effectrapportage wordt in een volgende fase een analyse uitgevoerd hoe de inpassing zal bijdragen aan deze effecten.
De expertgroep zal aangeven naar welke effecten in welk zoekgebied vooral gekeken moet worden en hoe zich dit vertaalt naar inpassingsprincipes of scenario's voor de stad.

Bij de samenstelling van de expertgroep zijn de verschillende inhoudelijk relevante expertises leidend zoals stedenbouwkundig ontwerp, landschapsontwerp, kennis van monumentale waardes. Daarnaast hecht de gemeente eraan dat ook voor deze groep expertise aanwezig is op gebied van ruimtelijk beleid (gemeente, provincie en landelijk).

Ook deze groep zal worden voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter en bestaat uit een beperkt aantal leden (max. zes leden). Er wordt ook voor deze expertgroep samengewerkt met een klankbordgroep die de expertgroep van vragen zal voorzien. Hiervoor communiceren de voorzitters met elkaar.

Met opmerkingen [redacted] Hier wacht ik nog op laatste akkoord van [redacted]

Met opmerkingen [redacted] [redacted] geeft aan te hechten aan een kbg voor ruimtelijke kwaliteit Deze denkt ook op schaal van de hele stad mee, en niet alleen over de zoekgebieden Dus graag aparte begeleidingsgroepe

Waar mogen (inwoners van) buurgemeenten mee praten?

De activiteiten worden voorbereid door de gemeente Amsterdam in samenwerking met externe bureaus. Hiervoor werken het stedelijk team RES en de stadsdelen samen in procesgroepen. In deze lokale procesgroepen zitten ook medewerkers van de buurgemeenten, die grenzen aan de zoekgebieden van gemeente Amsterdam. Via deze lokale procesgroepen worden de bestuurders in de stadsdelen en buurgemeenten op de hoogte gehouden. Ook wordt de communicatie afgestemd tussen de verschillende partijen over de start van de activiteiten en de werving voor deelnemers.

Vertegenwoordigers van belangenorganisaties uit buurgemeenten kunnen mee praten in de lokale klankbordgroepen.

Inwoners van buurgemeenten en belanghebbenden uit buurgemeenten kunnen ook deelnemen aan de Amsterdamse activiteiten (PWE en workshops leefomgeving).

Met opmerkingen [redacted] Moet deze er in? Is interne organisatie?

Met opmerkingen [redacted] Ik zou hem anders framen, namelijk waar mogen buurgemeenten mee praten

- **Selectie klankbordgroepen?**

De klankbordgroepen worden samengesteld uit vertegenwoordigers van organisaties die direct of indirect een link hebben met het RES proces in Amsterdam, op stedelijk of op lokaal niveau. Er wordt via de nieuwsbrieven en social media opgeroepen om deel

te nemen aan een van de klankbordgroepen. Inschrijving staat open voor iedereen die een belangengroep vertegenwoordigd, ook uit buurgemeenten.
Uit alle mensen die zich hebben opgegeven met interesse in een klankbordgroep stellen wij een diverse groep van ongeveer 15 mensen samen waarin verschillende standpunten worden vertegenwoordigd.

Een onafhankelijke organisatie, het Nederlands Platform Burgerparticipatie Overheidsbeleid, adviseert over de samenstelling van de groepen. Er is geen hiërarchie tussen de stedelijke en lokale klankbordgroepen.

De groepen worden zo vormgegeven dat zoveel mogelijk betrokken organisaties op de juiste plek hun input kunnen geven.

Welke groepen zijn er en wie zitten er in?

- De gemeente Amsterdam constateert na aanleiding van het besluit over windenergie in de RES 1.0 dat er een grote behoefte is om mee te praten en mee te doen. -Tijdens het besluitvormingsproces heeft de gemeente veel raadsadressen ontvangen en is er veelvoudig gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in te spreken.
- De reflectiefase is opgezet om nog een keer iedere belanghebbende de gelegenheid te geven om input te leveren, op basis van het bestaande besluit over de RES 1.0.
- De gemeente nodigt partijen die de belangen behartigen en partijen die tot nu toe betrokkenheid getoond hebben, uit om intensiever mee te denken. Want juist betrokken partijen hebben de kennis die nodig is om alle belangen, behoeftes en zorgen in kaart te brengen.
- Hiervoor richt de gemeente een aantal klankbordgroepen in waar deze betrokkenheid getoond kan worden.

Welke activiteiten zijn er?

Online vragenlijst (in de vorm van een raadpleging)
De keuzen voor windmolens in de stad raakt niet alleen bewoners die nabij een locatie wonen, maar gaat ook over de keuzen die het college maakt voor de energietransitie in Amsterdam. Over het opwekken van hernieuwbare energie via windmolens in de stedelijke omgeving horen we van alle Amsterdammers graag welke gedachten zij daarbij hebben. Daarvoor organiseren wij een stadsbrede online vragenlijst.
Aanvullen…

Context mapping/ leefomgevingsonderzoek

- toelichting

Onderzoek naar hoe de inbreng van belangen verlopen is bij de RES 1.0? (evaluatie van de participatie)

- toelichting

Verkenningen over gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit

- 3x toelichting

a) **Beschrijving van de meepraatgroepen / klankbordgroepen.**
b) **Beschrijving van de expertgroepen.**
c) **Waar mogen buurgemeentes mee praten?**
d) **Selectie groepen.**

Met opmerkingen [redacted] ik zou toch meer duiden en openen, zoiets als? : Waarom klankbordgroepen experts ? De gemeente vindt het van belang dat in deze reflectiefase echt alle kennis, belangen en zorgen goed gehoord worden De gemeente nodigt dan ook betrokken partijen uit om dit proces te bewaken Want juist betrokken partijen hebben de kennis die nodig is om iedereen optimaal te betrekken bij deze fase

Met opmaak: Lijstalinea, Met opsommingstekens + Niveau: 1 + Uitgelijnd op: 0,63 cm + Inspringen op: 1,27 cm

Met opmaak: Lettertype: 12 pt, Niet Vet

Met opmerkingen [redacted] Wie heeft deze behoefte? Nu niet duidelijk benoemd

Met opmaak: Lettertype: 12 pt, Niet Vet

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet

Met opmaak: Lettertype: 12 pt, Niet Vet

Met opmerkingen [redacted] Zorgen, aandachtspunten en behoeften te uiten

Met opmaak: Lettertype: 12 pt, Niet Vet

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet

Met opmaak: Lettertype: (Standaard) Calibri, 12 pt, Tekstkleur: Zwart

Met opmaak: Lettertype: (Standaard) Calibri, 12 pt, Tekstkleur: Zwart

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet

Met opmaak: Lijstalinea

Met opmerkingen [redacted] Staat dit nog niet in de QenA?

Met opmerkingen [redacted] Deze zin loopt niet Zie tekst bij stedelijke klankbordgroep Daar is de tekst herschreven

Met opmaak: Markeren

Met opmaak: Markeren

Met opmaak: Markeren

Met opmaak: Markeren

Met opmaak: Lettertype: 12 pt, Niet Vet, Markeren

Met opmaak: Lijstalinea, Met opsommingstekens + Niveau: 1 + Uitgelijnd op: 0,63 cm + Inspringen op: 1,27 cm

Met opmaak: Lettertype: Niet Vet, Markeren

Met opmerkingen [redacted] Ik vind meepraatgroepen de lading niet dekken Meepraten lijkt op: input geven voor een besluit

Met opmerkingen [redacted] Feed back groepen? Gaat vooral om "hoe vertaal je klankbord' naar makkelijke taal?

- **Stedelijke klankbordgroep**

De keuzen voor windmolens in de stad raakt niet alleen bewoners die nabij een locatie wonen. , maar gaat ook over de keuzen die het college maakt voor de energietransitie in Amsterdam. Het is onderdeel van alle maatregelen die de gemeente Amsterdam neemt voor een bijdrage aan de energietransitie. Voor Over het opwekken van hernieuwbare energie via windmolens in de stedelijke omgeving horenNamens we ook alle alle Amsterdammers is het relevant om mee te denken over moet worden nagedacht hoe en waar de windmolens passen binnen Amsterdam. Daarom denkt eenEen stedelijke klankbordgroep namensbiedt de ruimte om namens alle Amsterdammers mee te denken. Deze graag welke gedachten daarbij zijn door alle amsterdammers. Daarvoor organiseren wij ook activiteiten, zoals een online vragenlijst Er is een stedelijke klankbordgroep die geeft input geeft op activiteiten in de reflectiefase alle activiteiten zoals de online vragenlijst onder bewoners en belanghebbenden, en op eende evaluatie van het participatieproces tot en met de RES 1.0, die betrekking hebben op de hele stad. (zie hier voor meer informatie over de activiteiten). .

In de stedelijke klankbordgroep zitten vertegenwoordigers van organisaties die op stedelijk niveau betrokken zijn bij het proces. Dat kunnen ook organisaties zijn die geen relatie hebben met de zoekgebieden in Amsterdam zelf. Denk aan een ondernemersvereniging voor heel Amsterdam of aan groepen die zich zorgen maken over het klimaat of die juist zorgen hebben bij de komst van windmolens.
De stedelijke groep komt ca circa vijf keer bij elkaar en start medio oktober.

- **Lokale klankbordgroepen**

Uiteraard is informatie uit de lokale omgeving rond de zoekgebieden is onmisbaar. om een juiste afweging op te stellen waarop je een keuze maakt voor een locatie. Het is belangrijk dat we ervoor zorgen dat een zo breed mogelijke vertegenwoordiging uit de wijken en buurten gelegen in zoekgebieden, deelneemtmee denkt. .
Een lokale klankbordgroep helpt ervoor te zorgen dat de activiteiten op een juiste manier aansluiten bij de beleving van de bewoners en dat er een brede deelname is. De klankbordgroep bewaakt dit doordat ze de wijk en de buurt goed kennen.
Per windrichting stadsdeel waarin een zoekgebied ligt, wordt een lokale klankbordgroep samengesteld (Nieuw-West, Noord, Oost, Zuidoost). Hier worden kwesties besproken die direct te maken hebben met het betreffende zoekgebied en de leefomgeving van de bewoners in en om de zoekgebieden. Denk aan vragen: Wat speelt er in dit zoekgebied, worden de bewoners en groepen gehoord, hoe kunnen we hen het beste bereiken etc. Ook geven de lokale klankbordgroepen input op lokale activiteiten zoals de workshops van het leefomgevingsonderzoek.

In de lokale klankbordgroepen zitten vertegenwoordigers van lokale organisaties zoals bijvoorbeeld bewonersverenigingen, lokale natuurorganisaties of volkstuinverenigingen, maar denk ook aan huurdersverenigingen of VVE's. Ook

Met opmerkingen [redacted] Taal

Met opmaak: Markeren

Met opmerkingen [redacted] Dit moet je denk ik echt even uitleggen

Met opmerkingen [redacted] Iets mee over zeggen Waar moet ik aan de denken? Ondernemersverenigingen, duurzaamheidsclubs etc

Met opmerkingen [redacted] Voorbeelden toegevoegd

Met opmerkingen [redacted] Ik zie de relatie niet tussen bewaken en het goed kennen van de buurt Oftewel deze zin snijdt geen houdt Plus je geeft de opdracht aan de klankbordgroep om iets te bewaken – dat moet je niet vragen als activiteit Het gaat om meedenken en samen leren Bewaken is geen activiteit van de klankbordgroep

Met opmerkingen [redacted] Zou ik niet gebruiken

Met opmerkingen [redacted] Vervangen door Stadsdeel

organisaties uit buurgemeenten die grenzen aan de Amsterdamse zoekgebieden kunnen aansluiten.

Stadsdeel Oost
In Stadsdeel Oost wordt voor de lokale klankbordgroep samengewerkt met Ma.ak020. In het Maatschappelijk Akkoord Amsterdam (Ma.ak020) hebben actieve Amsterdammers en het gemeentebestuur afspraken gemaakt hoe zij samen werken aan een inclusieve, gezonde, eerlijke en initiatiefrijke stad.
Kijk hier voor meer informatie [link invoegen: https://ma.ak020.nl].

De lokale klankbordgroepen komen circa drie keer bij elkaar en starten eind oktober.

Thematische klankbordgroepen gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit.
Tijdens de reflectiefase is het van belang om ook (wetenschappelijke) deskundigheid en expertise te betrekken. Bewoners hebben veel vragen gesteld en zorgen geuit over de onderwerpen: gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit ~~een inbreng te geven. Dit veel vragen gesteld en zorgen geuit~~. In de reflectiefase geven we daarom meer aandacht aan deze thema's. Experts zullen op deze ~~betreft thema's vragen en zorgen zijn . Experts gaan op~~ verschillende thema~~'~~'s ~~bekijken~~adviseren welke onderzoeken nodig zijn om een objectieve analyse te kunnen maken van de effecten van windturbines op gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit. De onderzoeken worden pas uitgevoerd tijdens de~~de~~ vervolgfase wanneer locaties ~~van~~van windturbines ~~bekend zijn~~bekend zijn.

~~–~~Deze expertgroepen worden elk ~~ook~~ begeleid ~~-~~door een (thematische) klankbordgroep.

~~Naast de groepen die input geven op de activiteiten waaraan alle Amsterdammers deel kunnen nemen, zijn er ook klankbordgroepen op de specialistische verkenningen.~~
Vertegenwoordigers van belangengroepen kunnen ~~daarin~~ deelnemen aan een klankbordgroep en input geven op de thema's gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit. De thematische klankbordgroepen kiezen een voorzitter, die ~~vanuit~~ voor deze groep spreekt.
Deze groepen komen ongeveer drie keer bij elkaar en starten eind oktober.

Wil je zelf input geven aan de thematische klankbordgroepen: stuur een mail aan input_kbg_RESamsterdam@amsterdam.nl

- **Expertgroep Gezondheid**

Een commissie van experts zal aangeven hoe de gezondheidseffecten van windturbines het beste in kaart te brengen. Als onderdeel van een milieu effectrapportage wordt in een volgende fase een gezondheidseffectanalyse (GEA) uitgevoerd.

Het doel van de expertgroep is te adviseren over de onderdelen van een "goede gezondheidseffectanalyse" zodat het bestuur van Amsterdam een goede keuze kan

Met opmerkingen [redacted] Ik zoek hier nog even naar helderheid:

Met opmerkingen [redacted] Snap je vraag niet

Met opmerkingen [redacted] Windturbine of windmolen? Even checken bij [redacted]

Met opmerkingen [redacted] Dit hebben we nog niet doordacht – hoe willen we dit organiseren? Het lijke me niet wenselijk om de namen van de voorzitters via de website te communiceren Maar het lijkt me wel adequaat om toch een mogelijkheid aan te bieden om met de groepen in contact te treden

Met opmerkingen [redacted] Algemeen mailadres per omgeving lijkt mij de oplossing Klankbordgroepen beheren deze zelf

Met opmerkingen [redacted] Wie beheert deze mail inbox?

Willen we deze al opsplitsen in meerdere adressen zodat mensen gericht kunnen sturen naar een klankbordgroep? Dus lokaal en stedelijk en per thema?

Met opmerkingen [redacted] Afweging: expertgroepen hier alleen even in een tijdje noemen met een link erbij voor meer info en dan doorlinken naar deze teksten per onderdeel Meest belangrijk is te weten dat er experts zijn op de thema's

Met opmerkingen [redacted] Goed idee

maken voor een windturbinelocatie. Deze GEA zal ook voor het gebied Noorder-IJplas/ Cornelis Douwesterrein worden uitgevoerd.

De expertgroep zal worden geleid door een onafhankelijke voorzitter en bestaan uit experts van verschillende disciplines die kennis hebben van de effecten van windturbinegeluid op de gezondheid. Voor het functioneren bestaat de expertgroep uit een beperkt aantal leden. De gemeente vindt het belangrijk dat in de expertgroep gezondheid in ieder geval verschillende inhoudelijke expertises vertegenwoordigd zijn en dat kennis van beleid op de verschillende schaalniveaus (gemeente, provincie, landelijk) aanwezig moet zijn. Ook vraagt de gemeente aan partijen die uitvoering moeten geven aan de MER in de volgende fase om een expert aan te dragen en aan partijen die zorgen hebben over gezondheid om een expert op dit thema aan te dragen.

De klankbordgroep gezondheid zal feedback geven op de samenstelling van deze expertgroep. De gemeente beslist uiteindelijk over de samenstelling. Ook wordt de expertgroep van input en vragen voorzien door de voorzitter van de thematische klankbordgroep.

Expertgroep natuur

Een expertgroep natuur zal aangeven hoe de natuureffecten van windturbines het beste ~~in kaart te brengen~~te onderzoeken. Als onderdeel van een milieu effectrapportage wordt in een volgende fase een analyse uitgevoerd op de effecten op natuur en landschap.

De expertgroep zal aangeven naar welke effecten in welk zoekgebied vooral gekeken moet worden. Hiervoor kan een aanvullend onderzoek ter plaatse gebeuren en kan lokale kennis bij de thematische klankbordgroep worden opgehaald. Mogelijk vindt ook een excursie naar de zoekgebieden plaats.

In de expertgroep natuur zitten verschillende disciplines die kennis hebben van het mogelijk effect van windturbines op natuur en landschap. En net als bij de expertgroep gezondheid hecht de gemeente eraan om ook specialisten op gebied van natuurbeleid op verschillende schaalniveaus (gemeente, provincie, rijk) in deze groep te laten deelnemen. De gemeente zal ook hier aan de organisaties die een MER moeten uitvoeren vragen of zij een expert willen aandragen. En de gemeente zal aan de organisaties die zorgen hebben over natuur vragen of zij een expert willen aandragen.

Uiteindelijk geeft de stedelijke klankbordgroep feedback op de samenstelling van de expertgroep. Ook deze groep zal worden voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter en bestaat uit een beperkt aantal leden (max. zes leden). De thematische klankbordgroep natuur zal input geven en de expertgroep van vragen voorzien. Hiervoor communiceren de voorzitters met elkaar.

Met opmerkingen [redacted] Weet nog niet zeker of we dit ook echt moeten doen
Maar dat zou logisch zijn, vanuit de gezondheidsgroep

Met opmerkingen [redacted] Hierover?

Expertgroep ruimtelijke kwaliteit

Een expertgroep ruimtelijke kwaliteit zal aangeven hoe ruimtelijke effecten van windturbines op de omgeving te beoordelen zijn en welke ruimtelijke principes gebruikt kunnen worden. Als onderdeel van een milieu effectrapportage wordt in een volgende fase een analyse uitgevoerd hoe de inpassing zal bijdragen aan deze effecten.
De expertgroep zal aangeven naar welke effecten in welk zoekgebied vooral gekeken moet worden en hoe zich dit vertaalt naar inpassingsprincipes of scenario's voor de stad.

Bij de samenstelling van de expertgroep zijn de verschillende inhoudelijk relevante expertises leidend zoals stedenbouwkundig ontwerp, landschapsontwerp, kennis van monumentale waardes. Daarnaast hecht de gemeente eraan dat ook voor deze groep expertise aanwezig is op gebied van ruimtelijk beleid (gemeente, provincie en landelijk).

Ook deze groep zal worden voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter en bestaat uit een beperkt aantal leden (max. zes leden). Er wordt ook voor deze expertgroep samengewerkt met een klankbordgroep die de expertgroep van vragen zal voorzien. Hiervoor communiceren de voorzitters met elkaar.

Met opmerkingen [redacted] Hier wacht ik nog op laatste akkoord van [redacted]

Met opmerkingen [redacted] Jurian geeft aan te hechten aan een kbg voor ruimtelijke kwaliteit Deze denkt ook op schaal van de hele stad mee, en niet alleen over de zoekgebieden Dus graag aparte begeleidingsgroepe

Waar mogen (inwoners van) buurgemeenten mee praten?

De activiteiten worden voorbereid door de gemeente Amsterdam in samenwerking met externe bureaus. Hiervoor werken het stedelijk team RES en de stadsdelen samen in procesgroepen. In deze lokale procesgroepen zitten ook medewerkers van de buurgemeenten, die grenzen aan de zoekgebieden van gemeente Amsterdam. Via deze lokale procesgroepen worden de bestuurders in de stadsdelen en buurgemeenten op de hoogte gehouden. Ook wordt de communicatie afgestemd tussen de verschillende partijen over de start van de activiteiten en de werving voor deelnemers.

Vertegenwoordigers van belangenorganisaties uit buurgemeenten kunnen mee praten in de lokale klankbordgroepen.

Inwoners van buurgemeenten en belanghebbenden uit buurgemeenten kunnen ook deelnemen aan de Amsterdamse activiteiten (PWE en workshops leefomgeving).

Met opmerkingen [redacted] Moet deze er in? Is interne organisatie?

Met opmerkingen [redacted] Ik zou hem anders framen, namelijk waar mogen buurgemeenten mee praten

- **Selectie klankbordgroepen?**

De klankbordgroepen worden samengesteld uit vertegenwoordigers van organisaties die direct of indirect een link hebben met het RES proces in Amsterdam, op stedelijk of op lokaal niveau. Er wordt via de nieuwsbrieven en social media opgeroepen om deel

te nemen aan een van de klankbordgroepen. Inschrijving staat open voor iedereen die een belangengroep vertegenwoordigd, ook uit buurgemeenten.
Uit alle mensen die zich hebben opgegeven met interesse in een klankbordgroep stellen wij een diverse groep van ongeveer 15 mensen samen waarin verschillende standpunten worden vertegenwoordigd.

Een onafhankelijke organisatie, het Nederlands Platform Burgerparticipatie Overheidsbeleid, adviseert over de samenstelling van de groepen. Er is geen hiërarchie tussen de stedelijke en lokale klankbordgroepen.

De groepen worden zo vormgegeven dat zoveel mogelijk betrokken organisaties op de juiste plek hun input kunnen geven.

Doorlink pagina als men op Klankbordgroepen klikt in het aanmeldformulier:

Waarom een reflectiefase?

De gemeente Amsterdam constateert na aanleiding van het besluit over windenergie in de RES 1.0 dat er een grote behoefte is om mee te praten en mee te doen. Tijdens het besluitvormingsproces heeft de gemeente veel raadsadressen ontvangen en is er veelvoudig gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in te spreken. De reflectiefase is opgezet om nog een keer iedere belanghebbende de gelegenheid te geven om input te leveren. Door mee te doen, draagt u bij aan informatie voor de gemeenteraad. Hiermee kan de raad later een weloverwogen keuze maken over de mogelijke locaties voor windmolens in Amsterdam.

Met opmerkingen [redacted] Wie heeft deze behoefte? Nu niet duidelijk benoemd

Met opmerkingen [redacted] Zorgen, aandachtspunten en behoeften te uiten

De gemeente nodigt partijen die tot nu toe betrokkenheid getoond hebben uit om intensiever mee te denken. Want juist betrokken partijen hebben de kennis die nodig is om alle belangen, behoeftes en zorgen in kaart te brengen.

Tegelijk intensiveert de gemeente de communicatie-inzet om ook mensen te bereiken die tot nu toe mogelijk nog niet gehoord zijn.

De gemeente voert tijdens de reflectiefase activiteiten uit waaraan iedereen deel kan nemen. Als bewoner, deskundige of belanghebbende die een groep vertegenwoordigd kunt u zich aanmelden voor deelname aan een klankbordgroep. Belanghebbende uit buurgemeenten mogen ook mee doen aan de reflectiefase.

Welke activiteiten zijn er? Staat al beschreven op de website Reflectiefase. Is voldoende voor nu. Doorlinken naar website reflectiefase.

Met opmerkingen [redacted] Staat dit nog niet in de QenA?

Onderzoek naar belangeninbreng tot aan de RES 1.0?

Caroline: toelichting schrijven

- **Stedelijke klankbordgroep**

In de stedelijke klankbordgroep zitten vertegenwoordigers van organisaties die op stedelijk niveau betrokken zijn. Dat kunnen ook organisaties zijn die geen relatie hebben met de zoekgebieden in Amsterdam zelf. Denk aan een ondernemersvereniging voor heel Amsterdam of aan groepen die zich zorgen maken over het klimaat of die juist zorgen hebben bij de komst van windmolens.
De stedelijke groep komt circa vijf keer bij elkaar en start medio november.

De keuze voor windmolens in de stad raakt niet alleen bewoners die nabij een locatie wonen. Het is onderdeel van alle maatregelen die de gemeente Amsterdam neemt voor een bijdrage aan de energietransitie. Voor alle Amsterdammers is het relevant om mee te denken over hoe en waar de windmolens passen binnen Amsterdam. Een stedelijke klankbordgroep biedt de ruimte om namens alle Amsterdammers mee te denken. De groep geeft feedback tijdens de reflectiefase, zij geeft input voor o.a. het afwegingskader en de richtlijnen voor samenwerking en sturing.

Met opmerkingen [redacted] Dit moet je denk ik echt even uitleggen

- **Lokale klankbordgroepen**

Informatie uit de lokale omgeving rond de zoekgebieden is onmisbaar. Het is belangrijk dat een zo breed mogelijke vertegenwoordiging uit de wijken en buurten gelegen in zoekgebieden, mee denkt.
Per stadsdeel waarin een zoekgebied ligt, wordt een lokale klankbordgroep samengesteld (Nieuw-West, Noord, Oost, Zuidoost). Hier worden kwesties besproken die direct te maken hebben met het betreffende zoekgebied en de leefomgeving van de bewoners in en om de zoekgebieden. Denk aan vragen: Wat speelt er in dit zoekgebied, worden de bewoners en groepen gehoord en feedback op de resultaten van het onderzoek over de leefomgeving.

In de lokale klankbordgroepen zitten vertegenwoordigers van lokale organisaties zoals bijvoorbeeld bewonersverenigingen, lokale natuurorganisaties of volkstuinverenigingen, maar denk ook aan huurdersverenigingen of VVE's. Ook organisaties uit buurgemeenten die grenzen aan de Amsterdamse zoekgebieden kunnen aansluiten.

Stadsdeel Oost
In Stadsdeel Oost wordt voor de lokale klankbordgroep samengewerkt met Ma.ako20. In het Maatschappelijk Akkoord Amsterdam (Ma.ako20) hebben actieve Amsterdammers en het gemeentebestuur afspraken gemaakt hoe zij samen werken aan een inclusieve, gezonde, eerlijke en initiatiefrijke stad.
Kijk hier voor meer informatie [link invoegen: https://ma.ako20.nl].

De lokale klankbordgroepen komen circa drie keer bij elkaar en starten eind oktober.

Gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit.
Bewoners hebben veel vragen gesteld en zorgen geuit over de onderwerpen: gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit. In de reflectiefase geven we daarom meer aandacht aan deze thema's.
We vragen experts om op deze verschillende thema's te adviseren welke onderzoeken nodig zijn om een objectieve analyse te kunnen maken van de effecten van windmolens. Hierover wordt een advies opgesteld. De onderzoeken worden pas uitgevoerd tijdens de vervolgfase wanneer locaties van windturbines bekend zijn.

Met opmerkingen [redacted] Windturbine of windmolen? Even checken bij [redacted]

De expertgroepen gezondheid en natuur worden begeleid door een (thematische) klankbordgroep. Vertegenwoordigers van belangengroepen kunnen deelnemen aan een klankbordgroep en input geven op de thema's gezondheid, natuur en ruimtelijke kwaliteit. De thematische klankbordgroepen kiezen een voorzitter, die voor deze groep spreekt. Deze groepen komen ongeveer drie keer bij elkaar en starten medio november.

Wil je zelf input geven aan de thematische klankbordgroepen: gebruik het contactformulier.

Met opmerkingen S1.2.e Link toevoegen

- **Gezondheid**

Een commissie van experts zal aangeven hoe de gezondheidseffecten van windturbines het beste in kaart te brengen. Als onderdeel van een milieu effectrapportage wordt in een volgende fase een gezondheidseffectanalyse (GEA) uitgevoerd.

Het doel van de expertgroep is te adviseren over de onderdelen van een "goede gezondheidseffectanalyse" zodat het bestuur van Amsterdam een goede keuze kan maken voor een windturbinelocatie. Deze GEA zal ook voor het gebied Noorder-IJplas/ Cornelis Douwesterrein worden uitgevoerd.

De expertgroep zal worden geleid door een onafhankelijke voorzitter en bestaan uit experts van verschillende disciplines die kennis hebben van de effecten van windturbinegeluid op de gezondheid. Voor het functioneren bestaat de expertgroep uit een beperkt aantal leden. De gemeente vindt het belangrijk dat in de expertgroep gezondheid in ieder geval verschillende inhoudelijke expertises vertegenwoordigd zijn en dat kennis van beleid op de verschillende schaalniveaus (gemeente, provincie, landelijk) aanwezig moet zijn. Ook vraagt de gemeente aan partijen die uitvoering moeten geven aan de MER in de volgende fase om een expert aan te dragen en aan partijen die zorgen hebben over gezondheid om een expert op dit thema aan te dragen.

De klankbordgroep gezondheid zal feedback geven op de samenstelling van deze expertgroep. De gemeente beslist uiteindelijk over de samenstelling. Ook wordt de expertgroep van input en vragen voorzien door de voorzitter van de thematische klankbordgroep.

Natuur
Een expertgroep natuur zal aangeven hoe de natuureffecten van windturbines het beste te onderzoeken. Als onderdeel van een milieu effectrapportage wordt in een volgende fase een analyse uitgevoerd op de effecten op natuur en landschap.

De expertgroep zal aangeven naar welke effecten in welk zoekgebied vooral gekeken moet worden. Hiervoor kan een aanvullend onderzoek ter plaatse gebeuren en kan lokale kennis bij de thematische klankbordgroep worden opgehaald. Mogelijk vindt ook een excursie naar de zoekgebieden plaats.

In de expertgroep natuur zitten verschillende disciplines die kennis hebben van het mogelijk effect van windturbines op natuur en landschap. En net als bij de expertgroep gezondheid hecht de gemeente eraan om ook specialisten op gebied van natuurbeleid op verschillende schaalniveaus (gemeente, provincie, rijk) in deze groep te laten deelnemen. De gemeente zal ook hier aan de organisaties die een MER moeten uitvoeren vragen of zij een expert willen aandragen. En de gemeente zal aan de organisaties die zorgen hebben over natuur vragen of zij een expert willen aandragen.

Uiteindelijk geeft de klankbordgroep natuur feedback op de samenstelling van de expertgroep. Ook deze groep zal worden voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter en bestaat uit een beperkt aantal leden (max. zes leden). De thematische klankbordgroep natuur zal input geven en de expertgroep van vragen voorzien. De voorzitters communiceren met elkaar om de vragen en antwoorden door te geven.

Met opmerkingen s.1.2.e Hierover?

Ruimtelijke kwaliteit

Een expertgroep ruimtelijke kwaliteit zal aangeven hoe ruimtelijke effecten van windturbines op de omgeving te beoordelen zijn en welke ruimtelijke principes gebruikt kunnen worden. Als onderdeel van een milieu effectrapportage wordt in een volgende fase een analyse uitgevoerd hoe de inpassing zal bijdragen aan deze effecten.
De expertgroep zal aangeven naar welke effecten in welk zoekgebied vooral gekeken moet worden en hoe zich dit vertaalt naar inpassingsprincipes of scenario's voor de stad.

Bij de samenstelling van de expertgroep zijn de verschillende inhoudelijk relevante expertises leidend zoals stedenbouwkundig ontwerp, landschapsontwerp, kennis van monumentale waardes. Daarnaast hecht de gemeente eraan dat ook voor deze groep expertise aanwezig is op gebied van ruimtelijk beleid (gemeente, provincie en landelijk).

Ook deze groep zal worden voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter en bestaat uit een beperkt aantal leden (max. zes leden). Er wordt ook voor deze expertgroep samengewerkt met een klankbordgroep die de expertgroep van vragen zal voorzien. Hiervoor communiceren de voorzitters met elkaar.

Waar mogen (inwoners van) buurgemeenten mee praten?
De gemeente Amsterdam bereid de activiteiten voor. Dit gebeurt samen met externe bureaus en medewerkers van de stadsdelen en de buurgemeenten die grenzen aan de zoekgebieden van gemeente Amsterdam. Ook wordt de communicatie wordt afgestemd tussen de verschillende partijen over de start van de activiteiten en de werving van deelnemers.
Vertegenwoordigers van belangenorganisaties uit buurgemeenten kunnen mee praten in de lokale klankbordgroepen.

Inwoners van buurgemeenten en belanghebbenden uit buurgemeenten kunnen ook deelnemen aan de Amsterdamse activiteiten (PWE en workshops leefomgeving).

- **Selectie klankbordgroepen?**

De klankbordgroepen worden samengesteld uit vertegenwoordigers van organisaties die direct of indirect een link hebben met het RES proces in Amsterdam, op stedelijk of op lokaal niveau. Er wordt via de nieuwsbrieven en social media opgeroepen om deel te nemen aan een van de klankbordgroepen. Inschrijving staat open voor iedereen die een belangengroep vertegenwoordigd, ook uit buurgemeenten.
Uit alle mensen die zich hebben opgegeven met interesse in een klankbordgroep stellen wij een diverse groep van ongeveer 15 mensen samen waarin verschillende standpunten worden vertegenwoordigd.
Een onafhankelijke organisatie, het Nederlands Platform Burgerparticipatie Overheidsbeleid, adviseert over de samenstelling van de groepen.

Uit alle mensen die zich opgeven voor een van de klankbordgroepen worden er diverse groepen samengesteld. Geselecteerd worden belanghebbenden die namens een groep spreken zoals bewoner- en ondernemingsverenigingen, energiecoöperaties, sportclubs en volkstuinen. Het Nederlands Platform Burgerparticipatie en Overheidsbeleid (NPBO) helpt bij de selectie van deelnemers. Zij kiezen de samenstelling van groepen op basis van:

- De doelstelling van de klankbordgroep (lokaal, stedelijk of een thema)
- De verschillende perspectieven van de belangengroepen en de mogelijke inhoudelijke inbreng (bijvoorbeeld in een bepaald zoekgebied of specifieke kennis over die u of uw groep beschikt),
- Werkbaarheid van de groep (maximaal aantal deelnemers 15 personen).

De groepen worden zo vormgegeven dat zoveel mogelijk betrokken organisaties een plek aan tafel krijgen. Er is geen hiërarchie tussen de stedelijke en lokale klankbordgroepen. Geïnteresseerden uit buurgemeenten die grenzen aan de Amsterdamse zoekgebieden mogen zich ook opgeven.

Van: [redacted]@noord-holland.nl>
Verzonden: dinsdag 2 november 2021 11:48
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RES NHZ: Uitnodiging bestuurlijke bijeenkomst 'samenwerken aan de energie-infrastructuur' en innovatie&realisatie roadmap NHN
Bijlagen: 20211008 Brief aan gemeenten Taskforce energieinfra - met datumstempel.pdf; 7) RES-roadmap-v5.pdf; 7) Roadmap innovaties RESsen 2022-2023.pdf

Hallo,

Graag stuur ik:

1. onderstaande mail van collega [redacted] naar jullie door (let op; **agenda-item**!)
2. ter informatie/inspiratie de Innovatie en Realisatie Roadmap NHN

Hartelijke groet,

[redacted]

T (023) [redacted]

Van: [redacted]@noord-holland.nl>
Verzonden: dinsdag 2 november 2021 11:35

Beste collega,

Op 23 december van 10:30 tot 12:00 is er een online bestuurlijke bijeenkomst 'Samenwerken aan energie-infrastructuur'. Onderstaande uitnodiging is naar RO-, EZ- en RES-wethouders in Noord-Holland gestuurd.

Als ambtenaar kun je op de achtergrond meekijken en –luisteren. Dus zet deze bijeenkomst alvast in je agenda en stuur deze mail door naar collega's in jouw gemeente en/of regio. Aanmelden kan via dit aanmeldformulier. Uiterlijk twee weken voor bijeenkomst zullen we een vergaderlink sturen.

Bestuurders wordt gevraagd zich met een aanmeldformulier aan te melden, een link daarvoor staat in de uitnodiging die zij hebben ontvangen. Op dat formulier is ruimte voor vragen die zij alvast willen doorgeven. Ook kunnen vragen worden gesteld vanuit regionale bestuurlijke portefeuillehouders-overleggen. Bereid je een regionaal

portefeuille-overleg voor dat plaatsvindt vóór 23 december, zorg dan dat dit onderwerp wordt geagendeerd en dat je de betreffende vragen invult op het aanmeldformulier.

In februari wordt ook een fysieke bestuurlijke bijeenkomst gehouden. De uitnodiging hiervoor volgt binnenkort. Vragen die na 23 december opkomen, kunnen in de aanloop naar deze tweede bijeenkomst worden meegegeven.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsadviseur Energie-infrastructuur

T 06 [redacted]
Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl
venm@noord-holland.nl
Provincie Noord-Holland

Van: [redacted]@noord-holland.nl>
Verzonden: dinsdag 2 november 2021 11:29
Onderwerp: Uitnodiging bestuurlijke bijeenkomst 'samenwerken aan de energie-infrastructuur'

Geachte collega bestuurder,

Wat zijn de gevolgen van de transportschaarste op het elektriciteitsnet in Noord-Holland? En hoe kunnen wij daarvoor samen een oplossing vinden? Daarover gaan wij graag met u in gesprek tijdens twee bestuurlijke bijeenkomsten 'samenwerken aan de energie-infrastructuur'. Wij nodigen u daarvoor graag uit op donderdag 23 december (online) en in februari op het provinciehuis in Haarlem.

Onlangs heeft u bijgevoegde brief van de provincie Noord-Holland ontvangen over de Taskforce Energie-infrastructuur. De provincie, de gemeenten, Liander en TenneT hebben elkaar hard nodig om ervoor te zorgen dat de energie-infrastructuur in Noord-Holland voldoet aan wat in de toekomst nodig is.

Online bijeenkomst - donderdag 23 december, van 10:30 – 12:00 uur

Tijdens deze online bijeenkomst geven wij graag een toelichting op de knelpunten in het elektriciteitsnetwerk in Noord-Holland. Daarnaast bespreken we hoe gewerkt wordt aan oplossingen op de korte en middellange termijn. Ook lichten we toe hoe we grote ruimtelijke opgaven in samenhang met uitbreidingen van de energie-infrastructuur kunnen gaan programmeren.

Wij kunnen ons voorstellen dat er veel vragen zijn, zoals 'Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de net-uitbreidingen tijdig plaatsvinden?', 'Wat kunnen we in de tussentijd doen?' en 'Hoe komen we tot gezamenlijke keuzes bij het programmeren van grote opgaven?'. Wij zullen uw vragen beantwoorden tijdens de bijeenkomst. Edward Stigter (gedeputeerde - provincie Noord-Holland), [redacted] (Chief Transition Officer - Alliander), [redacted] (manager grid development and strategy - TenneT) en een vertegenwoordiger van EZ zijn aanwezig voor de beantwoording van uw vragen. Ook gedeputeerden [redacted] en [redacted] nemen deel aan het gesprek.

U kunt zich hier aanmelden voor de online bijeenkomst. Het definitieve programma en de online vergaderlink ontvangt u twee weken van tevoren.

Ronde tafelgesprek – februari 2022

We gaan in februari graag met u en andere stakeholders in gesprek over hoe we het samenwerken aan de opgave van de energie-infrastructuur verder kunnen vormgeven. Het gaat dan niet alleen om de bestuurlijke samenwerking, maar ook om de samenwerking met betrokken partijen. Met als doel om met elkaar te komen tot het uitvoeren van de geplande netuitbreidingen op de relatief korte termijn. Daarnaast is samenwerking nodig om te komen tot het 'integraal programmeren en prioriteren' van de grote energie-infrastructuur-uitbreidingen op de middellange en langere termijn. Wellicht zijn er nog andere onderwerpen die u graag zou willen bespreken.

Wij willen u vragen om voorafgaand aan de bijeenkomst in de portefeuillehouders-overleggen in de deelregio aandachtspunten op te halen die ook ter tafel zouden kunnen komen tijdens het ronde tafelgesprek.

Het ronde tafelgesprek vindt in februari plaats op het provinciehuis in Haarlem. Het wordt een hybride bijeenkomst, u kunt online of op locatie deelnemen. Binnenkort ontvangt u hiervoor de uitnodiging met daarbij de mogelijkheid om u aan te melden.

We kijken uit naar uw aanwezigheid!

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerden Edward Stigter, Ilse Zaal en Cees Loggen

Aan dit bericht en eventuele bijlagen kunnen geen rechten worden ontleend. Het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Burgemeester en Wethouders van de gemeenten in Noord-Holland

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

[redacted]@noord-holland.nl

Telefoonnummer
06 [redacted]

Verzenddatum

08 OKT. 2021

Kenmerk

1713171/1713180

Uw kenmerk

Betreft: Taskforce Energie-infrastructuur

Geacht college,

Het is u ongetwijfeld niet ontgaan: het elektriciteitsnetwerk heeft in grote delen van Noord-Holland de maximale capaciteit bereikt, zo heeft Liander bekend gemaakt. Dit heeft meerdere oorzaken, zoals de groeiende economie, de digitalisering van de samenleving, het in recordtempo bouwen van huizen en het verduurzamen van de energievoorziening. Deze ontwikkelingen zorgen voor een explosieve vraag naar transport en distributie van elektriciteit waardoor het letterlijk knelt op het elektriciteitsnet in Noord-Holland. Daarnaast veroorzaken deze ontwikkelingen ook druk op het landelijk transportnet van TenneT.

Liander werkt samen met TenneT op veel plaatsen in Noord-Holland aan uitbreidingen van het elektriciteitsnet. Het aanpassen van het stroomnet om de knelpunten op te lossen is ook een absolute prioriteit voor de provincie Noord-Holland. Wij zetten alles op alles om ervoor te zorgen dat er genoeg transport van elektriciteit mogelijk is voor nieuwe woningen, de energietransitie en economische ontwikkelingen.

Dat kunnen we als provincie niet alleen. Samen met de netbeheerders, en samen met u, willen wij ervoor zorgen dat er voldoende ruimte is om de nodige nieuwe kabelverbindingen en transformatorstations aan te leggen. Ook is het belangrijk dat we met elkaar ervoor zorgen dat de uitbreidingen tijdig gereed zijn. Waar mogelijk zoeken we naar versnellingsmogelijkheden.

Wat zijn de gevolgen van de transportschaarste?
Het bereiken van de maximale capaciteit betekent dat Liander in meerdere gemeenten in Noord-Holland nieuwe grootverbruikers van elektriciteit, zoals industrie, supermarkten, grootschalige horeca en kantoren, niet kan aansluiten. Ook partijen met een grootverbruikaansluiting die al een aansluiting hebben en meer elektriciteit gaan gebruiken, kunnen tijdelijk geen verzwaring van de netaansluiting krijgen.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Op andere plekken in Noord-Holland betekent het bereiken van de maximale capaciteit dat nieuwe of grotere aansluitingen voor het terugleveren van energie tijdelijk niet mogelijk zijn.

Een overzicht vindt u op
https://www.liander.nl/transportschaarste/beschikbaarheid-capaciteit
Via uw contactpersoon bij Liander kunt u terecht voor vragen over de specifieke situatie in uw gemeente en de mogelijke gevolgen daarvan.

Oplossingen
Nieuwe grootverbruik netaansluitingen, of het verzwaren van een netaansluiting kan pas weer als het elektriciteitsnet is uitgebreid of als er oplossingen beschikbaar zijn die meer netcapaciteit creëren. Daarvoor onderzoekt Liander in gebieden waar de maximale capaciteit is bereikt, of capaciteit vrij kan komen door het toepassen van congestiemanagement. Zowel voor het leveren van energie, als het terugleveren van energie kan dit een oplossing zijn totdat het elektriciteitsnet is uitgebreid. Ook zet Liander in op mogelijke andere innovatieve oplossingen met marktpartijen, zoals het afstemmen van vraag en aanbod van elektriciteit door grootverbruikers rond een knelpunt. Tennet zoekt op dezelfde wijze naar oplossingen voor meer netcapaciteit op het landelijk transportnet.

Gezamenlijke aanpak: Taskforce energie-infrastructuur

Korte termijn: urgente knelpunten oplossen
Eind 2020 is de Taskforce Energie-infrastructuur opgericht. Hierin werken Liander, TenneT en de provincie Noord-Holland samen om als eerste de meest urgente knelpunten in het elektriciteitsnet aan te pakken. Daarbij is samenwerking met een gemeente of een andere partij nodig om de benodigde netuitbreiding te realiseren.

De Taskforce werkt aan de 'no-regret maatregelen'. Dit zijn netuitbreidingen die in de investeringsplannen van de netbeheerders zijn opgenomen, maar in de praktijk op hindernissen stuiten. Deze netuitbreidingen lossen urgente en verwachte knelpunten in het elektriciteitsnet op, zowel voor het afnemen van elektriciteit als het terugleveren van elektriciteit.

De Taskforce zet zich ervoor in dat deze netuitbreidingen tijdig worden gerealiseerd en onderzoekt, indien nodig, waar deze versneld uitgevoerd kunnen voeren. De provincie kan bijvoorbeeld een provinciaal inpassingsplan (PIP) maken. Een ander voorbeeld is de nieuwbouw van het transformatorstation in de Haarlemmermeer. Door de samenwerking in de Taskforce kon grond van de Provincie worden aangekocht voor de bouw van het nieuwe transformatorstation.

Daarnaast biedt de Taskforce waar mogelijk hulp bij oplossingen voor (korte termijn) vraagstukken uit de regio. Vanuit de Taskforce kan rondom een vraagstuk kennis en expertise worden ingebracht, of kan ondersteuning worden gegeven bij projecten. In de Haarlemmermeer en Zaanstad werken we bijvoorbeeld samen met de netbeheerders, gemeente en betrokken partijen aan innovatieve oplossingen om ruimte op het net te creëren.

Langere termijn: toekomstig energiesysteem
Daarnaast streven we ernaar om prioriteit aan te brengen in de verschillende grote opgaven die impact hebben op de energie-infrastructuur. Door deze grote opgaven te programmeren, kunnen we beter inschatten wat nodig is voor het bouwen van een toekomstig en integraal energiesysteem (2050), waarbij energieopslag, uitwisseling tussen energiedragers, distributie, vraag en productie op elkaar is afgestemd. Het is niet voldoende om alleen het elektriciteitsnetwerk te versterken. Er moet ook worden geïnvesteerd in waterstof- en warmtenetten. Die kunnen het elektriciteitsnet in de toekomst ontlasten.

Samen met Liander en TenneT bereiden we een plan van aanpak 'programmering energie-infrastructuur' voor. Daarbij hebben we natuurlijk ook uw hulp nodig. Het programmeren en toewerken naar een toekomstbestendig energiesysteem vraagt om het maken van gezamenlijke keuzes in de regio.

Overige opgaven voor de energie-infrastructuur

Afstemming met landelijke programma's
Het kabinet reserveert 1,3 miljard euro voor de energie-infrastructuurprojecten die belangrijk zijn voor de klimaat- en energietransitie. Onderdeel hiervan is een investering van 750 miljoen euro om ook in Noord-Holland delen van het bestaande gasnet van Gasunie om te bouwen voor het transport van waterstof. De provincie zorgt voor afstemming met de landelijke programma's voor de energie-infrastructuur en roept het Rijk op ook een rol te nemen in het versterken van het regionaal energiesysteem.

Technisch personeel opleiden
Ook het tekort aan technici speelt de aanleg van nieuwe elektriciteitsnetwerken parten. In Noord-Holland is veel kennis aanwezig over techniek en technologie. Om beter in te spelen op de snelle veranderingen op de arbeidsmarkt, zet de provincie een mbo-campus op waarbij de focus op techniek en technologie ligt. Op deze manier hoopt de provincie de vraag van werkgevers en de vaardigheden van de middelbaar opgeleide beroepsbevolking meer op elkaar te laten aansluiten.

Wat vragen wij van u?
We hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid in deze opgave. We nodigen u binnenkort uit voor een bestuurlijke bijeenkomst over dit onderwerp. Daarnaast geven we in de bestuurlijke overleggen van de RES Noord-Holland Noord en RES Noord-Holland Zuid een toelichting op de Taskforce Energie-infrastructuur, en wat u daar als gemeente aan kunt bijdragen. Want de provincie, de gemeenten, Liander en TenneT hebben elkaar hard nodig om ervoor te zorgen dat de energie-infrastructuur in Noord-Holland voldoet aan wat in de toekomst nodig is. De eerste verantwoordelijkheid voor de uitvoering ligt uiteraard bij de netbeheerders. Als overheden kunnen we ervoor zorgen dat ruimte voor energie-infrastructuur integraal opgenomen wordt in omgevingsbeleid, waardoor ruimtelijke procedures uiteindelijk sneller kunnen verlopen. Of een passend grondprijzenbeleid ten behoeve van een betaalbare energievoorziening en het beschikbaar stellen van grond voor netuitbreidingen. Ook kunnen overheden innovatieve oplossingen

ondersteunen. Tot slot kunt u als gemeente initiatiefnemers van nieuwe bouw- of energieprojecten vroegtijdig verwijzen naar Liander.

Wij gaan daarover graag met u in gesprek.

Mocht u nog vragen hebben naar aanleiding van deze brief, dan kunt u contact opnemen [redacted] @noord-holland.nl), ambtelijk contactpersoon voor de Taskforce Energie-infrastructuur.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Deze beslissing is namens Gedeputeerde Staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast

Innovatie en Realisatie Roadmap RES

Advies om gestructureerd toe te werken naar een goed werkend innovatie-ecosysteem

Verbinden van landelijke en regionale netwerken
we doen het samen

Organiseer een doorlopend en lerend netwerk
we leren van en met elkaar

Werk aan organisatie en executiekracht
we brengen het in praktijk

Innovatie vragen en behoeften uit het RES Netwerk

- Een perspectief en visie op de ontwikkeling van het energiesysteem van de toekomst
- Ontwikkeling van kennis en initiatieven voor een geïntegreerd en democratisch energiesysteem
- Concrete oplossingen en pilots voor netcongestie
- Een pragmatische aanpak om aan de slag te gaan met ‘wat nu al mogelijk is’ en bijbehorende financiële middelen
- Ondersteuning vanuit het Rijk en landelijk netwerk

Landelijk netwerk wat betrokken is bij de Innovatie Roadmap

Nationaal Programma RES Regionale Energie Strategie

TOPSECTOR ENERGIE
Empowering the new economy

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Nationaal Programma RES Regionale Energie Strategie

TKI URBAN ENERGY
Topsector Energy

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

turn bright.

Roadmap innovaties realiseren in en vanuit de 30 RES-regio's 2022-2023

26 oktober 2021

Samenvatting

Innovaties zijn noodzakelijk voor het realiseren van de doelen uit het Klimaatakkoord. En dat geldt zeker voor de doelen waar in regionaal verband aan gewerkt wordt: de ontwikkeling van een duurzamer, meer democratisch, meer decentraal en gedigitaliseerd energiesysteem door de opwek van duurzame elektriciteit en de overgang naar duurzame warmte.

In de voorliggende rapportage doen wij verslag van onze bevindingen en presenteren wij ons advies als het gaat om de roadmap gericht op de ontwikkeling en realisatie van innovaties die bijdragen aan het tot uitvoer brengen en dus realiseren van de doelstellingen in de 30 RES-regio's.

Wat opvalt is dat de focus in de RES-regio's voornamelijk heeft gelegen op de keuzes rond grootschalige opwek van elektriciteit en dat knelpunten die om innovatie vragen daarop betrekking hebben. De behoefte aan innovatie is in RES-regio's nog voornamelijk latent en een organisatie en werkwijze om innovaties een plek te geven in de uitvoering is nog beperkt vormgegeven.

Verder zien we dat de verbinding tussen de RES-regio's en innovatieve consortia (via de Topsector Energie) beperkt is en er weinig kennis is van de innovatieagenda en de meerjarige missiegedreven innovatieprogramma's. Er is een aanzienlijk onbenut potentieel aan innovaties die de weg naar de RES-regio's nog niet hebben gevonden.

Het initiatief van NPRES, het ministerie van EZK en Topsector Energie om te komen tot een roadmap voor innovaties komt bij de gesprekspartners vanuit de RES-regio's op het juiste moment en kan op een positieve ontvangst en waardering rekenen. De noodzaak en behoefte van innovatie wordt steeds pregnanter, maar het is niet vanzelfsprekend dat de RES-regio's de route weten om hier handen en voeten aan te geven. De kernboodschap vanuit de regio's is om de roadmap 'concreet, oplossingsgericht en met heldere opvolging organiseren'.

Samenvatting

De kern van het advies om de roadmap vorm te geven is de combinatie van de volgende drie elementen:

1. Verbinden van landelijke en regionale netwerken
   → We doen het samen
2. Organiseer een doorlopend en lerend netwerk
   → We leren van en met elkaar
3. Werk aan organisatie en executiekracht
   → We brengen het in praktijk

Deze drie elementen vormen de basis voor de uitwerking in deze rapportage van de 'roadmap innovaties realiseren in en vanuit RES-regio's' voor de komende twee jaar (2022-2023).

Naast een sterk – primair – procesmatig en organisatorisch advies hebben we op basis van de gesprekken en werksessies ook een inhoudelijke focus aangebracht in ons advies voor de roadmap.

Door de oogharen kijkend zien we twee soorten innovaties die in de roadmap een plek hebben gekregen:

- Regionaal aan de slag gaan met innovaties gericht op systeemintegratie, zoals energiehubs (knooppunten) waar aanbod en vraag bij elkaar komen, waar vormen van opslag en conversie worden toegepast, waar de combinatie van zonne-energie op parkeerplaatsen met de laadinfrastructuur wordt gemaakt; waar de opwek van elektriciteit wordt verbonden met de productie van waterstof, waar sprake is van cable pooling en curtailment. En dit in verschillende contexten: op bedrijventerreinen, in het landelijk gebied, in de gebouwde omgeving, bij energie-intensieve industrie. Met onderlinge samenhang en verbinding tussen energiehubs in een gebied.
- Bij afwezigheid van een juridisch kader om 50% eigendom af te dwingen routes ontwikkelen hoe sociale innovatie en het lokaal of regionaal houden van financiële stromen rond energieopwek en energiegebruik kan worden vormgegeven. Bijvoorbeeld door publieke ontwikkeling van energiehubs vorm te geven. Daarbij routes ontwikkelen om de vorming van lokale energiegemeenschappen te stimuleren. Zo bijdragen aan het wenkend perspectief van 'de wereld van B'.

In de praktijk is het sterker deze twee soorten innovaties niet los van elkaar te zien, maar om er integraal invulling aan te geven.

Leeswijzer

Deze rapportage is als volgt opgebouwd:

- In paragraaf 1 vatten wij de kernboodschappen uit de startnotitie van NPRES, EZK en Topsector Energie samen.
- In paragraaf 2 geven wij een toelichting op onze aanpak.
- In paragraaf 3 schetsen wij de bevindingen uit gesprekken en werksessies en reflecteren op de bevindingen en het speelveld.
- In paragraaf 4 vertalen wij onze analyse van de bevindingen in bouwstenen voor de roadmap.
- In paragraaf 5 gaan wij in op het energiesysteem van de toekomst, ‘de wereld van B’.
- In paragraaf 6 schetsen wij de roadmap. Met aandacht voor de ‘startbaan’; vanuit een regionaal vraagstuk adequaat effectieve innovaties zoeken of ontwikkelen en de ‘landingsbaan’; marktrijpe innovaties die voorzien in een behoefte of passen in het toekomstbeeld effectief laten landen in de RES-regio’s.
- In paragraaf 7 gaan wij in op de contouren van de roadmap voor de komende 2 jaar (2022-2023).
- In paragraaf 8 is de roadmap gevisualiseerd.

Inhoudsopgave

Samenvatting en leeswijzer

1. Uit de startblokken (de vraag en samenvatting kernboodschappen uit de startnotitie)
2. Het reisplan (toelichting op onze aanpak)
3. Terugblik op de proefrit (bevindingen vanuit de gesprekken en werksessies en de reflectie daarop)
4. Inpakken voor de reis (bouwstenen voor de roadmap)
5. Bestemming bepaalt de mogelijke routes (wereld van B)
6. De roadmap (de bouwstenen vertaald naar een procesaanpak)
    1. de startbaan: vanuit een regionaal vraagstuk adequaat effectieve innovaties zoeken of ontwikkelen
    2. de landingsbaan: marktrijpe innovaties die voorzien in een behoefte of passen in het toekomstbeeld effectief laten landen in de RES-regio's
7. Op reis
8. Visualisatie van de roadmap

Bijlagen

Bijlage 1. Concrete vraagstukken vanuit de RES-regio's

Bijlage 2. Top 5 innovaties om actief naar de RES-regio's te brengen

Bijlage 3. Gesprekspartners interviews en werksessies

Bijlage 4. Hoofdlijnen uit verslaglegging werksessies

Bijlage 5. Innovatie agenda's RES'sen op een rij gezet

1. Uit de startblokken (1/3)

De opgave in de RES-regio's vergt innovatie. Daarbij zijn drie vragen leidend.

Nationaal Programma RES Regionale Energie Strategie

- De 30 Regionale Energie Strategie regio's (RES-regio's) in Nederland leveren de komende 10 jaar een essentiële bijdrage aan de transitie naar een 100% duurzame energievoorziening richting 2050. Zij zijn momenteel de voorhoede in het opschaalvraagstuk van hernieuwbare opwek op land.
- Het werk in de 30 RES-regio's gaat niet zonder slag of stoot. Bestaande regelgeving, manier van werken, communicatie en data technologieën en oplossingen lopen tegen hun grenzen aan. De manier van werken wordt op de proef gesteld en de regio's zijn hard op zoek naar oplossingen die passen bij hun vragen en behoeftes.
- Om de opgave in de periode tot 2030 voor elkaar te krijgen is veel meer innovatie nodig op technisch gebied, op juridisch gebied, op het benutten van ICT/digitalisering, op sociaal-maatschappelijk en cultureel gebied, op proces en organisatie (intern en qua samenwerking).
- Onder innovatie verstaan we in deze context: alles wat nog geen gemeengoed is in de RES-regio's, meer ervaring met toepassing vergt en een mogelijke bijdrage levert aan de RES-doelstellingen maar ook andere ambities zoals bijv. de aanpak van energiearmoede, de regionale economische ontwikkeling of versterking van de natuur en biodiversiteit.
- Op grond van de analyse van NPRES zijn de drie belangrijkste vragen in RES-regio's die om innovaties vragen de volgende:
  - Hoe kan een groei van duurzame energie op land vorm krijgen zonder dat dit in het energiesysteem leidt tot een mismatch met de vraag naar, onnodige congestiepunten en complexe dure systeemuitbreidingen?
  - Hoe kan dit optimaal worden ingepast in de leefomgeving en met betrokkenheid van die omgeving met aandacht voor lusten/lasten? en
  - Hoe kan de lokale/regionale elektrificatie van gebouwde omgeving, industrie en mobiliteit optimaal samen gaan met de groei van hernieuwbare energie op land?

Uit de startnotitie 21 mei 2021 'Innovatie en Realisatie Roadmap: 'de RES als landingsbaan én als startbaan voor innovaties'

1. Uit de startblokken (2/3)

Veronderstelling: de RES-regio's weten waar innovaties nodig zijn. De Topsector Energie weet welke innovaties mogelijk zijn. Samen kunnen zij oplossingen ontwikkelen.

Dit traject is gestart met de volgende veronderstelling:

- De RES-regio's staan in de voorhoede van de transitie. Zij weten als beste waar de 'schoen wringt' en waar bestaande oplossingen niet meer voldoen. De RES-regio's zijn actief op zoek naar vernieuwende oplossingen om knelpunten in hun uitvoering op te pakken.
- Samen met de regio's wil NPRES deze behoeftes aan vernieuwende oplossingen ophalen en spiegelen aan de huidige stand van zaken qua innovatie (binnen de Topsector Energie).
- Oplossingen die al in de 'innovatiepijplijn' zitten, kunnen dan aangedragen worden aan de RES-regio's. Waar kennis, inzichten en oplossingen ontbreken, kan nieuw onderzoek worden geïnitieerd en kunnen praktijkexperimenten zoals living labs worden vormgegeven, om de relevante kennis en inzichten op te doen.
- Op deze manier wordt er verbinding georganiseerd tussen regionale initiatieven en landelijke programma's en kunnen oplossingen in de praktijk verder worden gebracht.

Uit de startnotitie 21 mei 2021 'Innovatie en Realisatie Roadmap: 'de RES als landingsbaan én als startbaan voor innovaties'

1. Uit de startblokken (3/3)

Het verwachte resultaat: onderdelen van een Innovatie en Realisatie Roadmap

• Behoeften vanuit de regio's aan vernieuwende oplossingen (waarbij bestaande oplossingen niet effectief blijken te zijn).	➡ zie paragraaf 3: bevindingen uit analyse van documenten, gesprekken en werksessies
• Inzicht in waar eventuele hiaten zitten in de ontsluiting van beschikbare innovatie oplossingen voor de regio's.	➡ zie paragraaf 4: reflectie op bevindingen en analyse vertaald in bouwstenen
• Inzicht in de bestaande innovatieprogramma's die relevant zijn voor de problematiek en de oplossingen die nu in de 'innovatiepijplijn' zitten.	➡ zie paragraaf 3: bevindingen uit analyse van documenten, gesprekken en werksessies
• Zodat duidelijk wordt welke innovaties een weg naar de regio moeten vinden en welke innovatieopgaven er nog resteren.	➡ zie paragraaf 4: reflectie op bevindingen en analyse vertaald in bouwstenen
• Eerste matchmaking tussen regio's en programma's.	➡ zie paragraaf 3: bevindingen uit de werksessies
• Bepalen waarop nader onderzoek nodig is en welke living labs zijn te definiëren in de roadmap.	➡ zie paragraaf 4: analyse vertaald in bouwstenen
• *Aansluiten bij het gedachtegoed van 'de wereld van B', het energiesysteem van de toekomst.*	➡ zie paragraaf 5: een wenkend perspectief op de eindbestemming bepaalt de mogelijke routes
• Handelingsperspectief voor de RES-regio's om ook zelf actief bij te dragen aan de versnelling van gewenste oplossingen.	➡ zie paragraaf 6 en 7: roadmap start- en landingsbaan

Uit startnotitie 21 mei 2021 'Innovatie en Realisatie Roadmap: 'de RES als landingsbaan én als startbaan voor innovaties'. Het onderdeel aansluiten bij het gedachtegoed van 'de wereld van B' is later toegevoegd.

turn bright.

2. Het reisplan

Toelichting op onze aanpak: *van A naar B volgens de principes van B*

Onze aanpak - in overleg met de opdrachtgever - is als volgt vorm gegeven:

- De opdracht is verstrekt in juli 2021 waarna we zijn gestart.
- We hebben een scan gemaakt van de online beschikbare informatie over innovaties op het gebied van energie in Nederland en de organisatie en dienstverlening vanuit de Topsector Energie.
- Vervolgens hebben wij een serie interviews gehouden, in juli, augustus, september en oktober 2021. De beoogde interviews hebben geleid tot een aantal aanvullende interviews, uiteindelijk zijn 20 gesprekken gevoerd. Met enkele gesprekspartners hebben we meerdere keren contact gehad.
- Parallel aan de interviews hebben we er – in overleg met de opdrachtgever – voor gekozen een soort 'proefrit' te maken met de roadmap. Dat hebben we gedaan door via 3 werksessies de dialoog tussen gesprekspartners uit een RES-regio en een gesprekspartner vanuit de Topsector Energie te faciliteren.
- De gedachte van de werksessies was om in de praktijk te leren wat wel en niet werkt. En te kijken of er ook al aan 'matches' te maken is. De gedachte was ook dat het voor gesprekspartners beter mogelijk is om te reflecteren op een ontwerp van een roadmap als ze er al ervaring mee hebben kunnen opdoen. En daar kritisch of enthousiast over zijn.
- Deels parallel en deels na de interviews en de werksessies hebben wij gewerkt aan de reflectie en analyse om te komen tot de bouwstenen van de roadmap.
- In het kader van deze opdracht hebben wij aan een tweetal sessies over 'de wereld van B' deelgenomen, te weten op 1 en 28 september 2021 (landgoed Welna).*
- We hebben de roadmap uitgeschreven en in dialoog en met hulp van de *'visual thinker'* de roadmap gevisualiseerd.
- De ontwerp roadmap hebben we gedeeld met een selectie van de gesprekspartners uit de 3 RES-regio's. Ook hun feedback hebben wij verwerkt in overleg met de opdrachtgever.
- De conceptrapportage over de roadmap hebben wij gepresenteerd aan de projectgroep en de stuurgroep en daarop feedback ontvangen. Deze feedback hebben wij verwerkt.
- De roadmap hebben wij gepresenteerd op het RES-congres van 3 november 2021.

** Aan de hand van deze sessies zijn de uitgangspunten voor het energiesysteem van de toekomst tot stand gekomen. Zoals beschreven in 'bestemming' paragraaf 5.*

3. Lessen uit de proefrit

Bevindingen uit de gesprekken en werksessies

We hebben twintig gesprekken gevoerd en drie werksessies begeleid. Deze beschouwen we als ‘de proefrit’ van de roadmap. De sessies waren op 8 september 2021 met de RES-regio Noord-Holland Noord, op 16 september 2021 met de RES-regio West-Brabant en op 29 september 2021 met de RES-regio Drenthe. Naar aanleiding hiervan hebben we de volgende bevindingen genoteerd:

<u>Algemeen</u>

- Er is bij de gesprekspartners in de RES-regio’s veel enthousiasme over de ambitie om een roadmap vorm te geven. Kernboodschap daarbij is: ‘blijf het concreet, praktisch, oplossingsgericht en met vervolg oppakken’.
- Binnen de RES’sen heeft de focus tot nu toe vooral gelegen op het proces van bestuurlijke besluitvorming over grootschalige opwek van duurzame elektriciteit, en in mindere mate een regionale structuur warmte. Nu de fase van uitvoering van de RES 1.0 voor ligt is er ruimte en noodzaak tot innovatie.
- In principe is een RES-regio een geschikt schaalniveau voor de realisatie van vele innovaties op het gebied van energie. Op dit schaalniveau vindt bestuurlijke besluitvorming plaats, komen uitvoeringsorganisaties en –plannen tot stand en is er (ambtelijke) afstemming.
- Alleen nog niet in elke RES-regio is een ecosysteem van partijen waar innovatief denken de norm is en zijn de organisatorische randvoorwaarden op orde om innovaties verder te krijgen.
- Daarnaast is het van belang om ook breder te kijken dan alleen wat er in de context van RES-regio’s gebeurt. Provincies en grote steden hebben vaak hun eigen economische innovatiestrategie, programma’s en projecten.
- Ook regionale ontwikkelmaatschappijen hebben ontwikkelkracht en financieringsmogelijkheden
- Er is een verschil tussen innovatie op regionaal niveau en innovatie op landelijk niveau. Wat regionaal een innovatie is kan op andere plekken al worden geïmplementeerd of mee worden geëxperimenteerd.
- Overheidsprogramma’s zijn nu vooral gericht op het realiseren van innovaties via het bedrijfsleven en kennisinstellingen. Er lopen geen programma's om vanuit overheidswege regie te nemen op en sturing te geven aan de richting innovatie trajecten in lijn met het gewenste energiesysteem van de toekomst.

3. Lessen uit de proefrit

Bevindingen uit de gesprekken en werksessies

Over de verbinding tussen de RES en Topsector Energie

- De verbinding tussen de RES-regio's en Topsector Energie is beperkt. Zo zijn er zijn nog zo goed als geen bestaande contacten tussen RES'sen en Topsector Energie . Daarnaast is er is veel onbekendheid over elkaars wereld. Van persoonsniveau (bij wie moet ik zijn?) tot structuur van de organisatie (werkwijze). De regio's hangen ook vaak op inzet van ZZP-ers/bureau's met (korte) opdrachten waar geen ecosysteem op te bouwen is.
- Er lopen al veel innovatieprogramma's en er is veel kennis beschikbaar. Denk hierbij aan een webinar reeksen (b.v. over de verduurzaming van bedrijventerreinen en Uptempo!), lopende innovatie programma's en de missie innovatieteams (b.v. bouw). Deze kennis en ervaring weet alleen relatief beperkt de regios te bereiken. En komt zeker niet tot in de haarvaten.
- Het is voor de RES'sen moeilijk om zicht te krijgen op de innovatietrajecten die voor de regio relevant zijn. Dit heeft te maken met de omvang en toegankelijkheid van de database bij Topsector Energie.

Met betrekking tot de behoeftes uit de RES-regio's

- Er is behoefte aan duidelijkheid over het energiesysteem van de toekomst – waar gaan we naar toe? Het huidige systeem is niet democratisch en integraal genoeg en de energietransitie gaat niet automatisch de goede kant op.
- Er is behoefte aan experimenteerruimte op RES-regio niveau passend bij de visie op het energiesysteem.
- Er is behoefte om praktisch en pragmatisch aan de slag te gaan met 'wat nu al mogelijk is' en daarnaast te agenderen 'wat op andere tafels' moet worden opgelost. Het gaat dan bijvoorbeeld om wet- en regelgeving welke er voor zorgt dat sommige innovaties nu niet landen omdat het om bepaalde redenen niet is toegestaan.
- Netcongestie is de spreekwoordelijke 'olifant in de kamer' maar dan omgekeerd: er wordt teveel naar gekeken en over gepraat. Dit is het grote thema waar alle regio's mee worstelen, maar die ook de toegang tot en het zicht op andere innovatiebehoeften en -vraagstukken ontneemt. Het wordt ingeschat als een structurele opgave die vraagt om 'omdenken'.
- De concretisering van het instrumentarium en dus de realisatie van de 50% publiek eigendom ambitie uit het Klimaatakkoord laat te wensen over en kan niet juridisch worden afgedwongen. Hierop is een andere rolneming door de overheid nodig.
- Urgentie en bijdrage vanuit het rijk wordt door RES-regio's onvoldoende ervaren. Er wordt door het Rijk veel geïnvesteerd in centralistische en grootschalige oplossingen zoals waterstof-infrastructuur en CCS. Daarbij lijken economische belangen van gevestigde bedrijven dominant. Terwijl investeringen in decentrale energiesystemen en het stimuleren van energiegemeenschappen zou passen bij de het energiesysteem van de toekomst. Idem als het gaat om de vertaling van Clean Energy Package in de ontwerp Energiewet (en eerder de Warmtewet 2.0).

3. Lessen uit de proefrit

Bevindingen uit de gesprekken en werksessies

- Aanpassingen wet- en regelgeving voor netbeheerders is nodig voor structurele oplossingen rond netcongestie om gezamenlijk met provincies en RES-regio's aan programmeren en prioriteren te doen. Er is ook een andere houding nodig vanuit netbeheerders: meer proactief, betere analyses, meer antwoorden, beter meedenkend.
- Aanpassingen subsidie instrumentarium: het innovatie subsidie instrumentarium is nu nog onvoldoende bereikbaar voor toepassing in de context van RES-regio's.
- Het is voor de RES-regio's niet altijd mogelijk om expliciet te maken waar de innovatievraag zit. Vaak zit er een procesvraag of organisatievraag achter. Bijvoorbeeld een behoefte om kennis en capaciteit te mobiliseren of hoe aan de middelen te komen om een pilot op te zetten.
- De mensen die met innovatie bezig zijn in de regio staan vaak alleen. Er is behoefte aan het uitwisselen van kennis.
- De scope van de RES'sen gaat snel verbreden van elektriciteit naar systeemoptimalisatie en -integratie.

<u>Naar aanleiding van de werksessies</u>

- De sleutel voor een goede sessie lag in een warme introductie / oproep en goed voorbereide casussen van de verschillende samenwerkende partners in de RES-regio. Deze gedegen voorbereiding is cruciaal. De dialoog aangaan over zoiets complex als een 'innovatievraag' of 'innovatiebehoefte' in abstracte zin heeft geen zin.
- In een eerste sessie kan het nodige geagendeerd en besproken worden, echter goede opvolging (vasthoudendheid / doorzettingsvermogen, creativiteit, kennis-ondernemerschap-locaties-ideeën-geld) is noodzakelijk.
- De gedachte dat een kans of innovatieve oplossing kan worden opgeschaald of toegepast in de eigen RES-regio is voor de deelnemers aan de werksessie vanzelfsprekend. De startbaan, waarbij eigen casussen het uitgangspunt zijn, werkt vooralsnog effectiever dan de landingsbaan.
- Maar ook de startbaan is niet vanzelfsprekend een succes. Er kan van alles langs komen als je in dialoog bent. En niet alles kwalificeert zich als een vraag tot innovatie.

3. Lessen uit de proefrit

Reflectie op het speelveld rond innovaties in en vanuit RES-regio's bijdragend aan realisatie van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord

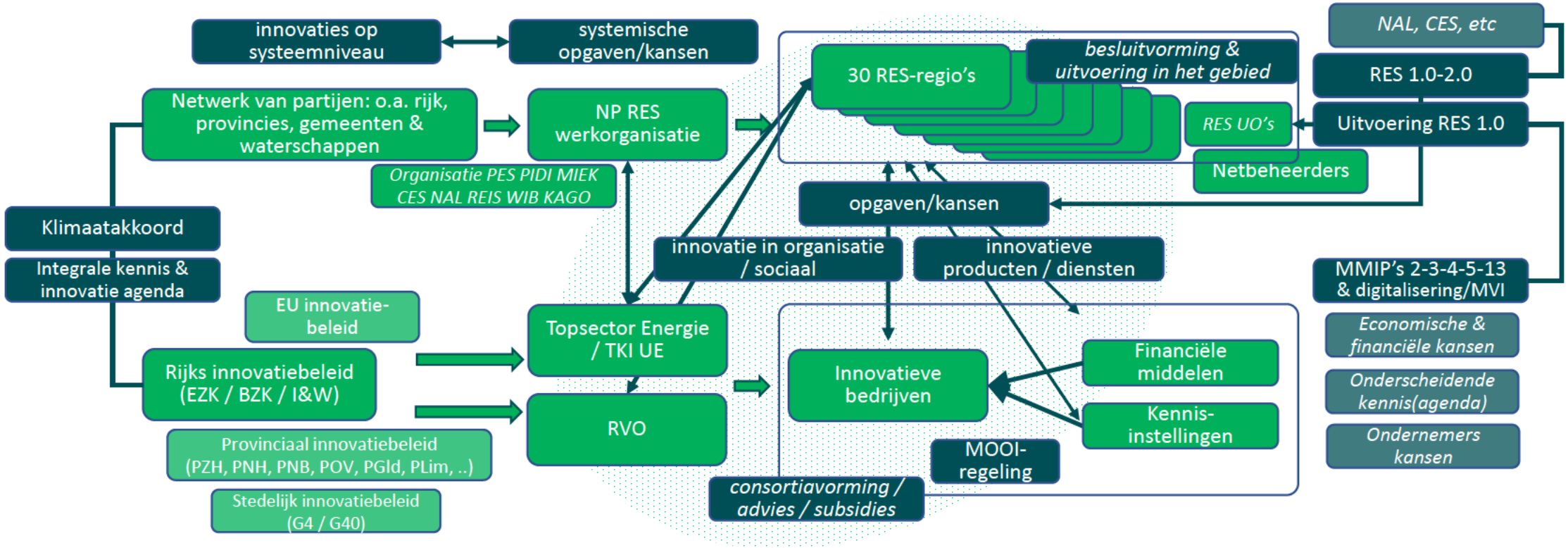

3. Lessen uit de proefrit

Reflectie op het speelveld rond innovaties in en vanuit RES-regio's bijdragend aan realisatie van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord

Onze reflectie op het speelveld is het volgende:

- de energietransitie komt onvermijdelijk in een fase waarin het meer en meer gaat om een integrale systemische benadering van de opgave; de opwek van duurzame elektriciteit op land kan niet losgezien worden van de laadinfrastructuur en regionale warmtestructuur; met als consequentie dat vanuit RES-perspectief het speelveld nog complexer wordt (integraliteit maakt speelveld complexer)
- vanuit het perspectief van een RES-regio is het een groot aantal ontwikkelingen inclusief innovaties om te blijven volgen, laat staan om daar proactief op in te spelen (inhoudelijke complexiteit)
- daarbij speelt dat er bestuurlijk maar ook ambtelijk nog veel geleerd wordt over wat wel en niet werkt en kan in de energietransitie; basiskennis over innovaties in de energietransitie is vaak beperkt aanwezig (leerproces verder noodzakelijk)
- de RES-regio's maken de slag van beleidskeuzen naar uitvoering en van een programma organisatie naar een uitvoerings- of ontwikkelorganisatie; wat naar verwachting een meer praktische en pragmatische behoefte aan innovaties met zich meebrengt (uitvoeringsfase maakt kans op toepassen innovaties realistischer)
- waar we eerst hebben gekeken naar de verbinding tussen de Topsector Energie en de RES-regio's constateren we dat meer nog een verbinding nodig is tussen de Uitvoeringsorganisaties RES en innovatieve consortia die door de Topsector Energie worden aangedragen en het eigen regionaal of lokaal gevestigde bedrijven (bijv. installateurs) als kansrijk (verbinding tussen innovatieve en eigen regionaal gevestigde bedrijfsleven als volgende stap).

3. Lessen uit de proefrit

Reflectie op de overvloed aan informatie en kennis over innovaties rond energie (projectendatabase) in combinatie met de complexiteit van het speelveld rond innovaties en energie en de rolverdeling daarbinnen.

Programma
de onderliggende keuzes begrijpen

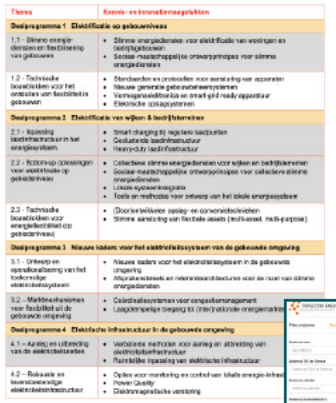

Gidsen TKI UE

Webinars & animatie-video's
Verdiepende overdracht van kennis/informatie & soms zelfs enige dialoog

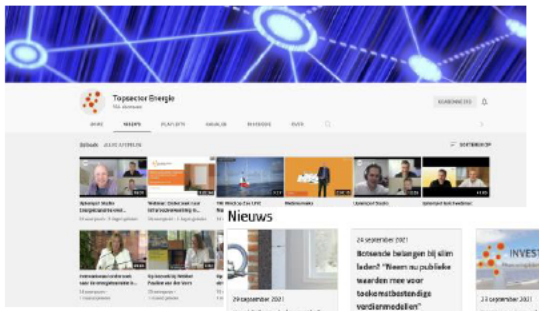

Projectendatabase (1600+)
De weg vinden in de tientallen regelingen en thema's

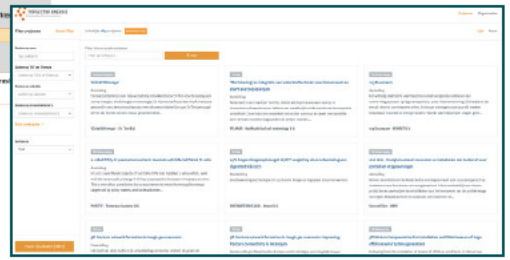

Toelichting op opdracht en rol TKI UE ook irt Topsector Energie
Realistische verwachtingen en aanbod wegwijs maken

Rapportages van projecten
Selecteren en tijd inruimen om te lezen

Website / nieuwsbrief: projecten in de spotlights
Nieuwsgierig maken naar meer, tenminste een beetje meekrijgen

We constateren dat er een rijkdom (overvloed) aan informatie en kennis is over innovaties rond energie en dat er veel meer kan dan wordt toegepast. Ook zien we dat de Topsector Energie naast vele rapporten ook de nodige nieuwsberichten en webinars verzorgt om kennis te delen. Tot slot zien we dat een aantal programmamanagers functioneert als vooruitgeschoven post en gidsen voor anderen om hen wegwijs te maken in het aanbod aan informatie.

turn bright.

4. Inpakken voor de reis

Bouwstenen voor de Roadmap

De proefrit leert ons hoe de Innovatie en Realisatie Roadmap van meerwaarde kan zijn bij het realiseren van de RES doelstellingen. De bevindingen uit de gesprekken en werksessies vertalen zich naar de volgende bouwstenen

- De noodzaak en behoefte van innovatie wordt steeds pregnanter, maar het is niet vanzelfsprekend dat de RES-regio's de route weten om hier handen en voeten aan te geven. Waar de roadmap meerwaarde kan leveren is op:
  1. het verbinden van landelijke en regionale netwerken
     → We doen het samen
  2. het organiseren van een doorlopend en lerend netwerk
     → We leren van en met elkaar
  3. het werken aan organisatie en executiekracht
     → We brengen het in praktijk
- Dit is drie-eenheid die niet los van elkaar te zien is. Alleen de overdracht van kennis (middels webinars) is onvoldoende.
- Lang niet alle innovaties zijn via het marktmechanisme tot realisatie te brengen. Een actieve overheidsrol is regelmatig noodzakelijk. Het laten landen of starten van innovaties in de RES'sen vraagt om maatwerk, kennis, capaciteit en middelen voor projectmanagement.
- Er is een actieve benadering nodig om het onbenutte potentieel aan innovaties te benutten en zo invulling te geven aan de landingsbaan. Door innovaties echt naar de regio toe te brengen. We denken hierbij aan een 'gebiedsverkenner' die per regio een scan uitvoert en vanuit concrete innovaties op zoek gaat naar (vergelijkbare) locaties waar deze toegepast kunnen worden.
- Leg proactief de verbindingen tussen RES'sen, Topsector Energie en andere relevante partijen (o.a. door kennissessies).
- Goede opvolging (vasthoudendheid / doorzettingsvermogen, creativiteit, kennis-ondernemerschap-locaties-ideeën-geld) op de sessies is cruciaal. Hiervoor zijn 'energie-innovatieversnellers' of 'webbers'* nodig die als olie-mannetje fungeren. Door regionaal de verbindingen te leggen, consortia te vormen, bedrijven en kennisinstellingen te coachen, knelpunten op te lossen en praktijk te maken.
- Werk vanuit gelaagdheid aan innovatie. Starten met focus op de onderste, meest concrete laag. En vanuit de praktijk bijdragen aan het doel op de langere termijn. Een goed functionerend ecosysteem waarbinnen innovatief denken

**Term webbers komt uit Webber Community*
https://www.topsectorenergie.nl/human-capital-agenda/webber-community

4. Inpakken voor de reis

Bouwstenen voor de Roadmap

- De verbrede scope naar systeemoptimalisatie en -integratie vraagt om meer geïntegreerde pilots (niet alleen technisch) met aandacht voor uitwisselbaarheid energievormen, ketensamenwerking, verslimmen, decentraliseren en democratiseren.
- Peer groups voor mensen in de regio die met innovatie bezig zijn, een community of practice.
- De structurele opgave van netcongestie vraagt om ‘oplossingen’ en om ‘omdenken’: om het als een gegeven te zien en daar zo creatief mogelijk mee om te gaan.
- Verbinding over de volle breedte van TKI (o.a. nieuw gas, sociale innovatie en human capital) zodat aangesloten wordt bij de brede behoefte in de RES en om innovatie trajecten op systeemintegratie te stimuleren. Topsector Energie heeft een bredere scope dan alleen de TKI Urban Energy die nu ‘aan tafel zit’.
- Het is zinvol RES-regio’s een (begeleide) zelfreflectie te laten uitvoeren naar hun ecosysteem: wat is op orde en wat ontbreekt nog? En op basis daarvan te ondersteunen met de ontwikkeling of versterking van innovatieve ecosystemen op regionaal niveau.
- Bouw, om te versnellen op innovatie, aan een ecosysteem waarin innovaties beter landen. Op verschillende niveaus (lokaal, regionaal en landelijk). Dit gaat o.a. over samenwerking tussen alle stakeholders (overheid, netbeheerder, markt en faciliterende partijen), kennisdeling en ontwikkeling en juridische en fiscale mogelijkheden
- Er is nog veel te leren om de Roadmap goed te laten functioneren. Denk hierbij aan de innovatie werksessies tussen RES-regio’s en Topsector Energie en de opvolging hiervan. Welke aan de hand van de volgende sessies aangescherpt moet worden om het effectiever te maken.

5. Bestemming bepaalt de mogelijke routes

De wereld van B: het duurzame, democratische, meer decentrale energiesysteem van de toekomst

Vanuit de RES-regio's komt duidelijk naar voren dat er behoefte aan een visie op het energiesysteem van de toekomst. We hebben niet de ambitie om met de roadmap een visie neer te zetten. We willen wel een aantal kaders schetsen welke de uitgangspunten zijn voor de invulling van de roadmap. Hiervoor putten we uit de gesprekken (o.a. TKI systeemintegratie) en de sessies die door NP RES georganiseerd zijn over "De Principes van de Wereld van B"*.

- Vertrekpunt voor de wereld van B is dat er een overvloed aan energie beschikbaar is en we – door allerlei innovaties – steeds beter worden de energievraag te beperken en de overvloed aan duurzame energie (zonder CO2 voetafdruk) te oogsten.
- De verwachting is dat het oogsten van de overvloed aan duurzame energie niet langer is aan de grote marktpartijen maar aan iedereen en tegen zeer lage kosten.
- Verwachting is ook dat als overheden een krachtige, zelfbewust proactieve en ontwikkelende rol nemen in de vormgeving van dit energiesysteem het een democratisch energiesysteem kan worden.
- Dat wil zeggen een energiesysteem waarin sprake is van een sociaal rechtvaardige verdeling van energie tegen de laagste maatschappelijke kosten en hoogste maatschappelijke baten.
- Verwachting van de wereld van B is dat er energiegemeenschappen (Clean Energy Package) zijn waarin – binnen een bepaald geografisch gebied – inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden gezamenlijk een semi-autonoom energiesysteem vormgeven.
- Hoe ze er precies uit gaan zien, bijvoorbeeld qua geografische schaal, activiteiten en rol in het energie systeem, zal nog verder uitgekristalliseerd moeten worden.
- Digitalisering en slimme infrastructuur is hiervoor essentieel

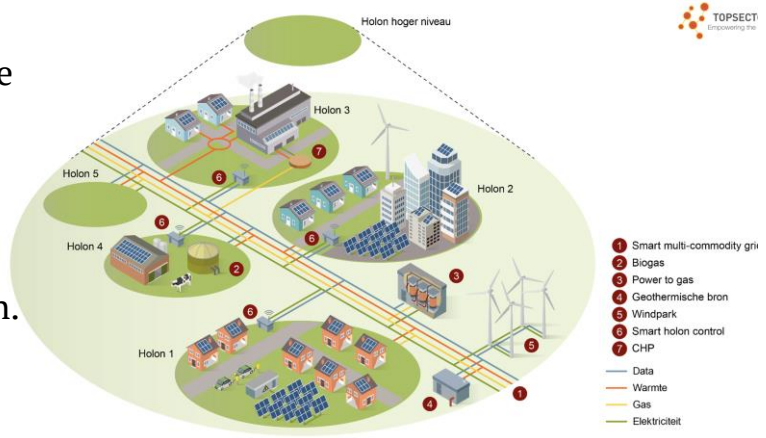

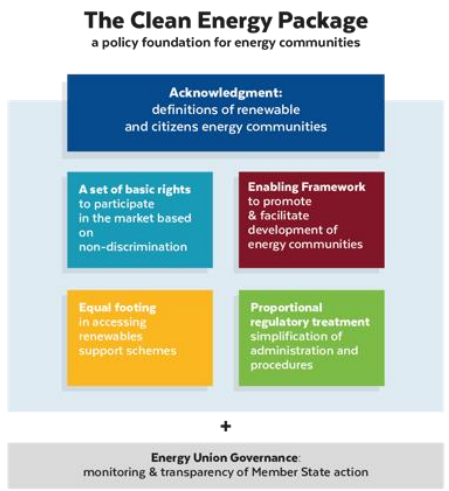

*De "Principes van de Wereld van B" is een project van NP-RES waarbij middels een aantal sessies vorm en inhoud wordt gegeven aan de principes die passen bij (het energiesysteem van) de toekomst.

5. Bestemming bepaalt de mogelijke routes

Three Horizons framework

- Vanuit de RES-regio's komt de dringende behoefte aan een wenkend perspectief, een beeld van een duurzaam energiesysteem, dat betrouwbaar, betaalbaar, sociaal inclusief is. In een sterk ontwerp van de roadmap wordt de verbinding gelegd tussen bestaande innovatieve ontwikkelingen en hoe die kunnen bijdragen aan dat wenkend perspectief. Het 'Three Horizons framework' is hiervoor een geschikt denkkader.

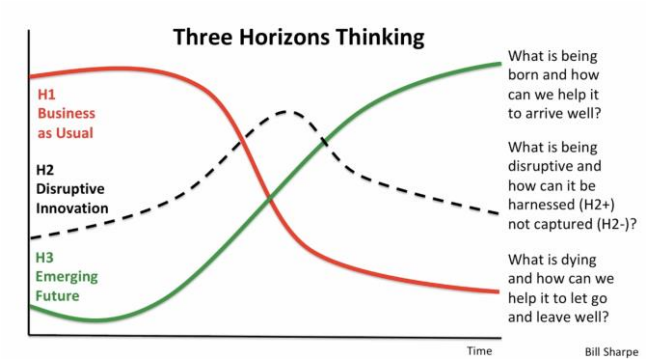

- Door vragen te beantwoorden over waar deze trends vandaan komen en hoe deze trends momenteel en in de toekomst kunnen uitwerken wordt duidelijk wat hun (potentiële) bijdrage is.

- Dit opent de weg voor een vertaling in handelingsperspectief: hoe we beschikbare innovaties kunnen inzetten.
- Innovaties dienen bij te dragen aan de beoogde duurzame toekomst (3rd horizon).
- Dat gaat niet automatisch: ontwikkelingen zoals platformisering, de inzet van blockchain of kunstmatige intelligentie maar ook de concrete uitwerking van decentralisatie van energieopwekking kan zowel bijdragen aan een versterking van 'business as usual' als de beoogde duurzame toekomst.
- Bestaande technologische ontwikkelingen (2nd horizon) kunnen zowel bijdragen aan realisatie van de duurzame toekomst (3rd horizon), *de 'H2+' route,* als versterking van de 'business as usual' (1st horizon), *de 'H2-' route*.
- De opgave voor het innovatie ecosysteem rond de energietransitie is om vanuit een gezamenlijk toekomstbeeld (3rd horizon) te bepalen wat dit vraagt aan het ontwikkelen, stimuleren en realiseren van technologische ontwikkelingen en innovaties die bijdragen aan de duurzame toekomst, de *'H2+' route*.

6. De roadmap

Praktisch, pragmatisch en resultaatgericht bijdragen aan de doelen aan de horizon

We zien een tweedeling in kansen en behoeften om innovaties te laten starten en landen in de RES-regio's:

Als eerste komen de grote vraagstukken op tafel die om een lange adem vragen en veelal boven het schaalniveau en de structuur van de RES-regio om oplossingen vragen. Denk hierbij aan beperkingen in wet- en regelgeving, de gereguleerde rol van de netbeheerder (b.v. first come, first serve), het subsidie instrumentarium en de behoefte aan beeld van het energiesysteem van de toekomst.

Als tweede liggen er op de korte termijn kansen voor marktrijpe innovaties en leven er vraagstukken binnen de RES'sen die door de juiste partijen aan elkaar te koppelen en door opvolging te organiseren kunnen worden opgelost.

De roadmap heeft meerwaarde wanneer deze praktisch, pragmatisch en resultaatgericht is ingericht op de concrete innovaties en oplosbare vraagstukken voor de komende 2 jaar. En hiermee bijdraagt aan de doelen aan de horizon.

De eerste fase (agenda roadmap 2022-2023)

- Aan de slag met waar nu al kansen liggen om innovaties te koppelen aan ervaren opgaven uit de praktijk van de RES'sen.
- Continu werken aan de ontwikkeling van het ecosysteem. Agenderen van systemische vraagstukken en hier waar mogelijk interventies op ontwikkelen en deze realiseren.
- Adaptief blijven: constante voeding vanuit gesprekken en sessies; halfjaarlijks evalueren en zo nodig aanpassen.

De tweede fase (2024-2025)

- Er is sprake van continue wisselwerking tussen de praktijk van rolneming door lokale en regionale overheden in de energietransitie en de broedplaatsen van innovatie.
- Er is sprake van een goed functionerend ecosysteem waarbinnen innovatief denken en werken de norm is. Dit ecosysteem vergroot de kans op het effectief agenderen en oplossen van meer systemische vragen met behulp van innovaties.

Aan de horizon (2030)

- Het energiesysteem is door de innovaties duurzamer, sociaal rechtvaardig, betrouwbaar en minder duur (dan verwacht) geworden. De transitie is doorgedrongen in alle relevante sectoren en domeinen en nauw verbonden met inspanningen gericht op natuur en klimaatadaptatie.

6. De roadmap

Onderscheid in de startbaan en de landingsbaan. Voor beide routes geldt: start met verbinding en borg de opvolging.

We onderscheiden twee routes die uiteindelijk leiden naar het zelfde doel; innovatieve oplossingen die een versnelling geven van de RES opgave.

- De route waarbij de RES fungeert als startbaan voor innovaties, heeft als vertrekpunt de vraagstukken die leven in de RES-regio's.
- De route waarbij de RES fungeert als landingsbaan voor innovaties, heeft als vertrekpunt innovaties die bij de Topsector Energie in de pijplijn zitten of in den lande worden ontwikkeld en marktrijp zijn of toe zijn aan een pilotfase.

Onderstaand wordt per route een routebeschrijving (procesaanpak) beschreven. De roadmap blijft echter adaptief en het invullen van de start- of landingsbaan is een proces wat de komende jaren verder vorm moet krijgen.

Overkoepelend aan deze processen:

- Voor beide routes start het proces met het leggen van de verbinding tussen de RES'sen, de Topsector Energie en relevante stakeholders in de regio. Om zicht te krijgen op de regionale vraagstukken, elkaars taal te leren spreken en om er voor te zorgen dat de lijntjes kort worden. Hiertoe kunnen vanuit de roadmap gesprekken gefaciliteerd worden. Bijvoorbeeld door sessies te organiseren in de regio's. Van belang is dat hierbij een brede vertegenwoordiging van organisaties aanhaakt (gemeenten, bedrijventerrein, waterschap, LTO, warmtebedrijf e.d.) en de sessies goed worden voorbereid. Zodat aan de hand van concrete casussen verdieping op inhoud kan plaatsvinden.
- Cruciaal is dat er ruimte is voor opvolging op de potentiële matches die tijdens de gesprekken worden gezien. Het gaat dan over kennis, capaciteit en middelen. Dit proces van opvolging kan worden getrokken door de Topsector Energie of door een 'tussenorganisatie' die zicht heeft op het brede werkveld van de verschillende TKI's en daarnaast de ondersteuning kan bieden in het opwerken van de potentiële matches richting realisatie van pilots of projecten.

6. De roadmap

Route 'startbaan' - starten vanuit een regionaal vraagstuk – een procesaanpak

De periode om tot de roadmap te komen is ook gebruik als pilot voor de uitvoering. Tijdens de verschillende gesprekken en sessies zijn al concrete vraagstukken uit de regios opgehaald (bijlage 1). Daarnaast zien we ook de achterliggende vraag om innovaties te helpen van de grond te krijgen door bijvoorbeeld een locatie, een ondernemer en financiering voor de eerste fase te vinden. De vraag gaat niet over techniek, maar over het inrichten van de pilot.

Om de vraagstukken concreet te maken en hier invulling aan te geven schetsen we de volgende procesaanpak

1. Samen met de betrokken partijen, de RES regio en TKI de innovatievraag en oplossingsrichting scherp krijgen. Hierbij zo mogelijk ook partijen betrekken van buiten de sector om actief de creativiteit op te zoeken. Waar zit precies de behoefte? Wat is eventueel de vraag achter de vraag? En aan welke innovatie is precies behoefte?
2. Hierbij wordt bij voorkeur gekozen voor innovaties die ook landelijk potentieel hebben en waarmee impact gemaakt kan worden.
3. Vanuit deze vraag op zoek naar bedrijven, kennisinstellingen, ontwikkelingsmaatschappijen en financiële instellingen die hier mogelijk een rol in kunnen spelen. B.v. omdat ze bezig zijn met de ontwikkeling van innovaties of hier de expertise voor hebben. Het netwerk van de TKI's is hiervoor uitermate geschikt.
4. Maken van een plan van aanpak voor het project/pilot en het organiseren van het consortium inclusief de benodigde samenwerkingsovereenkomsten.
5. Betrekken, organiseren of aanvragen van de benodigde kennis, capaciteit en middelen.
6. Uitvoeren van het project/pilot waarbij continue aandacht is voor het borgen en delen van de geleerde lessen en resultaten
7. Opschalen en verbinden met andere regios

Uitgangspunt is dat het eigenaarschap en het projectleiderschap in de regio, waar het vraagstuk speelt, is belegd. De inzet vanuit de roadmap is faciliterend en gericht op het invullen van de innovatie vraag en het verbinden en opschalen naar andere regios voor wie het relevant is.

6. De roadmap

Route 'landingsbaan' - marktrijpe innovaties laten landen in de regio – een procesaanpak

Wat opvalt in de gesprekken en sessies die zijn gevoerd is dat er al zo veel wordt gedaan en loopt. Alleen dat deze voorbeelden, beschikbare kennis en ervaring maar beperkt landen en gebruikt worden in de regio's.

Dit vraagt om een actievere benadering om innovaties echt naar de regio toe te brengen. We denken hierbij aan een 'gebiedsverkenner' die vanuit concrete innovaties (zie bijlage 2) op zoek gaat naar (vergelijkbare) locaties waar deze toegepast kunnen worden.

Als het gaat om innovaties gericht op de verduurzaming in de gebouwde omgeving ligt de focus o.a. op het ontwikkelen van kant-en-klare isolatie/renovatiepakketten. De verbinding met de praktijk in RES-regio's kan daarbij veel beter. Daarbij is de uitdaging om de innovatieve consortia (die subsidie krijgen via de MOOI-regeling) verbonden worden met de circa 80.000 bedrijven in de bouwsector om effectief samen te werken.

Bij het laten landen van innovaties gaat het niet alleen om de implementatie van een technische innovatie, maar ook om bijvoorbeeld sociale innovatie, opleiding en werkgelegenheid, systeemintegratie. Deze thema's zijn nu belegd bij verschillende TKI's terwijl dat mogelijk niet behulpzaam is voor het proces. Om het functioneren van de RES als landingsbaan succesvol te laten zijn moet de gebiedsverkenner werken vanuit de brede scope van de TKI. Dit kan b.v. vanuit een 'tussenorganisatie'.

6. De roadmap

Route 'landingsbaan' - marktrijpe innovaties laten landen in de regio – een procesaanpak

We stellen de volgende procesaanpak voor

1. Bepalen top 5 van innovaties die marktrijp zijn waarmee de gebiedsverkenner 'de boer op kan'.
2. Het scherp krijgen van de succesfactoren. Wat zijn de randvoorwaarden om het tot een succes te maken?
3. Maken plan van aanpak over hoe de innovaties naar de regios worden gebracht, de succesfactoren worden geborgd en er beschikbaarheid is over voldoende kennis, capaciteit en middelen.
4. Actief op zoek naar concrete locaties waar de innovaties zouden kunnen landen. Voor 3 verschillende RES-regio's uitwerken en uitproberen hoe toepassing van de kant-en-klaar renovatiepakketten kunnen worden toegepast.
5. Komen tot een lokaal/regionaal ecosysteem en daarbinnen een consortium (bestaande uit bijvoorbeeld bedrijven, kennisinstellingen, ontwikkelingsmaatschappijen en financiële instellingen) per geselecteerde innovatie, om deze innovatie op te werken en te implementeren. Waarbij aandacht is voor de koppeling tussen de innovatieve partijen van buiten en binnen de regio en meer uitvoerende partijen van binnen de regio (economische impuls)
6. Betrekken, organiseren of aanvragen van de benodigde kennis, capaciteit en middelen.
7. Uitvoeren van het project/pilot waarbij continue aandacht is voor het borgen en delen van de geleerde lessen en resultaten
8. Vanuit het ecosysteem wat ontstaat andere innovaties oppakken. Zowel volgens proces start- als landingsbaan.

7. Op reis – De contouren van de Roadmap voor de periode 2022 - 2023

Brede kennisdeling, concreet aan de slag met regio's die willen en leren voor het vervolg

We gaan er vanuit dat 'het wiel één keer uitvinden' en in andere regio's laten draaien een illusie is. Er zal in elke RES-regio met de mensen zelf een praktijk ontwikkeld moet worden. Daarnaast is regionaal eigenaarschap nodig om betrokkenheid en maatwerk te creëren welke aansluit bij de regionale context. Waarbij ook aangesloten wordt bij wat er in de regio al loopt. Voor de Roadmap betekent dit een faciliterende rol. We zien de volgende inspanningen en resultaten voor de komende 2 jaar:

- Eind 2021 voor RES-regio's zichtbare opstartfase programma Roadmap innovaties. Uitwerken en toetsen programmaplan samen met stakeholders, met aandacht voor rollen en inbreng capaciteit en kennis.
- De verhouding tussen wat in de regio ligt qua taken en rollen, wat er al loopt waarop aangesloten kan worden en hoe hier vanuit de Roadmap op ondersteund wordt dient verder uitgewerkt te worden. Om hier ervaring mee op te doen stellen we voor om dit samen met een tweetal RES-regios uit te werken in de opstartfase.
- Op basis van de opgedane ervaring worden nog maximaal 5 regio's gezocht waar interesse is en waar behoefte en draagvlak is om innovatief te denken.
- Met deze regio's wordt een plan van aanpak gemaakt voor de komende 2 jaar. Waarin aandacht is voor taken, rollen, projectleiderschap en financiële middelen.
- Het uitgangspunt is dat de regio opdrachtgever is van het traject en dat vanuit de Roadmap gefaciliteerd kan worden.
- In het plan van aanpak is zowel aandacht voor het leggen van verbindingen, het overdragen van kennis als het bevorderen van organisatiekracht. Dit is een drie-eenheid die niet los van elkaar te zien is.
- Waar nodig / mogelijk wordt aangesloten bij wat er gebeurd op het niveau van de stad/provincie

7. Op reis – De contouren van de Roadmap voor de periode 2022 - 2023

Brede kennisdeling, concreet aan de slag met regio's die willen en leren voor het vervolg

- De mogelijkheden tot faciliteren bestaan o.a. uit:
    - Een 'gebiedsverkenner' die in opdracht van de regio invulling kan geven aan de landingsbaan. Door voor de top 5 aan concrete innovaties actief op zoek te gaan naar (vergelijkbare) locaties waar deze toegepast kunnen worden (regio scan). Deze gebiedsverkenner trekt het proces om te komen tot een pilot project.
    - Invulling geven aan de startbaan door het (mede) organiseren van werksessies en bilaterale gesprekken om te verdiepen op geselecteerde innovatieopgaven
    - Matches uit de kennissessies opwerken tot concrete innovatieprojecten. Dit vraagt om actieve opvolging aangezien dit niet vanzelfsprekend is en tijd en commitment vraagt.
- De opgedane kennis- en ervaring wordt actief gedeeld met alle RES- regio's. Dit gebeurd middels kennisdossiers, peer group sessies (community of practice) en een congres. Hiervoor wordt zo veel mogelijk aangesloten bij lopende programma's en initiatieven.
- Naast de trajecten op regionaal niveau worden er kennissessies georganiseerd voor alle RES-regios over het onbenutte potentieel. Doel is om kennis naar de regio's te brengen
- RES breed wordt er een community of practice opgezet vanuit de vraag 'hoe ga je innovatieprojecten opzetten?' Hierbij is aandacht voor thema's als organisatiekracht, samenwerkingen vormgeven, uitgaan van publieke waarde (maatschappelijke businesscase) e.d.
- Het is en blijft een adaptief proces, waarbij er niet één weg is die leidt tot het gewenste resultaat. Door inzichten, ervaringen en nieuwe innovaties zullen gedurende het proces ook andere routes moet worden gezocht en gevolgd. Dit is gelijk ook input voor innovatie trajecten in regio's waarmee in eerste instantie niet aan de slag wordt gegaan.

8. Visualisatie Roadmap

Innovatie en Realisatie Roadmap RES

Advies om gestructureerd toe te werken naar een goed werkend innovatie-ecosysteem

Verbinden van landelijke en regionale netwerken
we doen het samen

Organiseer een doorlopend en lerend netwerk
we leren van en met elkaar

Werk aan organisatie en executiekracht
we brengen het in praktijk

Innovatie vragen en behoeften uit het RES Netwerk

- Een perspectief en visie op de ontwikkeling van het energiesysteem van de toekomst
- Ontwikkeling van kennis en initiatieven voor een geïntegreerd en democratisch energiesysteem
- Concrete oplossingen en pilots voor netcongestie
- Een pragmatische aanpak om aan de slag te gaan met 'wat nu al mogelijk is' en bijbehorende financiële middelen
- Ondersteuning vanuit het Rijk en landelijk netwerk

Landelijk netwerk wat betrokken is bij de Innovatie Roadmap

Nationaal Programma RES Regionale Energie Strategie

TOPSECTOR ENERGIE

Bijlagen

Bijlage 1. Concrete vraagstukken vanuit de RES-regio's

Met de gesprekken en de sessies zijn concrete vraagstukken opgehaald. Deze dienen als start voor de Roadmap. Vanuit de sessies die worden georganiseerd vanuit de Roadmap wordt dit verder aangevuld

- Energie uit zeewier – RES Goeree Overflakkee
    - Demonstratiefabriek voor de verwerking van zeewier, geteeld in de monding van het Haringvliet
    - Restfractie leent zich goed voor vergisting, waarbij gas vrijkomt.
    - Proces inrichten (locatie/organisatie) om dit stapsgewijs mogelijk te maken
- Ontwikkeling bedrijventerrein als energiehub - ontwikkelbedrijf NHN & Regio de Kempen / RES Metropoolregio Eindhoven
    - Sturen en programmeren op een slim energiesysteem. Met aandacht voor optimalisatie aansluitwaardes, curtailment en verbinden vraag en aanbod
    - Organiseren van de brede samenwerking met o.a. bedrijven (vereniging), gemeente en netbeheerder
- Het erf van de toekomst – LTO Noord / RES Noord-Holland Noord
    - Visie op het agrarische bedrijf van de toekomst. De vraag is wat er nodig is om dit in de praktijk te brengen.
    - Doorrekenen opzet en vanuit daar komen tot een methodiek welke inzicht geeft in de mogelijkheden per situatie
- Systeemintegratie
    - lokaal niveau – RES Foodvalley & RES Drenthe
        - Optimalisatie van vraag en aanbod op niveau van onderstation/buurttrafo
        - Maken *digital twin* welke inzicht geeft in de mogelijkheden en realiseren van demonstratieproject om praktijkervaring op te doen
    - Thema mobiliteit – RES Noord-Holland-Noord
        - TCO elektrische mobiliteit wordt snel beter. Voorbereid zijn op grote hoos aan grote laadvermogens die nodig zijn
        - Pilot inrichten op bedrijven terrein met veel zware logistiek
    - Thema warmte – REKS Hart van Brabant
        - Anticiperen op warmte vraagstuk en toenemende behoefte aan elektra
        - Uitwerking gebieds/wijk oplossing met aandacht voor koppeling vraag en aanbod en conversie van elektra naar warmte of andere energiedrager
        - Ontwikkeling van een *holon* - TKI systeemintegratie

Bijlage 1. Concrete vraagstukken vanuit de RES-regio's

- Energielandschap – Regio de Kempen (MRE Regio)
  - Werken vanuit een visie op het energiesysteem van de toekomst
  - Faciliteren samenwerking tussen partijen
  - Verbinding leggen met regelingen, financiering e.d.
- Burgerparticipatie – RES Foodvalley / RES NHN - Medemblik
  - Betrekken bewoners en bedrijven in de uitvoering van de RES
  - Eerlijke verdeling lusten / lasten
  - Financieren en organiseren 50% lokaal eigendom
- Grensoverschrijdende uitwisseling van energie – RES Drenthe / Emmen
  - Vraag en aanbod van duurzame energie op elkaar afstemmen, regionaal, decentraal en grensoverschrijdend.
  - Theoretisch is dit uitgewerkt binnen SEREH. Knelpunten zitten in de wet- en regelgeving.
  - Naast lobby voor de wet- en regelgeving is er een technische verdieping nodig. Bijvoorbeeld als het gaat om frequentie regulatie
- Energiegemeenschappen en de samenwerking tussen LEC en netbeheerder – RES Drenthe / Emmen
  - Experimenten toestaan met de regelgeving over de bevoegdheden van netbeheerders in relatie tot energiegemeenschappen.
  - Uitwerken maatschappelijke business case; verhouding inzet van flexibele bronnen (smart grids, batterijen, elektrolysers) irt. uitbreiding en verzwaring van het distributienet
  - Bij aantoonbaar lagere maatschappelijke kosten vormgeven samenwerking netbeheerders en energiegemeenschappen m.b.t. het samen kunnen invullen van de rollen van investeerder, eigenaar en beheerder van flexibele bronnen.
- Opwek op en in de buurt van (rijks)infrastructuur – REKS Hart van Brabant
  - Duurzame opwek van warmte door warmtecollectoren in asfalt
  - Duurzame opwek van elektriciteit doormiddel van bijvoorbeeld zonnepanelen op geluidswallen en bermen. Incl. meeliften op elektriciteitsinfrastructuur
  - Medewerking van alle partijen is nodig. O.a. ministeries, Rijkswaterstaat en het Rijksvastgoedbedrijf

Bijlage 2. Top 5 innovaties om actief naar de RES-regio's te brengen

Onderstaand een aanzet voor de top 5 aan innovaties om actief naar de RES regio's te brengen. Het advies is wel om hier nog verder op te verdiepen in de brede scope van de Topsector Energie. Zodat er een gedragen top 5 aan innovaties ligt met input vanuit elke TKI.

We hebben er voor gekozen om het te ordenen op thema. In plaats van op verschillende contexten zoals bedrijventerreinen, in het landelijk gebied, in de gebouwde omgeving en bij energie-intensieve industrie.

Deze keuze hebben we gemaakt zodat het concreet en herkenbaar is met de voorbeelden uit het land. Hierdoor zijn de innovaties van verschillende niveaus. Zoals energiehubs (knooppunten) waar aanbod en vraag bij elkaar komen, waar vormen van opslag en conversie worden toegepast, waar de combinatie van zonne-energie op parkeerplaatsen met de laadinfrastructuur wordt gemaakt; waar de opwek van elektriciteit wordt verbonden met de productie van waterstof, waar sprake is van cable pooling en curtailment.

1. Energiehubs / Energielandschappen
    - Optimaal inrichten van een energielandschap in relatie tot lokaal gebruik van de opgewekte energie.
    - Met aandacht voor ruimte (dak, grond, combi wind en zon), aansluiting (*cable pooling*), opslag (*power to heat*/gas) en slimme sturing op de lokale energievraag
    - Toepasbaar in de gebouwde omgeving (bedrijventerreinen, havens of in de buurt van woonwijken)
    - Voorbeelden
        - Hazeldonk – casus Hezelaer tijdens sessie West-Brabant
        - Smart Grid Greenparc (TKI)
        - Energielandschap de Grift (TKI)

Bijlage 2. Top 5 innovaties om actief naar de RES-regio's te brengen

2. Opslag en conversie van energie
    - Verschillende opslagsystemen zijn marktrijp of toe aan demonstratie.
    - Hiermee wordt het elektriciteitsnet ontlast en/of het gebruik van de opgewekte energie te geoptimaliseerd
    - Voorbeelden
        - Cyrus smith – groene waterstof (TKI – sessie West-Brabant)
        - Flow Battery - Elestor

3. Curtailment
    - Door *curtailment* (aftopping) toe te passen wordt het elektriciteitsnet ontlast. Op piekmomenten wordt namelijk niet het maximale vermogen wordt geleverd. Daarnaast geeft dit de mogelijkheid om meer opwekvermogen op hetzelfde netvermogen aan te sluiten
    - Het optimale percentage van curtailment is het onderzoeken waard, ook in relatie tot de toekomstige verwachting van de prijs van zonnepanelen en opslagsystemen. Radicale curtailment, tot wel 70% (oproep Gerard de Leede – hoogleraar JADS), geeft mogelijk een betere maatschappelijke businesscase dan inzetten op opslag voor momenten dat er weinig energie opwek is.

Bijlage 2. Top 5 innovaties om actief naar de RES-regio's te brengen

4. Zonnepanelen in de gebouwde omgeving
    - De druk op de beschikbare ruimte voor wind- en zonneparken is groot en de weerstand hiertegen neemt toe. Er is een behoefte om de gebouwde omgeving optimaal te benutten voor de opwek van elektriciteit.
    - Voorbeelden
        - Solar Carports – rapport 'de zonnige kant van parkeren'
        - Lichtgewicht panelen – bijvoorbeeld Solarge
        - Gevel panelen

5. Energiegemeenschappen in combinatie met digital twins
    - Energiegemeenschappen, zogenaamde Citizen Energy Communities, passen bij het energiesysteem van de toekomst met steeds meer decentraal gestuurde systemen. Dit sluit ook aan bij de holongedachte (TKI systeemintegratie)
    - Energiebronnen worden ontwikkeld en geëxploiteerd in (gedeeld) lokaal eigendom en slim verbonden met de lokale energievraag van zowel elektra en warmte.
    - Uitwerking in combinatie met een digital twin van het geografisch afgebakende gebied gekoppeld aan data van de energie infrastructuur (b.v. achter de buurttrafo), zodat verschillende scenario's kunnen worden uitgewerkt en doorgerekend in opmaat naar realisatie
    - Voorbeelden
        - Loenen Energie Neutraal
        - TEC Terheijden

Bijlage 3. Gesprekspartners interviews

- [redacted] – NP RES
- [redacted] – MinBZK
- [redacted] - MinBZK
- [redacted] – MinEZK
- [redacted] – MinEZK
- [redacted] - RVO
- [redacted] – TKI UE
- [redacted] – TKI UE
- [redacted] – TKI UE
- [redacted] – TKI Systeemintegratie
- [redacted] – EUR / DRIFT
- [redacted] – JADS-Tilburg University / Solarge
- [redacted] – prov. Noord-Brabant
- [redacted] / [redacted] – Enpuls / prov. Noord-Brabant
- O[redacted] – RES Noord-Holland Noord
- [redacted] – RES Drenthe
- [redacted] – RES MRE – Gemeente Bladel
- [redacted] – RES Drechtsteden
- [redacted] – RES Goeree Overflakkee
- [redacted] – RES West-Brabant
- [redacted] / [redacted] – REKS Hart van Brabant
- [redacted] / [redacted] – RES Foodvalley

Bijlage 3. Gesprekspartners werksessies

Sessie Noord-Holland-Noord

- [redacted] – RES Regio NHN
- [redacted] / [redacted] – Ontwikkelbedrijf NHN
- [redacted] – New Energy Coalition
- [redacted] / [redacted] – Alliander
- [redacted] – HVC Groep
- [redacted] – LTO Noord
- [redacted] – ECW Energy
- [redacted] – Provincie Noord-Holland
- [redacted] – Gemeente Medemblik
- [redacted] – TKI UE

Sessie West-Brabant

- [redacted] – Brabantse Milieu Federatie
- [redacted] - Stichting Energietransitie Roosendaal
- [redacted] - Particulier
- [redacted] – Duurzaam STOER / Energiek Halderberge
- [redacted] – NP RES
- [redacted] – TKI UE

Sessie Drenthe

- [redacted] – Provincie Drenthe
- [redacted] – Provincie Drenthe
- [redacted] – Gemeente Emmen
- [redacted] – N-Tra
- [redacted] – TKI UE

Bijlage 4. Hoofdlijnen uit verslaglegging werksessies

- Tijdens de drie werksessies met de RES regio's Noord-Holland-Noord, West-Brabant en Drenthe waren diverse partijen aanwezig: de RES Regio, provincies, gemeenten, netbeheerders, bedrijven en belangenorganisaties;
- Tijdens de werksessies is de verbinding gelegd tussen de TKI Urban Energy en RES. TKI Urban Energy heeft tijdens de werksessies meer kunnen vertellen over de vraagstukken die binnen de Topsector Energie worden opgepakt en wat de meerwaarde kan zijn voor de RESsen. Verdere samenwerking tussen Topsector energie en RESsen wordt als nuttig gezien om wederzijdse kennisontwikkeling op gang te brengen;
- Tijdens de werksessies is er verdiepend ingegaan op een aantal casussen waarbij innovaties benodigd zijn. De casussen zijn besproken aan de hand van een beschrijving van de opgave en een beschrijving van de mogelijke innovaties voor de opgave. De scope van de casussen was variërend. Van direct toepasbare casussen zoals het realiseren van Solar Carpots naar een casus over een nieuwe prioritering en sturing van de Duur op Land Lijsten;
- Tijdens het bespreken van de casussen ontstond een creatieve dynamiek waarbij directe verbindingen werden gelegd en werd meegedacht door de verschillende deelnemers. Dit resulteerde in verdieping van casussen en de achterliggende problematiek. Daarnaast bracht het een dynamiek op gang waarbij kennisdeling op gang kwam. TKI Urban Energy gaf bij elke casussen aan of er al ervaringen waren met een soortgelijke opgave en welke kennis er al aanwezig was. Na de sessie werden documenten tussen de deelnemers gedeeld en verbindingen gelegd waardoor de werksessie meteen meerwaarde had.

Bijlage 5. Innovatie agenda's RESsen op een rij gezet

In de documenten van een aantal RES-regio's zijn concrete innovatievraagstukken vermeld of staan 'vragen aan het Rijk' die een innovatiebehoefte weerspiegelen. Onderstaand een overzicht hiervan. Met de vermelding dat we hiermee niet volledig kunnen en willen zijn. Voor de concrete vragen en vraagstukken verwijzen we naar de verschillende RES documenten.

RES Noord-Holland Noord (NHN):

Maximaal gebruik van het gasnet en het elektranet, goed samenwerken met warmtenetten

- Een deel van het aardgasnet kan worden omgezet naar een waterstofnet. (H2-Gateway backbone ontwikkeling regiodeal Kop van Noord-Holland, blauwe waterstof binnen 5 jaar, datacenters, glastuinbouw, onderstations E-net, koppeling met transport; koppeling met agribusiness: H2 in Agri Deal)
- Groen gas moet daarnaast ook het aardgas gaan vervangen. (biomassa, expertisecentrum InVesta (kritische water) vergassingstechnologieën – TAQA/TNO/NXT/Alkmaar/PNH/Alliander, Hogeschool InHolland, Ontwikkelbedrijf NHN/New Energy Coalition – voorheen Energy Valley (PG/PD/PF/PNH), locatie: Energy Innovation Park (Alkmaar), havenfaciliteit Boekelermeer)
- Er moeten oplossingen komen voor de congestieproblemen in het E-net. Ook zullen deze slimmer moeten worden door intelligentie en de inzet opslagsystemen. (smart grids / systeemintegratie op bedrijventerreinen); analyse Liander specifieker gemaakt op zoekgebiedenniveau; noodzaak tot programmering vanuit Taskforce PNH
- Daarnaast verbinding met agrarische sector (glastuinbouw/gebouwde omgeving) en subregionale innovatieprogramma's (Alkmaar, West-Friesland).
- Organisatie/governance: Rapporteert aan stuurgroep o.l.v. gedeputeerde Edward Stigter (PNH). Innovatie ecosysteem bestond al (in schaduw) ten behoeve van NHN (ontwikkelbedrijf), gekoppeld aan een manifest gemaakt in relatie tot het RES proces.

Bijlage 5. Innovatie agenda's RESsen op een rij gezet

REKS Hart van Brabant:

In de REKS Hart van Brabant worden op de volgende punten vragen aan het Rijk vragen gesteld.

- Zon op dak is een belangrijke bouwsteen in de REKS. Het past in het beleidsprincipe van zorgvuldig ruimtegebruik en brengt vraag naar en aanbod van elektriciteit dicht bij elkaar. Deze ontwikkeling vraag meer financiële prikkels en (lokale) sturingsmogelijkheden, ook vanwege de combinatie met opslag.
- Er is behoefte aan meer sturingsmogelijkheden voor een gebiedsgerichte aanpak van de energietransitie i.c. zonne- en windprojecten om vraag, aanbod en opslag beter bij elkaar te brengen en tot een efficiënter energiesysteem te komen. Daarbij moet opslag van energie door het Rijk gestimuleerd gaan worden.
- Een deel van de geplande en extra windturbines krijgt naar verwachting te maken met beperkingen vanwege de defensieradar en vanwege de nabijheid tot militaire vliegvelden.
- Voor de warmtetransitie zijn nieuwe oplossingen en afspraken nodig over verantwoordelijkheden, financiering en marktwerking. Bijvoorbeeld voor warmtenetten.
- De A58 in Brabant biedt goede kansen om te gaan functioneren als energiecorridor en kan daarmee een belangrijke bijdrage leveren aan de energietransitie in de Provincie. Medewerking van alle partijen is daarbij nodig.

RES Foodvalley:

Voor de korte en middellange termijn (2030) wordt ingezet op bewezen technieken voor grootschalige opwek: windenergie en energie uit zonnepanelen. Voor 2050 wordt potentie gezien in een breder scala aan duurzame bronnen en energiedragers. De energiemarkt ontwikkelt zich snel. Alternatieven die nu nog niet beschikbaar zijn, kunnen op termijn mogelijk wél een bijdrage leveren aan de energievoorziening van Regio Foodvalley. Zoals bijvoorbeeld onderstaande technieken voor productie of opslag van elektriciteit en/of warmte:

- Waterkracht
- Kernenergie, thorium
- Waterstof
- Superkritische watervergassing
- Biomassa en biogas
- (Ultradiepe) geothermie (UDG)
- Aquathermie uit oppervlaktewater, afvalwater en drinkwater (TEO, TEA en TED).

Bijlage 5. Innovatie agenda's RESsen op een rij gezet

RES West-Brabant

In de RES West Brabant worden vragen aan het Rijk vragen gesteld. De belangrijkste zijn:

- Stimuleer 'zon op dak' door aanpassing van nationale wetten en regels, zoals de mogelijkheid voor gemeenten om vanaf 2021/2022 zon op dak te verplichten op nieuwe gebouwen en de Vamil- en Eia-lijst (zonsystemen op bedrijfsdaken) en door voldoende financiële prikkels, binnen en buiten de SDE++.
- Optimaliseer het gebruik van het elektriciteitsnet door aanpassing van wet- en regelgeving voor onder andere het 'terugregelen' van elektriciteitsbronnen bij overbelasting en het gebruik van reservecapaciteit (redundantie).
- Zorg dat Tennet op tijd voldoende capaciteit heeft om de regionaal opgewekte elektriciteit op het hoogspanningsnet in te kunnen voeden (terugleveren).
- Stel de SDE++-categorie voor lage windturbines rondom vliegvelden ook open voor turbines rondom vliegbasis Woensdrecht.
- Een gezamenlijke regionale uitwerking van verantwoordelijkheden, financiering en marktwerking van warmtenetten, door Rijk en regio. Waaronder:
    - Zorg voor een aantrekkelijke businesscase van warmtenetten.
    - Draag bij aan kosten van (boven)regionale warmtenetten.
    - Maak afspraken over financiering, financiële risico's en marktordening.
    - Maak standaards voor open netten met meerdere leveranciers en aanbieders.
    - Ontwikkel alternatieve maatregelen voor gebouwgebonden financiering.
- Tot slot is het nodig dat het Rijk gemeenten voldoende middelen ter beschikking stelt voor de uitvoering van het Klimaatakkoord en de realisatie van de RES borgt (conform de VNG-motie en het advies van de Raad voor Openbaar Bestuur. De financiering van de RES-regio's moet een vervolg krijgen.

Daarnaast wordt in de RES nog specifiek aandacht besteed aan innovatie in relatie tot duurzame elektriciteit. Hierover is opgenomen:

Windturbines en zonnepanelen zijn op dit moment de enige technieken om grootschalig en betaalbaar duurzame elektriciteit te produceren. Ze hebben echter forse ruimtelijke invloed. Vergunningen voor wind- en zonprojecten worden daarom verleend voor maximaal 25 jaar. Vergunningen kunnen worden verlengd na een nieuwe / nadere afweging, waarbij in ieder geval aandacht is voor innovatie en ruimtelijke aspecten. De ontwikkeling en opschaling van innovatieve technieken is belangrijk, onder andere om ruimtelijke gevolgen van de energietransitie te beperken en de betaalbaarheid en betrouwbaarheid te vergroten. Innovatieve opslag van energie helpt om de flexibiliteit en belastbaarheid van het energiesysteem te versterken.

We hanteren daarom een aanvullende ambitie van 0,2 TWh boven op onze elektriciteitsdoelstelling van 2,0 TWh, te realiseren met innovatieve technieken. Zo kunnen we de regionale innovatieve kracht benutten en versterken. Dit biedt ook zicht op werkgelegenheid voor langere termijn. We denken bij innovatieve projecten bijvoorbeeld aan energieleverende gevels, transparante panelen op overkappingen, transparante zonnepanelen bij fruittelers, waterkracht, opslagtechnieken en drijvende zonnepanelen op water. Om deze doelstelling te halen voeren we in iedere gemeente innovatieve projecten voor duurzame elektriciteit uit. In het Uitvoeringsprogramma staat welke projecten dit zijn en hoe ze bijdragen aan onze ambities.

Bijlage 5. Innovatie agenda's RESsen op een rij gezet

RES Goeree-Overflakkee:

Naast het realiseren van duurzame opwek is het stimuleren van innovatie ook een onderdeel van de RES Goeree Overflakkee. De ontwikkelingen waarin ze kansen zien en graag aan willen bijdragen zijn onder meer:

- Waterstof: Goeree-Overflakkee wekt aanzienlijk meer hernieuwbare elektriciteit op dan het eiland zelf gebruikt. Een van de mogelijkheden voor benutting van de overproductie is omzetting in waterstof. Dit kan verschillende doelen dienen: als vervanger van aardgas, opgeslagen als buffer van energie, of als brandstof voor schone mobiele toepassingen.
- Getijdenenergie: De waterkwaliteit van de Grevelingen gaat langzaam achteruit. Het deels terugbrengen van het getij kan deze ontwikkeling keren. De natuurwaarde neemt dan toe en er komen meer kansen voor recreatie en visserij. Met het terugkeren van het getij komen er ook kansen voor het opwekken van getijdenenergie. Anders dan bij zon en wind is deze vorm van duurzame energie niet afhankelijk van het weer. De opwek is gelijkmatig en voorspelbaar.
- Eiwitten en energie uit zeewier: Nadat de waardevolle componenten, zoals eiwitten, uit het zeewier zijn gehaald, blijft er een restfractie over. Deze leent zich goed voor vergisting, waarbij gas vrijkomt. Dit groene gas is een alternatief voor aardgas.

Voor een bredere toelichting op deze en andere vraagstukken verwijzen we graag naar het RES document

Onze missie is: eerlijke transities realiseren

TurnBright
Turn staat voor een omslag in ons denken en handelen als het gaat om deze grote maatschappelijke opgaven. *Bright* staat voor helder zien waar we naar toe gaan en wat daarvoor nodig is.
TurnBright is een statement, een oproep om samen te ontdekken helder te zien wat een regeneratieve en redistributieve toekomst is die goed is voor mensen en voor onze planeet en welke transities daarvoor nodig zijn.

[redacted] [redacted]@turnbright.nl 06[redacted]
[redacted] [redacted]@turnbright.nl 06[redacted]
[redacted] [redacted]@turnbright.nl 06[redacted]